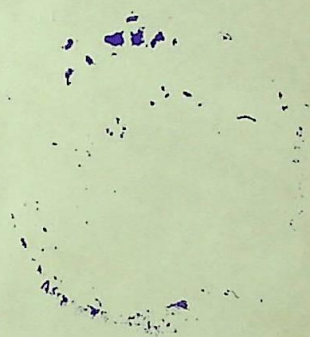


دیوان اشعار

حصه دوم

جموں اینڈ کشمیر کی ریاست کا پہلا شعر ایضاً لکھنؤ میں





دیوان وہاب

حصہ دوم



نظر و شرح

پروفیسر محی الدین حاجی

ناشر

جموں کشمیر کیڈمی آف آرٹس پبلیشر اینڈ لنگویجز سری نگر

۱۹۶۳ء

گودت

یہ چھ بیٹہ دیوانگ دویم جلد ہ گودنگس جلدس اندر بیٹہ کینہ
 پودہ احتیاط کرنے پتہ چھپا یہ منتر کینہہ غلطیہ روزہ بیٹہ کینہ چھ بیٹہ جلدس
 اندر تہہ خدشہ زہ کا تہہ سترہ سہل رنگازی۔ میانہ روزہ بیٹہ تہہ چھاپ
 خاہن کین کار کین ہنوزہ لاپراہی ستر آسن تو تہہ کینہہ غلطیہ روزہ بیٹہ ہمن
 لبتہ بیٹہ جلدس تہہ غلط نامہ ستر تھاون پتہ۔ گرمیہ ہلچک جھنہ
 پرائہ آس ہرن ڈالیں تیوت ناپسند گزہان یوت فارسی تہہ عربی لفظن
 ہند کا شرا ملا چھس گزہان مگر — ہیزن مینہ گودنگس جلدس
 ”گودت“ لیکھان لیکھان دویمت چھ — سانبہ رسم خطک یہ اطار
 چھ کینن صوتی اصولن پتہ کھرہ کر تہہ اُت۔ اصولن بروہنہ کینہ چھنہ
 ذاتی پسند تہہ ناپسند نکہ وسان۔ لہارا اگر سانی از کر طالب علم
 رسم خطک رسم اصولن پتہ چھنہ بروہنہ کا شرس ادلس روشنتہ ہمن
 یہ روشن پتہ ہمن سہاہ دروگ تہہ کیا زہ بیٹہ کینہ تہہ ہمن پتہ ہمن
 کلچرس ستر واٹھ تہہ بالغ سیدھ تہہ روزن تم کا شہرہ زبانی منتر منتر
 فرہنگ

(۲) یہو صوتی اصولن نمبر چھ کینہہ تہہ فارسی تہہ عربی

لفظ روزان ہند کی چھ کا شراوہ ہنہ ستر مانے منہ سپدنگ خطرو او

ہم چھنہ پتہ آہ ڈالہ آہ تہہ مثلن

(الف) تم مرکب ہمن کا شرا ملا لیکھنہ ستر بیا کہ مانے یا مہل شکل

بنہ ہے۔ در معشوق (ماشوقہ سند دروازہ) در عاشوق (سون
دروازہ عاشوق) یا ”در خواب و خیال“ ”یلبہ در خواب و خیال“
لیکھنے یہی بیس لکھ مہل مرکب بنہ۔ بیہ۔

(ب) تم مذہبی تہ صوفیانہ اصطلاحات میں کو شرطاً،
مانے سراسر مسخ کرہ تہ مہل بناوہ مثلاً ”خیر الانام“ بدلہ ”خیر الانام“
یا ”فنا فی الرسول“ بدلہ ”فنا فی رسول“ میں ہند عربی یا فارسی اطالعہ
بدلاوہ آمت۔ بلکہ کہ چھ حال حالی اکاڈمی ہندس ڈکٹری سیکشن
اندہ یہ تمام مانہ آمت زہ ”اسمائی حسنی“ گڑھن عربی اچھن اندری
تھاوہ نیز۔ بیہ بیہ اکس نفطس باب افتعال کس وزلس پیٹھ ”ف“
حرفس مقابلہ ”ع“ آسہ مثلاً (اعتبار۔ اعتقاد۔ اعتماد) تحہ گڑھن
”ع“ بدلہ ”ی“ لیکن۔ یہی فی حال حالہ کین فاصلن پیٹھ عمل کرہ ستر
چھ ممکن زہ بیٹھ جلدس تہ گو ڈیکس جلدس اصلائی سترہ کرہ زہہ بیہ
فرق تہ لبسہ بیٹھ وچھتہ گا ہرن لگہ نہ تہ کیا زہ دویم ایڈیشن چھپاوہ
وزہ آسہ نہ بیٹھ دیوانس مختلف اصلائی منیر نو مٹری کین پیٹ۔
(۲) واما بنہ اتھہ چھ اصل دیوان ”ردیف ج“ پیٹھ لیکنہ آمت
امیہ ردیف بروہنم ورق چھ وری یہ وادن ہندہ مطالعہ پیٹھ ٹھینر مٹری
تہ کس تمام بیس لکھاوہ ہندہ اتھہ لیکنہ آمت۔ لہذا آپ
امی صفحہ تہ بیہ آخری صفحہ ”فولوشٹا کاپی“ بیٹھ جلدس اندر
چھپاوہ نہ۔ ہو دویو صفو علاوہ چھ واما بنہ مقبرک فولوشٹا تہ بیٹھ
جلدس سترہ تھاوٹک سترہ نہ۔ ہلاک مشپن تہ چھاپ خان ہنزہ عام کارکنی
ہند تلخ سترہ وچھتہ چھنہ یہ نامکن زہ خبریم آسہ ناصاف پانچ کاغذس

پیشہ و مختصر متری۔

(۳) یہ جلد کی گوڈنگ ۲، صفحہ چھ کاتین قرین زہ وری
برونہ لکھ متری۔ یہ کیا زہ گوڈنگ ۲ اوس یہ منصوبہ زہ ہم صفحہ
تہ گزھن گوڈنگ ۲ نکل جلدس اندر چھپا و نہ پڑی۔ پتہ پیلہ یہ جلد وایہ
زمیٹا و۔ ہم صفحہ آے دوئیس جلدس اندر چھپا و نہ خاطرہ تھا و نہ ممکن
چھ زہ پینتر چھپاے تہ مار و زہ باقی صفحہ مقابلہ گنٹ پین۔

(۴) بمو کینتر و کستو پتہ چھ مہ سار نے ادب دوست عالمن تہ
نکینہ شناس نقادان بہ کتھ شمس پا و نریہ پترین کینترن وری من اندر
یہ کینتر ہاہ فرضقاہ مہ آتھ آپہ سہ لاجر مہ یہ دیوان "قابل مطالعہ"
بنائوس کن تہ پتھ آ و تنوئی رصوٹ شرح لکھنہ یوت کتھ عام طاب
ادب دیوان پیران پیران روٹہ گزھنہ۔ نہ چھ یہ دیوان و ما بنہ
شائری ہند "کل سرمایہ" تہ نہ چھ پتھ دیوانس اندر میولن یہ حقیر
اضافہ "حرف آخر" و ما بس اوس آرزو زہ پین و اوس زماض
اندر گزھن نا تہ بندگی قدر دان یاد و تہ اوس لکھان سہ

شعیر من اندر جہاں آوازہ باد

کار من در ہر زمان سرتازہ باد

تہ مہ چھ یہ متنازہ و ما بنہ باقی تخلیقات (خاص کر شہنامہ۔ خلافت نامہ۔ لکھنامہ
سلطانی تہ درویشی) گزھن نا کینہ ذمہ دار و آوازہ یا کلچرل اکاڈمی ہند وری چھاپ
ٹیلی پکین نقاد حضرات و ما بن سہ مقام صحیح پانچھ معین گزھنہ پیک سہ جتنی
مستحق چھ۔ فقط والسلام علی من اتبع الہدی۔

تہذیب و

صفحہ	عنوان - مطلع - وروج	صفحہ	عنوان - مطلع - وروج
			س ردیف ط
۴۳۸	لغت شریف	۴۱۸	مناجات
۴۳۹	منقبت چار یار با صفا	۴۱۹	لغت شریف
۴۴۰	منقبت حضرت سلطان	۴۲۰	منقبت چار یار با صفا
۴۴۱	کیا ہ مغرور چکھ سجواب غلیظ (غزل)	۴۲۱	منقبت حضرت سلطان العارفين
۴۴۲	زہ پر تہ اذہ خلق واط	۴۲۲	دو بیت تہ ربایہ
۴۴۳	خدا حافظ	۴۲۳	احتیاط اذ دوستی تہ دشمنی کہ احتیاط (غزل)
۴۴۴	راست لفظ	۴۲۴	ربایہ تہ و و بیتی
۴۴۵	بدنیا محشم زردار محفوظ (غزل)	۴۲۵	ربایہ تہ و و بیتی
۴۴۶	شمار نام خود کرتہ زہ تیون تیون پر تہ ہر الفاظ	۴۲۶	بغیر از علم حق دانی قصہ خوانی ہمہ افراہ (غزل)
۴۴۷	خدا حافظ	۴۲۷	ربایہ
۴۴۸	ادب کرخون چھ جانس محافظ (غزل)	۴۲۸	و چھپہ چونے خال و خط
۴۴۹	یسی سن پروردوار نان غلیظ (غزل)	۴۲۹	زہ ربایہ
۴۵۰	غاط	۴۳۰	دندان پسند ز شوق یار و زان جیم چنگ بر لب (غزل)
۴۵۱	کیا ہ لحاظ	۴۳۱	دو بیتی
۴۵۲	خدا حافظ	۴۳۲	کے تراوے نہ دالانہ تہ جیم با جال خودی شرط
۴۵۳	غلیظ	۴۳۳	یسی گریس وادلس دین بے ربط (غزل)
۴۵۴	الفاظ	۴۳۴	غزل
۴۵۵	س ردیف "ع"	۴۳۵	س ردیف "ظ"
۴۵۶	مناجات	۴۳۶	مناجات

صفحہ	عنوان - مطبع - درج	صفحہ	عنوان - مطبع - درج
۴۸۱	منقبت حضرت سلطان	۴۵۷	لغت شریف
۴۸۲	کبیرہ غروری جہم مہیہ خالی در دہ باغ (غزل)	۴۵۸	منقبت چار یار با صفا
۴۸۳	میو کینہہ روٹ نہ خراشد (غزل)	۴۵۹	منقبت حضرت سلطان
۴۸۵	فوجہ فوج گام یار اے در بیغ (غزل)	۴۶۱	زور باہ
۴۸۶	مہیہ حقو و تھو یار سبب داغ	۴۶۲	وچھنہ گاتیاہ گے ازین دنیا پیمان (غزل)
۴۸۸	شبیہ دہ نالہ نہ نابا لغ	۴۶۳	گرم دے بے ہایم لال ضائع (غزل)
۴۸۹	دروغ	۴۶۴	جہادیں اوئے غازی کوڑن ملک نفس تالغ (غزل)
۴۹۰	طبع میو حقو و تھو سے فارغ (غزل)	۴۶۵	زاحکام حل نام مہیہ وانہ بار اطلاق (غزل)
۴۹۱	دے خدا فوٹوں حسرتہ از جوانی جہم در بیغ	۴۶۷	برہ کراوات ضائع (غزل)
۴۹۲	روہ	۴۶۸	آوہر بالین دے مشب یار خوش طبع (غزل)
۴۹۳	دیت مہیہ یارن ضرب تیغ	۴۶۹	در جہان قائم سین اذکبر یا دار شرع (غزل)
۴۹۵	بہ حسرتہ لالہ در باغ	۴۷۰	ما پانہ کیاہ او یو لغ
۴۹۷	مہیہ بوزم و اہ مشب عارہ یار در باغ (غزل)	۴۷۱	تواضع
۴۹۸	بھولہ ناؤن باغ	۴۷۲	چھی تریہ کاذب عاقلو کر تری جمع (غزل)
۵۰۰	گرتھکھ اڈام این دنیا ترک سو باغ (غزل)	۴۷۳	بکرم خبر چھ شربس منع (غزل)
۵۰۱	کیا کوڑم اتھ کوہ چارس اے در بیغ (غزل)	۴۷۴	تورق
۵۰۲	سریف	۴۷۵	تنارح
۵۰۳	مناجات	۴۷۶	کرمیہ و مر ضائع
۵۰۴	لغت شریف	۴۷۷	سردیف "غ"
۵۰۵	منقبت چار یار با صفا	۴۷۸	مناجات
۵۰۶	منقبت حضرت سلطان	۴۷۹	لغت شریف
۵۰۷	رباعی	۴۸۰	منقبت چار یار با صفا

صفحہ	عنوان - مطلع - دوج	صفحہ	عنوان - مطلع - دوج
۵۳۲	نعت شریف	۵۰۸	چین بانہ ترہ کر صاف
۵۳۳	سردلیف ق	۵۱۰	سے کئے در ہر طرف
۵۳۴	مناجات	۵۱۲	میتہ دس پیٹھ روم بر خلاف (غزل)
۵۳۵	نعت شریف	۵۱۳	یگر نہ پیر زہد عاقل و زیریں نس {
۵۳۶	منقبت چار یار با صفا		امیریں حاف حاف (غزل) }
۵۳۷	منقبت حضرت سلطان	۵۱۴	خالق دینیت و خلقت زیادہ {
۵۳۹	یار و جھیم چوئے فراق		انس انس شرف (غزل) }
۵۴۰	ماو تم کتھ جاہر در بازار بھی دوکان عشق (غزل)	۵۱۶	ہچو ایشہ زکینہ بے ریادل {
۵۴۱	چھ خستہ یارہ ہنرے رنجہ عاشق (غزل)		صاف صاف (غزل) }
۵۴۲	و جھیم محمور نازن یار بر طاق (غزل)	۵۱۷	بے وقوف
۵۴۳	یہ سچہ از وونی کو طریقی	۵۱۸	کھن ہند مغربانے زانہ عارف (غزل)
۵۴۵	بہ حاضر روزہ مادر کوئے معشوق (غزل)	۵۱۹	در جہاں چھ روزہ گارس صاحب {
۵۴۶	فرق		کارس شرف (غزل) }
۵۴۷	رولق	۵۲۰	گوم از شمشیر رحمت یارہ ہے پس شگاف (غزل)
۵۴۸	خوش خولی	۵۲۱	کرم ضائع جوانی پو کس تنہو جام رکھ (غزل)
۵۴۹	کاؤس کے اندر فراق	۵۲۲	کووہ تر و تھ ذات (غزل)
۵۵۱	چھ مالک خالق و رازق	۵۲۳	میتہ چھ در دگ تلف
۵۵۳	فرار اندران حسابس غرب و شرق (غزل)	۵۲۵	بہ چھپس در وصف لبر جان مایل بہ تارلف (غزل)
۵۵۴	منافق	۵۲۷	کھوڑا ز خستہ تر خوف آراہ ضعیف (غزل)
۵۵۵	لقدیق	۵۲۸	باسیاہ دل کر میتہ صحبت زان دل صاف شرف (غزل)
۵۵۶	فرق	۵۲۹	چھ بے جا خرچ ز در بہنہ اسراف (غزل)
۵۵۷	منافق	۵۳۱	بلہ سیم خستہ میتہ از دولی {
			ساز و آواز

صفحہ	عنوان - مطلع - دوج	صفحہ	عنوان - مطلع - دوج
۵۸۱	نادانہ نا نا چہر چھکھ (غزل)	۵۵۸	فسق
۵۸۲	ہا کیو سخرہ تہہ شیران جاہ چھکھ (غزل)	۵۵۹	رونق
۵۸۳	وئے کیاہ کوت عشقہ نار لوزک (غزل)	۵۶۰	سردیف "ک۔ گھ"
۵۸۴	میتہ چھو وہ مید واتم یار بے شک (غزل)	۵۶۱	مناجات
۵۸۵	دوس راتس پھمان چیم زنگہ پریک (غزل)	۵۶۲	نعت شریف
۵۸۶	سردیف گ	۵۶۳	منقبت چار یار با صفا
۵۸۷	مناجات	۵۶۴	منقبت حضرت سلطان
۵۸۸	زہو ربابہ	۵۶۵	رباعی
۵۸۹	وچھہ رنگہ رنگہ کا ز رنگ	۵۶۶	تہہ کہہ انداز اندریم نار زانکھ (غزل)
۵۹۱	{ ساز و سحر میر چانے رایے کری	۵۶۷	ہستے لئی و نیتہ تنہا کیا زہہ ڈرا کیہ (غزل)
	{ میتہ ساری رنگ (غزل)	۵۶۸	کتھ خیالیں پیچھہ تہہ پیچھہ مغرور چھکھ (غزل)
۵۹۲	گوم بسرے رنگ	۵۶۹	ہینو کرتام یارن نشہ راو کہ (غزل)
۵۹۳	دادی رنگارنگ	۵۷۰	لنگارا و نیتہ کوتاہ خون مار کہ
۵۹۴	چھہ کوتاہ یار گومت یوت دل سنگ (غزل)	۵۷۱	یور کیاہ کہہ اکھ
۵۹۵	میتہ چھہ از لہ لوک	۵۷۲	وہ لہ ہا دے سینکر چاکھ
۵۹۶	{ تنھے چیم نار در سپنہ پیچھہ خون	۵۷۳	تھڑے پیچھہ اوس زہ سیا گل (غزل)
	{ آسہ در رنگ (غزل)	۵۷۴	یہ چھنیہ خالی کرکھ
۵۹۷	{ نور کرکھ کٹنہ زادر اکھ کر تا مہیا	۵۷۵	چھہ کار عشق عشق کانوزک (غزل)
	{ ساز و برگ (غزل)	۵۷۶	ہستے لئی و تہہ کیاہ آسپتہ ڈرا کیہ (غزل)
۵۹۸	{ نالہ رٹن از بالہ یار بے وایہ	۵۷۷	ڈاڑم خبر بنا گاہ اند وایتہ یار بے شک
	{ بے شک بے درنگ (غزل)	۵۷۸	ادہ نو پھیر تھہ بکھ
۵۹۹	ز تہہ مار کور تھم ماگھ	۵۷۹	احوال پنی کس ونکھ
۶۰۰	مرگ	۵۸۰	بدنیا امداد دم مبارک (غزل)

صفحہ	عنوان - مطلع - و درج	صفحہ	عنوان - مطلع - و درج
۶۲۸	چھ در اندام ہر جا ہر عضو بہر (غزل)	۶۰۱	سردیف ل ل
۶۲۹	بیالہ برہ یو مال مال	۶۰۳	مناجات
۶۳۰	پرارہ کو تارہ کال	۶۰۵	لغت شریف
۶۳۲	چھ تہ مہوئے سال	۶۰۶	منقبت چار بار با صفا
۶۳۳	گیت - یارہ یو ہارہ یو عیاہ ہند دل	۶۰۷	منقبت حضرت سلطان
۶۳۴	میتہ کیاہ چھ یارہ چارہ گیس {	۶۰۹	چھ زندگی خواب و خیال
	بیارہ بلبل (غزل)	۶۱۱	بہ مارہ کمر تھس بال
۶۳۵	چھسے بہ یارہ بیارہ بہ مالورار بر تل (غزل)	۶۱۲	دل پوہسی لال
۶۳۶	بہ امر و نہی فرقان کورم نہ زانہ تہ تاہیل (غزل)	۶۱۳	چھسے یو ہی مال
۶۳۸	بہ لاگے ہنگہ موسول	۶۱۴	گترہ ماسبل
۶۳۹	بہ چھس در بند لہو لعب غافل (غزل)	۶۱۵	ایہ جہاں شیدا بہ زیبا صورت {
۶۴۰	زدر دیار چھس آزار مشکل (غزل)		حسن و جمال (غزل)
۶۴۱	و چھ بروے یار شو بان کیاہ {	۶۱۶	دلبر و چھم باکرہ و فر شہارہ ہفتہ {
	چھ نہ بیچارہ گل (غزل)		اندر لعل (غزل)
۶۴۲	میتہ کورنم دلبرن پینہ بہ کپنہ {	۶۱۷	گیت - میتہ کو سہل سہل سہل سہل
	یارہ چوں غریب (غزل)	۶۱۸	گترہ پانس ماسبل
۶۴۳	میتہ اندری مارہ در سینہ دزان {	۶۱۹	گیت - ہا سونہ ندر مال
	چھ یارہ چوں قندیل (غزل)	۶۲۱	ادہ ہا دے دل
۶۴۵	سردیف "م"	۶۲۳	تہ مو یکہ یارہ ہول ہول
۶۴۷	مناجات	۶۲۵	دل
۶۴۹	لغت	۶۲۶	چو جان خود تہ و چھ اسرارے دل (غزل)
۶۵۱	منقبت چار بار با صفا	۶۲۷	لاگے شیرہ بنبر زل

صفحہ	عنوان - مطلع - دوج	صفحہ	عنوان - مطلع - دوج
۶۴۲	دریغ لکھ کو چارک ناز و روم (غزل)	۶۵۲	منقبت حضرت سلطان
۶۴۳	دیں دنیا پہ کتنی تھاہ از مودم (غزل)	۶۵۴	اتھو منترے مہیہ دلبر و پھتھ زن {
۶۴۴	سز نوشتہ یہ مہیہ در تقدیر چھم (غزل)		جانور گوم (غزل)
۶۴۵	کتہ مے مٹی آب چوم	۶۵۵	دوہے دیوارہ کے سوتہ پہوان {
۶۴۶	ہا پانہ گیارہ حاصل کو روم		مے بارہ ہند پر چھم (غزل)
۶۴۷	فلہ رنگ گل اتار س گوم	۶۵۶	مہیہ چوہ لالہ زن سینہ در دھون {
۶۴۹	ون ہاری تیر ہے گوم		کوندہ زن مود گوم (غزل)
۶۸۰	گو بندہ کس نہ شوق دلبر و فندہ {	۶۵۷	مختس
	اند رنار چھم (غزل)	۶۵۹	بہ یک گردش یہ دنیا بہ شتھد {
۶۸۱	دل مہیہ تو ہے دیوانہ گوم		روے دیو ٹھم (غزل)
۶۸۲	مہیہ از الحمد للہ دیار دیو ٹھم (غزل)	۶۶۰	چھم غنیمت دم بدنیالے بنی آدم (غزل)
۶۸۳	دیو یارن جیس مہیہ پیغم ادہ {	۶۶۱	بھد سامانہ مشب یار دیو ٹھم (غزل)
	کونے ام (رؤہ)	۶۶۲	پوہ ہارس گوم
۶۸۵	چانہ ویرے سور گوم	۶۶۴	مہیہ یار و سور سنگس گوم
۶۸۶	چھ احسن خلقش اندر یہ آدم (غزل)	۶۶۵	کس و نہ یارہ داد کے در سینہ {
۶۸۷	س دیف "ن"		کوتاہ نار چھم (غزل)
۶۸۹	مناجات	۶۶۶	اتھو منترہ گرامی لال روم (غزل)
۶۹۰	نعت شریف	۶۶۷	زہجرت سینہ یارہ مہیہ دارہ نارہ دیو ٹھم (غزل)
۶۹۱	منقبت چار یار با صفا	۶۶۸	مہیہ مشب نور آل مہر و خسار دیو ٹھم (غزل)
۶۹۲	منقبت حضرت سلمان	۶۶۹	نرہ دن تارے یار کوٹ گوم
۶۹۳	صد نکارہ رویہ نصیب {	۶۷۰	بہ ہا وے یارہ گیارہ گوم
	وہ تیس بہ کوئے نازنین (غزل)	۶۷۱	مہیہ از باد صبا و فی پیام یار بوزم (غزل)

صفحہ	عنوان - مطبع - دور	صفحہ	عنوان - مطبع - دور
۷۱۲	بے لواج جس غریب تہ مسکین (غزل)	۶۹۵	دستہ و لیسے کوٹ چھ کوٹ { پھلے بے موت میوں { روہ
۷۱۳	بے زاج جس نازہ یار و چانی دردن (غزل)	۶۹۶	حال یارس و ن
۷۱۴	کو دو چھکھ یارہ روشن	۶۹۷	کا و اتی بار زھا نڈان نا لہ موت جھون { ۵۰۱
۷۱۵	کیا ہ مانے چھ انسان	۶۹۸	میتہ اندری کمر نہ پس کیا ہ لولہ ناران (غزل)
۷۱۶	پسہ نیان چھ دشمن	۷۰۰	و چھتہ از نام سارس کا تیاہ زلے { کا تیاہ زہن (غزل) {
۷۱۸	سقا و لیس در دام بستہ بچرس { ون مار زن (غزل) {	۷۰۱	دیوٹھ میتہ در بلع نشا ط یار نازین (غزل)
۷۱۹	ولیس گزھتہ و ن کین دلبرس { احوال و فتس پایہ میوں (غزل) {	۷۰۲	چھ فانی دور نہا سور یا ون (غزل)
۷۲۱	کینہہ تجر بہ	۷۰۳	اگرہ چھن چھ زئیہ کینہہ بخاطر { و چھن پنن پان (غزل) {
۷۲۳	سادہ کیا ہ چھ وادہ کوٹ { وارہ و ن کین یاد آن (غزل) {	۷۰۴	کا جس ام لولہ ناران نہ اجس { ہو چھو و پزن (غزل) {
۷۲۵	خوش خبرتس در قرآن پیر { خالق ایمان اون (غزل) {	۷۰۵	کرہ یو بے مالہ پوشن
۷۲۶	مس دیف "د"	۷۰۶	ولیس گزھتہ یار دلقرار انتن (غزل)
۷۲۷	مناجات	۷۰۷	زئیہ مادہ وٹھتہ بکشن سرو قد میوں (غزل)
۷۲۹	لغت شریف	۷۰۸	دیوانہ دل گو لبلسن
۷۳۱	منقبت چار یار باصفا	۷۰۹	جان وندہ یارہ بکھنا { یارہ بکھنا وندہ یارہ جان { (غزل)
۷۳۲	منقبت حضرت سلطان	۷۱۰	لتر پیر گزھتہ سرو ناز انتن (غزل)
۷۳۴	بہر دوائے یار او	۷۱۱	چھ میتہ غم در سپنہ کو ر غم خم میتہ { امی سرو قدن (غزل) {
۷۳۵	لو کہ چار و لو		
۷۳۷	وچھو رنگہ رنگہ لونہ نو		

صفحہ	عنوان - مطلع - رواج	صفحہ	عنوان - مطلع - رواج
۷۳۳	دلبرادر کوئے تو	۷۳۸	پر یا ہو یا من ہو
۷۳۴	جھم یاد ہو چوئے آرزو	۷۴۰	سرو نازہ بیتہ مو
۷۳۵	کو وہ گوہم بدن ز لہو مدد لو (غزل)	۷۴۱	بہر دم لے بنی آدم کرن بس یار اللہ ^(غزل)
۷۳۶	سلیہ بھول کھو گیل افتابو لو (دروغ)	۷۴۳	پوشہ پھلجیے کوکھ مشغولو
۷۳۷	بہ کیا کہہ یادو	۷۴۴	دل مینہ نیو تھم دلبرو
۷۳۸	بدن مینہ ز ولہم نازہ مدد لو (غزل)	۷۴۵	ماد بدیدی پرانا ہو
۷۳۹	گورہ گورہ کرہ یوزور ہو لو (دروغ)	۷۴۶	جوانی سار نوروزی جو لو (غزل)
۷۴۱	دڑا پس زندہ دلبرو	۷۴۷	شالہ مار باغس پھیرو شنو لو (دروغ)
۷۴۳	فوجہ فوج یاد ہوئی تے تر دور و غزل	۷۴۸	کو وہ یاد ہو کر تھم خندہ لو لو (غزل)
۷۴۵	سردیف ۸	۷۴۹	مار کرے لو نہ ہاریے لو
۷۴۷	مناجات	۷۵۰	نوسار ہو او
۷۴۹	نعت شریف	۷۵۱	جھم منا بارہو چھپتہ رو برو (غزل)
۷۸۱	منقبت چار یار باصفا	۷۵۲	کو وہ کو رخص خارہ رستی دلبر {
۷۸۲	منقبت حضرت سلطان		آوارہ ہو (غزل)
۷۸۴	ہیو یانو کرہ کیا	۷۵۳	موسم روز جوانی زن خیال خواب کو (غزل)
۷۸۵	بندگی کر چھکھ مبدہ	۷۵۴	کہہ گورہ گورو
۷۸۶	بہر دم پر تہ ہو اللہ	۷۵۶	بدن عے ز ولہم نازہ مدد لو (غزل)
۷۸۷	دیرہ لو گنت دوہ	۷۵۷	از چھ تہ مین سال جگر و (غزل)
۷۸۸	کیا ہ یارن تو دم راہ	۷۵۸	وہ لو محلو
۷۸۹	کاو ڈرہ اسم خوش خبر در باغ {	۷۶۰	تو رہو لو نورس عذابو لو (غزل)
	آفت یار چھاہ (غزل)	۷۶۱	نوتہ والو ہو
۷۹۰	بیولہ نازہ یادو ڈرہ کوتاہ (غزل)	۷۶۲	بالہ یادہ پھتہ آستہ لو لو (دروغ)

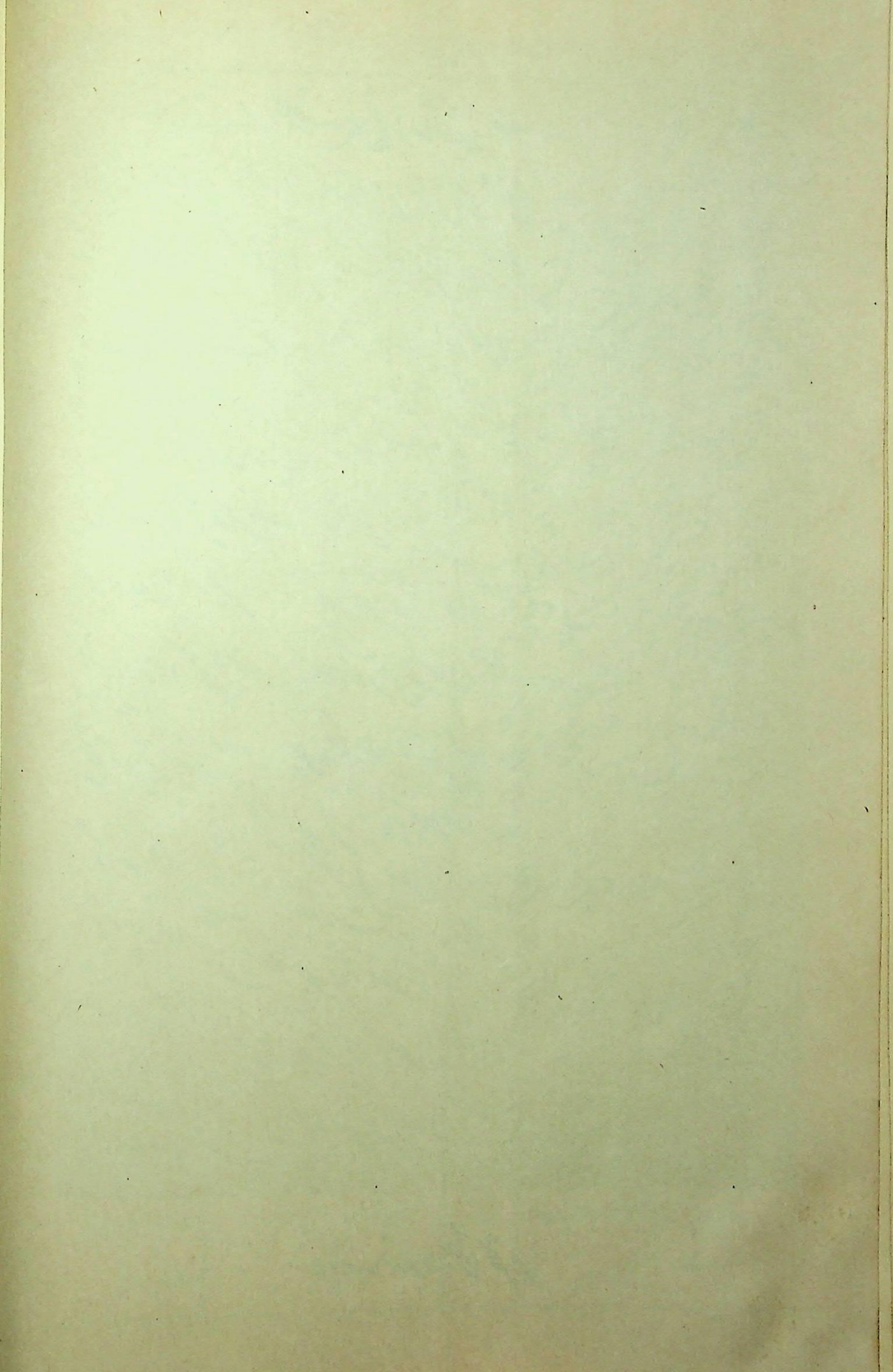
صفحہ	عنوان - مطلع - دوج	صفحہ	عنوان - مطلع - دوج
۸۱۳	مژر آؤتقس منہ	۷۹۱	خاشنفس ماشوقہ سے نش راز کیا ^(غزل)
۸۱۴	ونہ کیا چھ ووندہ	۷۹۲	چھس اندر ہوش سان گاہ گاہ ^(غزل)
۸۱۵	گاش چھ نا آنہ	۷۹۳	رسم در دنیا وچھ اسم گاہ از ار گاہ ^(غزل)
۸۱۶	بال و اوجھس مولہ	۷۹۵	وچھتہ موعے خاش ترہ دروازہ چھا ^(غزل)
۸۱۷	دندہ یو یارہ وکلیہ	۷۹۶	یکھنا تہ بو ہو ہو کرہ
۸۱۸	ماد لہرہ کرہ کیا	۷۹۷	بہ سپنہ لو بچم خنجر تم گارہ پنیہ اندازہ ^(غزل)
۸۱۹	مارہ گزندہ	۷۹۸	وہ لو یارہ مدوارہ
۸۲۰	ما یارہ امارہ چانے وچھنوی ^(غزل)	۷۹۹	ہنسہ یارہ وستم گارہ وستم نہ نا گاہ ^(غزل)
	بہ چھس کہ حالہ	۸۰۰	بال نو وونی بلہ یوزاہ
۸۲۱	دماہ اکھ روزا ہستہ	۸۰۲	ما قندہ اکھو ہندہ ^(غزل)
۸۲۲	بہ یارہ و شیرہ لاگے ترہ سنبلہ	۸۰۳	پیلہ پھلہ نہ موعے خانہ
	تازہ تازہ ^(غزل)	۸۰۴	رودمت بو کوٹ ترہا ندہ
۸۲۳	کرے و او پوشہ لجنہ	۸۰۵	بہ چھس سایہ افتادہ
۸۲۵	منہ نیونم جیس اکی پیالہ	۸۰۶	تا پہ وڈر دوجہ بہر سوچھو متری
۸۲۷	وہ لہ نیر و یارہ وچھنہ آسہ ما		وچھم گلارہ ^(غزل)
	در عید گاہ ^(غزل)	۸۰۷	نہ بردہستی مہ کر زیادہ
۸۲۹	مہ کرہ تم دادہ ہنی درمان طیبہ ^(غزل)	۸۰۸	تابان وچھم رویے لکارہ ^(غزل)
۸۳۰	مدوارہ بدن زولتہ مہ نادرہ ^(غزل)		زیبا چوماہ چارہ
۸۳۱	درہ لوگے دوہ	۸۰۹	کوڈو کرہتھس پر اکندہ
۸۳۲	سدیف یے	۸۱۰	یوزی یتیم دلبرہ
۸۳۳	مناجات	۸۱۲	گندہ یو پوشہ مالہ

صفحہ	عنوان - مطلع - دوج	صفحہ	عنوان - مطلع - دوج
۸۶۰	رؤہ	۸۳۵	لغت شریف
۸۶۲	زنیہ بارہ کور تھیں بارہ بکس {	۸۳۷	منقبت چار بارہ باصفا
	فتادہ بوبہ چھٹیں چارہ چائے (غزل)	۸۳۸	منقبت حضرت سلطان
۸۶۳	زنیہ ڈولہ کٹی گریے	۸۴۰	جانانہ سرود ساز لاگے (غزل)
۸۶۴	مینہ لہو وں تھو ویا رن {	۸۴۱	بہ دردن زرد کُرس { (غزل)
	زلیہ وں مار لٹوے { (غزل)		دزان چھٹیں بارہ ویسے { (غزل)
۸۶۵	زرا واکرہ متس کٹی پارے	۸۴۲	مالالہ وقہ لוחال باوے (غزل)
۸۶۶	کتہ اندے نیلے	۸۴۳	دوچشم نشاط در باغ پر ناز نازینے (غزل)
۸۶۸	ونہ کیاہ میون پالے	۸۴۴	بال شوبان جھی
۸۶۹	بکھنہ نہ بارہ پان مارے (غزل)	۸۴۶	وقہ لہ سلس نیر ناری منتریے
۸۷۱	رؤہ	۸۴۷	مینہ دل ہے نیوم خولے
۸۷۳	شنگہ پوش لاگے	۸۴۸	سورگوم دوہ دار سے
۸۷۴	ہی	۸۴۹	کینہ دور کٹی گریے
۸۷۵	دارہ بوزم تر نیہ پیرہ کل جھی (غزل)	۸۵۱	کچور لہٹہ مینہ گوم ترہ بارہ مے (غزل)
۸۷۶	ہننے ویس کٹی تر نیہ گریے	۸۵۳	یارہ لاگے ہی
۸۷۸	یہ نہا ہی بالہ ناگی رالے	۸۵۴	وچھ زخم جگر نہ یارہ ہاؤے (غزل)
۸۸۰	جھلون خراب تو گون بہ کوے سبلی (غزل)	۸۵۵	دتم امی بالہ یارن مد رس {
۸۸۱	کوٹ گونے بے پرواے		پیالہ لٹوے (غزل) {
۸۸۲	ساقین پیمانہ سنی جاوہ ناوس مہے (غزل)	۸۵۷	کیاہ زبیا یارہ شوبان باہ تابان جھی (غزل)
۸۸۵-۸۸۳	سر و گلزار (غزل)	۸۵۸	یارہ مہا نیو کوہ و تھو تھو مورہ لہ وں {
۸۸۵	مرثیہ		نار سے (غزل) {

راویف بن رماثہ

[illegible]

وہاب سندھ بین تحریہ



ردیف

ط

مناجات

خیرِ خدایاری مکن خوار پیشِ انسان چھ غلط
 یس دیے عرقِ خدائے نبی کس اندر جہاں
 آکس اندر آسہ کا نہ بد وے پیٹ بے دست با
 یس نہ یاری کرہ نشید آسہ عالم کی نہ خواہ
 یس نہ اسی از خدایاری تیس خاڑی بنے
 کیاہ کرے نش فوج لشکر یس چھ پروردگار
 واحد القہار آتے یس کس قہرک زوال
 لے جھنجھو وہ مید تھا و تھرو زورم لے وہاب
 غیر فضل خیر شفاعت لور ایمان چھ غلط

۱ یاد شہید قہر ۲ یزیدین تریاران ہنر یارز ۳ پاپے (اصل)
 ۴ خدا ۵ تہ دشمنی ہنر ۶ رگرہ خوار ۷ واپس یوان
 ۸ عام لکن جہن تہ کائنہ خاص ہنر ہنر ۹ مدد
 ۱۰ خوش ۱۱ فضل خدا ۱۲ شفاعت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

نعت شریف

ہوش کران نام پاکش کہ بہ آداب احتیاط^{۱۱}
 پہنچو و کھ ذات پاکن ترہ نہ کر حاصل تمیز
 بردردہ دم بدمش پیچہ بہ کتر تھ شوقہ سال
 از اشارہ نوزد کے بین بین بر یک جنبش زہ ار
 بردر سلطان ستارہ روز تھروہ میدوار
 چاکر اس استارہ روزن فخر چھ آغش نشہ

ان زبان و دل بجان و دیدہ دلب احتیاط
 سورہ حجر التل اندر و جھتہ از رب احتیاط
 در فراق رؤے پاکش کہ بہ شب احتیاط
 رچہ بین ایمان و نہ کین پہنچو نہ کوکب احتیاط
 استقامتہ کہ بہ جان و دل مطلب احتیاط
 نوکرس چھ در جہاں معقول منصب احتیاط

۱۱۔ دلب بردردہ بجگہ از یاد شاہ داعی غفہ لام
 و چہ آداب کیستہ شو بہ اسن پہنچو بہ مکتب احتیاط

۱۔ ہند پاک نوزد نوہ پیچہ اسن وزہ ۱۱۔ احتیاط (اصل)
 ۱۱۔ اشارہ و کفند نعلم انک تضرع صد مس لک مہا یقروون (سورہ حجات آیہ ۹۶) نہ گو

اسی چھ یقینا زانان زہ تم لکھ ہم بے ادب کہتہ چھ کران تمو سرتی تھ تو بہ دل تنگ کر جھان ہو

۱۱۔ منیر غائب فارسی ۱۱۔ معجزہ شوق القمر ۱۱۔ ستارہ

۱۱۔ نوکری ہند مرتبہ تھا و نہ خاطرہ عقیقہ ہند تقاضہ

۱۱۔ غلام داغدار۔ پراہنہ عہدہ اوس غلامن داغ تھا و نہ یوان یوسہ ہندہ ہمیشہ چاکری کرنہ خاطرہ اکھ
 نشانہ اوس۔

منقبت چار یار با صفا

در صفات چار یار با صفا که احتیاط
 چھے کران خالق تہندے اوصاف چھ اندر قرآن
 حضرت سرکار خاصین کو تین تا تعلیم تدر
 بارہا کوہ حضرت بر کردن بعض امور
 بلی کہ از فاروق اکثر یار ترا و کہ در گذر
 حضرت عثمان مٹاں تدر تین اوس کہ حیا
 شاہ مردان صاحب عادل علی مرتضیٰ
 عقل کوہ شاہ لولاکس بہند بیضا اسہ پاس
 آدم و جن و ملک کوہ و فلک در راہ احتیاط
 پہنچنا وان چھ خدا تا کید چھ براہ احتیاط
 از محمد مصطفیٰ پہنچر کیاہ چھ بہنراہ احتیاط
 پیش روی حضرت صدیق اکبر راہ احتیاط
 کوہ تموار مصلحتہ باشاہ عمر راہ احتیاط
 زان سبب سبب کران تم اسو اکثر راہ احتیاط
 ایس نشے کون و مکان جان جہان راہ احتیاط
 ایس اسن گنہ از جان دل سراسر راہ احتیاط
 پہنچر ادب بدوے بنکہم لو کہ وہ کائناتے اے وہاب
 کہ ڈوہ کر تعظیم از دستاد شری براہ احتیاط

۱۔ نیمہ منقبتس اندر چھ احتیاط آمنت ادب کہ نہ کس معنیس منز و نہ تاو نہ ۔

۲۔ تعظیم ۳۔ کس ۴۔ بیتی وجہ ۵۔ کائیناتک روح

۶۔ شاہ لولاک چھ آنحضرت صلعم تمہ حدیث قدسی موجب لقب آمنت بیضا اندر و نہ چھ آمنت نہ خدا این فرمود
 ز اے محمد صلعم اگر تہی آسہ ہونہ منہ کائیناتکی سرتاج انیمتی بہ کہ مانہ افلاک یادہ ۔

منقبت حضرت سلطان

کھام نیرِ نر بے وسیلہ چھے غلط
 یارِ حق چھے گزارہ در جہان
 دادِ حق بس نابے از اولیاء
 جز خدا یارِ مسکین جائز چھنہ
 روشنائی چھے اگر قندیلہ چھے
 میٹھ تلکی تیٹھ سعی کر از دستِ خود
 پان گزہ در پیش سلطان حال و ن
 اے وہاب کر شیخ حمزہ الماس

با بندرگان عذر و حیلہ چھے غلط
 خانہ دان قوم و قبیلہ چھے غلط
 غیر از ایں اکھ خاتمِ تیلہ چھے غلط
 لیک تر صاڈن بے وسیلہ چھے غلط
 گاش تا بن بے وسیلہ چھے غلط
 در میان آن کفیلہ چھے غلط
 دور بے داوا دلیلہ چھے غلط
 تس سوا ایں قالِ قیلہ چھے غلط

۱۔ عذر و حیلہ یا عذر و حیلہ
 ۲۔ وہاب اوس او بیار اندھن خدائی نور کو قندیلہ مان
 ۳۔ یہ منبرمیں چائے بدل کو شش کرہ
 ۴۔ دعویٰ (اصل)

دوبیتی

پیچھ ادب کیٹھ گزہ آسن پیش سلطان اہتیا ط
 از سر و دیدہ بدست و پا دل و جان اہتیا ط
 حضرت سلطان جناب شیخ حمزہ پیر ما
 کر چوکعبہ در طواف کوہ ماران اہتیا ط

۱۔ کوہ ماران طواف کرنگ عقیدہ اوس اسلام یور دانہ بر و نہہ ڈر بٹھ گنت
 ۲۔ پراہہ دہنہ اوس آٹھ
 ۳۔ کوہس مارہ پریت ناوتھا و نہ امت۔ یس نا و از نہ چلان چھے۔

دو بیٹی تیرے ربایہ

زجہان و دل سرو سپنہ ندا سازم اگر اوسط
 زجہان بازی بچو اُپنہ ادا سازم جگہ اوسط
 بہ شام غم منیہ تا خفتن بدام زلف آشفتن
 بہ صبح نظر کے گفتن سرافازم دگر اوسط

جوئیہ نقرہ درخش تابان درون جوئے خط
 سورہ صا دس زماں خط خورشید ابروئے خط
 حسنیہ کس گنج سیاہ شہماں زابل را چھ تس
 کالہ ماہ و دول توے از ماہ گدروئے خط

حال باؤں کائنات بے گانس غلط
 دودھاؤں کائنات نادانس غلط
 اسی لیے اشکال از دانا تہلی
 چھ پڑھن اشکال دیوانس غلط

دل اکی ترایہ چھ رٹن مشروط
 انہ دویں پھیر روز با یک دل
 کل اکی جاپہ پے رٹے مضبوط
 دہن پرستش مہ کہ پو اُمت لوط

۱۔ یہ ترجمہ مفید لفظ "نبیہ" کو "شر" باقی فارسی خدا زائد وہاں کہہ معنی مترجمہ اوسط، "نبت" کا شروع
 تہ عرب پانچویں امیہ معنی شادیں ستر سماں غالباً اگر لکھ ہے یا تو تہ پانچویں ۲۔ یہ بہ کول۔ ۳۔
 ۳۔ ملک حبش۔ ۴۔ سورہ صا۔ ۵۔ قرآن مجید کا ترجمہ سورہ۔ ۶۔ یہ دے معنوق
 ۷۔ پانچ شہارو ۸۔ مشکل ۹۔ لوط پیغمبر۔ ۱۰۔ حضرت ابراہیم۔ ۱۱۔ ہر تہاؤں

غزل

احتیاط از دوستی تا دشمنی که احتیاط^۱
 دوستی تا دشمنی بش زان بهتر احتیاط
 دوستی موئے مہرون شاید بنی دشمنی زانہ^۲
 کار کسبچہ تیار س نشے کر احتیاط
 دشمنی سبب مہر کر ز دشمنی شاید س زانہ^۳
 دوس سپدی ادو بچھتا و کھ توے کر احتیاط
 عاب جوئی کائنہ مہر از نیک و بد عابقت مہر^۴
 ز صوفیہ بهتر زان از ہرنیاب و بد کر احتیاط^۵
 بد و نکہ کائنہ کتھہ بز یاب یا ز بیر زمین
 بوزہ نے کا پڑہ لگر از جانور کر احتیاط
 یہ دھونہ پرتھہ گڑھی پھیرتھہ ہی نازانہ تہ باد
 بوزہ پنے نو کواز چشم سر کر احتیاط^۶
 لے و تاب از دست و پایہ خود دہترس از نفس دوز^۷
 گوی سٹھاہ سر زود سرکش کر ز اجدر احتیاط^۸

۱۔ احتیاط پر ہیر کرنا ۲۔ کائنہ ہندرت یا بچھ کٹنہ لادہ کھو تہ

۳۔ کٹاڑہ آہر مہر تہ لگر زمینہ تہ ۴۔ پنے کلہ چین اچھن نشے تہ کر پر ہیر ۵۔ نفس تارہ بیتھ بچھن کامین
 ۶۔ کئے چھیرہ زان ۷۔ ہوسے نفس تارہ لکی بیوت زور دہتر نافرمان بیوت اکھا اندر نہ ۸۔ بچھہ آسان
 ز نشہ پڑہ اتھ نشہ احتیاط کرن۔ تہ یہ نفس بھوس نام و اتناؤں۔

از قضا کور و کسین لقا^۹ ط^{۱۰} از قدر بے خبر بین سفا^{۱۱} ط^{۱۲}
کار لقمان حصار افلاطون^{۱۳} از قضا و قدر بین افراط^{۱۴}

دوبیتی

کر بر کار و بار خود در روز و شب قات ضبط^{۱۵} شام و صبح و کوچ پیش ساعت دوه لا ضبط^{۱۶}
یہ بنحو دتھا و کھ مقرر تھے بہ ہمیتھ ڈاڈ کر^{۱۷} انتقامتھ از کر امتھ رت تھ کر اوقات ضبط^{۱۸}

رباعی

ترہ کر عادتھ بین تجیدہ مربوط^{۱۹}
خیالی کہنہ مہ و ن نادیدہ مربوط^{۲۰}
و چھتھ سودا کھتھ کر دائرہ و ایتھ^{۲۱}
مہ و ن نادیدہ تا کہنیدہ مربوط^{۲۲}

۱۱ فیصلہ خدا ۱۲ گول تہ زور ۱۳ پیرانہ عہدہ کوپنٹو حکیمو مترہ اکھناو "کوس" ناوی
اکس زور و کھتھ لیں از ترکی ناست چھ بود غالباً ۴۶۰ ق م سنس منتر ۱۴ تخمینہ الاہی
۱۵ مشہور یونانی فلسفی (۴۰۰ - ۳۹۹ ق م) افلاطون نے سنسدہ ستاد۔

۱۶ از چھ ونیز یوان زہ یہ چھ او سمٹ فیثاغورثہ سنسدٹا کر دیس الیمان و مان اسمی (۵۱۱ - ق م)
۱۷ ۴۹۷ ق م) یہ اوس جنوبی اٹلی اندر کر دمان جایہ زامت۔ ۱۸ افلاطون (وفات ۳۴۷ ق م) پیرانہ زمانہ کہن
فلسفین ہندو سراج ۱۹ احمد بیرن

۲۰ یوت نام نہر وچک ۲۱ یوت نام نہر وچک تہ زانک قوت تام بہر کر کلامہ۔
۲۲ ربط و احسن کتھ

رباعی

وزان چھم و سہ اندر چنگ بربط
 دف دستارہ تا سارنگ بربط
 نے و آوازے سطورہ تا ساز
 چھیم ہم رنگ تا ہم سنگ بربط
 دویتی

چھ والان آبرو پانس یہ بے بربط
 چھ زالان آشتی خانس یہ بے بربط
 بہ بے بربطی کران ناحق کلاماہ
 کران خواہ و خجل پانس یہ بے بربط

عقل حادان در حجاب محیط
 چھ احاطہ کرتے بہ آب محیط
 چھ سفید بے بیضہ گرد اگر د
 یتھ جہانس رتھ حجاب محیط

ساری سے کارس اندر بوزرتھ خبر کر اہتھیاط
 از غور و روی نہیر کی افضل تہ بہتر اہتھیاط
 از تامل دایرہ دارہ سپینی انجام کار
 پیش دستی کنہہ میر کرد اتی نفع در اہتھیاط

۱۔ بربط اظہر سہ و نر سر ۲۔ مشیر و س گر س ۳۔ فضائے بسیط۔ آسمانی و سہ چار۔ محیط چھ
 خدایہ سدا کہ صفت تہ۔ ساری کا نیالس و تھ ذات ۴۔ لوک ادب اندر چھ یہ اکھ دلیل زہ آسمانی تہ چھ در
 محیط لکان۔ پس در اصل نبلہ آسمانک تشبیہ چھ۔ ۵۔ ٹھوچ کھا گئے ہند کر پاشھر ۶۔ پردہ

غزل

بغیر از علم حق دانی قصہ خانی ہمہ افراط^۱
 بجز تو حیدر بانی سو خدائی ہمہ افراط
 مرن زندے چھ زندان کار مرہ بس زندہ بس کیا ہار
 فنا کر چہ جان تا زودار بنی فانی ہمہ افراط
 نیستے بس زندہ پائے نمود بسین از بود خدایا بود^۲
 سہ اندر خود خدہ موجود نہ ہے دانی ہمہ افراط^۳
 بسین بس نیست از ہستی چھ بس نیستی^۴ نیستی
 لبہ از نیستی ہستی چھ خود دانی ہمہ افراط
 دمس سستی بد نیاد دمس کن سار سہ سر خم^۵
 دمس لم لو سچہ دمہ ہے نم دے کانی ہمہ افراط^۶
 کورے کور خا تا بلیہ شریفی اعمال چھی بر سر^۷
 کیشتر تم ہے تو کل کر نگہبانی ہمہ افراط^۸
 بہ جگہ تم کیشتر ہا کور کہی کس دہان کم زور
 دما بود کو لہ و چھ اگر نیستی پانی ہمہ افراط^۹

رباعی

والضحیٰ رو یو صبح باغ نشاط
 موے وائل شام زن زارغ نشاط
 گل رفته خن چاڑی حقو و موت خار و خار
 ہم چولالہ سیننی دارغ نشاط

- ۱۔ حمد و نین
 ۲۔ نہ کیا زہ انسان چھ فانی سپد فانی پورے کیا زہ لگم بین پان فان کر
 ۳۔ وجود خود
 ۴۔ شہس یاد و لٹش
 ۵۔ بین علم و اون
 ۶۔ چاڑی نفسیچ را چھو
 ۷۔ بنیادی - بڑا تہ
 ۸۔ اگر س نشہ نئی آب "قائیس مترجمہ" بانی اردو
 ۹۔ شہس یاد و لٹش

۱۰۔ بیتہ ربایہ مترجمہ لغاتو داریاہ ہیر پھیر کو رمت اسہ حقو و اصلہ اندرہ نقل کمر فقہ

وچھنہ چوئے خالہ خط

آفتابن امر موئے زونہ دشتہ لوگہ کروئے
 وچھنہ چوئے خالہ خط چوونکھ رے ماری فتح
 صاحب رت بابہ زونہ گرتہ گندتمریا بنہ اوئے
 وچھنہ چوئے خالہ خط دراکھ برونہ تا اکھ پتھ
 گرتہ گندتمریا بنہ اوئے آدس تو فیق پروئے
 وچھنہ چوئے خالہ خط نلکو وچھ برونہ پتھ
 وچھنہ چوئے خالہ خط بتر از ٹھرا و اوئے
 گرد نالین ووت تھ گرد نالین ووت تھ
 وچھنہ چوئے خالہ خط وچھنہ چوئے خالہ خط
 پیری نہ رعت و منقبہ عیسہن با ساز و سنرے
 وچھنہ چوئے خالہ خط کونہ چو و تھ ماری فتح
 وچھنہ چوئے خالہ خط وچھنہ چوئے خالہ خط

تشنہ لب در آب تر و و تھ

وچھنہ چوئے خالہ خط

رباعی

فلکن اسرار چوئے خالہ خط
ملکن دیدار چوئے خالہ خط
مشرق تابان عکس نور پاک
مغرب سکندر چوئے خالہ خط

کیا ہر رت بحر ڈیو مٹھ چوئے خالہ خط
قذو کھو تے میوٹھ چوئے خالہ خط
مشرق و مغرب جنوب و ہم شمال
ہیرہ تالوں زریوٹھ چوئے خالہ خط

۱۔ چون حکم الٰہی (اصل) لڑو ڈیشہ ۳۔ نور محمد آگہ ڈو تہ ذات محمد صلعم سارہ فی پائے غن پتہ۔

۲۔ سارہ نسیخ اندر نو فہم، بس بے معنی چھ ۵۔ کائنات منراوس زمینہ خاطرہ یہ لفظ قریبا

نایاب و نوسر اور تاوس ۶۔ کھو ربانچو تھ تعلین (اصل)

۷۔ یتہ "فارقلیط" چھ انحضرت صلعم ہند لقب امت بمیک معنی "احمد" چھ تہ پتہ وارہ پتہ گورپہ

۸۔ پورہ حسن و جمالہ سان قافیہ بلو بدو موت ۹۔ تریش گیس ختم بیلہ تہند حال و خط و چھن

۱۰۔ دون نسخن اندر چھ یہ فقرہ مشکوک

۱۱۔ کائنات گیر۔

غزل

دزان سپینہ ز شوق یاد دزان جہم جنگ بابر بط
 تن لنبور گر بنے تار و ہم سازنگ بابر بط
 سر ہزار در گلزار بیک سو شور و شر از تار
 در گر سو شور از موار نے و معہ سے بنگ بابر بط
 رباب درد آوارن کباب سپینہ کا کارن
 حباب خدج دیوالین بہ خشت و سنگ بابر بط
 کند زلف ماہ رویان سمند عاشقان جو یال
 سیاہ شہارید خویان کھو دن کیت ڈنگ بابر بط
 گلاب و سنبل در بجان کمان و تپرو ہم پیکان
 نبات و قائم و الوان چھ کا تیاہ رنگ بابر بط

۱۔ نے نے تے بہ بنگ۔ میں ہندی دلدادہ گلزار میں تر تیا کھی شوراہ چھ یادہ کران

۲۔ کار نہ چھ یوان کباب سپینہ کا ۳۔ گر

۴۔ زہاندہ و ن ۵۔ قائم۔ معہ لفر

۶۔ یہ چھ ادوہ یون غزل بیقتہ و ماہن لیکھت چھ تر و و مت

۷۔ اکھ خاص باہم

دوبیتی

پچھنے عشق نش تمیز صبر و تاب و احتیاط
عاشق ہرگز چھٹے آرام و خواب و احتیاط
عشق حارانی تہ و آرائی پریشانی تہ غم
عاشق نہ کہنہ تہ تدبیر و حساب و احتیاط

دوبیتی

گرہ ہاڑی کشائندہ گرہ بکشا یا باسط^۱
گرہ اندر گرہ بندہ گرہ بکشا یا باسط^۲
بمشکل ماہہ چھپسستہ برنج و غم جگر خستہ
بقدرت فضلہ کے دستہ گرہ بکشا یا باسط^۳

۱ گند ۲ مڑہ راؤن وول ۳ مڑہ راؤ

۴ سہل تہ شاد کرن والہ خدا یہ

غزل

ملے تراوے نہ داما نہ میہ جھم باجان خودی شرط
 نئے ناسر زستانہ میہ جھم باجان خودی شرط
 جھم ڈبے ساز و سامانہ میہ جھم نہ تری سو بیہ کاہہ
 یہ نور ماوکھہ تی مانہ میہ جھم باجان خودی شرط
 دتے ذات تریہ تھو دشاہ گزیدہ جھک زہ شاہنشاہ
 فدا چھیں دل و جانہ میہ جھم باجان خودی شرط
 گوشت دل میوں دیوانہ بہشتی بارگوب کو تاہ
 بے جانے مشفا خانہ میہ جھم باجان خودی شرط
 دماو لاگ پروانہ بہ شمع آں رُخ زیبا
 بہشتی لاگ مروانہ
 میہ جھم باجان خودی شرط

۱۔ برگزیدہ - ژورنٹ

۲۔ شوہر و نس بھیس -

بیس کرہس وادش دین بے ربط

کامنہ و نان آسہ نیک بد بے نام
یا ایا آسہ و تہ دپہ دست نام
نوتہ وال آسہ پیر کنہ بیمار
لیکھ بد تارہ لئش مہ کر تکرار
آسہ یوے جماعتھ نا اہل
جاہل لئش و قمر و الہی سہل
آسہ قضاہ احمقا رٹ باز
بوز سورے مہ و ن لئش کنہ باز
آسہ کامنہ از جنون دیوانہ
مہ کر س آہ پھیری تن پاہ
پادشاہ بد دپہ دہس چھے شب
آسہ لئش کنہ دلال سخن مطلب
لئش کرے کنہہ مقابلہ اثبات
لئش آٹنے پینے اپنے شہادت
لے و ماب پند عاقلان کر یاد
نار و ہستاد کار بے مجر یاد

بیس کرہس وادش دین بے ربط
بیس کرہس وادش دین بے ربط
لئش اگر آسہ و تہ دست آزاد
بیس کرہس وادش دین بے ربط
بیس کرہس وادش دین بے ربط
کرہ بے ہودہ تہ زبان دراز
بیس کرہس وادش دین بے ربط
و نہ یوے دیلہ لہ ہتاہ
بیس کرہس وادش دین بے ربط
کر تہ بقرہ ما و تار کھ نب
بیس کرہس وادش دین بے ربط
مہ و لئش پوزا پز دلال اوقات
بیس کرہس وادش دین بے ربط
کر تہ ہٹھانڈن بہر ہستاد
بیس کرہس وادش دین بے ربط

۱ درو یا و واپارہ ۲ لکھ ۳ تہ ۴ یز تہ وال ۵ والیں ۶ آہنہ ۷ شامت (وہا) شہنشاہ (کوثر) ۸ صلیحی روایت "گوئے" از چھ ۹ نصیحت

۴۳۴
غزل

لیکھنا نامہ یارس بال خمہ شخط
گڑھیں مولوم منوئے حال خمہ شخط
سہ خوش رفتار خمہ ش گفتار خمہ ش خو
چھ خوش کردار تا خمہ ش حال خمہ شخط
مینہ او سخم خوش دلس چھپاؤ خمہ ش رو
ولیم ماناں زایل زال خمہ شخط
مینہ کو رمت جیم زلفن جیم الف قد
ز بارہ عم دو کتا چوں دال خمہ شخط
چھ ز یادند شپریں دانہ قد
ز وین گو شرف ز تو عاشق کے پریشان
بہ تار سہ رخ موختی مال خمہ شخط
دنا بوسینہ امی یارن بہر کینہ
گرس کمر عاقلن خلتاں خمہ شخط
کوڑے از تیر ما غریباں خمہ شخط

سہ دکن سہ دندہ مالو سہ گو ڈہ کری سہ پریں

رباعی

دوستی و دشمنی دشمن و خویشان غلط
منبت حق زان برحق ہمت ایشان غلط
خار و شر در دست قوم در تنہیک بدینے نصیب
زمہر در ویشان چھ لازم قہر بدکیشان غلط

سہ کرب سہ تہتر سہ عنایت

سہ بدت کلمہ

تالوک

ردیف

ظ

مناجات

جھکے محافظ بندہ بنے ہیند
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 بیٹہ تکیہ تھاوہ کمر سہند
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 چھم مینہ دشمن نفس سرکش
 نفسہ کہن مالن اندر سے
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 جھم بہ ایمان حرص واز
 بہو شیطان دشمن جان
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 از ہوا حرص و کیہ
 در جہان جھی رنگہ رنگہ
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 آدمیس وادی داہتہ
 دوڑ تڑہ در ہر غایلہ
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 مرض بیٹہ قحط و وہ بار
 دم نجات از سختی قرض
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 از خود حاسدان سے
 تھاو تم سے جان سلامتہ
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 دوستن تا دشمن سان
 پنی رحمتہ عطا
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 بیلہ نکمہ سے بیلہ گریزہم
 تمہ وقتہ سے بہ ایمان
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 در لحد بیلہ تراو تم سے
 تھاو تم در بے کسی
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 اندمال دم سے بہ رحمتہ
 بیٹہ بر پل صراط
 کر حفاظتہ یا حفیظ
 در حساب بیٹہ در پیران
 از کرم ہر جاہیہ سے پتہ

چشم نه کنه در کف و ما بس
غیر امید نجات
وونی تره از فیض شفاعت
که حفاظت یا حفظ

۱. اے راجھو کرن والہ خدایہ

۲. طمع

۳. بد خالیستہ

۴. حدود بمعنی حد

۵. میزان اعمال

۶. ہدایت پتھر و تھ

۷. لام چھ وزیر موجب مشدد (اصل)

۸. میتہ کثر

۹. انفس مثر

نعت شریف

زہ تھاؤم سید اخوش حال محفوظ بہ لطف خویش در ہر حال محفوظ
 رچھم از وارداتِ این زمانہ شب و روز و بہ ماہ و سال محفوظ
 کرم از مرحمۃ یاری پیغمبرِ مے حقووم از جنگ و ہم جنجال محفوظ
 نہ ہر نہ بچ و بلا مرگِ مفاجات زہرِ غم خانہ مان و مال محفوظ
 نہ قحط و ہم وہ بابتِ تنگ دستی عیال و بال بچہ سال محفوظ
 بد نیا شادمان تھاؤم سبک سار بہ عیش و عزت و اقبال محفوظ
 بہ عقبادم تہہ غنیمتِ فیضِ رحمتہ مہہ تھاؤم تہہ در ہر حال محفوظ
 ز تار کی وہم از تنگی گور حقووم از فتنہ دجال محفوظ

وہا بس کر شفاعتہ یا محمدؐ

بہ جنتہ روزہ فارغ بال محفوظ

۱۔ نیامے ۲۔ ہنگہ منگہ مر نہ نش ۳۔ گرہ ۴۔ ذریت
 ۵۔ لوتہ بارہ ۶۔ آخر زمانس اندر پس شیطانی نظام دنیہس نال ولہے چھ فتنہ دجال
 دجال جھا کہ انسان کہہ اکہ نظام۔ اتھ کہتہ چھ و نیو کام پھو۔ موبو دہ ہری تہہ سرمایہ دارانہ نظام
 جھ یقیناً دجالہ سندے کار!

منقبت چار یار باصفا

ز در بخت هر غم و آزار محفوظ
 بحق حضرت سردار عالم
 به پاس حضرت صدیق اکبر
 به عدل آل شیه فاروق اعظم
 ز بهر حضرت عثمان تقاوم
 بحق حضرت شاه ولایت
 بنم ییلہ یا الاهی ز دنیا
 رجیم از تنگی و تار یکی گور
 بوقت پریش نیکی بدی
 به میعاد قبر تار و ز محشر
 علم باخیل مسکینان اسلام
 به میزان پلہ نیکی میہ گو بر او
 صراطش زہ پینہ فضلہ تارم
 به جنتہ ماجہ ماس دوستن سان
 و مات از دعوی و دار ندہ قرص

خدایا تقادتم در کار محفوظ
 تقوم اندر جہاں مختار محفوظ
 کرم از کار بد کردار محفوظ
 تقوم در دین خہ دشیار محفوظ
 بہ فرقان روز و شب بیدار محفوظ
 کرم جرمو بہ استغفار محفوظ
 سیتہ گریزیم ز عصیان بار محفوظ
 تقوم از جلے شیر و تار محفوظ
 کرم از سختی و دشوار محفوظ
 تقوم از کزدم و ہم مار محفوظ
 کرم از شدت بد کار محفوظ
 گو ناہ بخشم کرم از بار محفوظ
 بہ جنتہ ہم کرم از نار محفوظ
 کرم از رحمت و دیدار محفوظ
 کرم از باقی بازار محفوظ

۱۔ مختارہ و ول ۲۔ جرمو ۳۔ قبر ۴۔ تار یک بہ گریزی
 ۵۔ بخت ۶۔ صرف ۷۔ جماعت ۸۔ اعمالن ہنرہ ترکہ ۹۔ پوثر
 ۱۰۔ صراط یہ پٹھ پتھ کائنہ نیکیس بدس ترک آسہ ۱۱۔ لین دین ۱۲۔ باز رک بقایا

منقبت حضرت سلطان

میة سلطان بقاوه در هر حال محفوظ
 کریم از حق و سالحه در همه حال
 بیس از اولیاء اللہ چہ یاری
 چہ سورتے خاں شریف دست اللہ
 مگر از اولیاء زہانڈی و سالحه
 بیس دن اولیاءش دیت خداین
 چہ بیس قہر ولی تس قہر اللہ
 بیس مہر ولی تس مہر بان حق
 بہ ولی بن اولیاء ان خاک پا چہ بیس
 بیس ہمہ تنہ سہ ماران چہ شکار س
 الہی منکران ہندی خانہ داران
 حقو کہ موخوہ لیکن نایہ سے منز
 دتاوہ کرفدا نہ و اہل دین

بد روز و شب بہ ماہ و سال محفوظ
 حقوہم از رنج فارغ بال محفوظ
 سہ از حق صاحب اقبال محفوظ
 چہ تس بش بندہ از اعمال محفوظ
 چہ بہتر تم کرن فکمال محفوظ
 خدا بر اولیاء نحو شمال محفوظ
 سین از دین ایمان خال محفوظ
 سہ گو آزاد و ہر حال محفوظ
 میة سخاوت خوش بہ فارغبال محفوظ
 گزہاں بے چارہ مسکین شال محفوظ
 زبیدی آچین ہندی لال محفوظ
 تہندی جان در جہنم زال محفوظ
 زہ روز کہ آدوہ در ہر حال محفوظ

ربای

بہر دم شیخ حمزہ چٹم محافظ
 زہ رنج و درد و غم اے دل بہر گزہ تنگ
 بہر غم شیخ حمزہ چٹم محافظ
 میة محکم شیخ حمزہ چٹم محافظ

غزل

کیا مغرور چھکے بخواب غلیظ
 مست و مخمور از شراب غلیظ
 بیقتہ و چھکے لور اندریں دنیا
 بہ چھ در کھاتہ حساب غلیظ
 خوب دروین بہ و چھ زہ حسن کن
 تہ کنتہ چھنہ غار باب غلیظ
 بجر بستش بہ حسن خوابان کر
 تم طہار تھ کرن بہ آب غلیظ
 ہاں اگر لٹس پیچن گزہ کھکھ عاشق
 بجر کورن یہ عجب ز آب غلیظ
 مال دنیا ز عاتقان موعہ دار
 طالبان ہونی یا غراب غلیظ
 بویہ خوش از گولاب دازد بجان
 نیرہ موعہ در دایہ سے حباب غلیظ
 اے وہاب تر او شرک ناپاکی
 مشرکن در مسقر عذاب غلیظ

۱ دنیا طبعی چھ وہاب خواب غلیظ، ۲ اعلیٰ تر "خاط"، ۳ بہ کیا زہ در دوارس پہنچ چھ دیگر دوان
 عاشق واپس کران ۴ عجب خانہ انسان ۵ مادہ منی ۶ یہ چھ اکس حدیش کن تلخ -
 ۷ مساد ۸ مراد بوی ۹ جہنم ۱۰ منہ سخ

ژو پرتو آده خلقن واط

ژو کرتو گوډو پښه پاز ژو پرتو آده خلقن واط
 به محنته داره بر کر باز ژو پرتو آده خلقن واط
 ژبه پانس وڼه چېي نا وخته بڼه کيا هچکله کران توهمته
 زړه سهر کرتو پانس سخته ژو پرتو آده خلقن واط
 کيس اسی نه چنډس مار مڼس کيا ه ميله از بازار
 ژو برته چنډه زښته ديار ژو پرتو آده خلقن واط
 چميس در دست خوه د جاداد سه چميس هر کالنه نش آزاد
 ژو کرتو جمع سفرک زاد ژو پرتو آده خلقن واط
 گوډو کله تلته اښين صفائي داره کر سينس
 به سړو کور هدا ته شينس ژو پرتو آده خلقن واط
 به دنيا دار فاني زان غښته زده کافي زان
 اخس مثر کښه ژو وڼه کنان ژو پرتو آده خلقن واط
 واپو ورتو پانس وون وچخته کيا نیک بد پته کن
 سهر ووني در سفر کن زون
 ژو پرتو آده خلقن واط

۱. سار لمعنی ستر - اصل نقلی ستر "پاز" - ساز "چهنه صاف و د تھان البته پاز چهه کریس کر نه یوان - به لفظ
 تھاد ته چهه معنی بدلان - واپس نشته چهه انسانی وجود لکه کر یو ریمه پاز کران گو و نا پاکی لیشه نفس سچر اودن
 ۲. وعظ (اصل) سفر خرچ ۳. به معرعه چهه سپنه چهه صفائی ستر واپس تھاد و ان - آسن
 کور هدا ته کر توش بدله کس شینس ۴. فنا کر هدا ون کره

خدا حافظ

۱۔ تیج و تاب ایں دنیا بہر کارم خدا حافظ
 بہ خشک آب در سیر جا نگاہ دارم خدا حافظ
 ۲۔ مینہ دینم آبِ قطرس جان کورنہ مشکلن آسان
 مینہ کوری نم ساسہ بدی ایمان بہر بارم خدا حافظ
 ۳۔ مینہ سنبو بے دست پاکم بار تقوون موعود در ہر کار
 بہ سینہ خار سپہ زردار مدد کارم خدا حافظ
 ۴۔ تو نگم نام سیر زمین زائہ بنے مے ڈیرہ از درگاہ
 مینہ خرچم ساس در ہر ماہ بہ آنا م خدا حافظ
 ۵۔ بہ جھپس خلق اندر کمزور مینہ سیو عاجز نہ کانہ در دور
 مینہ شبنم سیل جھم چون نور ملک یارم خدا حافظ
 ۶۔ ریسے ہند بیم شہارن چھناری اجدرس مارن
 سہ چارہ ساز لاچارن بہ لاچارم خدا حافظ
 ۷۔ و لا بویاد کہ از نام و جھتہ کیاہ محنت دارم
 یہ تھونڈ تھتی سین انجام ہمیدارم خدا حافظ

۱۔ تھڑ تھڑ تھڑتھڑ ۲۔ میانی پر پتھہ کارس ۳۔ مینہ قطرہ تل تھاون دول
 ۴۔ پر پتھہ میانی میوس ۵۔ سہلاب ۶۔ ریسہ
 (نوٹ)۔ پتھہ تھہ چھہ دیوانس اندر خب معمول "غزل" عنوان تھاونہ امت۔

راست لفظ

یڈرہ ژھانڈ کہ رستگاری کنہر کس راست لفظ
 نیرہ تھر سے پاید آری یس بدنیا راست لفظ
 چھ نہ بیتھ کا نہہ جرم کر تہ اجنا آذ قول زور
 فاجتنو الر جس بوز تہ ناتہ یس چھی راست لفظ
 راستی چھ متبع اسلام و دین ارم عمل
 راست باز ن خاص رحمتہ چھ گواہ تہ راست لفظ
 راستی چھ آفتابہ روز نا پوشیدہ زانہہ
 راست باز ن کرہ ترقی عزت یس راست لفظ
 کاڈ یس چھ روسیای تاپشیمان ی بتو
 روز نا پوشیدہ ہرگز زانہہ تہ اکھ خس راست لفظ
 چھی اپز کج نسبتہ بے بخ یاد ستا نا پاید ار
 چھنہ تھاوان موقتہ سے سپھ کاڈ یس حسیں راست لفظ
 توبہ لڑ بھہ پتان و کذب زورہ پرتاے وہاں
 کاڈ یس چول پیری شہ دل در سینہ وسوس راست لفظ

۱۔ غزلی (اصل) ۲۔ پوز ۳۔ بیتھ روز ۴۔ عربی "زور" = آیز

۵۔ قرآن مجید ک حکم کچھ کاہر نہ روتہ ۶۔ اگر ۷۔ عملن ہنز ماچر

۸۔ پیری یار ۹۔ خس اگرچہ فارسی پاٹھ "گاہہ کچھ دنان اپا پوز کاشترس روز مرس منز بھہ

یہ ذرہ" معنی نہ تھاوان ۱۰۔ دنا بن چھ واریا بن جابن کاشترس ستر فارسی رلاوتھ "ملہ ملہ" سٹابل درود و دمت -

غزل

بدنیامحتشم زردار محفوظ
 به عقبا خاص نیکوکار محفوظ
 توانگر یس کرے مکین لو آزی
 به مکینان گزہ از نار محفوظ
 سخی یس اسہ تس راضی چہ اللہ
 کر یس از محنت آزار محفوظ
 بخیس مال زال از نار دوزخ
 متس رش مور گزہ دم محفوظ
 منافق در جہنم خوار و خستہ
 ولید یس باییدی بار محفوظ
 چہ تمک کندہ نار جہنم
 گزہ از خا و خس در نار محفوظ
 پیس مال مکین غصب کری کری
 سہ زائل ہون از مہر دار محفوظ
 زہ داہ فضل خدایس اسہ یادہ
 سہ از ہر سہ م آزار محفوظ

۱ حشمتہ دول ۲ مکین مستر یا تہنزد اسلش ۳ مقابلہ ۴ بخیس مقابلہ چہ ریز
 ۵ ولید بلید - ولید بن عثمانی شکر بن ہند لڑا یہ گوہ زہیٹ
 ۶ بار گوہ ناہ موجود ۷ دزنجی مکر ۸ متعل بند ۹ زندہ

غزل

شمار نام خود کرتے تھے بیوں بیوں پر تہ ہر الفاظ^۱
 تہ حرفوں لہشتہ دو ذری سر تہ بہ مانے وات^۲ در الفاظ
 بنی اللہ تہ تہ و خلقا رشیہ در تیداد گے از ما
 ز الجبد داو چھے شش تا کڈن سے داو در الفاظ
 محمد تہ ورتی سندی یار جمع یم پانز تہ گے بہ شملہ
 بہ الجبد (ہے) چھ اکھ تا چار دویم سے حرف پر الفاظ
 خدا بے مثل بے مانند کئے چھلے چگون و جہند
 ز الجبد اکھ چھ الفس گزند ترمیم سے پر تہ در الفاظ
 احد از مسمیہ پرا حمد جمع زے گے ز صد در صد
 چھے "ب" دہن ناوا ز الجبد چھے تہ ورم مہ خضر الفاظ
 تہ داہ یم اے در میزان نشیہ تا پانز اکھ تہ کرکیان
 و کتاب از جمیع حاصل آن تہ داہ چھے ناو در الفاظ

۱۔ یہ غزل چھ الجبد خانی غزنفن کا دی۔ "ہر الفاظ چھ روز مرس اندر تہ تہ کئے عام غلطی بیچہ کئے سانی
 شایر "جانی اسرار" بجایہ "چون اسرار" در ناوان چھ رودی مسمیہ۔ ۲۔ معنی (اصل)

تہ

۳۔ لفظن ہندہ الجبد حسابہ۔

خدا حافظ

سر و سینہ فدا سازم دل و جانم خدا حافظ
 توئی واقف بہر رازم بہ ایمانم خدا حافظ
 غریب و عاجز و مسکین پریشان حال تا غمگین
 دریں دنیا و ہم در دین مہربانم خدا حافظ
 ز کار و بار من شیطان چھ در شرمندگی حاران
 بے زائد رویہ نافرمان مسلمانم خدا حافظ
 بدی نیکی گریختہ ز نیتہ شرع باذن تو آنہ
 تو کھو چو تہ چھس مانہتہ بیک جانم خدا حافظ
 بجز حق چھ نہ کاشہ غمخار میہ چھ سے یاں و ہم یار
 رہ چھم از دوزخ و از نار بہ میرانم خدا حافظ
 و مال و فضل حق چھ بس از عیبان کیا رہ چھ و دوس
 چھ گنج فاضل و رحمتہ لت بہ ایمانم خدا حافظ

۱۔ اوت تام چھ صرف یہ "تہ" کو شتر۔ پرستہ قافیس اندر چھ "م" برائے واحد متکلم
 ۲۔ دہیم روایت "تہ چھ مینہ" شرع باذن ہندیہ کھن چن چھ میہ اگنی جانس۔
 اعمال نامس منز مینہ درج آست کر نہ۔ خدا کرن بن بجاؤ۔

۳۔ غمخوار (اصل)

غزل

ادب کر خوف چھے جالس محافظ
رشیہ پننے پان چھے پالس محافظ

کری یس کار دیوانہ بہ خای
بیاز بخیر دیوانس محافظ

مگر مومہ دار خوارس کر چھے نیامتھ

چھے باز بنز ہون پا خالس محافظ

اگر سہہ دلشہن گزہ دورش نش

رہ تم سندانیم چھے جالس محافظ

ز رانایہ چند ہنچہ گوشہ نشینی

سہ ہزار و زارالس محافظ

مگر چوں زارغ گشتہ کوچہ گردی

چو بیل روز بتالس محافظ

و با بو روز در وہ میدہم ہم

رجا تا خوف ایالس محافظ

۱۔ خوف خدا ۲۔ زنگن بریدی

۳۔ نعمت (اصل) ۴۔ سکاٹلس راتو موعلس نشہ۔ یہ مصرعہ چھ ہزار بیٹان۔

۵۔ گشتہ کا دہ سندی یا قوم بن ہما ہزری۔

۶۔ وہ میدہم غفرت

غزل

یس سبب پروردہ از نان غلیظ
 ۱ شغل غلیظ بس همچو خرم جان غلیظ
 اهلش دیبا محنت لاگہ ناکر
 ۲ آسہ بد زیبا تہ سامان غلیظ
 اہل تقوا تراوہ خرقہ از نان
 ۳ شغل غلیظ با خرقہ دامان غلیظ
 یوت زیادہ چھلہ ہن ناپاک
 ۴ شغل غلیظ کمرہ گزہ پاخان غلیظ
 خوشک ہوس اہل لاگہ
 ۵ شغل غلیظ چھلہ ہن تیوت گو عان غلیظ
 مردمان این زمانہ زیادہ تر
 ۶ شغل غلیظ فرمان شیطان غلیظ
 بیتہ پینر دالس چھ بوزینہ پتہ
 ۷ چھی تہ پتہ پائٹن یہ فرمان غلیظ
 ۸ لے وہاب از صعبت دونان بترش
 ۹ دور تل از کوچہ روکان غلیظ

کیا ہلحاظ

بید گزہ کا نہ غرق در درمی یا و آبس کیا ہلحاظ
 یا بگر می کا نہ بہ صحر آفتابس کیا ہلحاظ
 بر سوال مدعی خاموش روزن چھا روا
 یہ سوالس آسہ مطلب تھہ جو ابس کیا ہلحاظ
 پوز چھ زور اور پہلوان تا اپڑ چھ کیریشہ دل
 بر سر سکیں تا مجرم نوا بس کیا ہلحاظ
 نشہ افیون بنگ چرس ہر نشہ حرام
 آسہ حرمیت علیکم کے شرابس کیا ہلحاظ
 بے خبر از نشہ ایس گو بے خبر از جان و دل
 زین سبب از خشم کیر و فی ند بس کیا ہلحاظ
 راج اندر دور دنیا بیون تہ دین رسم قدیم
 آسہ یس سترن تفاومتہ تھہ حسابس کیا ہلحاظ
 طالب دنیا نجا ستھہ زھانڈون چھہ ہوان زن
 گندہ بوموہ ردارہ ہے نشہ ذبابس کیا ہلحاظ
 دین خود داین خود دہر کا نشہ بہتر تا عزیز نہ
 دشمن دین آسہ یس تحرشد و ابس کیا ہلحاظ

۱۔ آسہ قرآن یہ موجب نشہ شراب حرام ہے۔ ۲۔ یہ مرکب چھہ اصلس تہ نفس اندر
 پر تر یوان۔ ۳۔ شاید چھہ داین "کبر" لفظ صفت یعنی خود مت پروردی ہوا بس۔ ۴۔ کچھ مذاہب
 ۵۔ "ذباب" آسہ نہ گو چھہ "ذباب" آسہ نہ گو گنز۔ یہ لفظ چھہ نہہ ناوہہ ہوا مت

خدا حافظ

از بلائی زمان خدا حافظ
 از شر بد گمان خدا حافظ
 هستم از مکر مکران در خوف
 اے ز مکر زمان خدا حافظ
 ترسم از دشمنان غلص روی
 از شر دشمنان خدا حافظ
 از سود و حسد پناه بخدا
 از چین و چنان خدا حافظ
 از نفاق منافقان ترسم
 هستم از این و آن خدا حافظ
 اے و ماب از زبان خود می ترس
 الا مان الا مان خدا حافظ

۱ کھوڑان چیس

۲ داد کار

غلیظ

عتاب چینی سے کران ڈیوٹھم چھ لیس پانہ غلیظ
 در غلامظہ غرق گوشت پانہ دیوانہ غلیظ
 چھ زعیب خویش نادان مست غافل از غرور
 عالمس مشہور آسان نمونہ سندے خانہ غلیظ
 پرتھ غلیظس و چھ ترہ آسان نشہ کیا چھی در جہان
 اتھ شراب طاهر س منوے خانہ پیمانہ غلیظ
 نشہ ہوت و سوس پووال افتادہ در بانار و کوے
 و چھ مینہ ناپاکی کھووان از کوچہ لا پانہ غلیظ
 جھی پکان ہول ہول زیاکان و تہ بیقنہ لگہ لاگ
 بتم ز خاتمان و جان و پان دسامانہ غلیظ
 و چھ بہ نخوتہ تو و موت اینارہ پیومت زیرہ پایے
 ہیرہ لہان پیر از نجاستہ گیر و دابانہ غلیظ
 ماز خود پورہ کھووان ہونہن ہونان تم از دمان
 آں سگ مردار خواران شان شامانہ غلیظ
 از در کوئے غلیظان روز دوری لے و تاب
 تہ تہ چھکھ از شہمت عصیان ما پانہ غلیظ

۱۔ موگر۔ شراب چنہ دول ۲۔ پنہ اطہرہ نشہ ۳۔ طاهرہ نشہ
 ۴۔ واپ چھ اموب کاشرس تہ فارسی یا عربی لغظس واد عاطفہ ستر رلاوان۔ ۵۔ پانہ مویت
 ۶۔ موگر کھنہ والین بند ہون۔

الفاظ

مہ و ن بے ہودہ بے بنیاد الفاظ وژن وقتہ کران بھی زیاد الفاظ
 کتھے اندر اگر کہنے چھڑتے مطلب زہ دارہ تھا و پانس یاد الفاظ
 ننتے کہنے آسہ از بند و نصیحت مشالہ آن تھو و ستاد الفاظ
 بیہ مسئلہ حدیث علم و ہنی چھ جابز آسہ باوہ ستاد الفاظ
 اگر از شاہ عادل عدل و انصاف زہ گنرا و گھڑ عدل داد الفاظ
 بہ وصف انبیاء اولیاء ہم بہ ذکر خیر زید یاد الفاظ
 تنہ زب ذکر بہتر فکر اندر کرن غمگین وین دلشاد الفاظ
 میہ کیاہ باخسرو پیر ویز و شیرین چھ کیاہ شیر و پیر تا فرور الفاظ
 و تابس ویو دالف جے میم تا حال
 الف سے دال یسے یاد الفاظ

۱۔ نیابہ وزہ ۲۔ تم لفظ ہم وہ ستار و نہی آسن
 ۳۔ شرعی مسئلہ ۴۔ ذگو جان ۵۔ شہ بان چھ
 ۶۔ خرو و پیر ویز شہنشاہ ایران (۵۹۰ء — ۶۲۰ء)
 ۷۔ خرو پیر ویز نری کرستان آشنی تہندس رومانی پیچہ چھ حضرت نظامی (۵۰۲ء — ۵۹۷ء)
 ۸۔ گنجوی شیرین خرو شاہکار پیچہ شریک اشہاردو تہ کاشرہ شامیری رہ دوت
 ۹۔ شیرینہ ہندس اصلی عاشق فراموش تہ شیرین کیاہ چھ
 پانہ وانی لفظ یادہ

تذکره
ردیف

“ع”

مناجات

یا اللہ ہی تھا وہ ہم غاظر جمع
 کہ چھم از حرص و ریاد شک و طمع
 اصلے کن تھا وہ تم سے گوش و ہوش
 کہ ہمیں روشن حدیقین بند شمع
 ہم کرمقہ یارب بہ رحمت کامیاب
 مہیہ تہ انتم تہو نے سیتن جمع
 کیا ہ عجائب رحمتہ نشہ اے رحیم
 یو وہم دھچھیں افسس لوڑک شمع
 پھس فقط پور حمتس وہ امید وار
 چھم نہ خاطر بیلیہ دیدارک طمع

۱۔ دل ڈنجه

۲۔ ازرون

۳۔ کن تہ حواس

۴۔ پنے ہن کمتن، انحضرت بن ہند بن فرہن ہند

۵۔ سنت گارن چہ قرآن کریم منتر اصحاب الیہین

نامہ اعمال یہ دھچھیں افسس کیستہ دہند

نعت شریف

یا نبیؐ جہم چاہ نہ دیدارک طمع
 بیمہ مابو در مدینہ جہم نہ والہ
 تہیہ مینہ از باطن کرم کنیتر صاحب
 داتہ مابو دے مدینہ پھیرہ مابو
 نالہ دیوان تر اوہ مابو دیکہ تل
 وچہ مابو دے مبارک دوبرو
 قد و قامت وچہ مابو یار رسول
 چھس بہ بیٹہ تیٹہ چون عاصی امتی
 بود بان چھس امتی چھس یا نبی
 بد نہ تے فور مابو کہہ بے شک چھس مینوں

بہیہ جہم چاہ نہ دیدارک طمع
 جہم مینہ دامن گیر سمانک طمع
 ہم مدینہ جہم تہی شہرک طمع
 کاسہا بو تہہ بازدارک طمع
 مینہ چہ چاہ نہ لالہ رو خسانک طمع
 جہم سپاہ مابو تہہ انہارک طمع
 جہم دس مابو پاک رفتارک طمع
 جہم مینہ چاہ نہ خاصہ گفتارک طمع
 جہم تہیہ نشہ اکہ یقارک طمع
 ادہ اوہم نہ کنی کارک طمع

ڈاڈ کر باستقامت اے وہاب
 دلوہ سیری بڈہ سرکارک طمع

۱۔ مناجاتہ کس پیر مس شارس ستر مر بو طخیال

۲۔ ”پاک رفتار“ چھ بیکل نو تر کب

۳۔ نافرمان گنہ گار

۴۔ اعلیٰ اندر چھ یہ لغت ردیف ”ط“ ایس تل آمت۔ میٹ نوٹ پانہ دمان لکھتہ لغت و مت چھ۔

منقبت چار یارِ باصفا

ہجو کلدستہ سربیک شاخ تابان چار شمع
 وچھ فروزان کیاہ عجب دریک خیابان چار شمع
 اندر میں شرج گہر روشن گو وزہن و آسمان
 نہایت لوح و قلم کوہ و بیابان چار شمع
 ہریران ظلمت و تاریکی شب داج کفر
 داد حق و چھ فتح باب کا میابان چار شمع
 مشرق و مغرب منور گوجنوب و ہم شمال
 ربع مکوس اندر ہر جا یہ تابان چار شمع
 حضرت صدیق عمر حضرت عثمان علیؓ
 با محمد مصطفیٰ وچھ کیاہ چھ شوبان چار شمع
 از ابو بکر و عمر عثمان علیؓ چھ بڈ و وہب
 لا و نم نے امہس و تھیم چھ تابان چار شمع
 لے و لاب این چار گنج نور فیض کبریا
 اسہ رحمت دشمن کرنا مار و ثقبان چار شمع

۱۔ لوح محفوظ علیہ السلام ۲۔ یمین ستارہ لوح محفوظ ایکھنہ چھ امت -

۳۔ دیخور - انتہائی تاریکیات ۴۔ دو تھہ دروازہ

۵۔ بہتر آتہ ہندوئی تہ و تہ وے طرف ۶۔ اہنس انہس (اصل)

۷۔ سرف تہ اندر دہ

منقبت حضرت سلطان

آس لادن کوہ ماران با طمع
 تھڑس پیٹھ تابرون نورک شمع
 جھس نہ آوارہ پریشان دادی لہ
 از گناہ معصیت جھم بوڈ غما
 تی کوڑم بیتھ اوس از داوڑ منع
 کوڑ نہ ہے بے جرم عصیان اکھ دما
 باز تھی پیٹھ راوڑم سے لو کہ چارہ
 پیوس در حرص و ہوا کین و طمع
 بے بہا لالین بچامی کوڑ مینہ ڈاس
 وقت پیری پیوس وونی بوڈ تاو نا
 جھم سپٹھاہ افسوس کتھ کرناجہ زاس
 وونی مڑتھ ما جے دوبارہ نہ پوہ ما
 جھم فقط وونی از خدا فیضیچ وہ مید
 عفو کے وادہ مینہ جھم نہ کاتھ غماہ
 آیت لَا تَقْطُوا اے یاد او
 مڑدہ یغفی ذنوبی جھے ببا
 بیہ سے کرہ نم و سالقہ اولیا
 اولیا ہن نش عجائب کنہہ جھے ما
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 آس بر سر سٹھہ بے بارہ نیک و بد
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 کھو تھ مینہ بر سر بارہ از بارہ گناہ
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 غیر بد زانی کوڑم نہ کاتھ نہ کار
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 در اس نافہ مان نادان ناسہ تر اس
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 کو نہ زبونے لو تہ بارے بومہ یاس
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 کر تھ از جمہ سیاس سے سفید
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 خوش خبر من رحمۃ اللہ زیاد او
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع
 کوڑ پو خاک سیاہ چول کیمیا
 شیخ حمزہ کرہ سے خاطر جمع

شاہ جیلان بیہ شاہ نقشبند
 شاہ کرمان شاہ ضکے تابان شمع
 فاضل جاری چیم ز شاہ نور دین
 مینہ در دل چیم بختی نور ک طمع
 سہروردی بدلک بوچس غلام
 از ولی ہم تاعلی آمتی جمع
 سہروردی کوچہ کے سگ داغدار
 چیم علی ثانی دوائے درد مند
 شیخ حمزہ کرہ عا طر جمع
 کوہ منور متی ہمہ رویے زمین
 شیخ حمزہ کرہ عا طر جمع
 سارے از من متن صدک سلام
 شیخ حمزہ کرہ عا طر جمع
 چیم و تاب از جرم عصیان دلفگار
 بس مینہ چیم و و میدا نہ رحمت طمع
 شیخ حمزہ کرہ عا طر جمع

-
- ۱۔ داتہ خدا
 ۲۔ بازو گری منتر
 ۳۔ ناکارہ بہ یکجہ زبان
 ۴۔ بے طور
 ۵۔ لَا تَقْنُطُوا مِن رَّحْمَةِ اللّٰهِ - خدایہ سُنتزہ رحمتہ نش یقینہ ناوہ میدہ و زورہ -
 ۶۔ خدا کرہ گناہن عفو ماہواے مشرکین -
 ۷۔ حضرت خواجہ بہاؤ الدین وصال ۷۹۱ ہجری
 ۸۔ شیخ احمد کرمانی وصال
 ۹۔ اکھ کرور -

رباعی

اکھ نظر از شیخ حمزہ چیم طمع
سے نظر کریم نما طر جمع
گتہ نہ ہیم بیہ درد رخ و غم
شیخ حمزہ پادشاہ نورک شمع

رباعی

منبع فیض مسجد جامع
رحمت لطف نور حق لا شمع
میر و اعظم بہ سنبلا ماہتاب
کو کبالتش بدایہ سامع

۱۔ سرنگوچی جامع مسجد چھ سلطان سکندر ان سلسلہ احمد بن اود مرثیہ -

۲۔ پیر کز لالہ مولوی یحییٰ صاحب مرحوم میر واعظ کشمیر

۳۔ برج سنبلس مشرقیہ نون جادے گاش دیوان -

۴۔ امیر زونہ ہندی تانہ کہ چیم وعظ بوزن داری۔ یم میر و اعظس اندی اندی دایہ

کرتہ چیم -

غزل

وُجھتہ کاتیاہ گے ازیں دُنیا پشیمان از طمع
 کاتہو کور خار تار سوا پین پان از طمع
 مول کو برس بوے بایں از طمع چھی کپنہ
 عاقل و دانا سپنی جاہل تہ نادان از طمع
 آے کم کم یاد شاہ سرزد در دنیاے دُون
 کٹری تہو در ملک گیری خلق واران از طمع
 ملک تر او تھتہ لہوان در اے تم افسوس کھپتہ
 در جگر رُو د کھ نہ مال ملک ارمان از طمع
 گو وہ مال ملک مالک بیبیہ کانتہ شاہ چند روز
 تھرتہ بنیو حسرت نہ مال و ملک در جان از طمع
 جاہلور دانہ وُجھتہ از آسمان و دُستہ بہ نہ بین
 کور گد فتارہ بلا در دام تھرتہ پان از طمع
 چین تے نیپال نہ بینتہ کور نہ عزیم باختر
 بستہ اندر جہم خہ گو خان خاقان از طمع
 چھے طمع نہ ہی حرف تریشنوی وُجھتہ خالی و ماب
 نیشک خالی در او طامع اتھ لہوان از طمع

۱۔ خوار (اصل) ۲۔ کمینہ یا دُستہ ۳۔ اکس شاہ چینس کن تلج یس بتو نہ ملس
 اندر گند نہ آد۔

غزل

کرم مے بے بہا ہم لال ضائع
 تو اچھے کامہ تیرا وہم آسہ میر مفت
 بہ یکدم صحبت نیکان کوڑم نہ
 یہ دنیا ذلت و زندان و خواری
 ہزاران غنچہ لب سُر و سُہی قد
 پری رویان سمن بویان صنوبر
 سرفرمون ہم شداد و مرود
 بہ لہو و لعب ماہ و سال ضائع
 کوڑم بہر گناہاں مال ضائع
 کوڑم وہ فاجران دنیاں ضائع
 کٹر کم صاحب اقبال ضائع
 عروسان خستہ بر خلتاں ضائع
 سینی سکا تیاہ بیک اسہال ضائع
 بہ خاک تیرہ شد پامال ضائع

وہاب از طمع اندر دور دُنیا
 بہ مال و زیور و جنمال ضائع

۱۔ یمن نہ موئے ہیکہ ہے کاٹھہ کُڑختہ -

۲۔ بدکردارن پتہ پتہ

۳۔ گوڑو کُڑی ہستہ

۴۔ لہ نہ سبزی

۵۔ بلی نیاین منتر -

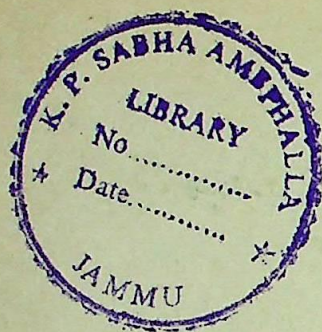
غزل

بہادرس در او سے غازی کو دُن ملک نفس تابع
 بہ جانبا دنی کو دُن راضی نفس اندر نفس تابع
 سر فرخ بریان سلطانی سپین بیلہ جان و دل فانی
 ادو فوج سلیمانی سپین نفس آصف نفس تابع
 کتاب فقہ صرف و نحو سپین یس عقیقہ حاسب محو
 بنما طریقتیہ روزی سہو چہ ساری مصحف نفس تابع
 نہ آب سینہ نل فوارہ اگر ہے ضرب اندر نہ چارہ
 سپین رقص زان ہنس تار بجان و دل دُش تابع
 بہ صنعت عالم و اسباب کچیم دل تہہ و چہ بے خفا
 بہ کعبہ قبلہ تہ محراب صف اندر صف صف تابع
 چھٹیہ و تھہ بار یک نو زک تر بیٹے تار یک شب باغ
 رہ گرتھ بے وایہ بے رہبر تے یکھ واقف نفس تابع
 و ملا بو و چھ ہر نادانی بہ کارد و بار شیطانی
 گرتھ حاصل پیمانی تہہ روزک نفس تابع

۲۰ مصحف

۱۰ پندرہ روک ملک - بہن موجود

۳ آصف بن برخیا - حضرت سلیمان ہند وزیر - ۱۰ کتاب بیتہ اندر سماں صحیفہ جمع کرنے
 آئے - قرآن کریم - ۱۰ ذکر چار ضرب ۱۰ آٹھن تار ہندی یا محو ۱۰ سہی اندر اکھ تالچہ
 ۱۰ ہوش لاو نہ وراے ۱۰ دوکھ



۷۶۵

غزل

ز احکام اہل از تمام مبیہ و آئیم بار ما اطلاع
مبیہ بوزیم واریاہ پیا غم ز مرگ یاد ما اطلاع
یہ دنیا و چھ مبیہ زن ملا دہ ما زن اوس دل سالا
پگاہ اتھ جایہ و او یلا ازاں باز ادا اطلاع
و چھم مے راتھ کیا سبزار پگاہ اتھ پوشہ باغش خار
زوان فر یاد جانا وار چھ از منتقار ما اطلاع
بوے دیکھام عالم آب سپن از موعتہ زن نایاب
نہ زودے فصل نے سہلاب نہ از اسرار ما اطلاع
ز خوشنشان واریاہ از تمام پتہ تہ بای باند و مام
ہمہ بوگا تہن ہند نام لویم از نہ ادا ما اطلاع
کہ فرہی و چھ مبیہ دنیا دہ سر راہ مودی در باز ادا
منس تھو کہ وار تو فی و یاد بہر باز ادا ما اطلاع
و چھم مے پانڈول ہند کار چھ اشتر جایہ نے دیوار
معلق نقاد می مہی کوہ سار رنگ خار ما اطلاع
ز شامان چغت تا مہر سہٹاہ جاین چھ در کشمیر
نشاطس و چھتہ کیاہ تا شیر ز آب شاد ما اطلاع

مہ کر اوقات ضائع

مہ کر اوقات ضائع	غنیبتہ زان یم سائتہ
مہ کر اوقات ضائع	گڑھی کرتام شہ مات
بہنی نڈ چیز سے پھیر	اگر سیکھ کائنہ سجو پڑ
مہ کر اوقات ضائع	کھتے مضحکہ نسیے وات
الامس سپنی زان	بہ لا بدوے بکھ فان
مہ کر اوقات ضائع	بہ الا اللہ دہ اثبات
سہ ماوی ٹنگو تلو دتھ	ترو کر زائیس ستری کر کتھ
مہ کر اوقات ضائع	بہنی و تہ یکھ ترو ددہ رتھ
بہنی آدہ کندی ہرے پوش	جہن شیرن ترو باہوش
مہ کر اوقات ضائع	چھبہ سیون بیون بیونی ذاکتھ
مڈر اتار مشہور	خضر بادام انگور
مہ کر اوقات ضائع	چھہ برہمت عطایات
تہ تس زن ماجہ ہند شہر	پہ پھوون یس بہ تقدیر
مہ کر اوقات ضائع	چھہ بر موقعہ ملاقاتھ
دلا بو دچھتہ صنعت	زخائن خلق و خلقت
مہ کر اوقات ضائع	پہ درادن و سموات

۱۔ زندگی ہنرہ گرہ
 ۲۔ شہ مہ کر لی تہ مرکھ
 ۳۔ مشورہ۔ دالے
 ۴۔ جان (اصل)
 ۵۔ کلمہ توحید سر نہ ستری
 ۶۔ تھٹ دتھ۔

غزل

آو بر بالین می امشب سیه یار خوش طبع
 ترو و دم در سینه خندان تیز ناز خوش طبع
 و چهره میانه از آفتاب پاک تار و لیل مو
 متفق شام و صبا بیل و نهار خوش طبع
 دست سنبُل به برج سنبُل چو ل دایره
 مالک به ماه یا به گنج حسن مایه خوش طبع
 روی آں محراب کعبه سجده می واجب بین
 مصحف پاک چنان روی نگار خوش طبع
 ز گیسو شهلا دو چشم مست از جود و گری
 عالمی خمور و شیدا در خمار خوش طبع
 از سر بیکان تپیر غمزه بر گان دراز
 سینه خسته دلان کرده شکار خوش طبع
 لوب مینه از شکر لبانش مرده آب حیات
 مرده عمر ابد قول و قرار خوش طبع
 بسته اندر چاه غیب ماه کنعان خسته حال
 شاه ملک مصر گوشت تا جلد خوش طبع
 سارتر معشوق عاشق عاشق حنا فراق
 از دلب حاجتی بشنویه شعر خوش طبع

غزل

در جهان قائم سپین از کبریا دارِ شرع
 گائشہ تلمیذِ جز محمد مصطفیٰ^۱ بارِ شرع
 ثورِ خلفا دینو چہ لہ و چہ تہ نہ بیا ثورِ حق
 کوہِ ستونو ثورِ دینو محکم یہ دیوارِ شرع
 ثورِ مذہب دارِ ذوقِ طرفین ہندو ہنما
 کوہِ ثورِ روشن بہرِ حالوہِ انوارِ شرع
 ثورِ خلفا ثورِ مذہب چار گنج چار جوے
 چار ملکوتِ مقرب چار دیوارِ شرع
 میم جیم لام لون جی تار فن ثورِ مقام
 چار منبرل ساکن ہندی چار سردارِ شرع
 شین طے تہ میم جی جی مقام تار فان
 کل تہ کل بنیہ میوہ تہ لذتہ بہ کلزارِ شرع
 جی و ما بس در جہاں سرمایہ خالص ثورِ حیز
 دیدہ و دل جان و سرقہ ربان بہ دربارِ شرع

۱ شریعت گروہ ۲ امام اعظم ۳ امام مالک ۴ امام شافعی ۵ امام احمد حنبلہ

۶ جبریل - میکائیل - اسرافیل - عزرائیل -

۷ م - ملکوت ، ج - جبروت ، ل - لاہوت ، ن - ناسوت

۸ ش - شریعت - ط - طریقت - م - معرفت ، ح - حقیقت

ہایانہ کیاہ اولو نفع

از کمار دار بے وفا
 از عنایت و جود و جفا
 کوتاہ کور تھ آوردہ برد
 آنخیزہ دنیا چھ گفنا
 میسر صبحی پوشہ تھرے
 بیل پریشان بر جفا
 بد صاف آبک چھ ہوس
 وچھ نہرہ کی تھ آب صفا
 تل وارہ آئین زہ کھے
 چھ رنگے اندر شفا
 وچھ رنگے اندر زہ رنگ
 از رنگ بے رنگی صفا
 حاران بشر از رنگ آب
 گونائے غم کانے رفع
 دانائے عاقل ہوشمند
 کے خاک تھ اندر شفا
 و ماہ در ہر نیک و بد
 کولو کور تھ وادہ وفا

ہایانہ کیاہ اولو نفع
 ہایانہ کیاہ اولو نفع
 کوتاہ وچھ تھ از کرم و سرد
 ہایانہ کیاہ اولو نفع
 شامس وچھ تھ اکند و ہر
 ہایانہ کیاہ اولو نفع
 تل ویر ناگس خار و خس
 ہایانہ کیاہ اولو نفع
 وچھ ادہ کس کینٹہ آہے
 ہایانہ کیاہ اولو نفع
 ہر تھ رنگہ سے وچھ بارنگ
 ہایانہ کیاہ اولو نفع
 نادان کا ہمتی لا جواب
 ہایانہ کیاہ اولو نفع
 چھی کھنڈرہ و از چون چند
 ہایانہ کیاہ اولو نفع
 وانکھنہ زانہ ہر عیب خود
 ہایانہ کیاہ اولو نفع

۱۔ بے وفا گرہ = دنیا
 ۲۔ مین دین = زمانہ ہر سیر
 ۳۔ سبب یا علت = حانڈال = حانڈال
 ۴۔ وعدہ الست = ال گردن

تواضع

چھ رت اوصاف کیا ہوئے تواضع
 گزشتہ ہی نہ ترویش نہ انتہا ہوئے تواضع
 نہ وہ چھتہ آگرہ نشہ آبر باگے
 چھ لاراں آب در جوئے تواضع
 بہ قاسمہ چھ گراں قیمتہ بہ نرمی
 توئے پشیمینہ از موئے تواضع
 چھ تھر ہے نام خلق و ملک سورے
 بیس چھ مال دل سوئے تواضع
 بہ نرمی کھٹہ منترے نیرہ مطلب
 بہ خلق خوش تر از روئے تواضع
 جو بیل گزشتہ تنہا باعث ترہ شیدا
 و چھکھ پیٹہ پوشتہ سے بوی تواضع
 و ما بوا تواضع بالوہ یا رس
 سین استادہ در کوئے تواضع

غزل

چھی تر نیہ کاذب عاقلو کئی منی جمع
 بد دین تم اُس چھبے ڈر لا طمع
 اکھ سہ یس دپہ چھم نہ موتک ہم سے
 بیہ یس دپہ چھس نہ از زن لا طمع
 بیہ یس دپہ دہ سے چھم نہ خیال
 دولتک تے حکمہ کے چھمنہ طمع
 وقت مردن گو نہ کانہ از مرگ خوش
 پھو کہ رو سنے دھیتہ گو نہ کانہ شمع
 ہم تر نیہ کاذب زان ما کر بُہ یاری چھی
 ذکر پیری پیری چھی کر ان لگہ ن جمع
 شوق حکم و دولت وزن ترور بدس
 عشق مہ ہرے مشک چھے بڈی سند طمع
 اے وہاب از حکم مال و زر گذر
 از خدا و وفی کہ تر اپمانک طمع

۱۔ مرل وزہ ۲۔ مقطع و جھیت جھ ننان نہ وہابس اوس بڈن وقتس تمام
 حاکمی ہتہ دولتک طمع نہ نہ ز ننان ہند۔

غزل

بحکم خبر چھ شرا بس منع
 دم صبح پر تو بہ چھ مستجاب
 اگر کائنات دیکھ قرض تہ نہیں نیوں
 بغیر از خدا سجدہ دین ناراوا
 دوان تہ بتس سجدہ چھ بت پر
 غنی مونس فرض حج وزکات
 نہ آباد شاہس یوان باج و ساو
 چھ در تندرستی ہے سرد و گرم
 نبی چوں بہ فرمود "لا اُمّتی
 بجز یاد حق لہو عابس منع
 درال وقت آرام و خابس منع
 بہ اسلام ہو دس تہ لابس منع
 من زو نہ تہ آفتابس منع
 سبت پانہ کری تن ذابس منع
 یہودس مدین تہ کعبس منع
 چھ ہون باج ملک خرابس منع
 بیمارس سپن سرد آبس منع
 کذابس کری کس عذابس منع

اذیں شعر در کار چھم کینہ حاب
 و مابس کری کس حابس منع

۱ حدیث ۲ قبول سپدن و دل ۳ شاید ہندی "لا اہمہ" قرصہ کس

فایدس ۴ عربی - منجھو

۵ مشرکس چھ کعبس منع نہ یہودس - ۶ آباد زمینس

۷ اَلْكَذَّابُ لَا اُمّتی (حدیث) اینہو چھہ میون اُمّتی -

توقع

۱. بینہ تھا و کھ مال و زر توقع
 زن و اولاد چھی تانتہ سہتی
 ۲. کہ کھ یڈ خا کائے خا وانی
 بجز حق کائے منز و مید تھا و کھ
 اگر از بہر و زری چھکھ پریشان
 ۳. تسندی مخلوق اسی شاہ و گرا چھی
 ہر میت تے فتح دردست لقمہ پر
 ۴. میس بیجہ مرتبہ از حق عطا گو
 ۵. نہ اولاد و زن و دختر توقع
 ذرہ نشہ تھا و تب تے نہ توقع
 ۶. شریہ میں شریہ خا از شر توقع
 گتھک سواڈہ شیش درہ توقع
 ۷. لدھی رزاق پانے کر توقع
 غریبیں بل چھ از اضر توقع
 ۸. بہ ظاہر سعی از لشکر توقع
 نمیش سرمایہ اندہ بہر توقع

بہ خوشنودی و مہات اندہ بہر خود
 نہ کرد فعل آن جو در توقع

۱. نہ توقع چھ کاشتر پاٹھو توقع ورتا و نہ یوان
 ۲. رشتہ داری نشہ
 ۳. سوزی
 ۴. توکل
 ۵. حضرت شیخ حمزہ مخدومہ سندس گرس ادس "بوردس" ناو - و آب چھ دنان
 ۶. نہ اری سے گری سندس غلس یعنی رنگن اندہ اندہ و ذرہ چھ ش توقع نہ سہ ہیکہ نہ ش
 ۷. بہرین و جہت بہ خوشنودی محسوس کر مہ -

تناسخ

بہ آدم رو د شیطان تناسخ
 بہ سیدہ کینہ لیس پانس تناسخ
 سہ مرد و د ازل او سہ بہ تقدیر
 امی کینہ سہ گندم دایہ کھنڈون
 نہ جنت صرف تے شیطان تے مود
 ہمیں تہہ پن کینہ اند آدم بہ سپنہ
 چھ دیوس باجی آدم عداوت تھ
 زیادہ کینہ لیس د بندہ سہ ستر
 نہ بے ایمان کیا سہ نہ شیطان
 چھ پانس ستر شیطان تناسخ
 بہ سیدہ کینہ لیس پانس تناسخ
 سہ مرد و د ازل او سہ بہ تقدیر
 امی کینہ سہ گندم دایہ کھنڈون
 نہ جنت صرف تے شیطان تے مود
 ہمیں تہہ پن کینہ اند آدم بہ سپنہ
 چھ دیوس باجی آدم عداوت تھ
 زیادہ کینہ لیس د بندہ سہ ستر
 نہ بے ایمان کیا سہ نہ شیطان
 چھ پانس ستر شیطان تناسخ

۱۔ سہ ستر
 ۲۔ ستر
 ۳۔ گھر فاد
 ۴۔ شیطان
 ۵۔ گو تہہ "ایمان" آسن۔ مگر تہہ کہہ پھٹہ۔ ہے وزن۔ لہذا چھ دلب "اہل ایمان"
 واحد استعمال کران نہ رہ جمع۔

کُرمیہ و مرضایع

بہ لہو و لعب کُرمیہ و مرضایع
 بہ خورد و نوش رووم روز تے شب
 بہ دار و گیر نقد و جنس سُبُرم
 بہ مال و ملک جاہ و باغ تا مہر
 بہ خان و مان قوم و خاندانے
 بہ حکم و کار و بار دُور دنیا
 بہ کوہ و دشت جنگل ما و صحر
 کر و کیاہ و ورمیہ و وشم بہ سر کھہ
 دہیں حسرتہ پریشان حال خستہ
 دہا تو نیکیے ہر گزہ کوڑمتہ نہ
 وئے دُسلاب کُرمیہ و مرضایع

سٹ ڈرِس اُسُرد و مَبنہ و قمتہ "تالاب" تہ و نان۔ اُنہ اوس و لب و لریہ و اَدل ٹھیکہ داری
 کران۔

سٹ نیکیا (اصل)

ردیف

“غ”

مناجات

اَللّٰہی تھاو تم از غم میہ فارغ
 میہ ما دُم بیا اَللّٰہی اِصلحی و تح
 تلّم از فاضل رحمتہ غفلتچ کھے
 اگے قطرہ دیم سبب صفا ئی
 یو ترھن لیس سی تہ تس تی عاقبت چھے
 بنی آدم چھے از غم آفسریدہ
 ز آفات زمان ہر دم میہ فارغ
 کر م از فکر زیاد و کم میہ فارغ
 کر ہم سئے فاضلہ کے شبنم میہ فارغ
 کر م دلی فضلہ کے سرم میہ فارغ
 و جھم از ایں و آں آدم میہ فارغ
 و جھم نہ کاتھہ بنی آدم میہ فارغ

و ہا بس از ہمہ آفتاب دُنیا
 کر ہم و دوزی خالق عالم میہ فارغ

۱۔ اندیشہ سود و زیان (اقبال)

۲۔ دُورِ پُرمیت

۳۔ غموتہ فکر و نشہ

نعت شریف

چاہ نہ شوق لالہ سے در سپہ داغ چاہ نہ ذوق نہ گس اندر کج باغ
 از کرم بر حال مسکینان نظر کہ تہ لبت اے شہ عالمی دباغ
 چاہ نہ دادے در جہان باد صبا در بدر گوشت بدشت و کوہ و راغ
 چاہ نہ عشق روز اندر در دو سوز چاہ نہ مشک شب پر نگ پیر ز اناع
 آفتاب اندر وہی پاکت مندر حیان نہ دہ نہ لوگت از سیاہی چو نہ داغ
 اوس آدم تبیلہ اندر آب و گل
 تبیلہ ایو تو ہی بخوبی در بلاغ

۱۔ زنتہ ماتم ہنچتہ ۲۔ بالہ دامن سبزہ زارہ
 ۳۔ دو بک کاش ۴۔ کاشری یا طوچہ سیاہی ہندہ خاطرہ "کادو یکہ"
 تشبیہ نام ۵۔ تہندہ رویہ پاکہ نشہ
 ۶۔ پورہ کماں و انتہ - یہ چہ تہ حدیش کن تلح بیتہ و نہ چہ آرت نہ بہ ادس
 (علم الہیس منتر) یا عمر تبیلہ حضرت آدم و نہ آستہ رہہ منتری ادس

منقبت چار یار با صفا

خاطر مآشفته از بوی سوا یی چار باغ
 جان من خسته شود به از دوا یی چار باغ
 چش پریشان حال گوشت جھن کینه داس دوا
 زله نه هرگز می سپس غم سوا یی چار باغ
 جهم تمنای دلس کر دیش آں دیوار بو
 بوزہ ما از عند لیسان بولوا یی چار باغ
 بے عمل مفلس پریشان چش بے برگ و لوا
 پوشش پرده بنیم عجز لوا یی چار باغ
 اے و تاب از جرم عصیان بدتر یی چھ عفو ک مدا
 سه مداحاصل بنی نه زانہ سوا یی چار باغ

دل پر کنده دل سخته جان من به شود سه بیل

منقبت حضرت سلطان

چم نمیه از دربار سلطان فی دماغ
 چم لوان از کوبه سلطان بویه خوش
 از نظر کاسین تته پائین میه کھے
 بد مدافاضک تیر نورک چھے دلس
 سیره سیره بد کھکھ از حشیم و سر
 فاض سلطان وجهه در رویه زمین
 منکر در سینه خنجر کینه کھے
 در فلک ما از تو چم طمطه ا غ
 بهتر و خوش تر ز گلشن ما و باغ
 یقه تار پچی کھش کاسان چراغ
 اده گنده بر کوه ماران چھے سراغ
 اده از سلطان بنه حاصل فراغ
 کانه سن جاین کنین اندر چمه نافع
 بر جبین طاهر تن چھی نو ن نه داغ
 اے دلب از رنج و غم دل دینچہ تھا و
 روز بر دربار سلطان باد باغ

۱۰ شان و شوکت

۲ طهراق

۳ فخر

۵ ناگ

۶ آزادی از غم

ربای

از فراقِ پیرِ چہم بر سینہ داغ
 از نظرِ گزہ ہے حاصلِ فراغ
 زلہ ہیم ے غم تہ ہیم از یک رنگاہ
 بلہ ہیم دل نو لہ ہیم کل باغ باغ

۱ نقل "ہم" ہم بمعنی پریشانی

غزل

کیا وہ غور وری چہم مینہ خالی دردِ ہماغ
 کم خیالِ خام غالی دردِ ہماغ
 چہس زمرگِ خوفِ روزِ تھ بے خبر
 دردِ نظر آستہ زوالی دردِ ہماغ
 مودیے کا تیاہ اچھن تل یار باغ
 مینہ نہ کینہ عبرتہ بے خالی دردِ ہماغ
 دُچھ مینہ دنیا دار کا تیاہ از خراب
 خاتے خستہ دلوالی دردِ ہماغ
 چھے وہا بو در نظر رنج سفر
 چھکھ زہ مفلس درت خالی دردِ ہماغ

غزل

بمو کینه رو طبع جز الله تے از غم سپری فارغ
 فقط مسکین تہ اہل اللہ دریں عالم سپری فارغ
 صفاد دل ضابطہ تھو در تہیہ جہاںس لہتہ
 بہ بانہ رتم چہ در خلوت زبیش و کم سپری فارغ
 خدایتس اندر زندان و جہیم باکو دکان گندان
 ہر بازہ در زندان بہ دم از دم سپری فارغ
 چہ خاکس بد شرفنا کی کرن منظور تخی خاک کی
 بخدمت رودی افلا کی بنی آدم سپری فارغ
 سگ اصحاب کہن پور سین از داد حق منظور
 ز رحمت از خودی گو دوزخ ز دین بلغم سپری فارغ
 بہ عادت تھ چیس بہ حاراتی تندہی لکڑی انی
 زبان بستہ بہ نادانی توے محرم سپری فارغ
 گل و گلزار کوہ و سنگ ہزاراں رنگ نہ کارنگ
 سپری ظاہر یک رنگ ز ہفتہ کم سپری فارغ
 دبا بو و چہتہ گیاه است چہ نیلین ہر ایں امت
 ہمہ بدکار از رحمت بہ یک شبنم سپری فارغ

۱۳ ایمین نہ دنیا بنیو ۱۴ یهود نیار وٹے نہ

۱۵ ان ۱۶ اشارہ تہ آئے کر میس کن جیہ اندر اشارہ نہ خدا این

کو نہ یہ سورے گائیات شہین دوسن اندر یاد ہے -

۱۷ اصحاب کہف اسی دقیا نوسی عہدس منتر تم موحد عیائی یمن پتر عیائی مذہب منتر
 ”تثلیث عقیدہ“ را نہ آو - پند ہون سپد پندہ صو حبتہ ستر منظور - اوس
 ہون مقابلہ اوس بلعم باعوب پندہ وقتک تھو دہنی اسرائیلی عالم - بیس پندہ نیو کر تو تو
 ستر مردود - بنیو -

۱۸ آں را کہ خبر شد خبرش باز نیامد -

۱۹ قطرہ رحمت -

غزل

فوجِ فوجے سگام یاران اے در لیغ
 گئے روانہ نیک کاران اے در لیغ
 گل ہر تھو ووزر ووزہ خالی کندی ہرے
 از گل و سبزہ بہاران اے در لیغ
 کینتہ تہ چیتہ تہ ہستہ تہ دقتہ کے خوش نصیب
 اکھ اگس تم چھی نہ پیران اے در لیغ
 صاحب انصاف عدل و جود کے
 روڈی ستھ کن زشت کاران اے در لیغ
 روڈیہ اندر جہان مہر و وفا
 بوئے بالیس خون ماران اے در لیغ
 بے حیا بے شرم شری تخم حرام
 بے گو ناہ ماس چھ ماران اے در لیغ
 موج کوئے کوئے مارجے زن چھنیہ کن
 بینہ پیچہ از بینہ لاران اے در لیغ
 در تعجب حارثس اندر و تاب
 پانی پانس نشہ تھاران اے در لیغ

میتھو و تھیارہ سین داغ

نہ ہجرت نہ لہتس ناہ۔
 بہ جھپس لاچارہ آواہ۔
 گیم لولہ رکن تارہ۔
 نہ دیدہ خون دل مارہ۔
 بہ گولہتس شین زن مارہ۔
 بنے نیم جو پتے آوارہ۔
 میتھو کو ختم غمبہ کے بارہ۔
 تہیہ جھے نارحم بے عارہ۔
 طبع جھم و جھبھتھ وارہ۔
 شمع رولالہ رو خسارہ۔
 تہہ کر کیتھ میوان یا چارہ۔
 بلہ لبو بیٹہ آزارہ۔
 بہر کوتاہ کال وونی پزارہ۔
 گر زال جھپس جانہ مارہ۔
 میتھو و جھبھک شہرہ تہہ تارہ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 سیم نالولہ درد چر راگ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 جھو کر تھس بنگن منتر باگ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 بہ شرادین یا ونک زن ماگ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 دما دار و میتھو ز حمن لاگ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 نہتہ جلا د تھارتل لاگ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 دزال جھپس ناہرے منتر باگ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔
 میتھو و تھیارہ سین داغ۔

میتہ قسمتہ اوس ناکارہ ۔ میتہ تقو و تقہ یارہ سپین داغ
 وہاب از درد آوارہ ۔ پریشان حال پیران کھاگ
 تہ نے یکہ پان وونی مالے
 میتہ تقو و تقہ یارہ سپین داغ

سلسلہ اندر چھ دہن ردیفو بابچہ پر پتہ مصرس "ر" "ب" "غ" تقو و مت۔ اما پوند
 اوز کس کاشرس اندر چھینہ یہ ملتزم مناسب۔ لہذا چھ میر بارکو کہنہ مصرہ یوہ آیہ یکھینہ
 آمیز۔

سلسلہ کرس کب۔ نکتہ پیرانہ وقتہ اوس یہ اکہ خاص روا۔ یس جھٹو کھ اوس فوراً
 بلکہ راوان۔ از چھ کتہ دودہ سببہ زمان۔
 سلسلہ ہیانہ رری۔

دروغ

گا ذہیں کڑہا رو سیاہی چھے دروغ
 بس نہ ایمان نش گواہی چھے دروغ
 راستی کراست بازان جہستی
 دین و ایمان تباہی چھے دروغ
 دُچھ لفرقان واجتنبوا قول الزور
 پیچھو ادب بڈرو سیاہی چھے دروغ
 لفظ گردان زان بے ایمان چھے
 نش بہ دوزخ ستر خواہی چھے دروغ
 طوق لعنت نالی گردنی گا ذہیں
 لعنت کڑہا نش گواہی چھے دروغ
 خانہ کاذب و گاذب گے خراب
 برزوال پادشاہی چھے دروغ
 توبہ پران کذب و بہتان اے واپس
 رو سیاہی تے تباہی چھے دروغ

۱۔ اُپور - بوہتان ۲۔ پیر زبیدی - ۳۔ اپنے چہ کچھ کتبہ دراز کتبہ کن
 ۴۔ ضمیمہ ذری ۵۔ لعنت کا نذرہ

غزل

طمع نمی تھوونه سُرود فارغ
 جمع نمی تھوونه سُرود فارغ
 چھ مکینی بد نیا پادشا ہی
 گدا دل با خدا خمشود فارغ
 چھ غالی دست عالی جاہ بے غم
 بہتہ بر دولت معبود فارغ
 یو کینہ روٹنہ جز نام الہی
 بمو لوب گنج تانگے زود فارغ
 بہ تقوا بیٹھو نہ ابد بر تو کل
 بہ کج وعدہ معبود فارغ
 چھ مقبول ازل از خوش نصیبی
 بہ فیض عاقبت محمود فارغ
 وہاب از مرشدہ امیر رحمت
 ز فضل فیض لطف وجود فارغ

سا فکر و نشہ آزاد
 سا شہنا مس منز در جہ واد شہنا سن بند ی عبرت ناک انجام قلمبند
 کڑ تھہ آروما بس یہ عقیدہ رت لبینہ
 سا جل جل
 سا پر ہیز نگاری تہ خدا ترسی ستو
 سا یلیہ متن پیتم آن یاد ہم دنیارت نیرہ

۴۹۱
غزل

وای صدافش حسرت از جوانی جهم در یغ
 مای ہے کوٹ گوم طاق نو تہ وانی جهم در یغ
 گو قد الفس میہ خم از بار غم مانند دال
 ندان قد و قامت بسینہ ضرب خالی جهم در یغ
 اسو گل افخ میانی سحر خاسو رخ زن برگ گولاب
 گام سوسن سست رنگ از غوانی جهم در یغ
 قند زان مے زند اسیم بند تار ان موختہ لای
 دانه دانه و دانه از غنچہ دمانی جهم در یغ
 اوس سنبو دستہ سحر دگر مے مو پے سیاہ
 گوم کوٹ رنگ ترکمانی آلوانی جهم در یغ
 وچہ یویش مو ستارہ دو ہلہ وقت دو بہر
 از زہر و ماہ تابان آسمانی جهم در یغ
 جنگل و کوہ میا بان پیادہ کوہ میہ سال
 از وہ متعین استادہ مشکل نو تہ وانی جهم در یغ
 خادہ از عمر گذشتہ کاہن چھے اے ولایت
 یار کاہنہ دیو جهم نہ اندر دور فانی جهم در یغ

سہ پینہ بجرچہ 'تالو آنی' پیٹھ سہ از غوانی زحار سہ ترک نسک رنگ چہرہ - الوان ہیو دھزل
 یار نہ آلو ان الوان پیٹھ شارس جہ سین دون لفظن آہر پیور پیو مت - تہ نقاب پیٹھ ہم نہ ہوت
 پیرتہ بکر مری - سہ آسمان پیٹھ اکتاہر تہ پیر نہ لونم زون و ہمیش چہنہ بجرہ موجب طاق
 مے خار و خار و

دو

تہ لہ غم از دل آدم
 بلکہ دوزی از کل عالم
 شالہ مار از لالہ بردم
 پیالہ نیری نیری جیم
 خان بابی خا ہش جیم
 تہ نیران آب زمزم
 توسہ ماہانہ دینیم بر دم
 روسی بایشہ کو نہ نم زم
 سو کہ ناگہ کو نہ نم زم
 مو کہ تندی مہ جیم
 بر سواری شہ زاد آسم
 شیخ صاحب کاسیم غم
 نادہ سلس درامتر کم
 وادو جھتھہ مانزو لم
 روز وایہ زہر و ہم
 سوز کاسی سورے غم
 بھو لہ بادم باغ
 بھو لہ بادم باغ
 پوشہ مالا لاگ
 بھو لہ بادم باغ
 دھتھہ لورک ناگ
 بھو لہ بادم باغ
 گوسہ کوثر ناگ
 بھو لہ بادم باغ
 دھ کہہ لد در کھاگ
 بھو لہ بادم باغ
 تھتھہ ہتھہ سے زاگ
 بھو لہ بادم باغ
 یاوہ ماوس ناگ
 بھو لہ بادم باغ
 بوند ہندی راگ
 بھو لہ بادم باغ

دو له وټا بویس نم خیره موژ وړ لاگ
 چیره د امانه د تکه مخکم
 یوه له بادم باغ

۲ د هوک

۱ گام اکھ

۳ قیصر ناگ «اصل» بیا که تلفظ کولسز یا "کولوسر" ۲ هوسناک ۱ ښه وړکین تر ۱ گام

۵ خه د سر

دیت مینہ یارن ضرب تیغ

دسلکی وادہ بے پزارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 جھم مینہ سپنہ خون مارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 زولنس امر لولہ نادرن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 کشتہ تیرو میہ چھ مارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 یام گل پھولی نو بہارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 گل ہرقتہ کیاہ کرہ خادرن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 بازو کتر نم لولہ چادرن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 آم چادرن کوک تارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 پشت خم کور نم مینہ یارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 تم دوان دم چھس گزارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 بلو گناہ ملہ تیتر مینہ دیارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 از خدا اوس نہ تھارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 عاقبت نا پائیدارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 تر دولس کھنوں کالہ مارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 شین زن گالہ بے مارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 لوکس جوین نہ آدن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 زنی لیکم پروردگارن
 دیت مینہ یارن ضرب تیغ
 لے ولہ کتھ جھکھ زہ پزارن

۱۔ ویدہ (اصل) ۲۔ فارسی لفظ ۳۔ کرمن ابر ۴۔ عام پند ۵۔ چھ پند ۶۔ تین پند ۷۔ سببہ وجود ۸۔ چھ پند ۹۔ کھنوں
 کہ زہ نو نکھ ۱۰۔ ردیف بدو و مت ۱۱۔ شانس کھار کھار ۱۲۔ شمس کھار ۱۳۔ کونہ کھو کھن ۱۴۔ ہندس ماداس اندر۔

بہ حسرت لالہ در باغ

بہ حسرت لالہ در باغ	بہ سپنہ داغ دل بہتہ
بہ حسرت لالہ در باغ	دوان بیل گلن گتہ
کنہن چھاوان پن پان	یہ آب شور گریان
تلن جنجالہ در باغ	بہر جوئے خیا بان
یکور کیاہ زونہ بولان	کچھ ڈپہ چوئے شولان
چھتہ موختہ مالہ در باغ	حبہ خوتون تولان
نے و منظور تاسانہ	ونے کیاہ نار در نار
سر سہ تالہ در باغ	رونہن ہند شرفہ نیتہ آواز
چھ از عیا شنے سال	وچھونا دیوہ باحال
صراحی پیالہ در باغ	موے و مطرب کلہ وال
بہونا یارہ تو شن	سر سزار گوشن
کرے بو مالہ در باغ	بہ خلوتہ اچھ پوشن
پریشان میا بہ کھوتہ	قری کتوری طوطہ
دے نا نالہ در باغ	میہ موختس گوم فوطہ
عشیر ان شکر آمیز	جھان س ناز گو تیز
چھو از پیالہ در باغ	دہ موے بر یاد نیریز
بہار و بیہ دہناست	پرے بو فارسی راست

صد از پهلوی خاست ^{۱۱} سرخخال ^{۱۲} در باغ
 گلاب و ای به سنبل رنگارنگ در چین گل
 و مالو لاگ ببل
 ده چین داله در باغ

۱. نمکین آب - آتش
 ۲. اکھ جانور
 ۳. موسیقی هندی اکھ سرود
 ۴. هوشن منتر دوزخه
 ۵. اکھ ابرانی راگ
 ۶. ماثور سحر باجر
 ۷. موسیقی منتر اکھ تقا مکند ناد
 ۸-۹. راست ته بهار چه موسیقی هندی زو مقام
 ۱۰. دهناسری اکھ هندی راگ
 ۱۱. فارسی زبانی اندره
 ۱۲. روه نه گو د

غزل

مینہ بوزم و انتہا مشب سوارہ یار در باغ
 بہ مہر و ماہ و کوکب چو از دربار در باغ
 و چہم بادِ جنوبی کران از خاکِ رومی
 مزین گئے بخوبی در دیوار در باغ
 گر زن بیوت کو کہ آرد دوان از بیدہ بارو
 رجوع کور البشار و سوئے فوار در باغ
 بہتہ نل آہ چھو لن صدا دیت پوشنو لن
 قمری گتواری بولن بہ یک منقار در باغ
 صراحی مطرب و موے سوز و دوسانہ تانے
 میس از ٹوٹھ وونی دے نہیں دیدار در باغ
 ہوا از شرہ خندان دوا بنہ در دمندن
 چھہ با ہم جلسہ زندن بین الر در باغ
 و ما بوسہ چھہ قاضی ز بہر چارہ سازی
 بہ قسمت روز راضی چھہ گل تاخار در باغ

پھولہ ناؤن باغ

پھولہ ناؤن باغ	دود دلہ کے بلہ ناؤن
پھولہ ناؤن باغ	جود سلہ کے ژلہ ناؤن
ژلہ ملکس دراک	روپہ زیبا دولہ ہاؤن
پھولہ ناؤن باغ	روے کشن گنہ ہاؤن
مار خور مو لاگ	مار مو وونی یلہ تراؤن
پھولہ ناؤن باغ	مار در تاتار ہقاؤن
خونہ سے موزاگ	زوں اوہرس تل مہ ہقاؤن
پھولہ ناؤن باغ	روپہ زیبا اسہ ہاؤن
روڈ لاس داغ	لالہ رہ خسار تون ژہ ہقاؤن
پھولہ ناؤن باغ	آفتابہ مسندہ چھاؤن
بازرس منتر باگ	گنہ کنیر شاہ پلہ پاؤن
پھولہ ناؤن باغ	چندہ چھون چھو مندہ چھاؤن
ادہ دوزی ناگ	سینہ وارہ چھلہ ناؤن
پھولہ ناؤن باغ	ناگہ آباہ ہینہ چھاؤن
سہ چھ نواریک تراگ	گنہ رہبر کتہ باؤن
پھولہ ناؤن باغ	گنہ ناتنی مشراؤن
ہوہ گھ گو زلہ ناگ	دلا بو وونی سور یاؤن

وچھ ناولینہ مندرچھان پھولہ ناؤن باغ

۱۔ دہان تہچھ گ، لیکھت تہ بیتھ کینہ "غ" روئیس تل "گ" سہ فٹج آواز ائی مژ۔
 ۲۔ اکھ یاغی درندہ یس سرف چھ کھوان
 ۳۔ مراد "موے" پانے زلف تھاوک متس اندر۔

۴۔ زلمہ ناگ امر ناتھ گرنھان گرنھان و تہ یوان بیتھ ستر واد بہاد یو مالائی قصہ رلاو نہ آ مژ
 چھ۔ مگر تیلتر چھ دہاب یس زلمہ ناگس کن اشارہ و کران۔ یس تر راد گرنھان ناگام کر یس نشہ
 یوان چھ۔ یہ ناگ گو ۱۲۹۶ ہجری یس منتر ہنگہ منگہ ہو کھ۔ امہ دوی یہ اوس دہاب ہجری
 صاحب ثرو یہ تہ بہ ۳۴ دہر۔ مگر یہ باتھ چھن بجرس داتھ لیکھت

غزل

گرچه که از دام این دنیا ز ترک ماسوا فارغ
بزرگه که یزد جنت الما و اسپین اده از بریا فارغ

سپه‌ها سینه زاله و لنگه سپه‌ها سینه آتیه و ان دریا
فقط از دام دنیا در لنگه نبی تا انبیاء فارغ
رینو تم لاطیع از مال سینه نکسته و مکه نه جنجال
ز دنیا و دی فارغ بال ز سیم و کیمیا فارغ

تمو کو رتیره خاکس ز رتین موهه کنین جوهر
جها ان آفت و هر شرگو از برگ و گیاه فارغ
تمو کو رتیره کاتیا حه به یکدم ربع مکون ط
مرضیان ساس تا لجه که فضل کبریا فارغ

ز ملک عالم افلاک ز باد و آب و آتش پاک
میتهد با خاک اندر خاک بهیته از بوریا فارغ
خدا نه عالمک در دست به کینه تره‌ها در بلند و سیت
ز حق و دست ایشان هست چه تم چول از میا فارغ

به ناد این کوتاه خام به طفلی را و یرم ایام
و ما بولسینه چکه در دام گرچه که از اولیاء فارغ

۱ خدا پس در ای چیز چه ۲ جنت الما و دی اصل ۳ امین یا گاهه بدی بندس کس کسین
۴ دیکره در آباد اند ۵ صحت و الی ۶ به نیاز ۷ تهنیدی افس اند
۸ ارمیا حضرت خضر ۹ اولیاء الله بن بنده و سالته لیکه نجات

۵۶
غزل

کیا کہ کوڑم آتھ لو کہ چارس اے در یغ
 قدر زائیم نہ بہارس اے در یغ
 راوہ رووم سو نتھ در آرام و خواب
 کرہ کیا ہوونی ماہ مارس اے در یغ
 گوم فصلک وقت از دست کیا ہ کرہ
 موت چھمنہ سختیا رس اے در یغ
 کتریمو محنت چھ تم وہ مسید وار
 جھمنہ کپنہ لو قصان کانس اے در یغ
 یمنہ دوولس کیا ہ بنہ وونی غار وقت
 ساولس منتر کاشکارس اے در یغ
 یمنہ دوولس سو نتہ ہرہ کیا ہ لو نے
 مند چھاتس نا نگارس اے در یغ
 بے زراعت جھکم ترہ مفلس اے و ماب
 کیا ہ ترہ دکھ وونی ناوہ تارس اے در یغ

۱۔ تیلہ نہ دونک وقت آسہ

۲۔ یم حال حال تام زہینہ رہ سٹے اسی۔ تہ ہرہ اسی مانگے سو نبران زنتہ بچہ جان۔

دولیف

ف

مناجات

کرتے یارب فضل تے ایحسان برہ حال ضعیف
 چھکھ تہ رازق چارہ ساز آل و اطفال ضعیف
 یس نہ کاہنہ نس چھکھ تہ خالق کس چھ مالک تہ رسوا
 پہلو انس کو رتھ سینہ چاک از زال^۱ ضعیف
 اجد رس رتھ تھو و حقن دُنبال بہر انتقام
 شیر شرزس شر بخاطر شرم از شال ضعیف
 چھی تہ رتھ روشن پیش و پس پنهان و پوشیدہ ہمہ
 موبو مولوم^۲ چھی ہرگونہ اعمال ضعیف
 نوتہ دان ہند تہ یاد رہمتین ہند دستگیر
 تہ محافظ چھکھ بہ حال و مال اعمال ضعیف
 رحمت فضل و کرم کرتھ عطا اے کردگار
 مفلس و مسکین و مایہ حاجنی زال^۳ ضعیف

۱۔ احسان (اصل) ۲۔ زاری مری

۳۔ کاشری تہ عربی لفظ بلہ نادر تھ یتھ ہو یا اضافی مرکب چھ دیوانس اندر قدمہ پتھ قدمہ۔
 یہ اشارہ چھ ایرانی زال نادر شاہنامہ کس اکس کرد اس کن۔ زال اوس رتھ پہلوانہ سند مول کو گزور۔

۴۔ معلوم (اصل) ۵۔ بندو

لغت شریف

چھس پہ در آندوے روے شریف یا نبی منتظر بہ کوے شریف
 بہر لہ مہ از کُرو مسرور چھی مسکین لواز خوے شریف
 بگناہگار اُمت تشنہ کہ تہ جاری ز فیض جوے شریف
 بلہ ہن دہ کھتر دادر ثلہ ہن غم ہادی تو عاصین سُر روے شریف
 یا برہنہ بہ لارہ حضرت پیل چھم یوان تہ چانی لوے شریف
 عاجزن کر نہ مدینہ ثانی چھ تہ خاص پاک موے شریف

اے وہاب روز ڈاڈ ہیتھ برادر

منتظر روز و شب بہ کوے شریف

۱۔ یستھتھ چھ بکر پھٹان ہیوہ ۲۔ گناہ کارن

۳۔ موے مقدسہ چر جایہ موجب زنتہ دویم مدینہ منورہ

منقبت چار یار باصفی

چار یار نبی به لطف لطیف	چار دیوار و در کن دین حنیف ^۳
یار اول به حضرت صدیق	در قرآن لشکران خدا تعریف
ثانی اثین ^۴ زدها فی الغما	بیهودر شان پاک او تصنیف
شاه عمر خلیفه ثانی	بہیونہ شہرین قصاص موثر ضعیف
بہر مسکین ^۵ جہلہ الیم	از عدالت ز دین سبک تنخفیف
ابن عفان حضرت عثمان	یگر جمع کو رجود در قرآن شریف
دراو یکتا به علم و حلم و حیا	در خلافت من ستمہاء لکلیف
شیر جبار حبیدر کردار	مشرکن و نہ تحسند و تو خولیف ^۶
اہل بیت نبی وصی تہ ولی	یادگار ز خاندان شریف
لے و باب وصف پاک شاہین ہند	کیاہ کردہ چھکھ خراب خاک کشیف

۱۔ احسان کرن و اس خدا پسندہ فضیلہ ستر ۲۔ تقم ۳۔ حضرت ابراہیمؑ سہندہ وقتہ پیچہ
چھ دین اسلام دوم ناو "دین حنیف" حنیف چھ تش موحس و مان یس رنی ترا و تھ صرف خدایس کن لکیر
۴۔ ثانی اثین ۵۔ آپہ کریم بیتہ اندرتھ دقتس کن اشارہ کر نہ امت چھ بیلہ ہجرت کر نہ وزہ آنحضور صلعم
۶۔ بن ستر غار لورس اندر صرف حضرت صدیق یا زی اس ۷۔ غفار راشدین چھ عام لقبہ وزہ "شاه" و نہ
یوان وزہ "شاه" تہ "خلیفہ" چھ بلکل الگ الگ مفہوم تھاوان ۸۔ کمزور تہ پیچہ ظلم کر نہ وزہ تہ
۹۔ غسانی خاندانک نواب یس گو ڈہ سلطان سپد پتہ بنیو بیتہ کستانی تہ کیا زہ فاروقی اعظمہ نیزہ
عدا لٹر منتر آوسہ عام مدعی علیہ مانہ ۱۰۔ دینہ اندر ہ سپد کم ۱۱۔ قرآن کریم چھ در اصل حضرت صدیق
سہندہ وقتہ جمع کر نہ امت حضرت عثمانؓ سہندہ عہدہ آے تھ نقل کر نہ ۱۲۔ خوف

منقبت حضرت سلطان

از گوہ لاب عطر یودے زلو کرین صبر بارها
 گزیده زلو میا ز لایق بهر وصف شیخ دین
 او سمت در عهد سلطان کاشتر دیک فساد
 تم دیان ختم ولایت گو بحضرت مر تصفا
 حضرت سلطان محقق اوس مکر تحقیق کور
 بود عنایت کور خدا ین شیخ دین تھوون
 خادمین تا مخلص چھو در اہم نا گندہ پور
 تم عبادت خانہ از سلطان دین کا متری بسا
 نہ کر د کوہ مالان خون مالان کرتہ گفتہ
 اے ولکب از روضہ سلطان ترہ کوتاہ دور چھکے
 سہ مریدین مخلص ہمرانہ اندر کوہ قاف

۱۔ شین تمام ۲۔ شیعین (اصل) ۳۔ فیض رحمت (اصل)

۴۔ بند ۵۔ ضعف (اصل) ۶۔ یہو زہ جابہ چھ کھو یہا مہ بیتہ حضرت
 شیخ مجلس دود متری چھ۔ ۷۔ کاشتر ملکس اندر اکھ مشہور کوہ۔ ۸۔ یس فامسی ادبہ کہ اثرہ
 کاشتر مشرتہ ساروی کھونہ دور نہ کر یوٹہ بال آد گمان کرتہ۔ حالانکہ امہ کھونہ تھدی بال چھ بیتہ
 مشن ہرمو کہ بانگکاپر بہت۔

رباعی

چشمِ تمنا و چہرہ بویِ سیر و سُنْد رُوئے شریف
ہر صبا بادِ جنوبِ بس چشمِ یوان بُوئے شریف

وہ ذبہ دل و وہ مید تھا و تھوڑو زہ اند انتظا ر
طالبِ دیدارِ سلطان دار و در کوئے شریف

مٹ حاجتہ جنو بہر طرف چہر شہر سرنگر بیتہ حضرت شیخ علیہ الرحمہ سُنْد استان چٹھ۔

پیش بابہ تڑو کر صاف

اگر یکہ نہ مہوے خار نہ
 جھو مہوے نہ بہیمیا نہ
 چھ بھو لہ ستھ ایوانہ
 دچھک نہ دینہ ہند لورانہ
 زہ و دہمیرہ اندردانہ
 کرکھ کیا تہ زمستانہ
 دتن پیٹھ جھی در دانہ
 غنہ تھ یہ دم نہ اینہ
 پھو کر حنت پانہ
 ہنن از چھ بیری بیری خانہ
 یو داری بارس شانہ
 پینر مالکن ہم شانہ
 دچھم بند چھ دیوانہ
 سہ از جان خود ہیکانہ
 سہ رت تامل فرزانہ
 چھ موت لاکھنستانہ
 ہین زول تہرت پانہ
 دما بو ہستو طانہ

۱ اصل اندر صرف که در کس شارس اندر "پایه" به چیه کتم تام پوت و آن "پایه" بدلا وقت
 "پایه" بنو و مت نه اچھ چھ نقا کو تھف کتر مثر "پین پایه" گو پین باطن وجود -
 ۲ اچھ زو کن زو نه اس

۳ اصل وقت ۴ زمان

۵ دو پریه در بانی اصل ۶ طعنیه (اصل)

سہ کئے در ہر طرف

ناد تھا و تھ بیوں بیوں نے چھ
 باز آن اندر لوتے چھ
 ڈلیٹھ ون بوزہ ونے چھ
 سارے سو داتہ ونے چھ
 آدس پر جا چھوٹے چھ
 دیرہ بر میرہ دل سونے چھ
 غافلن چشمن اونے چھ
 کالسنہ نہ عبرتہ سیونے چھ
 عاقلن دیدن لوتے چھ
 پیالہ مونک ماچونے چھ
 زیون مرن بدن کئے چھ
 مؤمنن کیاہ مارے چھ
 سجدہ ویس کن ڈیرہ ونے چھ
 دل پین کعبہ لوتے چھ
 کعبہ ابراہیم نے چھ
 زور قبہ بیوں بیوں چھ
 سہ کئے در ہر طرف
 سہ کئے در ہر طرف
 ہر سہ بے گوش و کف
 سہ کئے در ہر طرف
 میرہ دیت ذاتن شرف
 سہ کئے در ہر طرف
 قافلہ گو در ٹرک
 سہ کئے در ہر طرف
 تم چھ اندر تاب تفت
 سہ کئے در ہر طرف
 تم نصیبہ پہنچ سرکف
 سہ کئے در ہر طرف
 تس چھ نہ کبہ جابہ تفت
 سہ کئے در ہر طرف
 تفت نمی دیت شرف
 سہ کئے در ہر طرف

ماہیت ”اقتہ“ لفظ سماں سے سلسلہ سمندر میں اندر یا کھپہ منتر مراد قیاس سالس اندر
 سے بے وقاری سے اتھس کپتھ کلمہ ہیئتہ -

سے واپس گزرنے پتھر تہ کپتہ ورمی اس کعبہ شریف اندر شرف مذہب دارن (امام اعظم رضی
 امام مالک رضی - امام شافعی رضی - امام احمد بن حنبل رضی) ہندو شہر امام الگ الگ نماز جماعت پڑھنا و
 وہ فیچہ مسجد حرامس اندر ساری مسلمان اگر سے امامس پتھر اقتداء کران -

غزل

مئیہ دلس پیچہ نفس رو دم بہ خلاف
 نفس تاد دل روز و شب ہر صبح و شام
 دُوپِ دِلن مے کاش پھول و دھتھر نماز
 دِل تو گم دُنیا بہ پیشین تر یہ گو
 دُوپِ دِلن مے کرتہ کیتڑا نیکیا ہ
 برگناہ مے زائتہ دِلن کور نہ و فاس
 نفس سرکش گوم دِل کور نم اسیر
 جھنس بچنگِ نفسِ ظالم مبتلا
 یا اللہ ہی از سر سود لے نفس
 اے وہاب از نفس سرکش خوف تھا و
 بر امیدِ نفسِ خود ہرگز میر لاف
 لو و نم پر پتھ جاپہ نفس اہ اختلاف
 اکھ اکس سینن مقابلہ در مصاف
 دُوپِ مئیہ نفس و نہ چھے شل ترا و داف
 نفسے دو بنم دما بہمہ لون چھ تاف
 لو گنم ہمایا نفس سخت ضاف
 دُوپِ مئیہ نفس گڑھا از رحمۃ معاف
 غفلت اندر بہ زیرہ کوہ قاف
 نفسہ کین مان کون مے چھ طواف
 از ریاد کینہ کر تم سپنہ صاف

۱ اختلاف (اصل) ۲ میدان جنگ ۳ صنف (اصل) کمزوری
 ۴ طرف داری ۵ بے قابو ۶ قاف ۷ نہ رہہ

عزل

یمن نہ پڑھ عاقل دہریس لش امیرس حاف حاف
 آسہ لیس بدخواہ امیرس لش دہریس حاف حاف
 پیرمانند بنی غائبہ کمرنیس بوڈ گناہ
 لیس بے چہلہ روزہ پیرس لش بے پیرس حاف حاف
 ہیون نہ دین در دست قدرت لیس دلی لش سے خدا
 کرہ لیس فاکٹر امیرس لش فقیرس حاف حاف
 اکٹھے یمن از جان خود چھلکے لیس چھنہ بیم و حیا
 بدو نہ خوانی اسپرس لش مشیرس حاف حاف
 از اشارہ رکھ بشارت بے بشارت ڈاڈ کرہ !
 لیس بشر بوزی بشیرس لش منہیرس حاف حاف
 فرق در ہر آدمی و چھ کونش تے زیمٹ عام خاص
 لیس ادب رچھ نہ کبیرس لش صغیرس حاف حاف
 سر پین موباد کالے سر رچھ کوشر رچھ
 لیس اکھاہ کرہ فاش پیرس لش شیرس حاف حاف
 دہا بو کرہ استقامت بر شکار نفس خود !
 مارہ ناگتہ بدو طیرس لش چھ تیرس حاف حاف

۱۔ حیف (اصل) ۲۔ کھٹ کر لیس پیچھ ۳۔ پیارے منگے ۴۔ لش قاریس یمن خون کو دیت آسہ
 ۵۔ لیس گار نہ پیر لشارت دہریس لیس نی کرہ صرف بشر خیال کرہ تھ منہیرس چھ افسوس افسوس -
 ۶۔ لیس - زیمٹس ۷۔ کال لیس ۸۔ کلمہ ۹۔ بدخیش ۱۰۔ لیس بن لیس شکار لیس پیچھ
 ۱۱۔ کر ڈاڈ دوس شام اندر چھ واپس پین ہان شکار ۱۲۔ چھ پیر لیس تھ کال لیس حاف حاف کر لیس نہ بدو طیر
 ۱۳۔ لیس مار تھ بیکہ -

غزل

خالقن دیتیت ز خلقت زیاده السالسن شرف
ما لکن حقوون بر حمت اہل ایمالسن شرف

در ہمہ علم حدیث و علم تنجیم و سیر
حقوومت پروردگارن زیاده فرخالسن شرف
کردگارن کور بہ قدرت آفریدہ ہر چہ بہت
زون تارکھ آفتابہ دیتینہ اسمالسن شرف

برگزیدہ ہم عبادتتہ خانہ چچی اندر جہان
چھ متن منتر کعبہ افضل زور چھتہ خالسن شرف
سارے دورے اگر کانہہ روزہ سالم روزہ دار
چھتہ تبتہ در جائتہ چھتہ چھ ماہ رمضان شرف

از ہمہ نذر و نیاز و ذبح گادو گو سفند
افضل و اعلا تہ بہتر زان قوم بالسن شرف
بیس نہ مردس اسے بہت لسن نشہ بہتر چھ لائتھ
لائتھ بد ز نیاز نالے ساز و سامالسن شرف

بیتہ بالیس نے محبت اسے گیہ چھکھ اعتبار
لسن قر بیس نخہ نہ بہتر یار بیگالسن شرف

اہل دُنیا جی بد نیا لاری مالنس اے و ماب
یتھ زمانس از زرو جاداد الناس شرف

۱۔ تحضر۔ بجز تہ بزرگی
۲۔ علم سیرت انبیاء و اولیاء
۳۔ یہ کثیر صاف و بخودس منزائمٹ چھ
۴۔ ”درجائے“ چھ عربی ”درجات“ یس
اصطلاحی معنیس اندر ”روحانی درجات کس معنیس اندر استمال چھ سپدان
۵۔ یس تجھ کہیں دوہن اندر کرہ نہ پیہ۔ اتھ ازو چھ ابراہیمی ایتھارتہ ایمان تصورس اندر
۶۔ رتھ قوہ ربان کرن دالس یہ غزم در راؤن پھوان زہ۔ اگر رضائے خدا با یتھ مبیہ نہ پنن
کے نہچو ذبح کرن پیہ نہ دالہ تس یتھ کنز شراکہ۔ ہی و نان گزہ نہ قوہ ربان مالوس
پیٹھ ”بسم اللہ اللہ اکبر پڑن۔
۷۔ اعتبار (اصل)

غزل

ہرچو آئینہ نہ کہنے لے ریاد دل تھا و صاف
 دھو ہوا کہ اندازہ چھ ناکہ شہل نہ گاہ چھ تاف
 خالق در مژدہ نیا ماکلی چھ سا لکس
 بر سر باز آئے رندان بہ خلوت اعتکاف
 کعبہ پیوئے سپہ زان قبلہ نہ کعبہ چھ دل
 روز و شب احرام بستہ کہ تو اتھ کعبس طواف
 زچہ تو دل تھا و ن کنے بقرارہ بالقصدیق قلب
 زچہ اتھ بقرارہ کورنے دل مہ تھا و ن اتھ خلاف
 آدمی بے صبر ہر ذوق اندر تاب و تب
 بچوں ہلو عا دل پرا کندہ درون کوہ قاف
 پیر تریہ کا نرھانیک بدلوشیدہ کائشہ ہندہنی
 بالمواجہ کہ صحنی موشقا و فتنہ در غلاف
 عاب بخوبی کائشہ موکر بندہ ساری عابدہ
 بئس کرہ بقرارہ بئس در گذر کرش معاف
 سنے و طاب سہو و خطا بد چھی تہ ہر بندہ بشر
 بندہ ہر گزہ اسہ نہ بے عاب از پیا کی چہ لاف

۱۔ کہ دو کب ۲۔ احرام کنند ۳۔ الایمان اقر باللسان و تصدیق بالقلب
 ۴۔ کس نام کر داریس رونی تھا نڈان تھا نڈان کوہ فنا کوہ نہ بدر چہ رودست غریبا پٹھ چھ ہور دنان سنج بے صبر
 انسانس۔ ۵۔ بتیس پٹھ۔ روہرو ۶۔ اندر اندر
 ۷۔ پیا کی بندہ عافی کیا چہ در

بے وقوف

مائیں سنا جاہ و حکومت آسہ ہاوان بے وقوف
 ناو پڑا پین ہند بہ شہمت مندہ چھاوان بے وقوف
 یہ اتھس آسہ نہ دارم^۲ "داستم" چھے نا بکار
 او ترہ کھیومت نہ اندا کر چھ تر اوان بے وقوف
 دون چھ ہیون دین تہ تریم زون او پائے در میان
 ہم زوارہ کارہ باہم تہ بناوان بے وقوف
 سپہ سپہ نیک سرون سپہ نین وٹھن جائز چھنا
 بازرن پیچھ کرہ سپہ نیک سپہ یوان بے وقوف
 وصف و اوصاف زن خود ہم نشین نش بہتہ
 بیس کری چھے شرم سپہ نین چھاوان بے وقوف
 پزانہ گراوہ بیس کری تھو د بارہ ٹل و ساد
 در گذر گومت گذشتہ یاد پاوان بے وقوف
 بیٹھ زمالس عاقل و دانا چھ اکثر تنگ دست
 کوٹ و لونٹ و لونٹ ہول دستا تھاوان بے وقوف
 بڑہتھ کئے فضیلس گومت موسم مقرر اے وہاب
 بیٹھ زمالس فضل کامل چھے فراوان بے وقوف

۱۔ دیکھیں چھم ۲۔ بیٹھ کالا دسم ۳۔ دخل در معقولات دہ و دل تریم زون

۴۔ پزانہ وقتہ ۵۔ و انا دت فضل -

غزل

کشتن بشد مغزمانے زانہ عارف^۱
 خداين کتر به خلقت آفریده^۲
 بدنيا پار سا پر همين گاري^۳
 تو کل کرده خوش تن بر رضا چھے^۴
 ز هستي دژا و فان در نيتي گو^۵
 رسيخي يم حمدم اسرار و حدت^۶
 چھ نايب از نبی مالک ز خالق^۷
 سرو جانم فداے پاے نيکان^۸
 عشق اندر جہاني آينہ عارف^۹
 تقویٰ افضل به خلقت شان عارف^{۱۰}
 چھ تقوا ساز و ہم سامان عارف^{۱۱}
 فنا فی اللہ گوشت جان عارف^{۱۲}
 نشان بان نشان کا نشان عارف^{۱۳}
 تے پر معرفت شامان عارف^{۱۴}
 پر خشک و تر چھ در فرشان عارف^{۱۵}
 دل و دیدہ کنم قربان عارف^{۱۶}
 غرض يہ چھے خلاصی لبہ از نادر^{۱۷}
 و ما بور کھ ادہ دامان عارف^{۱۸}

۱ خدا پرچھان و دل
 ۲ کائنات
 ۳ پاؤں
 ۴ یک ساز و سامان عارف چھ تقویٰ یعنی پر ہمیز گاري
 ۵ عالم فنا
 ۶ حد تک اسرار زان دلی پادشاہ
 ۷ ۸ ۹ رتین ہندین پاؤں
 ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸

غزل

در جہاں چھ روزگار اس صاحب کار اس شرف
 بیٹھ آسان آبر ستن سوئے زہری آس شرف
 قدر و عزت ہر وہ نہ کہنہ آدمیس از لباس
 از خدا عزت چھنہ زر کار دستار اس شرف
 مشک و اراہ قسم پر بیٹھ قسم چھ قیمت مختلف
 سارے قہمن اندر زور مشک تار اس شرف
 نو بہار کگل و چھتھ دل سمجھ بل تنہ لان
 گل ہر تھ اتھ لالہ زار اس رو دکیاہ خا اس شرف
 خلقوی ستن چھ آبادی تہ بہیو دی بملک
 بیون تہ دین سود و زیان دار باز اس شرف
 کتھ چھ بر موقہ کٹرنی لازم سوالس دین جواب
 چھنہ بے مانے کھن کہنہ زیادہ گفتار اس شرف
 از نگاہ پار سینی سہن روشن لے و ماب
 رحمت و فیض و عنایت پاک دیدار اس شرف

۱۔ بیٹھ دستار طلہ آسہ جبر تھ ۲۔ زیان دار یا نے کالٹ منتر پیہر و دل تہ لغت
 زمین و دل - ہم دہ نہ دے چھ باز پرچ و دل -

غزل

گوم از شمشیرِ هجرت یارِ دلم سپس شکاف
 پیوم از نگارِ شامت و ادبِ اُپس شکاف
 سوزِ چانیِ غم کو در غم کس بایلِ زده چھک
 کیاہ ز یہ پھیلے دیو در غم کران کتھ پاٹھ مکیس شکاف
 پادشاہ کیاہ زانہ مغلس تے گدا کیتھ حسرتہ حال
 حسرتہ دل از مسکت لاچارہ مکیس شکاف
 کارِ وہ ستادان دھچھتہ مے گوم از خامی خیال
 بارِ گردن پیوم جالس لار بوز مکیس شکاف
 کرہ آہ سپنہ سوزان عالم و آدم خراب
 آفتابن تارہ کن تے ماہ و پروینس شکاف
 در جہان ہرگز مہ سادہ بین ہر خود بین سپن
 بارِ بد بینس گردن کھار خود بینس شکاف
 لے و کلب از آہِ مظلومان ترچہ کھو تر پر میز کر
 داد و کردہ ہر بندہ آہ بے وایہ کر ہی ٹپس شکاف

۱۔ چھی (اصل) سٹ لارہ لار سٹ پینرس واندس سٹ لیترو کھش۔ یہ چھتھ تھوڈہ لیلہ
 کن تلخ بھاندرو دنہ چھ امت زہ واندن لیلہ آری کٹی کرنی ہنتر تھوڈو گیلہ اندرہ بین تہ پتر کنو گوس گیلہ
 ہنرس کھشس لٹوٹ بند۔ دلب چھ پینرس پالس بیٹھ سبھو ناٹھ کاروگر گمانہ کران۔
 ۲۔ وچھ دزہ دین ہندویش سٹ کرہ زہ سٹ بکھو دھچھن دول سٹیس ہنتر پان عاقلی
 تہ ہوڈ لہنہ بیہ (نرگیت مرہنگ شکار انسان) سٹ اصل اندرہ خوار بیٹھ پوت تام ترہاس "کھار" پتوڈ شارک مانے
 چھنہ نیران "گردنہ کھار بار اسنو" چھ حاورہ۔ بیگ مانے چھ عاقبتس اندرہ بند ذمہ داری نکھو والٹز۔

غزل

گرم ضائع جوانی پوکس بیتہ جام در کف
 اذیں دنیائے فانی میں حیرتہ آم در کف
 خیالی کو زمیں باغ تہہ اندر بوزہ راگاہ
 دلس میں رود داغہ خیال خام در کف
 شو نکھہ در گنج خانہ و دھنس زن آسمانہ
 و جھم بالائے خانہ میں پینے بام در کف
 بہ حسرتہ چھس پریشان اچھو کیا چھس دلشان
 یہ دل مے اوس کریشان بہ کو نہ آم در کف
 میں جھم دل اکہ ترایے بہ چھس بیگانہ جاہ
 نہ مطلب کہنہ نہ مایہ نہ جھم مے دام در کف
 درم نہ امر سے تن پوکس با نوج دشمن
 مگر جھم پورہ اکھ طول میں چو نہ نام در کف
 دما لو چھے یہ سامان بنیس رٹھ ترہ دامان
 عطا لست لست چھ ایمان بہ خوبی سام در کف

۱۔ دما بن چھنو دمرہ متز زائہ شراب چومت لہذا چھ "جام در کف" استعارہ یا تصور در تادینہ

۲۔ اکت یا پھان پھان ۲۔ اکتس - حاصل

۳۔ تصویراتی ۴۔ دھنس اکتس متز

کوہ تر و تھ ڈاف

کوہ تر و تھ ڈاف	کوہ تالہ پیوست تاف
کوہ تر و تھ ڈاف	وہ تھا تھ کھو کر کو صاف
وہ تھ کر سر خم	یہ چھ ونگین نورک دم
کوہ تر و تھ ڈاف	دلورہ بخشی صاحب پاف
سیر کا تباہ گے	وچھتہ کھاسین بر و بر کو
کوہ تر و تھ ڈاف	چھتہ موہ کیا زہ نیوٹھ شاف
رحمت کی دوکان	چھی بُر و بُر ونگین وان
کوہ تر و تھ ڈاف	مفت زین قیمت ماف
اتھ منترے لال	راوہ رو تھ موہ لے مال
کوہ تر و تھ ڈاف	کر پانس پیٹھ الفاف
وچھتہ اذ لقت پر	زائہ کو لو گئی تا شہر
کوہ تر و تھ ڈاف	کازی کوہ گے کنز تھ صاف
تہ ہرتے چھون	تولہ ہیکہ دہ بہر گنھی لون
کوہ تر و تھ ڈاف	پر و الوین در اعرف

وہا لو ان سے دم یاد یلینتر آدم زاد
گمہ لہ ڈہ نے سر تاناف کوہ تر و تھ ڈاف

بہ معاف (اصل) ۵ اصل تہ نفس اندر چھ اٹھ نفطس فہر۔ اصل اندر
چھ حاشیں پیٹھ پر شار بدھ چار تہ توے چھ "کرت" لفظ لکھنے آمت۔ تہ نقالو
چھ اٹھ "کتر صتہ" بنو دمت۔

بہ چھ سورہ اعرافہ کس بیتہ آیس کن اشارہ وَالْوَرْنَ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَنْ
نَشَقَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ
فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ

مینہ چھ در دک لفت

مینہ چھ در دک لفت	یادہ اللہ موتراؤم تھف
مینہ چھ در دک لفت	والدہ دوفنے مولوز لفت
وچھتہ میونے حال	یادہ دیتہ چھ میونے سال
مینہ چھ در دک لفت	ساز و منظور واسیلہ دف
چاہہ شفقہ مست	چھس لاچار خالی دست
مینہ چھ در دک لفت	چھم نہ اکھ ہارے در کھ
تیز کیا ہ چھی تہر	محبہ تہر وادنس گہر
مینہ چھ در دک لفت	تہر پیکان صف در صف
یہ چھ زاول زال	مار زلفو وولہم نال
مینہ چھ در دک لفت	تراؤم ناہ زلفن دفت
چھم بھجن مشکل	چان حسن نیونم دل
مینہ چھ در دک لفت	کرہ کیا ہ چارہ سے اصفت
زڈنہ چونے کاثر	آفتابس لوزرج ماثرہ
مینہ چھ در دک لفت	لویے زیبا چھ مصفت
سینی دلویہ زان	وہبوتھاوتس کن دیان
مینہ چھ در دک لفت	سے عابن ثریہ کری روف

لدا "دف" چھنہ تیچھ کاٹہ مانے دوان "وف" چھنہ مینہ لوز مینہ۔ ۲۰ ہارہ (اصلی)

تیچھ کن چھ یہ مصرعہ اصل اندر تہ نقشن اندر اوگرہ تھوگرہ گو مرن۔

۲ حضرت سلیمانہ شند وزیر اعظم پوزہ ناوا و سس اصف بن برخیا ۳ قرآن کریم ۴ خیال

غزل

به چش در وصف دلبر به جان و مایل به تار لیف
 مگر چهم خار در سر زبان قایل به تار لیف
 این در وصف تو گل گز بهم مایوب بیکل
 گل و ریحان و سبیل نرسیده گل به تار لیف
 به رخ افتاب تری زون کرن همتا به موزون
 گزده ما کثیر مضنون چمنه قایل به تار لیف
 بگیسو مشک تاتار لیکن بیدته چمنه بار
 و نون تنقه دام یا مار سپین مشک به تار لیف
 کمان ابرو و محبتیر آچمن از سحر تا شیر
 بلا اندر بلا گیریه سر زایل به تار لیف
 کو چهم در سوره صاد زده غم شخط ز استاد
 مبارک خانه آباد به گو قایل به تار لیف
 دمان غنچه شکریلب هو بنجی منزه جایه غنغ
 به یکجای و نه باشد سپین شائل به تار لیف
 هزارال خسته بیمار کین مید و کده ثور انار
 چمنه کله کم ته زه بسیار دوشته قایل به تار لیف
 دلب از شوق رویت نشسته زیر کویت
 به دل در آرزویت بجان سائل به تار لیف

۱. بتقریب (انہل) ۲. خارہ خارہ ۳. چائیں صفتیں اندر

۴. معیوب ۵. شوہن نہ ۶. برابر

۷. شاکر کس وزلس اندر انہز ۸. تنگ

۹. چون موکھ ۱۰. بہتہ

۱۱. چائیں کوچیں منتر -

غزل

کھوڑا از خستہ جگر بر خوف از آہ ضعیف
 کرہ سنگن پارہ پارہ آہ حال کا ^۲ ضعیف
 شیر شرذہ تیوت زور آور جہانس آنہ تنگ
 انتقام دوز دست خستہ رو باہ ضعیف
 فوتہ وال خستہ جگر زان ز دست زور وار
 زان تا عرش بریں آل دست کوتاہ ضعیف
 جھی گدا بی پادشاہی پادشاہ زان گدا
 ویرہ نہ در روی عالم شوکت و جاہ ضعیف
 فوتہ وال افتادہ پتھر موت یقینہ کرہن پایمال
 باتا تل کر کشادہ وارہ آل راہ ضعیف
 تنگ دستس جز خدا کس نش بن حاجت روا
 لش سوا کس آسہ در ہر حال آگاہ ضعیف
 کا نہ تہ غار از حق تعالی یار چھ نہ لے وہاب
 با امید نستعین بیٹہ شاد گمراہ ضعیف

۱۔ خوف بڑا جھہ از تہ ورتا دینہ پوان - کھوڑا - ۲۔ کمزور ز ویرہ و دوسرے دوش
 ۳۔ گتو سڈھوٹا اٹھ ۴۔ لہتہ مو پج ۵۔ باخبر ۶۔ ایاک نستعین آیس کن
 اشارہ - ایک مانے چھ تری نشہ چھ امداد مکان " ۷۔ پاس چھ وہاب " گمراہ ضعیف " ناو تھا دقتہ
 ۸۔ پتھ شاد نہ ہ اللہ تعالیٰ ہس مدد منگینہ پتہ نہ روزہ سہ گمراہ تہ نہ ضعیف -

غزل

با سیاه دل کر مہ صحبت زان دل صافش شرف
 تر تھا یہ منترے نیر و چہ کیا ہ جان چھے تالیں شرف
 مار خور تہ رو س یکجا چھی کھپوان گاسہ و لٹش
 مار خور بد زب رو س و چھتہ کیا ہ صافش شرف
 کوہ گاتیاہ کمر خداین پادہ در رو پی نہ بین
 دیتنہ از کوہ و بیابان زیادہ و صافش شرف
 یس بہو و لعب غافل راوری آرام خواب
 لٹش خور تہ دل زندہ پسندش شوہ لٹش و صافش شرف
 ہر وہ زائتہ فضل خیر عین و لٹش مؤ رسم چھتہ
 ز پیچہ تہ مارہ چھہ فضل و قیاس و صافش شرف
 از حمیر و پارہ چہ کیستہ خواب شاہن خور ش پسند
 از لنگاہ و لٹش نہ بیائی چھہ زہ با صافش شرف
 در ہمہ کارہ و عمل چھی عاقبت حاصل نصیب
 عفو و دوسر مایہ و بہو لطف و الطافش شرف

۱۔ یہ کہہ چھہ ایرانی دیو مالائی اثرہ "باشرف" ماننہ آمنت ورنہ چھہ اللہ کا تہہ خاص شرفا۔ ایرانی
 اُمیر کرامت کا کتیاہ کس اہر ناوہ کس کو ہس آگرتہ چھہ ہند کرہ تصور کران۔ تہ گرا اسو تم تہہ کو ہس
 "قاف" و نان یس سارہ عالم تہندہ عقیدہ موجب از افق تا افق "نال و لیتہ اوس"۔

۲۔ انجام۔ دویم عالم ۳۔ الطاف چھہ لطف جمع۔ مانے خدا یہ پسند و ار یاہ احسان۔

غزل

چھ بے جا خرچ زور بے ہودہ اسراف
 بلا شک بذر کار از مودہ اسراف
 میتے لازم تبتے کہ خرچ بوار نہ کھ
 فضولی خرچ زان از فرمودہ اسراف
 لیکھان نس حق تعالا چھ مستبذر
 کہ ان اندر گناہ آلودہ اسراف
 مبذر در قرآن شیطانیہ سُنْد بولے
 چھ شیطانیس بدل آلودہ اسراف
 قبول از حق چھ نہ دعایے مبذر
 چھ ذلتھ تو دہ اندر تو دہ اسراف
 مہ کہ اسراف ہرگز اے برادر
 کری فر تو نہ نہ فر سودہ اسراف
 براہ حق اگر دیکھ جملہ عالم
 نہ چھ نہ از سر فرمودہ اسراف
 نہ حاجت نہ یادہ خرچین خرچ بے جا
 سہ نیکی با گناہ اندو دہ اسراف
 لباس از شرع نہ یادہ در آزی
 چھ از حکم شرع بے ہودہ اسراف

دعا بگو کرده از اسراف پیر هلیز
کران چشکه و نه جان فرموده اسراف

۱. صد و نین ۲. فرموده رسول صلی الله علیه وسلم
۳. به چه قرآن کریمه کس بیه آیه کریمه کن اشاره و ان المکذبین کأنوا اخوان
الشیاطین و ان الشیطن لریبه کفؤن

۴. دلیقه ۵. انبارو ۶. دلو الی زرد
۷. حد پیشو مطابق ۸. بستر که پاٹھر زلیقه
۹. جان پاٹھر

غزل

بلکہ سیم نے خستہ سپینہ از دوائے ساز و دوف
 تر لہ سیم نے رنج و کینہ از لوائے ساز و دوف
 دردِ مندن قوتِ روح و بدن ساز و سرود
 چھم توے نے زیادہ در خاطر لوائے ساز و دوف
 از طبیبانِ جہاں عاشق چھ آسان لا علاج
 عاشقِ نہ زندگانی چھ سوئے ساز و دوف
 مطرب و ستارہ نے سنطور چنگ و نہیر و بم
 یم ہمہ اسباب نہیا چھی برای ساز و دوف
 نازنین رقص چوں ز ہرہ غزل خواں پیش نہ
 ماہِ پروین تر یادہ سراپے ساز و دوف
 در بغل ساقی صورتِ راجی تے بکف پیمانہ ہستہ
 غارِ موے بینیہ کینہہ چھنے حاجت روائے ساز و دوف
 کہ غزل خانی بہ پیش یارِ امشب اے و لای
 دہیتہ یارس دردِ کے سوزہ بہ دایے ساز و دوف

ماسیارہ - دیو مالائی تصورس منتر حنیچ دیوی
 ۲۔ پچھ نہ و نہ ہندین اٹھو ہو فکلی مقامو اندرہ اکھ مقام - بینیہ چھ عربی "تریا" لفظک
 ترچہ تر پروین - اصل اندر چھ تم تر نہ دے لفظ بیتھ کنب لکھتہ - ماہ پروین تر یا لکھتہ ستر
 نیرلیس بیاکھ مانے تر ۳۔ غزل خوانی (امیل)

نعت شریف

ما و تم سردار و وار و از مہ آں روئے شریف
 تھا و تم در خدمت جاوے گویے شریف
 آم از باد صبا خوش بوے و و فی اندر دہماغ
 اُس آں عطر معطر بوے گویے شریف
 جہم تمنا و اتہ نا اندر مدینہ ناگہان
 و جہم لا باز از مسجد منبر و گویے شریف
 کر و از جیشہ سر تہ روضہ پاکس طواف
 و نہ و جیشہ تہ ترا و یلئے پہلوئے شریف
 چھکھ نہ رحمت عاصین کر فیض و برکت عالمس
 زیادہ تر میکنے سہ تن تہند خوئے شریف
 مذہبی مسکین بے سامان بے چارہ و مالک
 ترا و تس سایہ ہمالیوں مالک و گویے شریف

۱۔ خاک رومی ۲۔ دل ۳۔ نیت فارسی مرکب ورتاؤ نہ چھ آمت
 تہ تہ چھ اکثر فارسی رسم الخطس اندری آمت تھا و نہ - تہ توے چھہ نہ یہ مرکب
 "فائن و برکتہ" بناؤ نہ آمت -

سَدِیف

ق

مناجات

از گناہاں چھپس گومت مجبور سرتاپاے عرق
 عفو کرم عفو کرم اے خدا یہ عزب و شرق
 زور کرم دنیا پرستی زائہ کرمینہ بندگی
 بت پرستن نش میہ کا تراہ در میان دو ذرہ ذرہ ق
 گوس غافل از حکومت پیوس و ذرہ از پا و سر
 بولشیمان از گناہاں چھپس ز سرتاپاے عرق
 بار چھم گوب کار مشکل تارہ دری یاوس چھ دو ذرہ
 کرہ کیاہ چھس پیرہ و ذرہ افتادہ اندر باد و برق
 چھم نہ وقت بہتہ بہ وقت کہتہ کن گتہ چھینہ کائہ بہ یالہ
 درندامت چھس لیشمان گشتہ در علم مشیت عرق
 عذر از ناواقعی موکر سیوڈے چھ راہ راست
 نیز کھرتہ واقفا ماوی ژہ پانے راہ شرق
 اے و باب از کار تو شیطان در شرمندگی
 ژہیرہ از اطلو ایشیطانی کبرتہ نہ کینہ نہ فرق

۱ طوفانی داد ۲ تر تھ ۳ گومت
 ۴ یہ چھ نقلن اندر "عرق" لکھنہ امت۔ واپس چھ ورن نہ فمس اندر ژ میوس بہ تے یوت
 عرقہ نقشب چھ و سان ۵ افتابہ کھسہ و نہ طرفہ۔ مراد روحانی تجلی لہنجہ و تیرہ۔
 ۶ فرق نہ کرنہ گوا امتیاز نہ تھا ورن۔

لغت شریف

عالم و عالمین ^۱ تریہ کن مشتاق
 یانہی چھکھڑے برگزیدہ خاص
 انبیاء اولیاء ملک تہ فلک
 مشرق و مغرب و جنوب و شمال
 چھ یہ کثیر صاہب آسمان و زمین
 یہ چھ در زیر آب زیر زمین
 چھ ہر ان مع خستہ از لب پاکت
 از سرتارہ خاصہ گیسو بیت
 جن و انسان عالم و آسمان
 و چھتہ از بندگی و حقدانی
 زیر و بالا و پیش و پس سورے
 خدای اندر عشق و فرسودہ
 از گناہاں و ماب شرمندہ

آسمان و زمین تریہ کن مشتاق
 اولین آخرین تریہ کن مشتاق
 بلکہ روح الامین تریہ کن مشتاق
 عرب و روم و چین تریہ کن مشتاق
 ہر تہہ آن و این تریہ کن مشتاق
 اسفل و اقصا فلین تریہ کن مشتاق
 شکوہ انگشت تریہ کن مشتاق
 عنبر مشک چین تریہ کن مشتاق
 بلکہ دنیا تہ دین تریہ کن مشتاق
 ارحم الراحمین تریہ کن مشتاق
 چھ یسار و مبین تریہ کن مشتاق
 مار اندر کمین تریہ کن مشتاق
 بر شفاعت ہمیں تریہ کن مشتاق

۳ ہمیشہ - تاابد

۴ حضرت جبریل علیہ السلام

۵ دھچھ

۶ سبہ خوتہ سون عالم - تپا تال

۷ سیرہ لون پتہ بردہ

۸ غار تورس اندر دیان اکھ تیج یاسرف اوس یس پہا کالہ پیچہ عشق اوس زہ اکھ فورن ہند

۹ دیدار بیننا - پیٹہ شارس اندر چھ آتھ قفس کن اشارو

۱۰ توے تہ

۱۱ تھپتہ جاے

منقبت چار یار باصفا

بنیسؑ ثرور یار اُسو شفیق
 اُسو تم ہمرکاب در ہر جنگ
 جنگ بدر سچھ اُسو متری ہر چار
 چھ تہند شانہ تھو د سپٹھاہ از حق
 شیخ شیخال خلیفہ اول
 یار ثانی سہ عمر فاروق
 شاہ عثمان خلیفہ ثالث
 صاحب ذوالفقار ہم دل دل
 لے و لٹاب روز و شب خدائیں منگ
 در جہاد و بہ غزوہ اُسو رفیق
 عمر عثمانؑ ، علیؑ ہم صدیق
 حضرت ہمرکاب ستر رفیق
 حضرت پانہ کور بہند لحدیق
 بیخ اسلام حضرت صدیق
 قاتل کفر و شرک بالتحقیق
 لیو کھنہ فرقان بخط استعلیق
 جان دل بانہ رفیق و شفیق
 از دل و جان بہ حب شال تو رفیق

۱۔ ساندنی بزرگن ہندی بزرگ ۲۔ پیری باطو ۳۔ واپس چھ تہینہ قافیہ سونہر و نہ موجب بیچک
 گوشت حضرت عثمان غنیؓ سبذہ وقتہ اوس خط استعلیق کہ موجود ہے کہ چھ تاریخی واقعہ یہ نہ تہیم خلیفین کہ نادکر
 قرآن کریمؓ و زقیل کو فی خطس منتر لیس تہ وقتہ عریس اندر روج اوس۔ تہ تہ آے اندر یکا ملکن اندر سوز نہ۔
 ۴۔ ذوالفقار اوس ابو جہلہ ہنزہ شمبیرہ ناو۔ ۵۔ جگہ بدر اس اندر ابو جہل ہلاک سپد۔ تہنہ نہ شمبیرا تہ
 حضرت علیؓ کرم اللہ وجہہؓ ہنس عطا کر تہ تہ متن آو صاحب ذوالفقار تہ اکھ لقب دہنہ۔
 ۶۔ شاہ ولایت علیہ السلامؓ سبذہ کاتر۔ ۷۔ آنحضرتؐ صلعم اُسو فتح مکہ دو بہہ امر سبذہ دل لیس سوار
 ۸۔ تہندس لولس اندر ۹۔ خدائی امداد

منقبت حضرت سلطان

چھس پریشان حال کوئی خستہ از دردِ فراق
 از جناب شیخ حمزہ جہم بہ سیدہ اشتیاق
 دیدہ گریاں سیدہ بریاں گوم مددھ انتظار
 ناہنہ بنیو نہ نے بچشم سُر بہا بلقیات
 و نہ ہاچھس دورہ لیکن تم چھ درہر جا مکین
 چین ترکستان حاضر ناظر شام و عراق
 جھنہ سیتھ روئے زمینس پیچھ مکمل میون پیر
 آسمان نور ز فیض و نور سلطان طمطراق
 مخلص نہ خادمن کتر سہ چھ فیض نور حق
 منکر کتر سخت آفت بیہ فہرک ککھ نہ شراق
 نور نہ رحمت مریدین مخلص کتر از خدا
 شیخ ختم الاولیاء عارف تہ کامل در اوطاق
 منکر لانتھ جہنم چھ متن ورت پیدہ
 در اے از جنّت اذن کر تو تہ کھیت طلاق
 مہیہ بڈ وہ میر سلطان شیخ حمزہ بہنما
 مخلص یادن مریدین تعاوہ نہ اند فراق
 بے سرو سامان بردر آے وئی شاہ و ماب
 جہم نہ مہ کانزہاہ من اللہ من دلی بیہ نہ واق

جھم نہ سلطان شیخ حمزہؒ مے دلس اندر فراق
 مہر دے ناز نینک جھم مہر سر اشتیاق
 بوز تم سلطانہ عرضی روز تم امداد ہے سے
 ہاؤ تم و تھ تھاؤ تم ہر کائناتن اتفاق

۱۔ دوری ہندہ داوہ ۲۔ دیدار کر نس آیم نہ اچھیں برابری۔ یہ جھ
 وہا بن سلطانہ شہزادہ شہنشاہت زہ حضرت سلطانہ سجدہ روحانی جلالہ موجب پھرنہ
 نہ استانس رو برو گزرتھان بلکہ جیس دورہ زیارت کیرتھ واپس پھیران۔

۳۔ دھوم دھام ۴۔ مکثر ۵۔ شرک ۶۔ لغت (اصل)
 ۷۔ داق گوو بچاؤن وول۔ بیتھ جھ تھ آیس کُن اٹاؤ بیتھیر ارشاد آمت جھ
 زہ نہ ایس وراے چھنہ اناس کا نہہ یاور یا کا نہہ بچاؤن وول۔ اعلیٰ اندر جھ
 مین دلی وکاداق، بیس نہ شارس ستر سمان جھ۔

یارِ جہیم چوئے فراق

یارِ جہیم چوئے فراق نادرِ دودِ مُت جہیم نہ سپینہ
 یارِ جہیم چوئے فراق مارِ کورِ نفسِ عارِ چھوئے نہ
 زائہ نہ بنیو و نہ اتفاق و جہیم ما د پدار چوئے
 یارِ جہیم چوئے فراق واہ یہ بد قسمتہ چھوئے
 جودِ مشکلِ کومِ شاق دودِ جہیم مے لہرِ دوائے
 یارِ جہیم چوئے فراق صاحبِ نے بانیہ زوائے
 کالہ مارن کر تہِ مٹاکی (ٹھاکھ) مارِ دوائے مے چاروائے
 یارِ جہیم چوئے فراق بیمِ چھوئے نہ اپان سپینہ میوئے
 زونِ چھپس در اشتیاق آفتابو بیتہ سوائے
 یارِ جہیم چوئے فراق تہ لہ ہیم سے زونہ کروئے
 نو کو کور تھ نہ زائہ مذاق آسہ مے اوس پر وئے
 یارِ جہیم چوئے فراق از مینہ پزانے رائے چوئے
 تہ و جہیم اندر و شاق یہ مینہ اوسم ڈیکہ لوئے
 یارِ جہیم چوئے فراق کرہ سیم کیاہ مارِ کروئے
 تھو و مُت بالایہ طاق و تین طومار پر وئے
 یارِ جہیم چوئے فراق پر وں موٹھ نو و یادوائے

۱۔ مشکل کروٹھ ۲۔ زلفو ۳۔ ٹھاکھ "جہ" قافیہ بابت "مٹاکی" بناوئے آئے۔

۴۔ مکرر ورتاؤ نہ آئے ۵۔ ازلی معاہدہ ۶۔ کتاب دفتر کھاتہ

غزل

ما دم کتھ جابہ در بازار چھی دوکان عشق
 چھم میہ در مینہ ز ہجرت نارا از پیکان عشق
 عشقہ آزارس میہ کینہہ تخفیف گونہ از طبیب
 نش طبیب عشق بنیم داس دوادران عشق
 خستہ جان پیوستہ چھس با سوز دل در بار غم
 روز آہستہ کرن بو جان و دل قریبان عشق
 چھس دلینان در جہاں کانبہ غار از روے یار
 چھم نظر بستہ ز خلق و ملک از یرقان عشق
 عاقلو وونہم طبیب نش چھنہ عشق علاج
 غار صبر و وصل دلبہر کینہہ چھنہ سامان عشق
 بر سر بازار عاشق مست برامید وصل
 بے غرض از جان بے زخمورال مستان عشق
 عاشقن ہند کار چھ بر عکس سورے اے وکاب
 شایرل بر عکس کو مثر شاعر لیکھ دیوان عشق

۱۔ تیر ملا تخفیف چھ کاترس مثر مذکور تا دیوان - ۳ گنڈتھ

۲۔ پرتھہ دوہہ ۵ کانبہ ۶۔ اصل اندر زخمورال مستان

۷۔ اٹھ شارس چھ پیہ سورے دیوان گواہ

غزل

چشم خستہ یارہ سترے نہ سنجہ عاشق
پر لیشاں حال وہ فی دیوانہ بسبیل
ز سرافتادہ اندر چاہ غیب
عقاب شوق چوں شیر گریختہ
ز بدن نامی چھنہ کینہہ عاشق غاب
میبہ از زنجیر غولہ خستہ خاطر
چھ لبس لبس یارہ یار میں پیچہ سہ قوربان
ز آہ سپنہ پر سوز بے شک
لوے زانہہ چھنہ آسان در سنجہ عاشق
زہ دوری و چھ ہی کتھ لجنہ عاشق
مدد یارہ سترے ہو سنجہ عاشق
روشن بے وایہ اندر پینہ عاشق
ز رسوائی چھنہ دل رنجہ عاشق
نہ دل خوش گزشتہ موہر و گنجہ عاشق
نثار یار مولہ موہ سنجہ عاشق !
کر سی یتھ آسانس کھنہ عاشق

وہا لو عین شبن وقاف نہ انکھ
زینہ لبش تری کھف چھی شطر سنجہ عاشق

-
- ۱۔ کلہ کنی پیچہ ۲۔ گول ۳۔ پاز
۴۔ بوجھ بہتس سہہ ہند کر پانٹو ۵۔ بد عوامی
۶۔ موہر و بہ خزانہ ستر

غزل

و چشم محمود نازن یار بر طاق
 او زبان دست سنبیل دو گیسو
 دو چشم یار از عشوه روان دل
 به سجده سوی آں محراب کعبه
 ز نوک تیر جگر کان سپنه شیران
 به قتل عاشقان پر کینه روز سته
 هزاران خسته دل مهجور بیمار
 چھ عاشق انتظار رس باز رس منتر
 بخواه چارده انوار بر طاق
 و چمن کھو در و لمان شہار بر طاق
 پیچہ جادو ز جادو گمار بر طاق
 مینو و سوسرے جہاں یکبار بر طاق
 کوہن صد پارہ در کوہ مبارک بر طاق
 کمان و تیر باتلوار بر طاق
 چھ پزاران چھکھ دوا انار بر طاق
 دہ و صلیک وادہ از یقار بر طاق

و تاب از شوق دل بردر غزل خان

به عرض سائلان کن دار بر طاق

۱۔ ترودا ہم زون ۲۔ واریاہ گاش بہتہ - پھل تر بندر

۳۔ وعدہ (اصل) ۴۔ اقرار (اصل)

۵۔ غزل خوان (اصل)

یہ چھ از وونی نو طریق

اولہ ڈچھ لایان کوکس کنی
 ٹھٹھ بازی گاہی گی
 چھہ نیچو ماس مدھی
 یہ مثالاہ مے منزہ انی
 بوے بایس دشمن جان
 اشناو کے اوتھ کنی
 بند باند و خوش واقرب
 بے لحاظہ دشمنی کنی
 مانجہ کورے سہ نہ زن
 سیدہ روپہ چھہ کتھ چھہ
 پیرزادہ بر عدالت
 چھکھ مریدن گونزو مانو
 مفسودتی دیار از
 چھس براتھاہ سادہ مانو
 مفلسی نالیش مٹس
 بچھ گتھتھ دگری انی
 زوہ چو وور لاگتھ گواہس

یہ چھ از وونی نو طریق
 یہ چھ از وونی نو طریق
 زور تس کر نہ تو بوٹھ
 یہ چھ از وونی نو طریق
 مول کو برس کپنہ خواہ
 یہ چھ از وونی نو طریق
 اکھ اکس پیٹھ حیلہ جو
 یہ چھ از وونی نو طریق
 باہم کران جنگ و جدل
 یہ چھ از وونی نو طریق
 پوختہ کے قولون دان
 یہ چھ از وونی نو طریق
 غابی خزانہ قرص عام
 یہ چھ از وونی نو طریق
 منظور شاہان اچھوٹھ
 یہ چھ از وونی نو طریق
 سے گواہ قولون دان

منصفش تیر کافیته و نری
 مرد در تنس تیر او نس
 یس گز حصس خمش تیر ستر نری
 از کنز ولن اکھ ز ناناہ
 گیه در گلگت کنی ز نری
 اکھ ز صحن تیر او تھ کر لیسہ
 گلر و کیاہ کھیو کھ ز نری ستر
 ر و دنہ شرم و حیا
 وارہ پاٹھن دلہ گی نری
 وونی گزیری تہ اردو
 فارسی کلہ آلہ و تھ کنی
 فارسی خوان در تاسف
 او خنوا سہ ستر بلر آنری
 و ما بو اسہ گڈی بنی دہہ
 سخا و دل خوش تیر او و تھ نری
 یہ چھپہ از وونی نو طریق
 حاصل ز نلے اختیار
 یہ چھپہ از وونی نو طریق
 و پیٹھ کاشتر سوار
 یہ چھپہ از وونی نو طریق
 دون یوتون نو و خرج راہ
 یہ چھپہ از وونی نو طریق
 مہر و محبت در جہان
 یہ چھپہ از وونی نو طریق
 بیہ مائن بند و بست
 یہ چھپہ از وونی نو طریق
 کیا رہ را و رلو کہ چار
 یہ چھپہ از وونی نو طریق
 پتھر تھ اندر میان
 یہ چھپہ از وونی نو طریق

۱۔ مدنی (اصل) ۲۔ ثبوت (اصل) ۳۔ بلر ز کڈن دالم ۴۔ قانون دان (اصل) ۵۔ پتھر بانش
 اندر چھ و ما بن پنیر عہدک عدلیہ نظام شایس کھولت ۶۔ کیفیت (اصل) ۷۔ یہ باٹھ و ما بن ۸۔
 پتھر لیکھت آئی وریہ آد و ز با ز سر کڈر و جہ دین ۹۔ مہنتہ سون سنگھ مہنتہ بند و بست (اصل) -
 ۱۰۔ افسوس کھپوان ۱۱۔ تھ و قتل تمام آئی کاسن اندر او خون صابی مکتب پیچہ آسان -
 ۱۲۔ پراپنس تیر او س عہدس در میان ۱۳۔ نو و اطوار رٹھ -

غزل

بے حاضر روزہ نادر کوئے معشوق
 دُھپن شاید بے گاہے روئے معشوق
 چوسایہ پھیروں گردا گرد خانہ
 ہنسمہ از روزن در بوئے معشوق
 کرہ چوں باد حاصل خاک بو سی
 ز نادر خاک و آب و جوئے معشوق
 پیری و شش پیرہ نازا نہ پیر با عشق
 بے بلبل لاگہ با گلر و بے معشوق
 چو ریحان تر اوہ سردر پایمالی
 یہ در و چ بوئے گڑھنا سوئے معشوق
 بے روزن سر وزن استادہ بر در
 بینما مشک از کیوئے معشوق
 کس ناسجدہ تعظیم و فی کین
 سوئے حجاب الابر و بے معشوق
 سخا طر حیف و مابس این تمنا
 کفو کر بوزہ گفتگوئے معشوق

یہ غزل انور رحیم ساری یاے افغانی "ناہی ہے تھو نہ اتھر" "ماشوق" بدلہ "معشوق" "نیکو نہ امت"

سہ روز و از چہ دار سہ پیری ہش سہ بہرہ

۵۴۶
فرق

چھی بنی آدم بہ یک صورت دین اندر چھ فرق
 مختلف ساری بسیرت نیک و بد اکثر چھ فرق
 سنگ خارہ آہ پل سنگ سیاہ و سورخ و زرد
 ایم تہ کتہ لیک اندر قیمت مہر چھ فرق
 اسپ نازی بار گرتے گونٹ سان و ما دیان
 گری چھ ساری یم مگر در قیمت استر چھ فرق
 دستہ خان ساری مساوی دودگ سارن سووی
 سارے تانن اندر لوزک ٹوے در دسر چھ فرق
 مشک خوشبودار نہ ہر قسم ز بیبا دل پسند
 لیک از ہر مشک تے خوش بوے در غیر چھ فرق
 پر نیال پبار چھ کھنخاب رنجاب و سمور
 قیمتی ساری ولیکن در شہمہ اکثر چھ فرق
 فرق در ہر چیز کٹر مژدات پاکن اے و ماب
 اکہ اچھ کے ٹھکان آسان تھتہ پائے سر چھ فرق

۱۔ شعری صورت و در تہ موجب کتہ مند۔ ۲۔ عربی گڑ۔ ۳۔ سوارہ تہ لیل نووہ راوہ خاطرہ رنجیت گڑ
 ۴۔ استخوان (اصل)، ۵۔ چین ریشمی جامہ ۶۔ پر چھ تھل سوئی کپڑہ ۷۔ فارسی کھنخاب تہ کھنخاب
 سہ پو یا پار چھ تہ اکی رنگہ طپو کام آسہ۔ گو کھنخاب تہ چھ دار بہاہ رنگہ طپو کام آسہ کٹر تھتہ چھوٹاں کھنخاب۔
 ۸۔ ہر پار چھ زمینہ رنگہ و تھتہ گڑہ سہندس و الس پوان بناوہ۔ ۹۔ سمور چھ اکہ تمک ٹول۔ ۱۰۔ سہندس
 و الس تہ چھ فر کوٹ، ۱۱۔ ہنترہ بناوہ پوان۔ ۱۲۔ سارانی اندر الگ الگ۔ ۱۳۔ سر باے یاے کتہ کپڑہ ٹھکانہ
 یا تدارہ ہند گوڑہ اند تہ ہنترہ اند۔

رولق

چھینہ باغس ناگ تے بیہ جوے رولق
 دہاغس ہتھ چھوے شوے رولق
 کبابس لذت شہرین نمک و چھہ!
 ربابس تارہ اندر روے رولق
 شہس جنگل لہس ماوان مہس زہاے
 چھینہ ہولس جاے اندر کوے رولق
 پیری رو نازنین ماہ جبین!
 چھہ شہس ہتھ موے و شوے رولق
 چھہ باغس تہ چمپس ہقرہ زبیا
 ہقرے گل تے گلے شوے رولق
 شہس شاہ تہ شو ہر تھہ در شہستان
 چھہ از بانویہ در مشکوے رولق
 صفس سیو د صفہ تے صفس صفائی
 لباس تہ ریشہ و شوے رولق
 برویے یار استادہ بخدمت
 دہا لبس رنجر اندر کوے رولق

۱۔ جایزہ اوشہرت ۲۔ شہزادین ہندہ بیہنگ کرہ۔ "منکو" اوس اکھ شاہی محل تہ ایس شہرہ پر دیرن
 شیرینہ ہندہ یا پتھہ ہنودت اوس۔ ۳۔ چھلن تہ صاف کرن ۴۔ روہے۔ بروہہ کہہ

۵۴۸
خوش خوی

دُرُندِه و حشیان چھی رام خوش خوی لقی
پیرنده سبتہ اندر دایم خوش خوی لقی
بہارِ س در دمندس نو بہ و انس
کھنویستن انان آرام خوش خوی لقی
بہ از تہنیت مرد ترش روی
چھ شیرین تلخی دشنام خوش خوی لقی
ز شیرین شربت بد خوے بہتر
ذہر یا حنظلہ از جام خوش خوی لقی
زالان چھی مسکسش جالور دور
ولان ہم فوجہ وے برام خوش خوی لقی
چھ خوش خوی لقی کشن راضی کہ ورمہ
ہیوان ہر کاہنہ نہ نیکی نام خوش خوی لقی
سہ خوش خوی لقی چھ ایمانگ نشانہ
دزی نہ مارہ زانہ اندام خوش خوی لقی

و لا بوخوے کہ خوش خوی لقی سستی

چھ در حال رزاکا خوش خوی لقی

-
- ۱۔ تراپیل ۲۔ ماتحت ۳۔ خوش خوی لقی الناس ۴۔ زال
۵۔ ناتوالس (اصل) ۶۔ بہتہ شارس اندر چھ صرف کہ لفظ "چھ" کا شری مانے چھ ترش روی
النارہ سترہ مبارکبادی کھنویستہ خوش خوی لقی الناس سترہ لیکر بہتر تلخی زیادہ جان -
۷۔ پیرتہ چھ سراسر فارسی نثار مانے چھس بد خوے الناس سترہ میچھ ترش کھنویستہ خوش خوی لقی الناس سترہ
پیالک بہر یا ہونو سترہ وند زیادہ بیوٹھ - ۸۔ ہونو سترہ وندیس پٹھاہ پٹھاہ چھ آسان -
۹۔ بخیل - اللہ کو ٹڈ ۱۰۔ دودان و دان جمع گزہ حال ۱۱۔ لوکی مبدی
۱۲۔ بدن - جسم

کاؤس کے اندر فراق

درہوایے ساز و نئے کاؤس کے اندر فراق^۱
 از برایے جامِ مے کاؤس کے اندر فراق^۲
 موستہ خان بوسیدہ بکشا دہ و چھان چشم طمع^۳
 واریاہ بوسیدہ گے کاؤس کے اندر فراق
 کاؤس گھر ملک گپری در جہاں جنگ و فساد
 ملک بھگت مہیشہ تل گے کاؤس کے اندر فراق
 باگران ابران و توران زابل و کابل تہ چین
 از برایے پنج و سہ کاؤس کے اندر فراق
 از زمین گمراہ سینت کھوت بسوے آسمان
 منتر لاه تھی کوڑ نہ طے کاؤس کے اندر فراق
 آئے کم کم بادشاہ اندر جہاں داوا کوڑ کھ
 تم نہ داوا سیر گے کاؤس کے اندر فراق
 یحییٰ زماں آسمان تہ کا تیاہ خیر کھ کیری
 کاہن و نہ آسہ سے کاؤس کے اندر فراق
 اکھ بیس ڈیشہ نہ ہرگز اکھ خیال س گن گڑھان
 ہر اکھہ مخمور موعے کاؤس کے اندر فراق

اے وہاں ان کو وہ شاہانِ تہیہ چھ خالی غور و
ازرقاں ہنیتہ پے کاؤس کے اندر فراق

- ۱۔ آرزو - شوق ۲۔ "کاؤس" چھ ایرانہ کہ "کے" خاندانک اکھ مشہور
 ۳۔ نالیہ دیوان - و بدر لکسن چھ کانتری یا بھو فراق لکسن دیوان
 ۴۔ مہر وہ ہندی تان خاص کر تھا چھ کھانکر ۵۔ دہر تھ
 ۶۔ زابستان - ایرانک اکھ صوبہ ۷۔ ایرانکی مشہور زہر شہر
 ۸۔ اشارہ غرورس کن ۹۔ دعوی (اصل)
 ۱۰۔ زہر تھ شراب چھ بے حس ۱۱۔ بادشاہین ہندو کا زمانہ مقابلہ

چھ مالک خالق و رازق

چھ مالک خالق و رازق	کئے زائن خدا برحق
چھ مالک خالق و رازق	مہ مانن کا نہہ بنیہ مطلق
یہ کثیرہا در زمین آسمان	نئی کرمی پادہ ساری جان
چھ مالک خالق و رازق	کہ میں جھوت سے برخ تے اذق
سینو تم رحمتش غواص	نبی مرسل کو رن بحر خاص
چھ مالک خالق و رازق	بنیہ تم بندہ صادق
بنیو مت عالم و آدم	ز شوق مصطفیٰ یکدم
چھ مالک خالق و رازق	سین شیطا نسے بو ذرق
چھ تس تس کینہہ مستور	چھ در پردہ و اتھ پور
چھ مالک خالق و رازق	بحال آخر و سابق
نہ تس پوشیدہ اکھ مہ وال	تس ویو د سار نے بند حال
چھ مالک خالق و رازق	چھ تس ویدی عاقل و احمق
کو رن نہ کائنات نہہ سرفاش	مگر اتھ رحمتش شایاش
چھ مالک خالق و رازق	بہ پردہ فاجرو فاسق
تب و زجن تہ تم تے جادی	سہ زانی سار نے ہند وادی
چھ مالک خالق و رازق	حکیمہ خاصہ کیاہ عاذق

و لا بو نیرا نہستی لکھ اندہستی مُستی
 چھ خود بین خاں ماراں جتن
 چھ مالک خالق و رازق

۱۔ "مطلق" لفظس چھ زو اہم مانے۔ کاشتری پانچ "ہرگز نہ" تہ عربی پانچ "یسند و بخود
 اضافی چھہ۔ یس ستر کائنہ مخلوقس ہشریہ نہ در نہ

۲۔ زرد ۳۔ ڈنگ دینہ والی ۴۔ تھپتھ

۵۔ ۶۔ پتیم بر دہم حال ۷۔ بدکار ۸۔ اکھ بہاری

۹۔ منکبر ۱۰۔ خوار (اصل) ۱۱۔ کاشتری پانچ چھ لفظ "جکھ" قافیہ پایتھ چھ

پتھ کٹر لکھنہ اُرت۔ "جکھ ماراں" چھ پتھ بکر زور لڑاوان۔

مناقب

چھ بے بخی یاد ایمان منافق جہنم شاد بر جان منافق
 منافق رو سیاہ در ہر دو عالم بہ فرقان بی چھ در شان منافق
 ہمیشہ آسہ در نایہ جہنم موکرتے ریم خون نان منافق
 دوزخ نار سوزان کتر دم دمار سراپا آسہ سامان منافق
 زبان بیزبیس نہ بر آس او زبان کثیف و گندہ دندان منافق
 منافقتک نتیجہ در شکجہ بہ عقبار و سیاہ زان منافق
 چھ تیر و تیغ قہر و زہر و خنجر در شکیخ و درد درمان منافق
 دیکھو کہ ترہ بانفرتہ خجما لعتہ
 بجانہ مان بر جان منافق

۱۔ بنیاد (اصل) ۲۔ منافقہ سندس روحس پیٹھ

۳۔ رنگ پاکھ ۴۔ ہمیشہ) دزو و لیس ناس اندر ۵۔ بچن تہ سرفن اندر

۶۔ کائرس اندر چھ "کثیف" لفظ "گندہ" مانیس مشرورتا و ہزیوان -

۷۔ دوزخ دلائر سند "علم" ۸۔ افسوس تہ داویلا

۹۔ پس گرو ہیتھ ۱۰۔ دو دلائر سندس روحس

تصدیق

نیک بظنون چھ بر عمل لصدیق آفرینش چھ بر حمل لصدیق
 اہل تنجیم سعد و خست و چھان چھ متن پوختہ بر رمل لصدیق
 دروازے نبات و قند و شکر انگینس چھاز منسل لصدیق
 شب درو و نرم پائے آہستہ رنبرنی پیتہ بر حمل لصدیق
 تن بر ہنس بجایہ پشمینہ سخنشی بہ سیاه کمل لصدیق
 در نہ خارا تھ مفتوکس مایس لٹھ یا گیل بر رمل لصدیق

۱۔ کائنات ہندس زہین ۲۔ رتھ سا ۳۔ کچھ سا
 ۴۔ علم رمل - ایرانی لکن چھ یہ عقیدہ رہ یہ علم چھ حضرت دانیال پانچم جبریل لٹھ پچھومت
 ۵۔ گنہ تانڈہ نش - ۶۔ دچھ - شراب ۷۔ تم پھو کہ ڈوڈی ہم دچھ رس پاکہ دہ ویدہ
 کھان چھ - ۸۔ راتلہ یکن دول ۹۔ ڈوڈیہ پکینہ ستر
 ۱۰۔ کوٹ ۱۱۔ "بر رمل" چھ دہا بس پن فقرہ "رمن"
 ۱۲۔ کفینہ لٹھ ۱۳۔ گناہ ڈوڈیہ خاطرہ - گویا پتہ کینہ چھک ترہ اتھ غلط
 ۱۴۔ کمر گزہنی "بر رمل" - ۱۵۔ پین گناہ ڈوڈیہ خاطرہ - گویا پتہ کینہ چھک ترہ اتھ غلط
 خارا تھ پندرگ رنگ دوال -

فرق

زان در هر جان آسان چھے نہ خاص و عام فرق
 صورتن ساری چھے یکسان سپرتن کیا ہ تمام فرق
 صورت و سیرت اگر مینا د چھکھ کا ہنہ آدمی
 لوتہ اسس کینہہ لفا و تھ نیز در اندام فرق
 جنس مید و سہ از یک قسم بلکل ہ ہ ہ ہ
 کینہہ نہ کینہہ اسس قصوراء لوتہ پوختہ خام فرق
 راتھ تے دھہ از لپکاہ زانہہ آسہ نہ بر یک لخوا
 راتھ یاز لپکاہ کینہہ آسہ در ایام فرق
 لدتہ تا میران ژو تا میرس متا بلہ روبرو
 گرتھ تھ کینہہ از در دیوار سقف و بام فرق
 روزہ کا ہنہ استقامت مستقل با یک مزاج
 گرتھ کینہہ در دل بو چھے لس بہ صبح و شام فرق
 عالم و عاقل نہ حاکم سپرتے آسن کئی
 لوتہ آسکھ تلخ یا شیرین در احکام فرق
 یڈ زو زنی آسن بہ یک نام و نشان یک جانان
 آسہ کرام و نام کا ہنہ پام تس کیا ہ تمام فرق
 سلسلہ اندر لفا و تھ خالقن کرائے و ملاک
 پانہ سلسلش مالکس چھے نہ بزرگ و نام فرق

۱۔ چھس اندر ۲۔ زیادہ پوختہ یا زیادہ خام آسہ لوتہ سہ فرق نفس آسان چھے
 ۳۔ لیش ۴۔ کینہہ و چھس پینٹ ۵۔ سیرت کیز -

منافق

مہ گزشتہ رو پید رو یے منافق
 مہ اڑھ بے واپہ در کو یے منافق
 اگر سمکھی منافق بر سر را ۵
 مہ وچھہ اچھو سٹو د تلکھ سو یے منافق
 سٹو دیش تھہ پرت پٹماہ لاول ولا
 نشان دوزخی خو یے منافق
 مہ یکھہ زانہہ تھہ و تے یکھچھی سوہ نزدیکھ
 یہی پیقہ و تہ بدلویے منافق
 مہ کر زانہہ با منافق مہر والفت
 مہ بیہہ ہرگز بہ پہلویے منافق
 تمس چھہ داغ از لانتھہ جینش ۳
 تھہ وارہ وچھہ بہ ابرویے منافق
 جہنم لٹس چھہ روز تھہ انتطارس
 بہ دوزخ جائے مشکو یے منافق
 و با تو از خدا ہر دم پناہ منگ
 ز کار و بار و بد خو یے منافق

۱۔ پیقہ غزلس اندر چھہ پرتھہ شارس یاے اضافی ہے، "تھا و نہ آمت" ۲۔ وارہ بہہ پھرہ
 ۳۔ لغت داصل ۱۔ ۲۔ پار تھہ جائے۔ خاص کر شاہی محلات ہندو محلہ خانہ

۵۵۸ فرق

تپتر الناس به الناس چھ فرق
 فرق در ہر چیز تھا و ن خالقن
 رؤسہ زھا و لہ یکجا کاسہ کھنہ
 زھا و لہ بدلے رؤس نافہ ذرا و
 نزا کے اکر سے زمینش مٹن بنیو و
 اٹھ شکر بچھ آب گندہ بے مزہ
 کارِ نجاری تگی نہ و اندرس
 پیر بچھہ تپتر اثر اسمانس چھہ فرق
 لو لہس بالہس تہ بہیالہس چھہ فرق
 تہ ہین دھن و چھہ تہ تانس چھہ فرق
 در اد حق و چھہ کا زھو الہس چھہ فرق
 کیاہ نرس تے اٹھ نیستانس چھہ فرق
 و نیتہ اٹھ میترہ مادانس چھہ فرق
 و چھہ کا زراہ و اندرس چھہ فرق
 لیس تہ لمحہ دھیت لہس تہ زیباے و تاب
 لہس فقط نہ خاص لہس پالہس چھہ فرق

۱۔ مین بالہس
 ۲۔ سہ دور بچھہ اندر گنہ چھہ آسان
 ۳۔ نیستانس
 ۴۔ نرس
 ۵۔ گنہ قسیر

رولق

و چشم در دور دنیا کار رولق چه کارس باور در دل یار رولق
 چه یارن در باره از سنجیر محبت چه دیارن بیون به دین یار رولق
 چه یارن اندر راستی شوب چه یوز تقریر در هر کار رولق
 مثل لاله تا وزان کارد دنیا چه یوز اکتفا ده زیبا ساز رولق
 چه گنج و مال موخته از ننگانی چه تنه گنج بز یک شهرار رولق
 به بارین زندگی پس روز آباد کرس اندر راستی دیوار رولق
 اینس بازان بهس آرام گلی رهلای سس کوهسار جنگل جاده رولق
 درخت خشک بهتر موله پندارن چه تنه کثره ادر شعله نار رولق

و بالستن مدعا در دین و دنیا
 فقط دیدار وصل یار رولق

۱. همدرد ۲. اصل اندر "دار" ۳. پنداره ستر
 ۴. ناوه پندار ۵. زرنده به خود در گذرد سقره

رادیف

”ک“ - کھ

مناجات

جھکے متزہ تہ مشر ذات پاک
 ظاہر و باطن زینہ چھ سوئے عیان
 لم یکن یارب ولم یولد نہ جھکے
 نے قدیمی اسس چھ استدار
 جھکے و چھان سوئے بغیر از چشم و سر
 چھی محصل شئی ہمہ ما فی الصدور
 بوزہ و ون جھکے سارہ نے ہند قبل قال
 یا الہی بوزہ میں نے التجاء
 عالم و آدم کو رتھ از منت خاک
 اول و آخر نہ جھکے بے ترس و پاک
 ز آئینہ کانترہانہ ہرگز کائناتہ زاکھ
 نے حساب انتہا کینہہ کائناتہ آکھ
 از سمکٹ چھ حال روشن تاسماک
 دلہ نے ہند فعل و فتنہ نیک و پاک
 از زمین و آسمان و نہیر خاک
 و نہ کس بویتھ کر مہا چھمنہ بیاکھ

کرتہ رحم و فضل بر حال و ثابت
 نیلہ تنہا اسے بے کس نہیر خاک

۱۔ خوف "از سمک تاسماک" چھ فارسی زبانہ ہند فقرہ۔ "کاڑہ پیٹھ سماک
 تارکس تام" سماک چھ سو کاڑ پیٹھ متعلق پرانی اسی قیاس کران زہ سائی زمین چھ اسی پیٹھ درتھ
 سماک چھ دراصل سمٹھاہ دور زہ تارکھ۔ کینہہ وقتہ چھ سماک "برج حوت" ناوی اکس برجس تہ
 و نام۔ مطلب "سارہی کاٹننس پیٹھ چھ خدا یس نظر"۔

۲۔ یہ کنیرہاہ دین اندر چھ
 ۳۔ حاصل شدہ۔ نظرہ تل

لغت تشریف

اے شہرے عربی سلام علیک
 چھکھ ترہ سرتاج انبیاء و رسول
 مغز ہاشمی فخر قریش
 اے گل شاخ بارغ اسماعیل
 اے تو مقصود جملہ پیدایش
 آدم و عالم از تو زینت یافت
 یکر ترہ و چھکھ ترہ محمد خدا دیو کھن
 از خدا چھ شفاعت دست گاہ
 چھکھ رشید ذرہ یا غمبہ
 دل شکستہ تہ اس از ہر کس
 از گناہان خراب تہ رنجوار
 چہ شود گر چہ اکھ نظر تر آو
 یاد شاہس صدا گد این ہمنہ
 مینہ غریبس گوہ ناہ ترہ از رحمت
 کرد مال بس عطا ہوتا میان

شافع مذہبی سلام علیک
 افسر ہر نبی سلام علیک
 سید مطلبی سلام علیک
 حبیب نبی سلام علیک
 مطلب مطلبی سلام علیک
 مذہب و مذہبی سلام علیک
 اے حبیب ربی سلام علیک
 منزل و منصبی سلام علیک
 مرسلن مربی سلام علیک
 عاجز و مذہبی سلام علیک
 چھس نہایت غمی سلام علیک
 برچنین اجنبی سلام علیک
 چھنہ ناخوش کبی سلام علیک
 چھلنہ از یانبی سلام علیک
 پاس آل نبی سلام علیک

۱۔ مذہبین "لفظک ترہوٹ ادا۔ گناہ کارن سفارش کرن دوار۔ ۲۔ ہاشمی خاندانک رے فردیس پیٹھ

اتھ قبیلے فخر چھ۔ ۳۔ عبدالمطلب ترہ خاتوا دل سردار۔ ۴۔ حضرت اسماعیل علیہ السلام

۵۔ مبارک ترہ خاندانک مطلب۔ ۶۔ لیکن۔ ۷۔ اصل ترہ چھ یہ لفظ وارہاہ گوٹ۔ ۸۔ مربی۔ تربیت دینر
 دول۔ یہ مغز ترہ چھ بیتان میو۔ ۹۔ کند ذہن۔ ۱۰۔ اردو۔ "کبھی"

”منقبت چار یارِ باصفا“

چار خلفاءِ ارشدین بے شک
از خدایے کریم بر ہر چار
شاہِ لولاک رحمتِ تو نیا منہ
چھ ابو بکر صدیق امت
وَاَصْلٰہُمْ عِزٌّ بِدِیْنِ اللّٰہِ
وَاَفْضٰلُہُمْ حَیَآءُ عِثْمَان
وَاَقْضٰیٰہُمْ عَلٰی لِقَآءِ نَبِیِّ
یُحْیٰی مِیْنِ رُوحِہٖ اَنْدَر تَفَاوُحِہٖ اَبُو ز

در فضیلتِ فضول از ہر یک
بادِ رحمت ہزار لک در لک
زورِ خلقِ دینِ بشل نمک
رحمتِ شیشہ نورِ مکے عاتک
بینِ دردِ دل بہ پیچ آنکھ شک
در خبرِ آوازِ نبی بے شک
مختارِ محمدؐ در سہمِ در سماک و سماک
در جہنمِ متوسلِ دھن ار چاک

اے وہابِ کر رہ ہوش از لغزش
تھا و دردِ دلِ محبت از ہر یک

۱ ”فاضل“۔ از چھنہ یہ لفظ اللہ مانیس منز و تناوینہ پوان۔

۲ آہن ۳ لغت (اصل) ۴ امتس اندر ساروی کھوتہ پیز نیور۔

۵ ساروی خودہ طاقت ور ۶ صحابین اندر زیادہ حیا تھاون و آلہ

۷ حدیث شریف ۸ ساروی صحابہ منزر بہترین فاضلہ دینہ و آلہ

۹ سارہے کا تالاس ۱۰ عذاب کر تک اکھ آہ

۱۱ کھوتہ دلہ نش - گو نہہ نش -

منقبت حضرت سلطان

زہ سلطان شیخ حمزہ پادشاہ چھکھ
 ولی تے غوث عارف چھی زبیر در
 ز مشرق تا مغرب پیر تے بہن
 ز تیرے لیس مو ستاج ساری پادشاہ چھی
 مرہین نو تے وان درد مند
 چھبہ امنیچ بار گاہ در کوہ ماران
 غریبین عاجزل ہند بار ویاور
 چھ کاشتری لے نوابے چارہ مکین
 زہ مشفق کاشترین ہند سر پرستہ
 خدا ین تاج سلطان فی زبیر تینے
 چھ سلطان صدایہ علیہ السلام
 دم خارا تھ کنیر شاہ راہ اللہ
 واکس ہمنائی کر بہ اسلام
 بعالم گم ہن ہند رہنما چھکھ
 زہ قطبن کابلین ہند رہنما چھکھ
 فروزان سچو نور و الصبحی چھکھ
 ایسے محتاجنی حاجتہ رو چھکھ
 رو مطلب بیتیہ اوین چھکھ
 زہ رحمت باکران شام صبا چھکھ
 ہستی دکن ہمہ برگ و گیاہ چھکھ
 وسیلہ کس بدنیا زری سوا چھکھ
 مریدان لیس در ہر سیرۂ چھکھ
 گداین بانہی زہ تافدا چھکھ
 بہ چھپس کین عالی پادشاہ چھکھ
 زہ سلطان صاحب جود و سخا چھکھ
 زہ حضرت شیخ حمزہ رہنما چھکھ

ملا روشن - تاجہ رُون ۲ صبح نور ۳ عالی تھ نو کن ۴ بن بہ پودہ
 ۵ ترواہن تارکین پیچہ عقیدت حضرت مہدوم علیہ الرحمہ سند ختم پران تہ انور دوس کن پیچہ تارک
 اندر لارہ ۶ قسم اکھرت صلح

رباعی

پادشاهانم توفیق سوئے کار نیک
ماوتم و تھ پانسی کن باوتم اسرا نیک

دم پناہ از یار بدتے و وفی رچھم از کار بد
بوزتم سے زار للہ سوزتم سے یار نیک

غزل

ترو که آزار اندر می نازد زانکه
 ترو کیا ظلم و ستم بیم کار زانکه
 رجه تیر و میه کور هم پاره پاره
 ترو که بیم تیز نیزه واد زانکه
 میه چیم شهر از لفظ نال و دولت
 ترو کیا بیم ترا پیرونی شهر زانکه
 دروان چپس ناله بومانند ببل
 ترو کیا ببل ته گل یا خار زانکه
 ز خنجر می جگر گوشت دو پاره
 ترو کیا تیر و تبر تلوار زانکه
 به چپس رنجور افتاده به لب جان
 ترو کیا بیمار یی بیمار زانکه
 و با بویار اندر ناز مغرور
 ترو کاین ناز ناز یار زانکه

غزل

سستے لٹری و نبتہ تنہا کیا رہ دڑا بکھ
 ترہ کوئے سستی ہنستہ کینہہ دایہ دڑا بکھ
 گرتھک کوٹ یوت کوتاہ مجھے ریتہ تا جیل
 بڑ خانہ کیا رہا رہے واپس دڑا بکھ
 کیندے شوقہ از بے موقعہ دُنی کہیں
 دُپہرس گرم تانچہ کراہے دڑا بکھ
 پکان چھبکھ آفتاب کی پٹھری تابان
 بہ پردہ کو نہ خلقن رُحایہ دڑا بکھ
 چو شاہ چین یا ماہِ دُوبہفتہ
 ترہ سادہ لوتہ ادنا پایہ دڑا بکھ
 کمانے چورٹ مجھے نانہ کئے گوئن
 دلوہ ملکس ترہ قتلچہ پایہ دڑا بکھ
 صفا کینر مارہ جواہ ہنستہ سر دوش
 عزیز بن مارہ نے کتھ جابہ دڑا بکھ
 دما بس مادہ نے ریم ناز شاہد
 کران بانا نہ آہ تہ گرایہ دڑا بکھ

۱۔ تعجیل (اصل) جلدی ۲۔ ادنیٰ (اصل) دُستہ اندازہ

۳۔ ایرانک اکھ دیو مالائی شہنشاہ بیس دھپنی کھو دوی نہ شہار شان الاندک سمر -

غزل

کہتے خیالیں پتھر تڑپتے مغرور چھکے

و نہ موتہ لبتہ کو تاہ دور چھکے

تیز نارس کن گرا کہ تھا و دیان

و و ذریکہ اتھ تیز نارسور چھکے

دوستن ہند حال و بھوجھ چھنے بہین

ماتس اندر تڑپتے مسرور چھکے

درے بروہتہ بروہتہ غلیظ اقب یار بار

تڑپتے نفوس پیر نس منظور چھکے

آہستہ آہستہ سین چھکے غنی

تھکے گئے اندر ادھر بالور چھکے

بیس نہ سرمایہ بیتتہ حاصل سین

نس دین منحوس مطلق تڑپتے چھکے

چھ غنیمتہ وقت موسم چھ و نہ

ماچھ و ندس کڑسے نبر زنبور چھکے

کھیکھ ادھر افنوس حاصل کیاہ بنی

و نہ کر چس برہ زنگے پور چھکے

زاد راہ کیتڑھا جمع کرے و باب تہ مند چھیکھ ناوہ کنی مشہور چھکے

۱۔ اردو "دھیان" گل ۲۔ احساس درد ۳۔ موقف داخل ۴۔ ماچھ تگر

غزل

ہبیو کہ تمام یارن نیستہ را و کہ
 مینے شری باڑ ساری اکھڑو دودہ ناد
 اگر کائنسے گزھی کینہہ زیادہ یا کم
 بیو کھویم دین قسمت بین او س
 دوی دوی زن نہ اسکھ ناجہ دلت
 دین گوناوے اسے دست بردار
 کرمی نہ جمنہ خدا کا نثرھاہ شریہ یاری
 یہ و دومت چھتے لوناک لوختہ ورنہ
 دوسرے اکھڑو دودہ ناد
 مینے شری باڑ ساری اکھڑو دودہ ناد
 اگر کائنسے گزھی کینہہ زیادہ یا کم
 بیو کھویم دین قسمت بین او س
 دوی دوی زن نہ اسکھ ناجہ دلت
 دین گوناوے اسے دست بردار
 کرمی نہ جمنہ خدا کا نثرھاہ شریہ یاری
 یہ و دومت چھتے لوناک لوختہ ورنہ

وکالو ورنہ حاصل زیادہ و کم کر
 مینے تہ ناو پینے مندر چھاو کہ

۱۔ ورنہ تہ ناو پینے مندر چھاو کہ
 ۲۔ قرآن کریم کس بیتہ آہ کر میس کن بیج
 فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ - وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (سورة الزلزال)

غزل

لنگارا و نیتہ کوتاہ خون مار کہ
 و تن پیچھے بے گوناہ کا تباہ ترہ مار کہ
 ستادہ سارے بدی عاشق پریشان
 بہ کوچہ اسم گنزدان زون تار کہ
 تر یہ چھ ناز ترہ در دل رحم الصاف
 بگردن مٹے کس ہم خون کھا کہ
 بلبہ بھی تر او ممتی مار کہ نہ نہ
 ترہ مار و سوتی کا تباہ خلق مار کہ
 جہانا چھ بے خود دیوانہ کوڑ مٹ
 دیوہ سورے جہاں یکجا و جار کہ
 رضا آسمی بر قضاتن بار رضا چھی
 حد اسر کہ خدا یس نہ ترہ تھا کہ
 وہاں بس درد مند دل سوتی لیکھ ناو
 مبارک حد مبارک حد مبارک

۱۔ و دتر - ۲۔ تار کہ گنزدان چھ ضرب المثل - پڑھ آری پڑھ آری وقت را دران -

۳۔ بیا کہ "لفظ" کھا کہ - ۴۔ تر پڑھ پیچھے والی - ۵۔ واران کہ کہ

۶۔ کھوڑ کہ - اگر تیتھی "خدا یس" پڑھ نہ تھا کہ "اسے ہے یہ تار بہ ہے زیادہ بخاندان -

یور کیاہ کنہ آکھ

اور موگڑھ کرور چھے آہ
 گوردہ پاوڑ چھے ناوہ
 لٹھ چھاوان چھکھ ہتھ
 اوئے تی ہتی بیہ بنہ
 راتھ دھہ چھے پھونہ رہ
 چھکھ امت کھینہ تے چھینہ
 وادہ دھکھ آکھ لٹھ بروٹھ کنہ
 پیادہ زن چھکھ سیرا کھینہ
 نارہیوت مت چھے پیرہ بنہ
 مارتے رنج بنہ یو کھینہ
 بیہ دھہ نیرہ زگہ تے پرہ
 چھینہ ستر بیہ سورے بنہ
 نتہ مندہ چھکھ ہچندہ چھینہ
 سارہ بے دود پنے تنہ
 وہمو بیہ وہ کینہہ بنہ
 رھاند شاہد بہ عمل آہ

یور کیاہ کنہ آکھ
 یور کیاہ کنہ آکھ
 گرتھ خاکس خاک
 یور کیاہ کنہ آکھ
 مانہ بنہ تے ٹاکھ
 یور کیاہ کنہ آکھ
 سادہ کتھ کڑ زاکھ
 یور کیاہ کنہ آکھ
 کارہ تل چھے شتراکھ
 یور کیاہ کنہ آکھ
 تہ خاکے خاک
 یور کیاہ کنہ آکھ
 نتہ کیاہ دیہ بیاکھ
 یور کیاہ کنہ آکھ
 کبہ چھے ہٹھاکھ
 یور کیاہ کنہ آکھ

۱۔ قبر ۲۔ ڈالے گز ۳۔ زمانہ وقتہ ۴۔ کسی سرکاری ڈاک سارن دالیں پیادہ، ونان۔ یہ بیہ جاہ واثہ
 شتر لڑوس لوکن لٹھ ہتھ پھارہ غذا ونان تہ کھوان - ۴۔ گرد بنہ لٹھ - ۵۔ معمولی تدبیرہ رتھ
 ۶۔ ارچھ اکھ "بابل" تلفظ نہ کرہ یوان -

وہ لہ ماوے سینک چاکھ

کلہ کھورن تل بو تر اوے
 بینہ چائے ستو ٹھہراوے
 رنگہ ناوے نہ پاراوے
 سونہ لاسکے ڈل دو تھ تر اوے
 شالہ مار تے نشاط ماوے
 لالہ ہی تے گو لال چھاوے
 رنگہ بنگلس نہ وٹھراوے
 بونہ کر یو کینہہ پرا نہ کر اوے
 سیندہ آباہ تہہ بوجھاوے
 گندہ مالے پتنگ تر اوے
 پوشہ مالا کرمی کیری تھاوے
 لاگتو نالی نہ کالی راوے
 و ہبو چھکھ آدم ناوے
 ادو کر تمام ترا پکھ ماوے
 وہ لہ ماوے سینک چاکھ
 وہ لہ ماوے سینک چاکھ
 ڈنگہ سلس گتھو پٹھا کھ
 وہ لہ ماوے سینک چاکھ
 پیالہ ٹبری تے چینہ کو نہ آ کھ
 وہ لہ ماوے سینک چاکھ
 مستراوے درشن طا کھ
 وہ لہ ماوے سینک چاکھ
 رندہ کر یو اتھ کھور پا کھ
 وہ لہ ماوے سینک چاکھ
 بنہ لو لالہ یہ دم بیا کھ
 وہ لہ ماوے سینک چاکھ
 دیان کر یو رکیاہ کینہہ آ کھ
 وہ لہ ماوے سینک چاکھ

۱۔ ڈل سرک اکھ بوٹھ ۲۔ اصل سیتہ نقلس اندر مشکوک ۳۔ "وٹھ" چھا کیر "وٹھ"؟

۴۔ طاق ۵۔ وارہ زلیقہ ۶۔ گانہہ ہزار

غزل

محقر پیچھاوس نہ بیا گل
 کرے کیا ہوا چھپس نزدیک
 عجب کیا ہوا دستہ سنبیل
 گم شہمار چھپس نزدیک
 بہ شکل خط محرابہ
 دو ابرو عاشق کعبہ
 فروزان دیکھ افتابہ
 رو یک دیوار چھپس نزدیک
 وہ نہ چھپس سحر گل زن رخ
 کھسہ و نہ آفتابک موہ کہ
 و چھانی عاشق پیو وہ کہ
 فراقک نار چھپس نزدیک
 نینہ نزل چشمہ چھپس پرست
 شرابکو پیالہ پیچھے در دست
 مگر مشکل بلائے پرست
 سہ جو دو کار چھپس نزدیک
 شبنم اندر شمع روشن
 چھ تابان موختہ دھن گوشن
 سہ ریشو گوشنی تو شن
 شبہ تاتار چھپس نزدیک
 ہونے اندر و چھپس غیب
 دہانش میم شکم لب
 شہر نیاتابہ و ز کوکب
 سہ موختہ ہار چھپس نزدیک
 و ملبس باکی در دل یار
 شہر کہ ناوہ گے یکبار
 برابر و آزد و ز الوار
 یہ کار و بار چھپس نزدیک

۱۔ غالبین تالہ ریزہ کن اشارہ
 ۲۔ فارسی تہہ
 ۳۔ سند اس
 ۴۔ کر نیوہ کورہ تارہ کھ ہوی

یہ چھینے خالی کر بکھ

یہ چھینے خالی کر بکھ	روہ دلہ کے بد تے نیک
یہ چھینے خالی کر بکھ	روزہ نہ پیتے کھیا بیکھ
مہترہ اندر تھے	پور کا تیاہ از تمام آے
یہ چھینے خالی کر بکھ	وچھتہ کیمبو کا تیاہ کھیکھ
چھنہ گا بے تھک	آے تے دڑاے لکڑ لک
یہ چھینے خالی کر بکھ	اکھ دو تھتے بنوٹھ بیکھ
بیٹھو مہترہ اندر تھے	بیٹھو والس کا تیاہ وانی
یہ چھینے خالی کر بکھ	موتل دھتھ ٹھول ٹول کھیکھ
از تمام تھ پھٹو	پیٹھ یارہ بلہ کا تیاہ ٹو
یہ چھینے خالی کر بکھ	یارہ بلہ پیٹو ٹھو کھیکھ
وارہ اری تے دڑو	بیٹھ کد لس کا تیاہ تری
یہ چھینے خالی کر بکھ	گھاٹ بیٹھ ٹھو ٹھو ٹھو بیکھ
بندہ پور یک تار	وٹا بو دور بازی کار
یہ چھینے خالی کر بکھ	امہ تارہ تری بد تے نیک

۱۔ نیمہ دھیک کار و بار تہ شور و شر ۲۔ لچھ وار ۳۔ سربا بے لاکھ ۴۔ یہ چھ اکھ محاورہ
 مطلب چھ شوش تہ پوکھ پوکھ ۵۔ دڑو سرس مشرقہ طرف چھ بندہ پور۔ سو پورہ یا حاجتہ پیٹھ دڑو
 مہترہ تہ بندہ پور کر ٹھنص چھ از تہ "بندہ پور یک" تار و نان۔ مطلب عارضی مفر۔

غزل

چہ کارِ عشقِ عشقِ کارِ لوزِ ک
 چہ نارِ عشقِ عشقِ نارِ لوزِ ک
 بذرِ یاسیرِ رونِ عاشقِ پریشان
 چہ بارِ عشقِ عشقِ بارِ لوزِ ک
 چہ تراپانِ عاشقِ مارِ گزده
 چہ مارِ کالہ کالہ مارِ لوزِ ک
 گلؤ کورِ نبیلِ اندرِ باغِ شیدا
 چہ خارِ و برگِ برگِ خارِ لوزِ ک
 چہ مومختہ دندِ یادِ درِ دانہ یاقند
 چہ زیبا مومختہ مومختہ مارِ لوزِ ک
 دوا لے صد ہزار ان خستہ عاشق
 دوتا اناہ دوتا اناہ لوزِ ک
 وہاب از درِ ہجرتِ نیم کشتہ
 بہ نالہ زارِ نالہ زارِ لوزِ ک

غزل

سَتے لُتو دتہ کیا آہستہ درایکھ
 کڈ کھنا بونہ شہلیس اکھ گڑا تنھکھ
 مہہ تل تنھو دگہ شہلا و سا تنھاه
 ترہ سانے ناگہ آب کوثر اچھکھ
 ترہیہ چھی ہرگا لٹہ بندہ احوال مولوم
 جہاں از مودہ نہ دانتورا چھیکھ
 بہ رحم و لطف اندر مہر بانی
 سہ تنھاه فیاض شاہن ماوراء اچھیکھ
 چھ جام شہنہ ہستہ در پیش حاضر
 ترہ میاں سالہ نیکہ پیالس سرا ہیکھ
 بہ خال و خط ترہ ماچھیکھ جنتی حور
 بہشتی باغہ جی پوشے پھرا چھیکھ
 وہاب از از رویت جان بر لب
 ترہ کیا بے رحم نہ زور اورا چھیکھ

سٹیری ماشوقین دنیا از مودت چھ شعور مصداق عربی "مادری" کہستہ - بالا
 ۳ دن چھ شہنہ جام شراب سٹیری سٹیری - دسلاہ کرگن یا ابتداء کرگن
 ۵ چاہنہ مادہ مودتہ

۵۷۷ غزل

و آردم خبر بہ بنا گاہ از دانتہ یار بے شک
 چھس اتھہ یس بہ آگاہ بہر شکار بے شک
 از تیغ و منجر و تیر شیرن کمرہ سہ نخچیر
 از قہر زہر نثار طالم چھ مار بے شک
 از تیر و لستہ ماران بے وایہ تیر باران
 ہرن چھ خون ماران مانگل تہا بے شک
 چار تھہ کما نہ چھس گون رتھ میوں شیرن جیون
 شیرن تلخہ جگر کھنوں طالم نہ یار بے شک
 سپنہ مہ وارہ وارہ کورنم دو پارہ وارہ
 بلہ لاکہ اشارہ از دست یار بے شک
 کلفند سبب و شکر از ہر دو اچھ بہتر
 آب حیات اظہر شیرن انار بے شک
 مسکین و لب بردر یا وادہ از وفا کہ
 در نہ بہ ضرب منجر و تلکین مہ مار بے شک

۱۔ زانہ وون	۲۔ یارس چھ کوٹھ شکار کر نہ خاطرہ میں - ۳۔ شکار
۴۔ زلف یار	۵۔ ہرن و نان زہ تو تہ چھ میوں لاکھم ق طالم
۶۔ سنہ یا تھر	۷۔ با وعدہ (اصل)

ادو لو پھیرتھ

ادو لو پھیرتھ	یکھ	تیل گڑھ یہ دم پیرتھ
ادو لو پھیرتھ	یکھ	تھا وہ نے میڑا اٹبر شہرتھ
تہ کس پتیرن دکھ		زال تھو و تھ پالن پیرتھ
ادو لو پھیرتھ	یکھ	پانہ سے رتھ کڈ نے چیرتھ
جمعس دم چار تھ		روز نامہ چھ خاصہ شیرتھ
ادو لو پھیرتھ	یکھ	تیل کڈ نے اڑی جن کار تھ
بیٹہ لو کینہ بیٹہ نکھ		نیک و بدھی بارس چار تھ
ادو لو پھیرتھ	یکھ	مہر تھی جھے تھا و مڑ پارتھ
بھٹ بھٹ کا تیاہ دکھ		وہ سو وونی او نہکھ گپرتھ
ادو لو پھیرتھ	یکھ	لوہ کر چار کردوہ کے پیرتھ

۱۔ عملن ہندس مہنر انس ۲۔ کر امن کا تبین ملو تھو و عملن ہند پورہ حساب گندتھ -

۳۔ یہ چھ اکھ محاورہ میک ما نے چھ زہ کوم چھے اندس و اتنا و نوا اثر

۴۔ گپرتھ - تنگ اُنھہ "او نہکھ" فعلک - فاعل ہیکن دہنکر حادثات تہ ہنھتہ عاقبتکر
آلو تہ -

احوالِ پنی کس ونکھ

نیتہ آسہ نہ کاٹہ نہ ہم نفس
 احوالِ پنی کس ونکھ
 بیتہ آسہ نہ کاٹہ نہ پیش و پس
 احوالِ پنی کس ونکھ
 پنی فی عمل در کار چھی
 بیتہ کاٹہ نہ تنے یار چھی
 در مسکن تار یک و تنگ
 کرنے تہ بے نہ زیر سنگ
 تر اوک تہ تہ پیٹھ ادھ خاوس
 احوالِ پنی کس ونکھ
 تر اوک تہ تہ گزھنے آشناو
 پھیڑ تہ ہیہ کاٹہ نہ ناو
 ہم تہ تہا ندے اسباب مس
 احوالِ پنی کس ونکھ
 شری بار تہ تہا ندان مال چھی
 شیطان دس دباک چھی
 موتک مالک لاراں رُوس
 احوالِ پنی کس ونکھ
 پس نام اللہ یار چھے
 امداد در ہر کار چھے
 لبس چھیم سے داوار بس
 احوالِ پنی کس ونکھ
 و ماہر چھے نا عا قبتہ
 فضلہ سوا ہی کاٹہ نہ تہ و تہ
 پھیر از خدا پیش و پس
 احوالِ پنی کس ونکھ

۱۔ پتہ بر و تہ ۲۔ بن جاے - تہ ۳۔ کین تل
 ۴۔ زہولت تہ ہیہ گرد کمو لہ چہر ۵۔ پتہ ۶۔ عزرا بیل
 ۷۔ "داور" فارسی لفظک کاشتر تلفظ - مدد کار ۸۔ آنخوس پیٹھ -

غزل

بدنیا آمدہ آدم مبارک
 پھولس کم پوش تے بادم مبارک
 گلے از باغ ابرائیم زیبا
 ز اسماعیل دریا دم مبارک
 بحمد اللہ سب مہم دین اسلام
 پدر ہم جد اجداد مہم مبارک
 منہ زور لازم چرن حمد و ثنا چھم

نوٹ :- یہ چھند اصل دیوانس اندر تینوں درجہ

۱۔ میانس یاد و ترس منتر ۲۔ امن و امان ۳۔ یہ چھ ساری دیوانس اندر اکوی شاریک
 دویم مصرعہ نہ اصل اندر لکھتہ چھ نہ نقس اندر !

غزل

ما پائنه کتفه پیچیده چرخه غمور^۱ نادانیه ماکیاه چپیز چھکھ
 ناخیز نالایق غمور^۲ ناچیز چھکھ ناچیز چھکھ
 لیو کھنے یہ تم اندر ازل هرگز گزهی نه تنه بدل
 در بارگاه لم یزل موحتاج مسکین^۳ نیز چھکھ
 و مرا کمر تنه در لعل و لعب از غفلت آرام و خواب
 که عذر و ذری اندر جواب آنکه کیا دپان بخویند چھکھ
 چھکھ طالع کار جهان باقی طمع جی در میان
 از عاقل کارگاهان رها نماند و نه لغو نیز چھکھ
 چھ نامرن و نه کینه نه یاد بر زنده گی چھ ایتما^۴
 در نار سوزان اوفتاد چوں دانه کشیز چھکھ
 کینه تور کینه سامانه کر تکلیف زنده جانیه کر
 سرمایہ کینتر صاه پائیه کر موختار در هر چیز چھکھ
 بے موقه و ذری سادس زده پیکه و چله کینه افسوس کھیکه
 زده ایتما جن ماون زده بیکه و ذری کین زده باهمیز چھکھ
 و ما به کینتر صا که نتر شرم کوتاه و چیت از سر در گرم
 بر امر کر دن نفا و نرم و ذری بر ره بهیز چھکھ

۱. پائینه و دهن لایق آیه ۲. امر تقدیر و علاوہ ۳. از چهره و ان "و مرا کتفه"
 ۴. کار زان و اعدای سندر گزنی ۵. اعتماد (اصل) ۶. پیشت ۷. دانه و ل ۸. دهم و هام
 ۹. امر خدا - امر بالمعروف نهی عن المنکر ۱۰. ره بهیز - بهیز و تکفینه و و تر پیچیده - ترنس تیار
 ۱۱. سادس و غمور (اصل)

غزل

ماکینو سخرہ و ترہ شیران جایہ چھکھ
 باگران مہرث باہمسایہ چھکھ
 نہ ترہ آسکھ نہ یہ ہمسایہ نہ بیاکھ
 سارہ نے سر بار اکی ترایہ چھکھ
 کاہن ہند حال از دیدہ و چھکھ
 کیاہ کران اوقات پننے ضایہ چھکھ
 کاہن ہند شور و شر بوڑھ کنو
 کتہ زور و زرتہ ال سرمایہ چھکھ
 از کتاب پاستان و داستان
 واقف ہر شاہ و راجہ رایہ چھکھ
 کتہ ال شامان و سلطان نامور
 کتہ ال سرمایہ تے پارایہ چھکھ
 کہ نظر بر حال یاران لے و مات
 دیدہ دلش تھ کون میقتہ بے دایہ چھکھ

۱۔ لوف: در اصل چھ یہ غزل یہ پہلیم بیتہ ترہ غزل گ "ر دھن تل سیمہ جایہ گاہ غزل لیکھنہ پترہ درج امتز کرنہ
 رد یعنی ترتیبہ موجب او پتھن تھا و نہ پنڈ "سے" "راے" اوس حال حال نامت ہندی راجن دھین رتہ
 انگر یزن ہندین و فادارن لقب یوان و نہ ۲۔ جاہ و چشم ۵۔ بے پروا -
 ۶۔ پردن تارنخ

۵۸۳
غزل

وَنے کیاہ کوٹ عشقہ بارہ لوزک
چھ کارِ عشق عشقہ بارہ لوزک
بہ دینہ محال دل یارس مفصل
کرہ کیاہ چھم مزاج یار لوزک
ہزاران مار چھم لاران سیاہ مار
سیاہ شہمار کالیہ مار لوزک
کو رن سے سپنہ از خنجر دو پارہ
بہ کینہ ناز جی تر وار لوزک
گولاب از رنگ بولیش تنگ تنگ
زبرگ گل چھ گلہ خوار لوزک
دھان غنچہ شکر لب دند مو خستہ
دوایہ درد دل اتار لوزک
وہاب از درد ہجرت سپنہ خستہ
پریشانی حال او بسیار لوزک

۱۔ نازک، دایمل، ۲۔ "تلوار" لفظ کا شراب ۳۔ تین روزہ خوش بویر سنو
۴۔ واریاہ تنگ ۵۔ درد ہجرت "چھ فارسی ترکیب اصنافی" میں ص ۱۸۱ میں چھہ کا شر لفظ درج
کرہ امت تو ہے چھہ ہجرت ہجرت بناو نہ امت -

۵۸۲
غزل

مینہ چیم وہ مید و اتیم یار بے شک
خبر پہنچے صبحیے بادِ صبا آم
مُصفا کُری چمن ما با غوانن
چھنیہ کیا ہر یا بہشتیں زور جو یہ
و تھرمٹ فرش راہن مخمل سبز
بہ گم دلالہ و چھ سنبلی نہ ریحان
نتیہ پیش ز تھ اندر میان تنگ
چھ ساقی بہتھ مومے و شیشہ صراحی
بہ گلشن ازینے ستانہ در ہوش
نے وسط طور بہتھ در بازع مطرب
بہ سوز و ساندن قوتِ روح
لفظیہ یس یہ آہستہ تہ از شاہ
و مالس چھ رضایہ یار مطلب

بخلوت از بنہم دیدار بے شک
دُون تخر کو چہ و بازار بے شک
چھ بہت زن گوشت گلزار بے شک
تنے منوار تے آبشار بے شک
ز مخمل خوش نما سبز بے شک
پہ گنج حسن چھی شہار بے شک
پہر سوشکر تاتار بے شک
جلوس نشہ و خمار بے شک
گر تھن دیوانہ و دوزیہ شیار بے شک
چھ پیرا ان بوزہ دلبر تار بے شک
بیتے نہ از لگے در بار بے شک
مقرر گتھ کار و بار بے شک
بنیس از یار و سُد دیدار بے شک

۱۔ "آبشار" بدلہ شطری ضرورت و جہہ "آبشار"
۲۔ "قوت" (اصل) غذا
۳۔ "قوت" بناوینہ سنجھ شارسان
۴۔ حاصل سپدہ۔ یہ چھ گم و نہ مصرعہ "فعل"

۵۸۵
عزل

دو ہنس رالتس پھٹان جھم زنگہ پیکر پیکر
 ترہنم بے ہودہ اوس دیار چھکر چھکر
 میہ برو نہنگار داناہ یار تے باہو
 بہ بازار فنار و تر دو اکر اکر
 دریں سمار چھہ نہ کائشہ س رام
 چھنہ تھکھہ وائشہ اندر کائشہ تھکر تھکر
 دو ہنس رالتس بہ محنت یا بہ بازی
 جکھان زینان جکھہ لان جکھہ جکھہ
 پتو نیران زد بیا دست خالی
 گتھان ہر کائشہ خالی مغز پیکر پیکر
 وہاں جھو طمع النانہ ز ال
 چھہ تھاوان آد میں زنگہ ڈر ڈر کر

۱۔ زندگی ہنس رالتس ڈو ہنس وریس نام یہ کثیر شاہ وہاں سورمت اوس تیک خلاصہ چھہ
 یہ عزل ۲۔ میہ وری بہ نشہ ۳۔ کہو اس کتری کتری
 ۴۔ ڈو کر اوٹھہ - ناکارہ بناوٹھہ -

سریلیف

مُنَاجَات

دَمِ خدایا فاضلہ بینہ نے رُت مینہ لوگ
 روز روشن پاٹھ چھس نوں بُت پرست
 بچھ مینہ کمری مری در جہان ناکارہ کار
 آئے کا تیاہ بیٹھ جہاںس نیک و بد
 بیٹھ ڈلس منتر کا تہو کوڑ ناوہ سال
 کا تہو کمر مرلیمس دورہ دور
 روزہ نہ کاہنہ جز خدا یے لایزال
 آمد آمد بیو تہ شاید آسہ ما

روزہ بیٹھ نیک کارن کن بے لوگ
 تہو کہ طاہر پاٹھ چھنہ ٹوک تہو گ
 تہو کمری نہ زانہ تہ بدلا تہو دور دوگ
 گے فنا اندر فنا تہی کا تہی یوگ
 بیٹھ کوس کور کا تہو ککو ویروگ
 کا تہو سہ نہ لائیکہ جلسہ جشنہ لوگ
 آسہ وقتاہ وایہ اسر افیل یوگ
 اپنے مَنزہ رہا برہ پیز چھ ہوگ

اے وہاب از دوستداران کرتہ یاد
 دہ سہ اکے آسہ حاجتہ چون سوگ

۱۔ مابل ۲۔ دغل دوز - دھوکہ باز ۳۔ زمانہ یا سنیا سحر =

۴۔ لگو روگ - پہلہ وار پہا لگو یکہ وٹہ پکان آسن - اٹھو جہا تہ چھ وٹان لگو روگ

۵۔ کر یکہ ناد - یہ شارچہ اکھ عاوردہ لیس وٹہ خالی چھ وٹا وٹہ یوان -

۶۔ تڑپنس پاو ۷۔ ماتم یس ۲۹ دسمبر ۱۹۱۴ء ہکر دہ سہ پیز کر پاٹھ حاجتہ اوس -

زہرِ بابہ

(۱۱)

مینہ شامہ پائے سرِ لبِ لاگ
 براہِ خویش با علم و ہنر لاگ
 زہرِ چھکے سلطان بہ چھکے کینِ محتاج
 مینہ مسکینس زہرِ مالکِ محتقر لاگ

(۲)

دُختِ یوشس بہ قومِ درختِ بوئے نہ رنگ
 کوہِ درختِ از قیضِ حکمتِ لال از سنگ
 کوہِ درختِ تری موختہ رؤوسِ نہ نرسِ قند
 رلسِ دوہِ دیکھِ ٹھولس نہ ہیچہ رنگ

نوٹ :- بیتہ ردِ عیسٰی تل چھند و ماہن نعت - منقبت چار یار - منقبت حضرت سلطان بیگمختہ -

وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ

چہین و خطا تو راں ز رنگ
 مردوس و پند و ستان ز رنگ
 شیراز بلخ و روم رے
 زابل تہ کابل غور کنک
 افریقہ تہ افریج و شام
 آسام شنگ سنگ چنگ
 آب و ہوا تہ خاک و نادر
 غار و غبار و خار و سنگ
 بستان و باغ و بحر و بر
 بڑی بار بادم بار تنگ
 بمبہ ر و فطہ اشہر دکان چھ
 انار تہ بیلہ ماسجہ تنگ
 ریحان شنبل تہ گو لابی
 وری کیمو میسر زل یار لنگ
 سازنگ ساز و چنگ و نئے
 سگریٹ لس ایون و بنگ
 تیر و کمان تیغ و تیر
 خفتان تہ خود و خدنگ

وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 بلخار و بلتستان و کس
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 جاپان جرمن شہر جام
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 دشت و بیابان کوہ سار
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 برن بید بید تیل تہ زہ
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 کیشہ جال مہوہ کیشہ چھ
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 ہم گل چھ کا تیاہ بے حساب
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 سیتارہ تہ سنطوڑ موے
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ
 بندوق گوڑہ گا و سر
 وچھ رنگہ رنگہ کا ترنگ

نادان دانا سید عریضه طر
کینه نیم مورد کینه تلیک
شیخ و مشایخ متقی
مجدوب مستانه ملنگ
گنار تریبه پنگه شول
مسک مونسریه مٹھ ترمونگ
فیروز سورخ ولا جورد
وہب بخدا پس عقل منگ

اُز کاز کنگہ زرمیہ سکر
وچہ رنگہ رنگہ کاز رنگ
بافے نقی بافے شقی
وچہ رنگہ رنگہ کاز رنگ
اجناس دانیہ کینہ بیول
وچہ رنگہ رنگہ کاز رنگ
سبز و سیاہ کوفور زرد
وچہ رنگہ رنگہ کاز رنگ

۱ شالی چیک پرون ناو ۲ ملک حبش ۳ یورپ ۴ بلغاریہ ۵ غالب شہر لیبہ
۶ قندو مارہ اندر بکر علاقہ ۷ درباے گنگا آب علاقہ ۸ بروشم پتھر تہ ۹ فرانسیسی وائس
۱۰ ساری یورپی تہ ۱۱ ایراکس پرونا وی صوبس اندر اکھ جالے ۱۲ شنگھانی شہر
۱۳ مانگ کانگ شہر ۱۴ مشہور ایرانی مصور "مانی" سرنیدہ وانگ ناو ۱۵ مبدل
۱۶ پان ۱۷ اکھ قیچی ترکاری کلہ ۱۸ ناس - لنوار ۱۹ شستر و ٹو پڑیو سہ
۲۰ پڑا ہ عہد و سپاہ اسر و ان ۲۱ بیخ زن دشمنہ سندن حملہ کر سندن کس کار گر گڑھ ہے نہ ۲۲ کبہ وزہ
۲۳ چھ اتھ نہ خفتان و نان ۲۴ حالانکہ خفتان چھ باقی جنگی سلجھ ہیں تہ و نان اُسر مٹھ
۲۵ تیر ۲۶ اکھا کھ ۲۷ چالاک ۲۸ پرہیز گار ۲۹ بد بخت ۳۰ بد کار
۳۱ کھنر ۳۲ جھ دانیگ اکھ خاص قہم ۳۳ ٹیک بہتہ مشک دار بہ چٹہ سفید چھ آسان

غزل

ساز و سوزِ مہر چاہے رایے کُری مہیہ ساری رنگ
 کچھ نیتہ وونی گامِ ضایے دریا کھ کیاہ دل سنگ
 تر و تھس بیگانہ جایے دانہ چھ نہ سنگ
 کرتہ کینر شاہ میوں پایے سخت چھس دل تنگ
 رنگہ بنگلہ گام مایے و تھر تھر چھی پترنگ
 چنگ وئے سیتارہ وایے سار تے سارنگ
 یاد گہر مونا دلایے کتہ پھسیدو رنگ
 رتہ دامن لے وایے رتہ مافر سنگ
 سوزہ مابو تہ و تہ دلیے بارہ گتھم تنگ
 چھمنو یا غام کتہ جایے میو ہے بر جنگ
 سینہ تو لقمہ تلیہ کرایے چھ نہ رحم و سنگ
 نیم کشتہ چاہے مایے دمہ تھر تے پترنگ
 نیو تھم دل دورہ گرایے ہیوم جالس انگ
 جان و دل تھ وونی کرایے پیہ کینر شاہمگ
 دما بو وونی کرتہ سایے بر تہ یارس ونگ
 دیدہ دل سر شوبہ ترایے بارہ پارہ سنگ

۱۔ "یاد گہر مونا" چھمنو از روز مہر کا نیتہ واقعہ حسرتہ سان شریس ٹینس پٹھہ سرتن یہ
 جملہ زبوتہ کلان ۲۔ کتہ دیر سنگ کو باہ ساس (د ۳۷۸) ۳۔ جالس انگ بین کو لفظ مائے
 روز مہر کین پھسیدو کزوں کھس ۴۔ "وئے سیتارہ" چھمنو کتہ عام جملہ بیگ مائے چھمنو کتہ اکس سرتہ روزن تہ
 لول باکرن تہ پایہ وانی بوشن ۵۔ ہمارا چھمنو "بر تہ یارس ونگ" جملہ مائے زہ روز تہ یارس سرتہ لول بان
 ۶۔ ورنس۔

”گوم بھرے رنگ“

گوم بھرے رنگ	بارہ اہمنہ زانہ تہ خبر
گوم بھرے رنگ	لوچھم مے لولہ بھرے
یہ چھ اندری جنگ	میون دستا نہ کوت وہ بر
گوم بھرے رنگ	اڑہ کس آتھ زندہ قبر
ادہ مافی منگ	سہو مجید گو زیر زبر
گوم بھرے رنگ	نڑھائے زلہ تے نیلے بر
سو تہ مارن درنگ	وہ تھ سلس گڑھ بھرے
گوم بھرے رنگ	توسہ مارن ونہ او برے
پیش رو کر جنگ	پینتہ ہر کاہنہ تھکان ڈرے
گوم بھرے رنگ	روز سار نی پانہ بھرے
پینتہ چھ نا رنگ	تتہ کیاہ اکھ ونٹھ بھرے
گوم بھرے رنگ	وہا بودہ سپھاہ و برے

۱۔ داستان عشق ۲۔ رتہ آپہ کھسہ ۳۔ ترازہ گڑھ زمینہ بڑی بالہ ختم ۴۔ ”بھر“ سو تہ مارن تہ درنگ
 چھ وادی ہنزہ تہ تہ فضا جایہ ۵۔ او بر چھ بڈ کام خفیل اندر پینتہ پیچھ توسہ مارن کن اکھ و تھ
 چھ نیران ۶۔ بلڈا برہ وایان تہ بھتہ نہ لکان۔ یہ مصرعہ چھ نیران تہ ۷۔ اصل اندر چھ
 ”روز سار نی بھرے“ درست کرنہ پتہ تہ چھ یہ شار لو گئے ۸۔ منیہ آونہ امیکہ کاہنہ مانے اتھ۔ شاید
 چھ ”بھرہ ونٹ“ ”ونان“ انجاس کن نظر تھاد نہ بغار یقار کر نس۔
 ۹۔ در آری۔ پینتہ پینتہ موہ کلیاے۔

دادی رنگارنگ

یارہ کمری تھم سحر ک جادی
 مارہ کور تھس جھی بیدادی
 پیچھ نووک کسموہ ستادی
 عجب تیرن کمری تھم لادی
 مارہ ظالم کیاہ جھی رادی
 تارہ گند زن کور ہم آدی
 تیر محبان جھی فولادی
 نرہ شیرن کاسنی لادی
 مشک تھنس گے آبادی
 حبشی چین کوفر یادی
 کرہ ناز بلبل شادی
 خم کور وارہ سیوہ شادی
 و چھتہ و سہوای فرادی
 بچہ ناحقہ نیہ بدیادی

دادی رنگارنگ
 دادی رنگارنگ
 بازی تے سیرنگ
 دادی رنگارنگ
 مار ماران ڈنگ
 دادی رنگارنگ
 چہرہ خارہ سنگ
 دادی رنگارنگ
 میوئل چپس رنگ
 دادی رنگارنگ
 شالہ مار بھیل رنگ
 دادی رنگارنگ
 زکڑی خارہ سنگ
 دادی رنگارنگ

۱۔ کور تم (اصلی) ۲۔ فریاد ۳۔ سحر ۴۔ رنگ بدلاؤ تھم بھساؤں ۵۔ ڈیر ۶۔ زبھر زلف لڑ
 ۷۔ ٹوپی ۸۔ پرائیوٹ عہدہ ہیک نامارنگ دالہ حکومت ۹۔ ایٹک ادسہ "مشک" یونوی مشہور ہیک کہ ادس یہ اگر زمارنہ
 بودہ نہ سبک گدھتہ کا شرم بودہ متبعین ہند کر تہ ۱۰۔ اللہ مصرع ہیکہ کا شہ ترمانے آستہ ۱۱۔ ٹوپی روبرہ
 یہ اکھ پر تھ ۱۲۔ شہرینہ ہندی عاشق ۱۳۔ فرہ دبد ۱۴۔ سیمہ فرادس شہرینہ ہندہ مرنگ غلط اطلاع دیت
 بہرہ سیمہ فرادس پینہ نالہ ٹونگ لوے ۱۵۔ نکیارہ دہلیہ گرن ہندہ بیانہ موجب لارے نو شیرین خسرو سرتہ
 کینہہ ہیک کہ شیرین تنقو قبرہ اندر بچہ منتر فراد دڈر بہ امت ادس ۱۶۔ بدیادگار

غزل

چھ کوتاہ یار گوشت یوت دل سنگ
 چھ بے انصاف تے بے عار دل تنگ
 بہ ناز و حسن گوشت مست و مغرور
 بے شوخی شوخ زوداوار دل سنگ
 بہ بخون عاشقان تر آو تھ او یزان
 ہزاراں مار دو شہار دل سنگ
 بے قتل عام دائم سحر سازی
 سہ ماہ خوشنماں جو دو گار دل سنگ
 کمان و تیر و ترکش منہ بنجھیر
 سر آزار نہ تلواریں دل سنگ
 ردوان بیل چھ در گلزار نالہ
 چھ دشمن در میان لٹ مار دل سنگ
 و تاب از مستی دنیا پرستی
 چھ مایل بر زرد و دینار دل سنگ

۱۔ جو دو گری بند زار ۲۔ خوشنماں (اصل) ۳۔ ہم آلات جنگ و ہن شاہنامہ
 اندر رزمیہ شایری سیدہ خاطرہ راہبہال کرمی چھ تے چھ غزلن اندر مجازی شایری اندر
 درناویہ ائمہ -

میہ چھ ازلہ لوگ

ہنگہ منگہ یاری لووم سوگ
میہ چھ ازلہ لوگ
رینہ نم یاری ککو روگ
میہ چھ ازلہ لوگ
ہی مالے ژول ناگرے
ڈنگہ بے پروے
تھف لاین اتھ اس زھوگ
میہ چھ ازلہ لوگ
بجہ بڑیوارہ گیام یار
وتہ جھاکنہ ژار
وہجیارہ بوزم سوگ
میہ چھ ازلہ لوگ
یار و دادے کیم کل
آسہ ماچھ و ل
کمرہ تام سوہ زالس لوگ
میہ چھ ازلہ لوگ
نتہ ما آسہ حضرتہ بیل
از چھ لوگنت ڈل
جالسارہ کاٹہ سیوس کھوگ
میہ چھ ازلہ لوگ
شارہ مارا سالتس نیو کھ
نتہ شہری لو کھ
ڈل و آسہ سنری کھوگ
میہ چھ ازلہ لوگ
سوہ لائے و ہو پڑار
دلورہ واتی یار
میہ چھ ازلہ لوگ
یورہ پٹھ پھیر کاٹیاہ لوگ

۱۲ جملہ زاد (اصل)

۱۱ نصیبہ - حصہ اذلی ۱۲ ٹھگ ۱۳ اصل اندر سالک ۱۴ نقن اندر سانس
نقن ہندے چھ شام ستوسان ۱۵ آسہ ۱۶ کھوگ ۱۷ کن چھ ہند بن ہند
اترہ کاٹرہ زبائر منورہ دیابہ دیکھتر واقعہ گندہ یوان ۱۸ تہچہ چھ مراد زہ ڈل آب چیمہ ستو گوس
۱۹ ہاشوقس کمرہ پیٹھ ٹٹھ ۲۰ یگ (منسرت) از مانگہ لوگ ۲۱ کاٹرہ لوگ

غزل

تنہ جھم نار اور سپنے بیچہ نوان آسہ اندر درگ
 مینہ شہلان نار کینہہ چھئے نہ او سے جھم ناوہ ذرہ بچہ دگ
 تیلان جھم تیل زن پالنس سپٹھاہ آزار جھم جانس
 بہ کو چہ روزہ جانانس بہ صبح و شام ہچوں سگست
 نہ جھیس از درد دل بیمار مینہ بیوٹ جھم جگہس نار
 مرہ بواندریں آزار مینہ کائنات و آنجے جھم گگ
 و جھین بیدار بودیدہ ہمس از وادہ سنجیدہ
 رلش دامانہ پیچیدہ نہ کر زانہہ اچھہ تر اوس وگ
 نہ جھیس مسکین نے موہ حاج دلس میالانس کور تھہ تراج
 مینہ جھم لوٹھہ کران یخراج دلاور زورمند فر ٹھگ
 ز عصیان بیوم سپنس کل کو لم نہ زانہہ یہ شیطان پھل
 تر و لم نہ وہ ندہ شہک شل پیچہ لم نہ زانہہ یہ زریو لاک
 پیوٹ جھیس پیرہ در گرداب کوٹ جھم سال سری پھو اب
 دامانہ زھانڈ کینہہ اسباب تر و نہ کین کینہہ کاٹھس لک

۱۔ عبداللہ آزادس جھہ دامانہ شائیری اندر یہ تشبیہ سپٹھاہ ناپسند کا مژہ حالانکہ فارسی شائیری اندر جھہ یہ
 تشبیہ پرتھہ کائنہ شائیرن کور تاو مژہ نہ دامانس جھہ تہندے مطالعک فاض سادہی مجازی شائیری اندر پرتیلان

۲۔ اخراج اصل ۱۔ شیطان پھل جھہ کاس اندر پرتھہ تھہ کچہ زانہہ نوان لیس لوٹو لوسی بیہ یوان جھہ۔

۳۔ دلس بہ تشبیہ لکھت جھہ ایہاد المثل "ضعیفہ زہ جان منالہ"۔ ۵۔ سگست

غزل

نور کز کر کینہ زارِ راه کرتا مہیا ساز و برگ
 بر خیالے خام خالی چھکھڑہ ناحقہ نشاد مرگ
 ہوش کڑی کڑی و تہ یکہ پڑشہ کائنہ تہیہ ماوی راہ راست
 اٹھو تے اندر چھ واراہ منزلن شہمار و گرگ
 بیٹھ نہ زانی ہوں چھ دُنبالہ آسان روز و شب
 چھ مبارک تیل پیلہ سوہ کلکھ اگر تا وقت مرگ
 درازل مقبول تے مردود کڑی مٹتی خا لفق
 مٹتی تقسیم تھا و ان خلق سوے سوہ گرگ و نرگ
 تھو و تمی کر کینہ مقررہ خار شراند رازل
 تھہ مبدل کینہہ چھ نہ بر موقیہ پانے نیرہ برگ
 در جناب کبریا یکسان چھ شاہ و گدا
 چھی اکی کاٹھ جیوان و چھ آب یکجا مالش گرگ
 دانی و تھو و آلو پٹھہ فالو و تھہ گے لے و ماب
 تھو و باز رستہ و اہو غار موقیہ را و ورگ

۱ تیاری۔ ساز و سلاح (دورگہ) اعمال نیک
 ۲ نفس الابرہ
 ۳ جنت
 ۴ جہنم
 ۵ پونڈھ لہو
 ۶ و تھو "بر موقیہ پانے نیرہ برگ"
 ۷ چھ کاشر خواورہ -
 ۸ غائبین "ویوہ ہر"

غزل

نالہ رغن از بالہ یار بے واپہ بے شک بے درنگ
 یڈ بوزہ نہ میہ زارہ یار لایہ کلس مکھ بے درنگ
 یا بندہ بندہ ترہ کرم یا مارہ از نیزہ کرم
 بٹھ جالنے ریزہ کرم صد پارہ اکھ بے درنگ
 کا تیاہ میہ وادہ تھا دی غم کم شام تارکھ کھوئی غم
 کیاہ داستانہ باوئی غم ہر لحظہ لک لک بے درنگ
 بے واپہ دلی غم ضرب پتیر تپرو میہ کوریم دار و گہر
 چھس حسہ دل بستہ اسپر از تپرو ناوک بے درنگ
 ابرو مک نے لود نہ چاو بر خون مردم پانہ دڑا و
 ہموون ہونر پاؤن چپا و جھم و آنجے چھو کھ بے درنگ
 مار سیاہ ترہ اوں یلہ گڈی ہر طرف مار و کلہ
 کور مار لیس مار و ہیلہ ہر کالٹہ اکھ بے درنگ
 تیر و کمان افسون مار شمشیر تے خنجر نیار
 جانن کران تم لارہ لار باہم بہ کنک بے درنگ
 بے موقعہ موگر تھلے و تاب چھے کار شیطان اضطراب
 و چھ وادہ تندرہ سیر حساب بے واپہ لیس پیکھ بے درنگ

۱۔ مکتر ۲۔ لچھ واد ۳۔ "ناوک" چھ فارسی ناو "لفظک اسم تصغیر۔ سہ لکھ کٹ کان یس تیزی سان نشان
 پتھ پتھ۔ اصل اندر چھ "تیر ناوک" مگر آسن گڑھ "تیر و ناوک"

۴۔ چیاو (اصل) چپاو (نقل)۔ شاید "وتاؤلی" ۵۔ یکہ وٹہ اکھ اکس پوشان پوشان

تزیینہ مار کور تھم ماگھ

تزیینہ مار کور تھم ماگھ ہنسے یار و ستمگار و
 تزیینہ مار کور تھم ماگھ ہا بے عار و دلاوار و
 صفادل و ونی لاگ جفا موکر و فادار و
 تزیینہ مار کور تھم ماگھ گفازان سایہ سمار و
 مینہ جگس منتر باگ ترہ لہو وون وچھ تلہ نار و
 تزیینہ مار کور تھم ماگھ وں کر نہ کنیر شاہ امیر جاو
 چھ وکھ ققیر ناگ مینہ چھم تر اپان سیاہ مار و
 تزیینہ مار کور تھم ماگھ رہمن مارن نہ کیاہ دار و
 مینہ پوز ہندی راگ بنیوم حالہ سنیم تار و
 تزیینہ مار کور تھم ماگھ ہنشاہ کورس الی اشار و
 ہچے بر تل زاگ پیے کران نہ نالہ زار و
 تزیینہ مار کور تھم ماگھ ترہ تھا و کنیر شاہ مینہ و نگر گدار و
 ترہ و ولہ پزارے کھاگ مینہ ستر او سے کور مت قرار و
 تزیینہ مار کور تھم ماگھ نہ کھاگ و لسن ترہ کوکھ ترار و
 پیی ترہ لسن و اک و ہا بے اگر سہ شہسوار و
 تزیینہ مار کور تھم ماگھ و لسن ترہ حال نہ نالہ زار و

۱۔ چھ (اصل) ۲۔ خطرناک - بیم ناگ ۳۔ اتھ چھ عام پاتھر کو ترہ بکھان - یہ چھ "راے نیور" کو پس پٹھہ ترہ امیک
 آب چھ و لیٹو نالسن منتر و سان ۴۔ گھاگ علاقہ اندر چھ زنگل کامس اندر حضرت شیخ العالمہ سندس خلیفہ دربار الدین منتر زیارت
 ۵۔ گری وگ - وگ رٹھو - پانس گن انن

۶۰۰
مرگ

پیش و پس ہر کائنات چون چھ جام مرگ
مرگ سے پیچھے درجہاں ہر کائنات اند
موت چھ نہ از نفس یک ذرہ دور
رستمان و سرکشان و شیرزور
کائنات ہی آدم ز آدم تا بدم
چھی کمر بستہ ہمیشہ روز و شب
بر قصاص لشکر چین و خلق
تبتہ ز کور لچ قے تہ نادر آب
پر پتھ اکس لوبت دھہ ایام مرگ
بد شکونہ کیا زہ بوز تھ نام مرگ
چھکھ کھوان دانہ زہ اند رام مرگ
عاجز و محکوم در احکام مرگ
درجہاں گونہ رہا از کام مرگ
بر شکار گور خرم ہرام مرگ
خنجر و شمشیر پتھ ہی سام مرگ
چھی بہانہ تیج تہ سر سام مرگ

اے وہاب از این سخن غافل مہ روز
تہیہ تہ چھی در پیش وونی ایام مرگ

۱۔ پتہ تہ برو نہ
۲۔ وادی
۳۔ موت لکین دھہ ہن اندر
۴۔ یرادہ - گرفت
۵۔ پیچش
۶۔ سرسان بہار - پیٹھ اندر سورے حرارت کس اندر
جمع چھ گزہاں -

ردیف

ل " لاء

تفصيل

الحمد لله

مناجات

چھس پریشان حال گوشت از گناہ خار و ذلیل
 رحمتک سامانہ سوئم چھکھ تہو تو دت الجلیل
 ذلت عصیان مینہ چھم بستہ کترتہ دو ذرست و پائے
 چھس ازال علت گوشت بہارتے خار و ذلیل
 ید مینہ کتری یارب سہٹھاہ بدکار تہ بدی بدی گناہ
 تم چھ از یک قطرہ رحمت سہٹھاہ بدی بدی
 لایق نارہنم چھس گوشت از بد عمل
 کرتہ مینہ کلزار نارہن بہر آں حضرت خلیل
 و نہ کس بو کس مینہ چھم غیر از تو و ذر فریاد رس
 حسبنا اللہ بس مینہ کافی زری چھم بغم الوکیل
 نادوم و شرمندہ چھس از کار بد اطوار خفہ و
 سوئم از فیض رحمت خار و جی مینہ کائہہ ذلیل
 کیاہ عجب از نور رحمت بخشش جرم و گناہ
 و تہ مینہ موم بیدہ چاوم آب جوئے سلسیل
 چھس تہتہ عاجزہ بہ یارب زیر بار ایں گناہ
 بیہ پائہن رینہ بہومت اسہ بار پائے پیل

چھم تھکے پاٹھن مینہ کا مہتر غرقِ عصیاں مومے وال
 بیتھ پاٹھن پارہ جس پھیراں بہر موم او م تیل
 رحمتی صابن کریم اکھ ذرہ یارب صاف پاک
 بیتھ پاٹھن سبزہ سیتن پیرہ نیرن رنگ پیل
 کھاوا امید شفاعت پوئے در دل اے ولایت
 چھو محمد مصطفیٰ شافعیتہ شامل جبرئیل

۱ خوار (اصل) ۲ ساروے کھوڑتہ تھوڑکار ساز

۳ جتس اندر اکھ کول ۴ ہسر کھوڑ

۵ گنہار ٹانڈین ہند سور

لغت شریف

در جهان دین و دنیا بس تو یارم یارِ سول
 اندرین حسرت پریشان دلفکارم یارِ سول
 ناتوان افتاده در زیر بارم یارِ سول
 زال به امید شفاعت انتظارم یارِ سول
 عفو کرتی از برای چار یارم یارِ سول
 بهر عذرای گناه در پیش ارم یارِ سول
 لبس چرا از جرم ما اندیشه دارم یارِ سول
 اودو چم نه کینه نه خوف از نار و مارم یارِ سول
 کلمه طیب سخن طری یاد دارم یارِ سول
 گوم نه تا شیر راه نشی سپارم یارِ سول

چیز خدا و جز تو دیگر کس ندارم یارِ سول
 چھس گومت از شہیت عصیان تحمل تہ خار بو
 بہر عفو جرم ما کرتی و سالت از خدا
 جز شفاعت چھنہ موکلن باے از تہ گناہ
 تل تہ و تو دوست مبارک بہر من سوئے خدا
 حضرت خیر النساء باہر دوست ہزارہ شفیق
 چھ ثبہ نام پاک از حق رحمتہ للعالمین
 بہر بند تہ فدا و و چھ میونے امتی
 امتی چون اسنس پچھ چھ مہ اکھ حجت قوی
 چھ مہ بافرقان عادت کوس پیری پیری یادہ

و تو دہا بس از شفاعت لبس چھ چوئے آسره
 بلیہ کینہہ عذر گناہ چہرے ندارم یارِ سول

۱ شامت (اصل)	۲ دل پچھتہ	۳ بہر پچھ بیومت
۴ بور	۵ حضرت فاطمہ زہرا رضی اللہ عنہا	۶ امام حسن و امام حسین رضی اللہ عنہما
۷ ازمو	۸ دہو دکھ	

منقبت چار یارِ باصفا

چار سردارِ فاضل و افضل	چار دیوارِ کامل و اکمل
کار بردارِ آخر و اول	چار یارِ نبیِّ محافظِ دین
کورِ ممتوا از کمالِ سورے حل	ہمہ اشکالِ مشکل و سختی
شاہِ دورانِ خلیفہٴ اول	آل ابو بکرِ حضرتِ صدیق
یخِ آوننِ شرق و غربِ حکمِ تل	شاہِ عادلِ سہِ عمرِ فاروق
از حیا در ہمہ سینِ افضل	ابنِ عفانِ شاہِ ذالنونین
شاہِ مردانِ صاحبِ توکل	صاحبِ ذوالفقارِ شیرِ خدا
گیتہٴ زجیمِ چھ نورِ وحیِ متعل	چھیلے تیرے زورِ یارِ نہ پرکرِ تقم
روزِ خورشیدِ اے دہائے باوہمید	
کرہِ بے نجاتِ شاہِ زنیہٴ مشکلِ حل	

۱۔ اشکالِ چھ کا شریک یا محوِ مشکل و زمان۔ نتیجہٴ چھ ائمہٴ لحاظہٴ تکرار معنی

۲۔ "توکل" چھ کا شریک منتر "اتوکل" بنیومت

۳۔ خواجواہ (اصل) ضرور

منقبت حضرت سلطان

کھسور بڑیوارہ از آستان
 فدا تھو دتہ ز دتہ جان
 دلک غم غو صبر باوس بو
 دو کھن دادی مہیہ دوز در مان
 مہیہ دست مر حمت ڈالہم
 بنہم مے سختیں آسان
 بہ جاہ شاہ سلطان
 چھ والا شاہ عالی شان
 مریدان مخلص غم خارہ
 مر لہن دادے در مان
 نہ نہ دستان تبر بڑ سر
 بڑھیں لاچارہ بے سامان
 مہیہ موہ خاجس کڈیم حاجت
 گوشت چھیں غرق در عصیان
 چھ سوئے رہنا رہبر
 کتنی تھا واسہ دینچ زان
 سہ ختم الاولیاء مالک
 بخیر مت تابع فرمان
 سہ قطبن عارفین ہند شاہ

کریم سلطان مشکل حل
 کریم سلطان مشکل حل
 چھو کن ہند دود ماوس بو
 کریم سلطان مشکل حل
 گوشت چھیں پیرہ پوٹھ کھا لہم
 کریم سلطان مشکل حل
 مہیہ کا سیم از پریشانی
 کریم سلطان مشکل حل
 عزیزین عاجزین ہند یار
 کریم سلطان مشکل حل
 تہی دستان ہندے یاور
 کریم سلطان مشکل حل
 مہیہ ماوس اعلیٰ کن و تخت
 کریم سلطان مشکل حل
 وسیلہ پیش پیغمبر
 کریم سلطان مشکل حل
 تمس غوث و ولی سالک
 کریم سلطان مشکل حل
 شہرہ محمد و م عالی جاہ

کرم سلطان مشکل حل
 سچو اوتاد تے احباب
 کرم سلطان مشکل حل
 زخاکی تباہ آسچا رہی
 کرم سلطان مشکل حل
 یمین کہ حال خود حالی
 کرم سلطان مشکل حل
 کس ابدال چھی دربان
 تہذیب خادمتہ خدمت شمار
 زہریشی تم زہر قاری خوان
 زبا با حیدر لاری
 چھ کٹر داود عالی شان
 وہاب از غم چہ مے نالی
 یقین وارو بے شک زان

پادشاہا کہ بہ رحمت سبحت مشکل میانہ حل
 دو ذر آب فیض رحمت جملہ عصبان میانہ چھل
 میون دل گوشت سببہ از شامت جہنم و گناہ
 از صفای نوری رحمت کہ مصفا میون کل

۱۔ رحمت اچھ ۲۔ تھوہ تھوہ ۳۔ غم خوار (اصل) ۴۔ ولی تہ سالک
 ۵۔ ۶۔ حضرت علی تجویری رحمۃ اللہ علیہ چھ لکھان زہر نہی پس چھ پر تھ وقتہ روحانی حکومت چلاو نہ خاطرہ ۳۰۰
 اخبار ۴۰ ابدال ۷۔ ابرار ۸۔ اوتاد تہ ۳۔ نقبار آسان۔ یم ساری چھ درجہ بدرجہ قطبیت تحت آسان۔
 ۹۔ رو بہ ریشی تو بہ دی ریشی ۱۰۔ خواجہ حسن قاری تہ خواجہ اسماعیل قاری ۱۱۔ حضرت بابا داود خاکی
 ۱۲۔ آچھاوہ چھ تہ تہ تھوہ پایکر بزرگ اوتودہ۔ شیخ عبداللطیف قادری۔ بابا اسماعیل قادری۔ بابا عبدالرحمن
 اشاہوہ چھ بہ دی منزہ رکائتہ کون۔
 ۱۳۔ چھ مینالے (اصل) نقالوتہ چھ پیچھے کہنے نقل کو رمت زہر کیا زہر چھک ناپوہ دوان ۱۴۔ چھ می نالی
 ۱۵۔ بر و نہہ کہہ بیان۔

چھ زندگی خواب و خیال

کیا چھ غرور ملک مال
 دم دھو بہ ہفتہ ماہ و سال
 از رخت زمین تا مہر باغ
 گو میا بہ ناوہ انتقال
 کتر کا تہوا تھ ما زلی
 اگر وہیہ تل بی دیشیہ دال
 ہر کا نہ بہ قسمت بے خبر
 تر و و کھ یہ بخر کیو نہ کال
 اٹھ کا تی دا وادار اے
 کینہہ و آئی کینین و نہ سال
 ملکس تہ مالس بیچہ نہ ناز
 و جہ خویش و بیکان ترہ حال
 ۱۵ یم دوش دشمن یار باہی
 کوت کی تہ کس کیہ اس چال
 ہم پیالہ کم اسی ترہ یار
 کمی زیوان کس لیش دوت مال

چھ زندگی خواب و خیال
 چھ زندگی خواب و خیال
 کی پور سخت در دہاغ
 چھ زندگی خواب و خیال
 وایان ووان کا تیاہ تھکی
 چھ زندگی خواب و خیال
 گے غار ہینتہ اندر جگر
 چھ زندگی خواب و خیال
 اٹھ میترہ کا تیاہ یار ثراے
 چھ زندگی خواب و خیال
 کھوور دھین کر چشمہ باز
 چھ زندگی خواب و خیال
 زیر نظر از تام آری
 چھ زندگی خواب و خیال
 کم صاحب زر مال دار
 چھ زندگی خواب و خیال

اگر ز یون تملو و طیلہ نے سہی نیو تہ گولن مالہ نے
 نیو تھو و سو مہر تھس و وبال چھہ زندگی خواب و خیال
 اتھ مالس لو گنہ و ملاب تہ پیلہ کور سستی حساب
 حث الجمع در الفعال
 چھہ زندگی خواب و خیال

۱۔ دویم دب ۲۔ کند سہ دھو (اصل) ۳۔ ناز مہ کر ۴۔ مژ را و شہ دوست (اصل)
 ۵۔ پنہن تہ و ویرن ہند حال ۶۔ ریتھن دور طریقتس ۷۔ روزانہ آمدنی تہ خرپس
 ۸۔ بہ کبتر ہاہ جمع گو و تہ زھنم خرچا و تھ۔ الفعال لفظک مانے چھہ تہ شہ تہ او ن۔ حساب مہ کہ لاؤن۔

بومارہ کمر حقس بال

بیو چشم و خمار و سستی بومارہ کمر حقس بال
 یہ زالی میگو امارہ و سستی بومارہ کمر حقس بال
 بومارہ گیس مارہ و سستی و دلم مینہ مار و نال
 شمار چہم نہ چہ مار کاتی بومارہ کمر حقس بال
 سنبلی پوشن رہی سستی چہ کریرے کندی زال
 گولاب پوشن چہ خار سستی بومارہ کمر حقس بال
 ریم تیر حیکان دراز کاتی مینہ پینہ گو و غزال
 دراز تیر چہ خار سستی بومارہ کمر حقس بال
 گولاب انار تہ ناشپاتی چہ ڈالہ نالی نال
 چہ دادی لڑن ہند چارہ سستی بومارہ کمر حقس بال
 سوالمی آرتی چہ دتہ کاتی ترہ و چہ تہ کس کیاہ حال
 بلیں جانے اشارہ و سستی بومارہ کمر حقس بال
 بومرہ زنیہ کیاہ نفع داتی درن پیچم اشکال
 جگر نہ ولتہ مینہ نارہ و سستی بومارہ کمر حقس بال
 دما بہ رفیق ملاقاتی گے بروٹھ فارغ بال
 ترہ ہینہ کنیرہاہ گزارہ و سستی بومارہ کمر حقس بال

دلوہ میلی لال

دوتھ کر پنجس سال دلوہ میلی لال
 متہ از چھ و صلیک مال دلوہ میلی لال
 دوتھ از نیر لاگتھ اون لالہ دیو درشن
 دتھ زتہ وارہ کران قال دلوہ میلی لال
 اون لاگتھ خارا تھ منگ لالہ سہ تانگ
 نیرہ خارا تھ ہنچتہ بر ذال دلوہ میلی لال
 ہندو مسلاہ پاس ول ستر ہندین رل
 رتھ دھنس کرہ نامال دلوہ میلی لال
 ۲۳ مشیکہ پٹ بد لا دوتھ کر تھ لالہ ہندے اٹھ
 سو چھ از مال کر مر جیل دلوہ میلی لال
 نتہ پنجس پیٹھ دوتھ لار وتہ اندر پٹار
 لالہ چھے تو رکھنس مال دلوہ میلی لال
 متہ پیو کر لوکھ عشقن دوتھ گوی اڈ جن نور
 دادر لہ دوتھ چھکھ سز حال دلوہ میلی لال
 وتہ بود دوتھ عشقن سیتود دادر لہ دوتھ ویلود
 دادہ جی دگرہ پیدان پال دلوہ میلی لال

۱۔ جھونہ ۲۔ ناشائستہ کہتہ یا کایہ ۳۔ دامنس پیٹھ ۴۔ کھیل
 ۵۔ مشق کرہ خاطر پٹ ۶۔ پیٹھ چھ تافہ پھان ۷۔ سرغہ ۸۔ بروٹہ بروٹہ ۹۔ پاکھ

جھیسہ یو ہی مال

ناگر را یو خستہ حال جھیسہ یو ہی مال
 یار نہا نڈان تل پاتال جھیسہ یو ہی مال
 وہ دہ کندی سے دیتے زول مینہ چھ امت لول
 آنھہ امور نہا کیکو وال جھیسہ یو ہی مال
 مول چھم راجہ بے پرواے مینہ چھ لائین نیاے
 مالس لنتہ فارغبال جھیسہ یو ہی مال
 مالین میون زورادار تم چھ بڈی سرور
 مالس کرہ بد آ فال جھیسہ یو ہی مال
 ناگرہ رادون دمرہ یو دون پتر موکن زون
 پترالان پتر کوتاہ کال جھیسہ یو ہی مال
 رنجی آرس میر پتر لون بیتہ اوسم ظون
 نتہ نہا نڈان کہہ تہ بال جھیسہ یو ہی مال
 کتہ چھکھ یارہ میر پتر دوزی مینہ کیکو
 زال مظلوم پیرال سال جھیسہ یو ہی مال
 وچھتہ و بہو عشق زور گئی کیاہ ا ستر
 نالہ دوال کوتاہ کال جھیسہ یو ہی مال

۱۔ نہا کیک (اصل) ۲۔ راجہ بد یو بول سن شاہ ۳۔ بد سنگون ۴۔ یہ چھنہ "سور" ورنس ستر سمان

۵۔ زال اوس رستم مول۔ سہماہ بدہ تہ نو تہ وال۔ ولب چھ پالسن اُمرے ستر تیشہہ دوان۔

دلوٹ، اصل اندر چھ بیٹھ بانس یہ دوج "سہس سہ مال" اسہ چھس سہ چھسہ یو ہی مال۔ دوج تھو ورت۔

گژھ مانسبل

مینہ چھ گژھ پانس کل گژھ مانسبل
 تہ مشکل پینہم حل گژھ مانسبل
 خوجہ مابس رٹہ دامان مینہ چھ مے سامان
 تہ حاجت مینان حل گژھ مانسبل
 مینہ ساٹھاہ پادشاہ باغ وچھ مانس ناگ
 تہ سورے دہل تل گژھ مانسبل
 کرہ مانس ناگس سال مینہ چھ سانس ہال
 ناوہ ہندے سال افضل گژھ مانسبل
 قاضی باغ البشارک سوز وژھہ واسنجہ بوز
 شاہ بوزے سالیس تل گژھ مانسبل
 وچھ مانس ناگس موج جانہ وارن فوج
 چھاوہی تے مینہ ممول گژھ مانسبل
 پوشنوں تلکت سوز باسہ بیون بیون بوز
 تہ بولان دیدرہ تہ جل گژھ مانسبل
 واما بوز کاتیاہ آے یہ پھینہ عاشج جائے
 گژھ اکھ پیر کور خاکس تل گژھ مانسبل

۱۔ حضرت خواجہ ہمال لفتنبدی رہبر پٹنہ زیارت نسبل ناڈو کرکامس اندر چھ یہ کام چھ مانسبل سرس جنوب مغربہ طرف کس
 ۲۔ یہ اوس موہ غن ہندہ وقتہ مانسبل سرس شاہ طرفہ اکھ شاہی محل یس اردو جارہ چھ
 ۳۔ مانسبل سرس مشرق طرفہ اکھ پُر فضا جائے ۔۔۔ قاضی باغی اکھ مشہور بوز
 بجھس بیٹھ
 گوشت

غزل

اے جہاں شیدا بہ زبیا صورتِ حسن و جمال
وے شہاں پیدا ز عکس شوکت و قد و جمال
آفتاب از نور تو، ناچیز دزد شرمندگی
زوں بے مضمون اندر تاب بوز تھ پائمال
یافت بویے خوش زگیویے تو این مشکِ ختن
عنبر و عطر گولاب و نافہ پیمین و شمال
لوب گولابن سورخ زنگ از سورخچہ رخسار تو
بہتر ز بیابانی برنگ سورخ عناق سورخ لال
از نگاہ چشم جادو زنگیں اندر باغِ مست
سورخچہ چشمہ دیشتمے ہر لوجہ رزمی کوہ تہ بال
طاق ابرو لیس ترہ با حجابِ کعبہ بھی ہشتر
تھ کوئے تا ظلم از حق عزت و قدر و جمال
پور از لوج جبین بر طور تابان نور حق
پرچہ طائر در جہاں گوشتِ ظہور لایزال
وچہ ظہور ذات از نور جنبش اے وہاب
پرچہ ظہور سستی نورس چھہ بد نیا اتصال

۱۔ یغزل - خوبصورت - دل پسند
۲۔ تعظیم (اصل) ۵۔ تہندہ ڈیکریش ۵۔ واٹھ
۳۔ نایاب - ۴۔ بے بندس و بخرس

غزل

دلبر و چشم با کز و فرشته‌ها اندر بغل
 شماره دینم کینه و ده ماه پیچیده اندر بغل
 در باغ شور سوز درد به دروغ ناز آه سرور
 بلبل در دونه جامه زرد زر تار پیچیده اندر بغل
 و چه دانه ز شبنم به گل زن پا چس پیچیده خسته پھول
 غنچه ز شبنم واره واره پھول گل غار پیچیده اندر بغل
 در قهقهه کبک و تدر زدن بر فراز که ه مرد
 شمشاد قد آزاد سرو سبز پیچیده اندر بغل
 زن نوره تخت پیچیده پیری مشغول در جود و گرمی
 هند و به شغل سحر می ز تار پیچیده اندر بغل
 گیاه خوش دوا ای دل پسند چیس ستر شیرین گل تر قند
 صد جان بهای در دمنده آثار پیچیده اندر بغل
 دیدم دو تاشیشه شراب پیر تاب سیمابک حباب
 این بهر دواز بهر و ماب دلدار پیچیده اندر بغل

۱. لکونیه تهر ۲. لکزدن ۳. ایرانک که مشهور شهر ای شهره زنادی کو بهس پیچیده
 ۴. مول ۵. بار ذکر یا غور ۶. ایم ده بنه وے پیاله

کیت

بدر یا میرہ چھپس بے تاب
 لوگم نہ سستی کینہہ اسباب
 مینہ چھم بیٹھ جانے ترے تاب
 تر لم بر و نہتہ یار تے احباب
 مینہ را و ر دہ بہ لہو و لعب
 کھیا وونی پرتس پیٹھ آب
 نہ درایوس آہ باغش آب
 کرہ کیاہ درہ لوگ اکھتاب
 بہ جاہ و زیور و اسباب
 بہ شدادی لوگم القاب
 یو کس بے راہ نہ در ہر باب
 کرم نہ نیکیاہ دسلا ب
 و ما بوہ چھتہ وونی اداب
 چھ وونی یہودہ منڈن اب

مینہ گو سہلاب سُر پٹھو سأل
 مینہ گو سہلاب سُر پٹھو سأل
 بہ حسرت سخت تیلان تیل
 مینہ گو سہلاب سُر پٹھو سأل
 مہرتھ وونی بیوم کارس مال
 مینہ گو سہلاب سُر پٹھو سأل
 نئم تیشہ تیر تہ بیل
 مینہ گو سہلاب سُر پٹھو سأل
 گیم چون قوم فرعون مال
 مینہ گو سہلاب سُر پٹھو سأل
 مینہ لوگم طالمن سرخا ل
 مینہ گو سہلاب سُر پٹھو سأل
 منشی کر زانہ نہ بیٹھ چھ مال
 مینہ گو سہلاب سُر پٹھو سأل

۳۶۱۔ ریم دہ نہ دے چھنہ قانیس ستی سمان حالانکہ دہا بن چھ انکساری مقابلہ ردیفی الفاظ میر فی ہندہ ایہ لکھتہ۔

۳۶۲۔ کوئٹہ ۴۔ دتہ ما کوک تہ ز تیٹھ ۵۔ اعتبار تہ

۳۶۳۔ اب منڈن چھ ضرب المثل۔ "بلو زوڈرٹن" بدلہ ورتا و نہ یوان۔

گژھ پالسن مانسبل

ولسر یار بوٹھ کتھ تام والسن
 تھانہ دتیم کتھ تام خالسن
 سیندہ پیچھ اسے گوشت سرائسن
 خوش چه سردی تاپستالسن
 بینہ باوکه سپر غار زالسن
 سره کتھ پھر ناوی جھالسن
 پیر کتھ لیس ونہ نادالسن
 نتر کنسا پیر لیس پالسن
 حال خود موون بے گالسن
 پیر دہ پیر تھ صاحب خالسن
 غاب دلپتھ کائنه النالسن
 ستر بندس تہ مسلمانسن
 بے دود میتہ تہ لہون پالسن
 آدم مار مولد دھالسن
 راجہ راو چھ ترہ کر پالسن
 چندہ و سہو چھ راجہ جالسن
 گژھ پالسن مانسبل
 گژھ پالسن مانسبل
 سیندہ وایج روفرس کل
 گژھ پالسن مانسبل
 مندہ چھاوی ملکس جل
 گژھ پالسن مانسبل
 لایہ لیس زن باوہ کر تل
 گژھ پالسن مانسبل
 تھاو پو شیدہ پیر دس تل
 گژھ پالسن مانسبل
 غاب کر کتھ سترن و تل
 گژھ پالسن مانسبل
 آیم آخر و اول
 گژھ پالسن مانسبل
 زاد راہ ان کینہہ ہمتل
 گژھ پالسن مانسبل

۱ قفل ۲ یہ سپہ سہنہ لار پر گزھ منتری و سان چھ۔ ۳ باوس ۴ پیر دہ کر
 ۵ یہ چھ اشارہ تھہ قرآنی آیتس کن لینہ و منہ چھ امت رہہ اگر کانہہ کائنه ہنر غائبہ کرہ سہ چھ پینہ لسن مردہا باوہ سہنہ
 مار کھوان۔ ۶ در دست ۷ یہ کتھ تھہا ترہ ویکہ ویکہ منتری و حاصل آسی گوشت
 ۸ روجس ۹ دوسیس عاملس اندر

گیت

پور آیکھ از میتر کالی ماسو ندر مالی
 چاخی لون کاتیاہ کالی ماسو ندر مالی
 لو کہ چارج چھستی روزہ کس ہستی
 بھی نازن کاتیاہ زالی ماسو ندر مالی
 ساز و سامان میہ ناز روزہ نئی آغا
 مازہ ہر شہ میترہ اندر کالی ماسو ندر مالی
 خوب صورت کاتیاہ آئے میترہ اندر نازے
 ناز نہیں لیتہ نازہ والی ماسو ندر مالی
 رنگیہ بنگلہ بستر باغ جویہ نالہ تہ ناگ
 گے نابود شیرن والی ماسو ندر مالی
 بیتھ ملکس داوا دار آئے کاتیاہ یار
 آتھہ ماوان گورتھ کالی ماسو ندر مالی
 فرعون کھوت براسان ویتہ لوین کان
 ادہ قبطی آہن زالی ماسو ندر مالی
 باغ شہداد چھ مشہور یام سپدس پور
 کہہ موتھنس استباری ماسو ندر مالی

یستمه سماره به شریعت گفته بر کانه چیت
و نه و هتس باقی دالما سوند رمال

۱ کینه کارک رت اند بورد ۲ دعوی دار (اصل)

۳ بتولاکن ۴ آسمان کهنج روایت چیه نرودس متلف و هتس چیه تیغه بل چک گوشت

۵ به قبطی قوم چیه ممرک که پرون قوم بیومنز و نه به کینه لچ مرس اندر موجود چیه -

۶ ترهنبیر - به خبر یا ترقف دلس چیه و نان "اسبار کر نه"

ادہ ماوے دل

یارہ کھنا حضرت بل ادہ ماوے دل
 وارہ گزہ تہہ متکل حل ادہ ماوے دل
 درو کہ جن کھنہ کھا کوناو سال وچھنے تراو
 وچھ کیاہ جان کگرے بل ادہ ماوے دل
 شاہی چشمہ وچھ کیاہ جان ککھ تہہ استان
 تہہ فاتح پردہ اول ادہ ماوے دل
 بھیدہ برین وچھ کیاہ جانے لائیکہ چاو تھ جائے
 بیکھ نشاطیہ بونے تل ادہ ماوے دل
 یاسمن بقرہ کیاہ بر جوش چھاویاسمن پوش
 نہتہ سہ لئینبرزل ادہ ماوے دل
 سونہ لائیکہ تراو وٹے ڈنگہ نہر تھ کجے
 شالہ مار نالہ اثر و جل ادہ ماوے دل
 شالہ مار وچھ کیاہ سبزار حوض تے نموار
 جھاو ہی تے بیہ مسول ادہ ماوے دل
 تیل بل وچھ کیاہ وپرہ وار بیہ وچھ سبزار
 چھ سپس بونین تل ادہ ماوے دل

استہ والے کرہ مان مان کھسہ بوستان
 رحمتک روغنہ حضرت بل ادوہ ماوے ڈل
 تو بہرین دل کصاف تہہ بخشن پاف
 رحمتچ جائے سوائے افضل ادوہ ماوے ڈل
 تہہ نیرتھ بیل لاگ لار غشاو باغ
 وچہتہ سون کیاہ صدرہ بل ادوہ ماوے ڈل
 خجہ یادہ بل کتھ کر الہ یاد مینہ شاہ سردار
 تہہ کے خاک رو لیس بل ادوہ ماوے ڈل
 کوہ ماران بکھ از سر ڈیڈہ اژدہ اندر
 پیر مہون تہہ بوڈ اکمل ادوہ ماوے ڈل
 تہہ سیرن بے تجوہن چھنہ جائزہ نہنر
 گوڈہ کاسی سپن بل ادوہ ماوے ڈل
 وہا بو حال پیرس ون میرہ سپنی سون
 پڑ انی پیر پاف ساری چیل ادوہ ماوے ڈل

۱۔ گنہ سوارہ ہندس تیز یکنا ولس چھ "خے" تراون ونان
 ۲۔ استہ وونی چھ ڈل سر اندر سار دے خجہ تہہ سسجہ جے۔ اتہ تھہ آس نو کھ ناوہ چلا ولس مان مان لاگان
 ۳۔ مجذوب عبدالرحمان حضرت محمد و م "سند عقیدت مند" او سودہ کر الہ یادہ سر بیکر
 ۴۔ لغزش تہہ گناہ -

ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول

چھ لوگمت یارہ مے چھو کھ
 مینہ نارس آب وونی چھکھ
 ژہ کوتاہ خون مار کھ
 کرو رو ساس تے اکھ
 بہ تیغ و خنجر و تیر
 دماہ اکھ کرتہ وونی کھکھ
 کمانے نرم کر گوان
 پناہ مونگ کم ہنا چھیکھ
 زجاد و شیر شرزہ
 پریشان ہرنہ اکھ اکھ
 چھ سنبیل دستہ رنیل
 گزندہ مار بے شکستہ
 ہنا وونی کرتہ انصاف
 عطا کرتہ بہر یک
 وہا بس بر در تو
 عجائب کیاہ رچھن اکھ
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول
 جہانا ما ژہ مار کھ
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول
 کورنہ شین ژہ نہنجیر
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول
 مینہ تیر و چار وونی اون
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول
 چھ رو باہ زن بہ لڑہ
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول
 شو کھکھ شہار بر گل
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول
 خطاہ لبتہ ژہ کر ماف
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول
 وھن پٹھ و قمت نہو
 ژہ مو پکھ یارہ ہول ہول

"چھک" یوان لیکھنہ، توہ کھڑا دس ک رو لیس ستو بلہسم آواز مانہ یوان۔
 ست پوڑھ لوہ ست بہ زمانہ اہم "ک" تہ کھ، ہوی یوان لیکھنہ۔ حالانکہ
 یں ہند تلفظ چھ الگ الگ، ازچہ "یہ شک" تہ بے شک "دو نہوے لفظ ورتا و نہ یوں
 ۴ معاف (اصل)

دل

چھ دل دنیا تہ دل عتبا چھ دل با جاہ دولت دل
 چھ دل دانا تہ دل پینا چھ دل آگاہ شوکت دل
 دے آرام تے دل غم دے احکام دل محکم
 دے محکوم دل حاکم حکیم دل تہ حکمت دل
 چھ کانہہ دل رحم کانہہ دل سنگ چھ کانہہ دل گرم کانہہ دل تنگ
 چھ دل بر صلح دل بر جنگ چھ از دل رحم رحمت دل
 چھ دل تار یک کانہہ دل نور چھ کانہہ دل ساد کانہہ دل نور
 چھ دل نزدیک تہ دل دور چھ پستی دل تہ رفعت دل
 دے چھ دین دے ایمان دے چھ جسم تے دل جان
 دے مشکل تہ دل آسان چھ دل مفتوح نصرت دل
 دے دوزخ تہ دل جنت دے اقبال دل شہمت
 دے بے مہر دل بہت دے عیاش عشرت دل
 چھ دل رہبر تہ دل چھ راہ گد دل چھ شاہنشاہ
 ہمو نر دل نیک دل دریا و ما بود دل چھ وسعت دل

۱۔ ہتھ غریب اندر چھ پرتھ قافیں اندر اصل دیوانک "ت" پیننی آتہ تفاوتہ آست

۲۔ فقرہ ۳۔ اصل اندر تہ نقلن اندر چھ "آفت" مگر یہ چھنہ شادہ کسی نامیں ستوسان۔ خدرا نہ و ما بن

کیا رہ چھ "مفتوح" ککس مقابلہ "آفت" کلمہ در تو دومت۔

۴۔ ناہربان۔ مایہ دوس ناہربان
۵۔ وسعت دل (اصل) تہ پیری یا تھو تہ دس یوت دسہ چاراسہ

۶۔ دل چھ حقیق دل بنان۔

غزل

چو جان خود ترو دچھ اسرارے دل

بہ ہمت روز در ہر کارے دل

ترو آب تو بہرستین کرتے پاکی

سہی ادو خامخاہ دیدارے دل

مہ کر آزار کائنسے نو پتہ واسن

تروہ واتی نہ ادو آزارے دل

تروہ پوے سیر کر ہن کا نہ گرتے

دینی حق سیر سے خوارے دل

اگر تہنس آکس دکھ تریشہ دامہ

دینی دہ چند تروہ از ہر چارے دل

کرکھ کائنسے ضعیف دستیارے

خدا چھ دستگیر و یارے دل

برستیں پید تروہ دکھ نو پوے کثیرہاہ

کرکی تری ستر سے ستارے دل

و مالکس در ہمہ ایں کار دنیا

فقط مطلب رصا ہے یارے دل

۱۔ پینہ رو حکم پانچو ۲۔ لادہ ۳۔ پچھ ۴۔ اگر سیر و عومہ کہ کھار

۵۔ تریشہ بستیں ۶۔ اصل سے نعتیں اندر چار "لفظک چھنہ کا نہ مانے شادی سترسمان۔ خدا زانہ بہر چھا

زہن خاص ملکن بازہن یارکن اشارہ کہنے کا تروہ چار۔ یا نہ تریش چاونو دیرہ پرتہ تعمیل کرنس پیچہ۔

۷۔ پچھ تریش

لاگے شیرہ ینبز زل

گیس شیدا بوجانے ویرہ
 تہو دل شستہ میں تمنائیرہ
 بیتھ ساتھ دتم درشن
 تہو لکھنا باغ میاں لکھ بیرہ
 مہیہ کڑی دستہ دستہ کل
 کچھ اتھ باغ بیرہ چھیرہ
 تہو لکھ میہ یارہ سپنس داغ
 شمع مشعل تے لٹہ دیرہ
 تہو چھپس اوارہ تے بے تاب
 بلا تمہ آہ کے اکہ پھیرہ
 مہیہ تہری دہ دہ کی پیالہ
 ادہ شرمیائہ واسنجہ بیرہ
 دلا بویہ چھ منزل کر لکھ
 کھن دشوار دنتچہ بیرہ
 لاگے شیرہ ینبز زل
 لاگے شیرہ ینبز زل
 تہو لکھ غم تے پھولیم کریشن
 لاگے شیرہ ینبز زل
 گولاب ویا سمن سنبل
 لاگے شیرہ ینبز زل
 تہو زالے زولا در باغ
 لاگے شیرہ ینبز زل
 مہیہ نارس یارہ تہو آدم اب
 لاگے شیرہ ینبز زل
 چہتم دامہ تہو لالہ
 لاگے شیرہ ینبز زل
 سپٹھاہ دشوار وارہ زل لکھ
 لاگے شیرہ ینبز زل

غزل

چھ در اندام ہر جانے ہر اعضا بہ سرفاضل
 بہر دانا دانائے چھ شاہ داد گر ۱ افضل
 بر نیا کار بارس سال بیست کھن دس گو مال
 مہ کر بے ہودہ بازری سال بد نیا چھ ہر نرا فضل
 مہ مہ تھکے مال سہ جادو مہ ان کینہہ دورہ بدرب یاد
 تر تہہ بیچہ چھ را دہ بیچہ ہس لا دہو بہ چھ زیادہ تر افضل
 یوک کھو مت رہ از مولا وہ از چھ تی ترہ حاضر تھا و
 بگاہ ہی آسہ تی دنہ ناو چھہ بو دس پٹھ نظر افضل
 بہ دنیا خانہ دانی نہ بہ انسان قہر دانی نہ (۴)
 بدولت جادو دانی نہ دس نم دم چھ ۲ خرا افضل
 دما بو داشتتم بگزار چھ دارم دارم سمار
 چھ خالس غاب تھا وال دبار تو کمر کور و کر افضل

یہ دنیا مان با دنیا بد نیا ہم در افضل
 چھ نیا اس دنیا بد نیا زان با دنیا

- ۱ فریادس واتن دول ۲ عیش و عشرت ۳ عہدہ "دور بدرب" چھ فارسیں تر کاترس
 ترکیب اضافی بنادہ اثرو ۴ یہ پر تہہ وقتہ موجود آسہ
 ۵ دولت آسہ ستر چھ دہیک سن سن مانہ یوان ۶ پشتی جاہ وحشم ۷ بقائی
 ۸ دولت مندی تر اقبال ۹ دولت مندہ سندہ تر چھ جان یوان مانہ رجالا نکہ خر خہ خر تر آسان -
 ۱۰ یہ کثیر صاہ چھ کارا دس پر دن شان و شوکت ۱۱ یہ کثیرھاؤ ز کپنی چھ مال موجود -
 ۱۲ کول تر زور دولت مند

پیالہ برہ یو مالا مال

لالہ بیتہ سو مالہ کرہ یو پیالہ برہ یو مالا مال
 لالہ حنیفہ سو سال کرہ یو پیالہ برہ یو مالا مال
 سینہ پوش بے لول برہ یو تنہ ملو یو بوسٹ ہمسال
 جھون دور پرہ نو ذرہ یو پیالہ برہ یو مالا مال
 چانہ امارہ یو بال مرہ یو موتہ تہ لقم تل پاتال
 ہمسال ہبہ تھرن ہرہ یو پیالہ برہ یو مالا مال
 دہ دہ گنڈ سے مانظرہ یو اٹھ آمونڑھاگیٹ وال
 دہ دہ گنڈ سے تل فزیرہ یو پیالہ برہ یو مالا مال
 چانڈ دہ دہ باڑی بوسہ یو لکڑ پال تے دادو گپال
 تہرے ناٹھ عرضی کرہ یو پیالہ برہ یو مالا مال
 یارہ کوتاہ کالا درہ یو مارے میے دولہم نال
 مار ماراں جھم تے سرہ یو پیالہ برہ یو مالا مال
 سو نہ تارو بڑہ طو مانہ کرہ یو از کوڑنے و ہمن سال
 ریتہ ناٹھ دادی نامہ کرہ یو پیالہ برہ یو مالا مال

۱۔ لالہ بیتہ سو مالہ کرہ یو "در نہ پانہ چھ سادھی دمرہ شربس" "م انجلیٹ" مانان رو دمت -
 ۲۔ لکھ ون پوش ۳۔ بے یوسہ ہمسال زن ہراں جھس - بیٹھ تخلیقہ شتر چھ دامن ہمسال قصب تصور پینہ آہر
 منظوم کو دمت ۴۔ کاشتر چھ وندہ رات مختلف نامہ پیر پیر رھو ٹاوان گرواب چھ ماشوقس پن
 "دادی نامہ" بوزہ نادری لونہ نادریات منہ کلاؤن ہرہان - کوتاہ نورک خیال چھ!

پیارہ کوتاہ کال

یارہ آوارہ کتر نفس بال پیارہ کوتاہ کال
 دولہ وچھوارہ میونے حال پیارہ کوتاہ کال
 شالہ مار لالہ کورے سال توٹ میں چھے کال
 پیالہ بیری مالا مال پیارہ کوتاہ کال
 مرشد لالو گند یو لال کتر ہمدیم یو مال
 لڑھکتر نفس ہم دہ سال پیارہ کوتاہ کال
 سادہ کور منت دادہ پال نکھ کتر صاہ وال
 تبتہ بہ تبتہ رٹہ یو نال پیارہ کوتاہ کال
 دولہ وچھ یارہ کیا ہم حال جگہ میں پر کال
 سینہ مرشد ہاویں بال پیارہ کوتاہ کال
 آم ولسہ زلف زال دول میہ مار و نال
 مار چھا کتر مستکو وال پیارہ کوتاہ کال
 ڈر نہ کتر نفس و نہ اشکال چھ تبتہ میونے حال
 آڈو ڈر نہ تبتہ بیہ موزال پیارہ کوتاہ کال
 ناگرے زن تل پاتال روڈ ہم بتر کال
 برہ کتر نفس ہیال پیارہ کوتاہ کال

و تاجن یارہ مجھے سال گوس واراہ کال
 وولہ لہزارہ و پترہ عس حال پراہ کوتاہ کال

۲ دنیہک مال

۱ چاہہ خاطرہ ہتک

۳ لے میاہ سادہ ماشوقہ

۲ کھسہ و نہ جوانی اندر

۶ مشکل زانن - شک -

۵ دویس دنیہس اندر

چھ تہ مہینے سال

وہ کہہ گھسین برہو یہی
 بلہ بو وہ لہ چھ میانی دُری
 چاہہ اماہ چھس غمگین
 کہہ نہ میا نہ پاوی دُری
 بیتہ مو یارہ دتہ درشن
 آنہ ہم زن لا سچ زری
 میہ چھہ ثری کُن دل شیدا
 کرہ کیاہ یلہ خمہش گریہی
 کیاہ زانکھ اندریم دادری
 امہ کانچھنے کا تیاہ نی
 پو نیس زن کرہ گتھ
 تہہ ہومت کہتھ ہند نی
 تھانڈ وہو اصلج و تھ
 ہنتہ رنگہ کہتھ مانے چھہ

بارہ گیسو چاہے مایہ ضایہ سو ندر مال

بارہ گیسو چاہے مایہ ضایہ سو ندر مال
 برہ کا مٹر کرہ دڑا ہے ضایہ سو ندر مال
 تپڑ مینہ لا بیٹھ بے وایے گوم میہ غر بال
 جھو کہ لہ چھیس چاہے رايے ضایہ سو ندر مال
 کرتہ کینتر شاہ میون پايے شرط یاری پال
 بے گوہ ناہ بے کا نہ جايے ضایہ سو ندر مال
 چھیس و چھان بول پوت زھلیے چاہے پکنج چال
 چھیس بول کٹر مژدورہ کرایے ضایہ سو ندر مال
 سارے سنطورہ وایے مار نازج تال
 سوزہ جی امہ تازہ ترایے ضایہ سو ندر مال
 اشتر جھی ویشہ رایے شیشہ ہتھ کلہ وال
 کیشہ پارہ گوم مایہ ضایہ سو ندر مال
 سپینہ تو لقم تلیہ کرایے چیلہ چھیم مہقہ زال
 کوہ برہنقش عشقہ تابیے ضایہ سو ندر مال
 و ما بو کہنہہ کرتہ سایے شین زن جھی وال
 نوہ شوقہ تہ بڑا نہ مایہ ضایہ سو ندر مال

پوست یہ چھ آتہ پنڈت ہند کاہ استان مے زادی جین دانن ہند سنگار

مے تاوے (اصل) کرایے (نقل) ازیک عام تلفظ "تاہے"

مے ریشہ - یانے وونی بڈ لوکھ

بڈ (الف) ضایع (اصل)

غزل

مینه کیا چم یاره چاره گیس بیمه بلبل
 مینه چم شهماره داره سرا پا نال و ل و ل
 نه چیس زنده نه موده کلین بندی یا بختی سرده
 دزان چیس عشقه درده لوان بییه سونه گل گل
 مینه سزی بیچر گوم شهاب به چیس خموره درخاب
 مینه کسره امیرس آب سپن تالاب تلر تلر
 غریبن خون مار تته بزاران جان مایه تته
 به تقوا اخر قیه یاره تته مه سزین زال چهل چهل
 مینه دوی چمه دسته گل مینه پوشن لوگ بسل
 خیالس گوم سنبل و جیم تم مار بلبل بلبل
 زخوف کاله ماران بییه از تیر باران
 ز لان عاشق بیماران یوان بهیر تته چقدر زل زل
 و ما بود دور ظالم به تهاوان چینه سالم
 ز خط می شاخ و الم مینه تبر ستر تهل تهل

۱- پر مینر گاری هندو نقی (اصل) کاله ماران میده کچینه بروته تر تهر باران رسته بروته چی تر عشقه بواره
 رستمتر "بیماران" بدله چه اکس نقس اندر چه لاران

۲- عشقه دود "دلم" ناوی کتابه تر گل یز رسالس اندر تیله مینه به غزل چه بود "تته چه مینه" دور ظالم
 لیکهت نه کیانه به اوس تبه دیوانه کوه نقله تبه تلکمت - اصلس اندر چه "دود ظالم"

غزل

چھٹے تہ یارہ بیمار بہ نالو زارہ بر تل
 مینہ یا موم ترہ دیدار نتے مے مارہ کر تل
 مینہ مارش گوم وندہ کران چیم لوکھ خندہ^۲
 ترہ تہ کور ختم بندہ بندہ سو نہ طو مارہ سر تل
 مینہ پس رو دار مان ترہ لکند کہ تہ در مان
 کہے توہ بان دل و جان یہ سرے یارہ کھوہ تل
 ترہ تل تہ تھوہ لقا بہ و چھہ محراب کعبہ
 کرہ با افتابہ بہ آل رو خمار پر تل^۳
 مینہ کور ختم یارہ سوختہ و چھہ کر لالہ رخ تہ
 کہے جالیز موختہ جہے زرتارہ ار تل^۴
 کرم ضایہ جوانی بہ مالے حکمرانی
 دریں دنیاے فانی و چیم نہ کہنہ تہ در تل^۵
 پیرتھہ کمرہ کہ کتابہ اثر گوی نادما بہ
 و نان چلے حسابہ کتابن اوس خرتل^۶

۱ نال و زارہ (اصل) ۲ ٹھٹھہ ۳ پھلہ پھلہ ۴ کرہ (اصل)

۵ پرتال "لفظک ترھوٹ ۶ زالہ سور ۷ موختہ پھلین ہنر

۸ اترہ تمک ابرق یس تالہ رزن تہ کل شتر، بحر نہ چھہ یوان - دویم ناوڈانک ۹ بیل (اصل)

۱۰ حاصل ۱۱ تلج قرآن کریم کہ تھہ آیس کن یقہ منزہ بے مل ہون کن و نہ جہ آیت زہ زن چھہ تم

خرن ہندی یا طھو کتابہ نکھس تلان -

غزل

بہ اسروہنی فراق کورم نہ زائتہ تہ تا میل
 بہ روز و شب چو ترکان کورم میہ جامہ تبدیل
 جو پیل مست محمود بہ خای گوس معرور
 کورمیں بجرن بہ مہجور کہ چوں طیراً ابابیل
 کرم نہ کائتہ ہر کام تہ میہ دردل کد کرم
 فقط خمش کار بد کرم کورم ہر دم مہ تا جیل
 بہ مایل گوس دیارن بیہ بد خوے یارن
 لباس و فریش کارن بکس لب بر شقہ پیل
 بہ طمع دور فانی کرم ضائع جو آنی
 مینہ ٹھانڈم حکمرانی اجارہ ٹھیکہ سخیل
 بہ گوس از مرگ بے در بہ جمع زیور و زر
 قبا قالینہ بستر موکل دستار و منڈیل
 بہا نہ کمری کمری میہ کرم تن پروری میہ
 گزہاں سورے دُری میہ انان گوئون تہ پیل
 کورم نہ یاد حق زائتہ بہ غفلت گوس گمراہ
 بغیر از نالہ فہاہ کرم کیاہ چیم مینہ تکمیل

کُتَن اُمی بازی کارن عاشره منی خون مارن
دو ده ها که آسہ یارن و ما بو چون تا طیل

۱. تعجیل (اصل) ۲. ایرانی پادشهن اُس ترکستانی "مُغ بیچہ" شراب چاودنا و نہ
خاطرہ و دہ بایس اندر آسان تریم "ندیم" اُس دوس راس واریاہ رختہ بدلاوان - پینو کُن
چہ تیغہ اشارہ -

۳. رُزہ کامپو نشہ تیغہ کہہ دُور بیچہ کہہ ابرہہ سندیس فوجس کہہ رُزہ کر نہ پتہ ابابیل (گتوہ)
اُچھونش دُور گہ - ۴. تعجیل (اصل)

۵. کس لمپ پتہ برش چہ تر نہ دے انگریز لفظ ایم غالب گم دُور و ما بنی کا شترہ شایری مشر
اُلی مشر چہ ۶. اجارہ - ٹھیکہ تر تحویل اُس ابتدا پی دُور گہ عہدس اندر تر نہ
ہوئی شعبہ - بین ہندہ دُور پتہ جنبی مالیہ اوس وصول یوان کر نہ -

بہ لاگے ہنگہ مسول

کرے واو پو شہ لنگہ	بہ لاگے ہنگہ مسول
آنے گلُ ساسہ رنگہ	بہ لاگے ہنگہ مسول
میہ کورے فریش حمل	تہہ دُچھ بادم کلہن تل
جھہ مفرش کا تہہ رنگہ	بہ لاگے ہنگہ مسول
میہ ادسٹم ہی بہ تقدیر	ڈولم نہ زانہہ بہ تدبیر
دگر کس جاے ہنگہ	بہ لاگے ہنگہ مسول
میہ کس بیٹھ سرلوستش	لفیس خوب زستش
ارادس سوتر جنگہ	بہ لاگے ہنگہ مسول
بدن تے قد و قامت	ردھیم از ناز و نعمت
یہ زو کہ تمام ڈنگہ	بہ لاگے ہنگہ مسول
وہا بو شاہ و درویش	سمن ساری پس و پیش
زمین بیٹہ گشنگہ	بہ لاگے ہنگہ مسول

۱۔ فرش ۲۔ بیٹہ کاٹہ ۳۔ بد خصلش

۴۔ ارادہ الہی۔ تقدیر ۵۔ سورہ ۶۔ قبرہ

۷۔ گنگہ بل بیٹہ پنڈت ہندی اسرکھ تراو نہ یوان چھ -

غزل

به چھپس در بند لہو و لعب غا فل
 به عیش و نوش خورد و خواب غا فل
 مینہ پیونہ یاد زانہ عقیبا به خاطر
 به فکر زینت و استباب غا فل
 به فخر و جاہ و تمکین شہرہ عام
 به اندر عزت و القاب غا فل
 شو نگس بر دجلہ آب سمندر
 به عیش و خواب از سیلاب غا فل
 به خامی گوم سری پٹھو آب ناگاہ
 گوشت چھپس پیرہ در گرداب غا فل
 ز حال خود مینہ چھنہ کینہہ تہ مولوم
 پریشان چھپس ز خشک و آب غا فل
 ز کار کردہ عمر گذشتہ
 بحسرت مبتلا و تائب غا فل

۲ وجاہت دنیا

۳ آوین

۱ سادنیوی چیزیم پر پتھہ الناس و کار چھ یوان

۲ دجلہ چھ مک عراق الک مشہور دریا

۳ معلوم (اصل)

غزل

زرد دیار چھم آزار مشکل
 دُرم وس مود کس اندریم آتش
 کره کیا بسته چھیں در دام گیسو
 به پازنجیر گامتنی زده شیران
 به قتل عاشقان در امت چھ صیاد
 کمان از تیر حُجگان تیر باران
 کن چپس اندر مشک ختن اوس
 سرد وازه پیران داد و دل چھی
 دوا یی در دمندان چھے ولیکن
 سپنه پیوم عشق ناز مشکل
 چھے مائون غار سے بیقه کار مشکل
 چھے نیش ز بهراں شهیار مشکل
 فنون سحر جو دو کار مشکل
 کمان و خنجر و تلوار مشکل
 چھے زخم تیر غار دار مشکل
 مگر آن چھے از تاتار مشکل
 زده و چھته حال هر بیمار مشکل
 ان از بارغ تو اتار مشکل

و باب پیران سرد وازه بارغ
 بیهن اندر کمپن بهیدار مشکل

۱. تو چھے ۲. جادو کار (اصل) ۳. شکاری

۴. فادسی "باران تیر" چھے کاشری یا شو "تیر باران" نبیومت

۵. تیر میک پیت سپناه تیر چھے

۶. سو جائے بنبن ماشومس کن نظر پیہ ہد۔

غزل

وچھ بر ویسے یار شو بان کیاہ چھڑیا چار گل
 لالہ روخ گل مہجین گل لب گل و شمار گل
 کج کمان گل شد الف گل جیم گل تے مہم گل
 صو آد گل صیاد گل تے تیر گل تلوار گل
 گوش گل سنی پوش گل تے خال گل خال گل
 چاہ گل تے چین گل دردانہ گل اتار گل
 پیالہ گل پیمانہ گل مونے خانہ گل تہ شیشہ گل
 لٹہ گل تے نوش گل تہ مومے گل و شمار گل
 مطربان گل ساز گل سطور گل سازنگ گل
 ناز گل آواز گل رقص گل رستا گل
 پیشرو گل در گلستان گل بکف ہنچہ گل بدن
 دست گل کلدشتہ گل تے سیر گل سیر گل
 گلشن گل پُر چھ بر گل لاگ بیلے و باب
 در گلستان خار گل تے در گل رد یوار گل

Instrument
 Arsis,
 movement,
 mime &
 Dance.

۱۔ بے و بجز ۲۔ قد الف ۳۔ زلف پیمان ۴۔ دمانہ

۵۔ لف و نشر مرتب مانجھ چھ پیچھ معرے اندر بومہ = صادر ، قدیانہ = صیاد ، زلف = تیر = دمانہ = تلوار

تصور کر نہ اتر ۶۔ کن ۷۔ کھین ۸۔ گوہ ڈو کڑی

۹۔ چاہ غیب ۱۰۔ ڈر لیکر ۱۱۔ کینہ دور ۱۲۔ قہر - سہینہ

۱۳۔ چین ۱۴۔ گلستانہ دیوار چوب نام چھ پوش پوشی -

غزل

منیه کو ز تم دلبرن سپینه به کینه یاره چوں غربال
 منس انصاف کینه چھے نه بچون چھم در نظر اشکال
 گنتر چھس میوه بود راب ز خوف جان خود دے تاب
 سه کلاه زانے چھس در خواب بدیاسیوه و دزد حال
 به چھس سر سینه اندر دام سراپا دام ولیند آم
 موکل یس سه در دام منس کلاه و بود چھ کلاه کوزال
 درونی سخت چھم از راه دزان چھم سه اندر نار
 ارس و بود چھے نه از بیمار چھ کینه تب ز تر یا اسهال
 منیه تھاون باره واده سراپا چھس سه افتاده
 منیه آتش تیز کوز و یاده سه سختی ذره کوتاه کال
 به حسن و بار خود مغرور به عیش نشه چھم چھم
 و تے پیچ صایه کمرش خود کجوجه تر اونس پامال
 به کمرش مشرب دیوانه ز خویش و خانه بے گانه
 چھنه انصاف لش دانه بخوادی خسته کمرش مال
 به سختی چھم منیه بر لب جان کریم ناداده فی درمان
 نته بومره بیننده ایمان کھس کس مٹم و و بال
 و اب از درد نارس منز گلان زن شین نارس مشر
 سر راه انتظار منز لکان اسر به استقبال

غزل

مہیہ اندری نار در سپنہ دزدان جھم یارہ چوں قندیل
 ننتہ رتھ مینوں از کپنہ دزدان زن کرا یہ اندر تیل
 ۲
 وے اندر سوئم نہ رتب ز سختی جان جھم بر لب
 ۳
 بہ علم زن چو کنہ کو ندے رب رگن اندر پیہ تھیل
 ۴
 بہ کاجس عشقنی دردن کوے جھم روے نہ دردن
 ۵
 کھوئم کوہ بار بار گر دن پیہ بھتہ پائیہ پائے پیل
 مہیہ بھوئم ہوش تے آرام دوہ دردن و پرہ اندری زام
 دوہ پیرس بالہ کو رنم شام مہیہ رولیس رنگ سین تبدیل
 مہیہ لاین آگینس سنگ گیس آوارہ تے دل تنگ
 کو رن مے مہیہ اری نے رنگ گو لالہس ننتہ تر اوں پیل
 ۶
 بہ وونی استادہ چھپس بر در بہ فرمان منتظر چاکر
 یہ فرماویم بہ چیم و سرکہ تھتھ حکمے نامیل
 ۷
 کھورن تل تراؤش منی لگاہ مے ماروین یا وونی
 ۸
 ہنس ز بستہ پس سائیں جھہ کیاہ نس مارنس تا بیل

۶۴۴
 منہ ہنہ دہ ہنہ سوران ام سر فصل سورے خام ۹
 و لا لواءہ وونی کر تمام دہ لا اکھ حاجت نا طیل سلا

۱۔ زن میہ چھ اندر دہنہ کپنہ ورنی لقتن پتہ بھروسہ کر فٹہ گوڈ نکس شارس
 اندر "جوں" بدلہ "زن" تہ دوئیس شارس اندر "سوئم" بدلہ "ستم" چھپوومت تہ
 بھتہ کپنہ چھ لقالن ہنر غلطی میاں غلطی تہ بنے ہنر۔

۲۔ لے یہ لیدران لے ہنر کھوڑ لے شیشہ ورس

کلاس۔ لقاوچھ اتھ انگین تہ لیکھت۔ تہ بی چھ غلطی سان پتہ چھپے مت تہ

۳۔ اچھ ہندی منہ پھل۔ سبب بدلہ شری ضرور تہ موجب "ساہن" پتہ پتہ چھ زن پوڈان۔

۴۔ چھپے مت "رووم" نا تعطیل۔ یہ تعطیل آوار یا ہنر ہنر حاجتہ مناوہر۔

ساده‌ی ف

“ م ”

۶۲۶

مناجات

خالق خلق و ملک خاص و عام مالک شرق و عجم شام
 رازق جن و انس هر دو دوام احکم الحاکمین ہر احکام
 کیا رحیم کریم بار اکرام
 از گناہ گوس غرق سرتاپاے کائنات نشہ مینہ و چھنہ آمینچ جلے
 کہ نہ کنیترھاہ ترہ میون موکلن پاے تم گناہ بخشیم مینہ کہ نہ آے
 نہ پینہ پینٹھ بزندگی از تمام
 چھنہ بد کار مینہ بیوہ کا نہہ بندہ از گناہ گوس و و نہ شرمندہ
 عفو کر تم نہ چھس پر اکندہ بیتہ رحمت نہ جرم آیندہ
 بد مینہ باقی چھ و نہ کنہہ ایام
 نہ کوڑس گپہر زیادہ بد کارو دیکہ دینہم مینہ دوستو یارو
 دوپ نہ کائناتے متو افس پرارو دمرہ مالنہ بدہ بو یارو
 شرمہ بند زال گوم روزہم پام
 مینہ چھنہ لبس چانی مر حمتہ کا فی دم ترہ از تمام جرمی مافی
 کھاو پس مینہ رحمتہ صافی شاہ کونین عاصین شافی
 لبس دتہ فریش نور عرش مقام
 مینہ چھ در سپہ رنگہ رنگہ غم کار نہ کو سنجہ کامہ واراہ چھم
 پینہ نی یاور می مینہ کہہ ہر دم چھہ کون سعی از بنی آدم
 ترہہ انن چھہ مبرحت انجام

یا الٰہی ز فیض ہم رحمۃ ۵
 ہا و پالنس کئے وہا بس و کھ ۵
 دم دلس و وفیہ بندگی بہت ۵
 ماجہ مالس تہ آشناون بہت ۵
 عاقبت دم مئیہ اند بر اسلام

۱۔ دُمرہ اندر ۲۔ کر یکہ - ویداکھ

۳۔ مرحمت - (اصل ۱۔ رحمت ۴۔ معافی (اصل) ۵۔ رحمت (اصل)

(نوٹ) وہا بن چہ فالبن یہ مناجات دُمرہ ہندی شبیٹہ دُرک کڈا رتھ لیکھت

نعت شریف

خمس

یا رسول اللہ ز دست خود سہا پہلید گوم دُمرہ ہند سربا پہ سورے در گناہ بر باد گوم
 بر بدی عے نفس مایل روز و شب دلشاد گوم درہ بہ خفہ تہے حرص طمع زور نہ زیاد گوم
 گوس غافل تے توے خوف خدا از یاد گوم
 برگنا ماں تیز سیش شیر زن بہر شکار حقو نہ عے نفس امارن درال دم بختیار
 آسہ نہ کاٹہ عے برابر بد عمل تہ ناہر کار دمرہ نالہ یا رسول اللہ متبہ کرتہ رشکار
 کرہ کیاہ وونی عے برابر وادہ کے مبعاد گوم
 نو تر و انس جھم گراں بردوش ایں بار گوناہ یا رسول اللہ گوناہ سہمقا سہ بواندہ پناہ
 عفو کرتہ تم جھکھ شفیع المذنبین امت پناہ کرمیہ سائے دمرہ وونی در کار انانسان پناہ
 کرہ کیاہ وونی پتھر ہو زور دمرہ تیرا دگوم
 تیر نہ تیر گوم از دس پیہ نہ پھیر پھٹہ باز یا نبی اللہ بہ لطف خویش مارا چارہ ساز
 چھس سبے سامانہ منزل جھم سہا پہ دور دراز تھا و تم وونی بہر اللہ صلکے عے امتیاز
 وونی منیہ پند خوف پانس بہر وہ ستاد گوم
 کور نہ عے بے جرم و عصیان شہ عت یا رسول جھس پان کبر نگہ چھپنے طاعت یا رسول
 بے لواز چھس ہمچو مفلس بے زراعت یا رسول جھم فقط و دمید چانی بر شفاعت یا رسول
 وونی تسلّا عالمک از آدم و اولاد گوم

اولیاء ساری ترشہ نشہ موحتاج جانی خاکسار
 ترشہ دے از بندگی ذات بقدرت بختیار
 زور گدال زنده دھرم دھرم دھرم دھرم
 کیا عجائب دید کرکھ عاب اس نیک کار
 تیوت کوتاہ رحمتہ نشہ بار عصیان زیاد گوم
 میان عصیان دید چھ زیادہ چان رحمتہ بے حساب
 اکہ قطرہ سستی عالم گزشتہ سوڑے کامیاب
 کرتہ از رحمتہ نظرے اے نشہ عالی جناب
 ما و تم روئے مبارک لیں چھ زورک آفتاب
 بس میسے دروین و دنیا رحمتک امارہ گوم
 شاہ کو نیست زہد امن رشتہ حکم اے واپ
 از گناہاں کیا زہ چھکھ مجبور اندر اضطراب
 رحمتکے ذرہ ستن چھلہ نم حضرت جناب
 بیتھ پاٹھین ماچھہ افس صافی کران گرم آب
 وعدہ عفو شفاعت کیا نہ ہے از یاد گوم

۱۲ نہ انصافی ۱۳ زور - زیاد (اصل) ۱۴ پنہ احسانہ سستی
 ۱۵ فرمان برداری

(نوٹ) تیرہ برو نہ کہنہ دُری چھ یہ لغت شریف نقلو پیٹھ ٹنٹھ چھپا و نہ امت نہ تریم پانتریم
 نہ آٹھم بند چھپے مٹی - از چھ اصلہ پیٹھ یہ لغت مکمل پاٹھ درج سپد مت -

منقبت چار بار باصفا

زور خلفا چھ زور دینکر تھم
 حضرت فاضل لوڑ الوار حق
 شاہ کونین سپن رہبر
 گو دینک یار حضرت بو بکر
 کر نہ تھی فرق حکم اکھ سرموے
 چھ دویم یار حضرت عمر
 کور نہ تھی دین در جہان روشن
 ابن عفان حضرت عثمان
 یار سیوم تہ جامع الفرقان
 شاہ مردان حیدر کمار
 تاقیامت چھ دبدبہ تھی مند
 اولیاء درائے تھی سترے ذری بیٹھ
 اے وہاب روز ترون خلیفین کن
 خانہ دین تھو کور کھ محکم
 تھو وے واتہ لوڑ در عالم
 تم چھ رہبر بہ عالم و آدم
 پوک براہ نبی قدم بہ قدم
 نہ کورن زیادہ تے نہ کینڑاہ کم
 در عدالت سہ عادل اعظم
 سکہ در بند و روم و چین و عجم
 از خیالیں چھ تختہ در عالم
 صاحب علم و حلم دانش ہم
 تھی کورن درہ خابریک بر ہم
 نہ لیکہ نہ لیکہ بس پھولی کو سم
 غوث و ابدال قطب چھی کم کم
 از دل و جان فدوی ہر دم

۱۔ فیض (اصل) ۲۔ سارہ فی سردار ۳۔ دانائی بیچہ ۴۔ خیراوس بہو دین ہنر نو آبادی
 ۵۔ بیہ تھو وار بہا قلعة نامہ لکری مٹی اسی حضرت شاہ ولایت پکڑی ساروی خود تہ تیس قلعہ بیچہ اسلامی
 ۶۔ جندہ قائم۔ ۷۔ حضرت علی رضی اللہ عنہ چھ دار بہن اسلامی علوم ہندوستانی تہ یہ کو سم چھ تہندہ در تہ پھر تہ

منقبت حضرت سلطان

جناب شیخ مخدوم	مینہ کا سپہم غم بہر دم
جناب شیخ مخدوم	مینہ چھم سامانہ محکم
مفس کیاہ غم بہ محشر	بیس بیٹھ آسہ رہبر
جناب شیخ مخدوم	وسیلہ چھم بہ ابرہ
کریم از فیض و رحمت	بہ پانچمبر و سالت
جناب شیخ مخدوم	دریم بار شفاعت
مینہ چھم بوڈ غدر حیلہ	بہ چھم نابلہ و سیلہ
جناب شیخ مخدوم	مریدن ہند کفیلہ
مینہ چھم سامانہ مردی	سرگرمی و سردی
جناب شیخ مخدوم	طریقہ بہروردی
بشارت تس ز باری	جلال الدین بخاری
جناب شیخ مخدوم	نویڈہ دستکاری
زہ دل خوش روز ممتاز	گکیس از کعبہ آواز
جناب شیخ مخدوم	در رحمت کبرتہ باز
اٹکھ بے شک بہ جنت	مریدان مخلصان ہستہ
جناب شیخ مخدوم	چھ باب فاضلہ و حمہ

سے ختم الاولیاء چھ	تقی نہ القیاء چھ
کران میترہ کیسا چھ	جناب شیخ مخدوم
مرید پنچھ مہربان	مریض بند چھ درمان
بہ مشکل ہاچھ آسان	جناب شیخ مخدوم
غریب بند گزارہ	امیر بند لطارہ
بہر لاچارہ چارہ	جناب شیخ مخدوم
تہی دستن چھ مایہ	گناہگار چھ سایہ
مدد سے جایہ جایہ	جناب شیخ مخدوم
وہاب از لوتہ وانی	بیاض مدح خانی
کہم از مہربانی	جناب شیخ مخدوم

بہ چھس کمتر غلام شاہ مخدوم
 بہ ترعانڈن مصطفیٰ از راہ مخدوم
 مینہ چھم در ہر بلا و رنج و محنت
 نجات از کوچہ در گاہ مخدوم

۱۔ ستر ستر - ہر دم ۲۔ مہوہ ۳۔ خوش خبری
 ۴۔ فیض رحمت (اصل) ۵۔ مشکل کاہن سہل بنادون و دل
 ۶۔ دست تنگ یا اتھ چھوٹن ۷۔ دل کہ ۸۔ خوانی (اصل)

غزل

آتھو منترے میں دلبر دھتھ زن جالور گوم
 بہ مثل باد صحر سے نہرے از نظر گوم
 بہ بازی میں دتن بزم میں دھوپ آسائشاہ جھم
 دھچھم غنچا نہ ماتم میں خار س خار شتر گوم
 یہ دنیا بازی کارا بہر کس آسکا را
 بہ خامی پور میں نار بہ گردن والہ پور گوم
 نہ جھم پوت پھیرنس وار نہ وو ذی بر و نہ نہیں بار
 متعلق جھم کرفار میں وہ وو ذی در گور گوم
 کرہ کیاہ گوس رنجور پکن جھم منتر لاه دور
 میں جھم نہ زاد راہ پور ذخیرہ موم مختصر گوم
 نہ جھم مے دیار چندس نہ واسم کارندس
 کرہ کیاہ خورج وندس زار اس سونہ و گوم
 کری لیس سونہ رام سیس کیاہ ہر وہ انجام
 بنیو ولس مندرین شام و کس کیاہ یہ کر گوم
 دلا بو و نہ دیو دل بنی دل وہ کتہہ تریہ حاصل
 تہہ کارس جھکھنے قابل سینو دے کا نا اگر گوم

۱۔ منترے داویں صولون اندر دو تھان جھم - ۲۔ لون - فاکارہ پانچ والن دول - ۳۔ ہیکھ
 ۴۔ لوند ۵۔ ردوم ۶۔ زارعتس (اصل) ۷۔ یہ جھم ۸۔ تازی میں کان ۹۔ بنجیس کانز محاورہ بنیو
 یا نے اگر ہنگہ منگہ کامیاب گریہ -

غزل

دو ہے دیدارِ ہر کے موقوفہ پہوان میہ یارہ نیندر جھم
 درہ زون چاہہ تا شوقہ گزھان سے مارہ ز ندر جھم
 میہ شینہ مانہ پو ساون بے گاہ جس ساورنگی تاون
 لُجس جوین نہ در ی باون میہ کالان مارہ نیندر جھم
 وچھان چھکھ سو رخ میونے رخ یہ دو دمنٹ انچھ برفخ
 یہ گامش یارہ چول آون میہ لولہ نارہ سندر جھم
 میہ ترا مت و سہ اندر زورسپن مے بالہ پالس سور
 دور وہ دیو دار ج لور نر ان کازن کاڑی سندر جھم
 بے کورنس سیرہ در گرداب میہ سحر پیٹھی گو متن سہلاب
 بہ سختی آنہ کو تہ تاب پھر ان زن زورہ سندر جھم
 میہ سینس گو متن انگار زھان مے زبیتہ تڑاوتھ نارہ
 ونے کیاہ کوٹ جھم آزارہ دزہ ونی نارہ سندر جھم
 دلایس درد مند ان خوش دلس آرام در آتش
 میہ لورک نیشہ نارک نش خمار نارہ سندر جھم

۱۔ تعشوقہ (اصل) ۲۔ پھل ز ندر (دو داہم زون) ہیو عشق جھم مارکس ز ندرس یوت زمان
 ۳۔ "تہ" چھنڈا اصل اندر (دس) داہم سیتو دزہ تھ و قول میو مت
 ۴۔ ماہ ساونہ۔ ریتہ کول
 ۵۔ غالبین جھہ آون تھ سندرہ و نان بیتہ دار ہیہ کالچ آسہ بہ رنگ
 ۶۔ گریک جھندر ۷۔ درہ ونی ٹکرو ۸۔ یہ جھہ ہنا قانیس ڈلان
 ۹۔ نشانہ

غزل

مینہ پھونک لائے زن سپنہ دزہ و نیر کوندہ زن جور گوم
 دوامینہ آب آتھ چھنے حرارت ساسہ گن ژور گوم
 مینہ نیران آہر ستر نار دلک سرور دام در بازار
 دُر تھو وونی آب چھم آزار مینہ تیلہ کرائے زن پھور گوم
 بہر سو بہر باغ و بام دزالے در بنٹھ سوڑے ام
 فقطے سبز دلوٹھم دام بہ گردن بارے بور گوم
 اندلو و نہ زانہ مینہ لہن نیاے سمے نہ زانہ مینہ فریج تزلے
 ویتھمنہ کالٹھ ہندے جالے مینہ بہنے تھاپہ بندھور گوم
 تہ یڈوے ہیوس گاہ سادس بہ ناگاہ آم کاٹھ نادس
 زھوٹھو و سونزس ہر یو وادس اتھ اندر تھو اور گوم
 مینہ رام بای صاحب کار امیر دہر دنیا دار
 یٹھے رے روادکھ اکھ یار تھے نے زیادہ دور گوم
 جوئی دومہ نارک شور و جھم کہنہ دومہ چھ ابس زور
 مینہ وارہ آہر تہدی نہ کھور مینہ مارہ ہوکھ اگر گوم
 دما لو وچھتہ پالس مشر فقط موجود زورے کر نر
 سکھ وونی کرتہ تو رک سنگنر کیتھ نے مینہ اچھور گوم

محمّد

دُاد بر نامِ الاهی کر بُهردم صبح و شام
ظایر روحِ کر و ناوَن برده مولا مقام
زیاده کم کینہہ زادِ راہ بہر سفر کر انتظام
جز خدا تھاؤن بھر و کشہ مند چھے کارِ خام
مئے رُٹن سبتی ترہ ماہ و مہر خلق و ملک رام

عابدان و عاقلان عارفن ہنر زان کر
جانِ دل تہ دیدہ ہنر بر راہ حق قہربان کر
پان از ہستی فنا در سبداين و آن کر
چھے غنیمت زندگانی از جوانی دیان کر
آفتابہ درہ لوگمت وون وونی نزدیک شام

وچھہ ظہور نو حق بے رنگ رککارنگ چھے
بازئی شطرنج مصنوعی بہ صلح و جنگ چھے
رنگ در ہر رنگ چینِ روسِ آدم و رنگ چھے
مظہر آوجنِ انس و آب و نار و سنگ چھے

سے بہر و بر بد و بدیر و دہر و شہر و کام
نوش و بیگانہ خلایق دوش دشمن یاد کر
ظالم و مغرور عالم عاقل و اہل ہونہ
بی و چھہ تھ از دیدہ خود دکان تی اندر نظر
گی روانہ کاروانہ زندان پئے غم سفر

چھی یہ جا پائش ہمیشہ زن بچنگِ روسِ لام
کر تہ کینہہ سرمایہ سبتن چھے غنیمت زندگی
کینہہ بنی بد وے رکھانہ کینہہ بندگی
نوازی و خندہ خجالت نہتہ شرمندگی
بیدار پشمانی چھیہ لست این آسہ سبتن گندگی
بیتہ آسن اولتین و آخرتین و خاص و عام

پچھی درال اندر سنیہ گائتری نرہ شیرین دل کباب
اہل راز و ترک کو ٹرٹ چھے توے آرم خواب
کھو ورنہ ورنہ پانہ برنہ پادہ رکاب
اندریں حسرت پریشان و پیمان چھے و ماب
چھس نہ وید کتھ طایفس سترن مینہ لکھنٹ کہ نام

۱۔ شطرنجہ چہ کھیلہ ہندی پاتھر ۲۔ نور خفک پر تو

۳۔ خالقہاء - کاہنہ عبادتج جاے ۴۔ دوست (اصل)

۵۔ و ماب اوس "وطن" اخبار پران نیمہ کہ مطالعہ سترن اوس علم نہ جا پانس پتر اوس

چھ پانہ و اذ جنگی لام ہندی ۶۔ روحانی غلاظت ۷۔ اسنس لایق حالت

۸۔ رکابس اندر کھوہ یاے آخر تر کس سغرس پٹھ تیار

غزل

به یک گردش به دنیا به شش صد روئے دلجو مضم
 چھنے یکدم به یک پاسبانها بدخوئے دلجو مضم
 دوس دوس دورہ ماوان چھ دورن دورہ ناوان
 لنگاہ پیوست بتاوان به دیگر کوئے دلجو مضم
 دو نالک شبنم ہندو و چین تکر مارہ نہ نہ
 به گردش آہر چند رمبہ در ہر جوئے دلجو مضم
 بہار س منز یہ تالاب کران ملکس چھ سہلاب
 بوس اندر میک آب گوشت بدبوئے دلجو مضم
 و چھم صبحس یہ لالہ بسرخی کہہ حالہ
 دو پیرس زن مکالہ سیاہ تھروئے دلجو مضم
 و چھتھ سو تنک یہ سزارمبہ دل خوش کو بہ کلزار
 گلش ہر دہ سپن خارہ دولان در کوئے دلجو مضم
 بوہ دلجو مضم امیرا به شوکت دار و گہرا
 برہنہ از فقیرا ہنچھان در کوئے دلجو مضم
 و ما بو از اشارہ نصیحت بوز و وارہ
 یہ دنیا دوسہ تارہ بدم دہ روئے دلجو مضم

۱ شبنم ہندو چھتھ ۲ اکس زنگہ پتھ ۳ کوچہ ۴ میکہ کرہ ناوان
 ۵ سنگم - امیرا ناوہ چھ کاشون دن منزوار نیاجا یہ - آتھ چھ آسان عام پانچو شین ہندو موت -
 ۶ جمیل ولہ ۷ املس اندر چھ ۸ گن ہر دہ پینو ۹ کر ۱۰ دلجو مضم کر لیفہ لاطہ کر تھہ ۱۱ گلش ہر دہ پین آسن
 ۱۲ اگر بے شہس اندر

عزل

چھ غنیمت دم بد نیا اے بنی آدم
 کارہ سے ستن تریہ سارنی چھی تا دم
 مفلس و سکن ظالم سرکش و مغرور
 آے کا تیاہ اچھ ماوان پیتہ گے کم کم
 شاہی و شہاد ظالم دولت قارون
 جور کے کا دوس کوٹ گو دور شاہ جم
 زور رستم کتہ شور شاہ کے خسرو
 کتہ اسفندیار بہمن بہرم و کهرم
 بو علی سینا بہ لقمان کتہ افلاطون
 گے بہ حسرت اچھ ماوان اندریں ماتم
 خارہ در دل پہنچے چھ کا متی واریہ سرکش
 ریم بنی آدم ز آدم آے تا این دم
 روڈ از احسان زندہ نام لوشیروان
 از سخاوت تا قیامت مرہ نہ حاتم
 داد کرد از نیک و بد محفوظ بے پروا
 رہ و ما بس داد و کورمت بادہ زمزم

۱۔ دپان بہ اوس حضرت موسیٰ علیہ السلام پتر لوہی دوتہ موجب شہور بہ بخیل موجب بدنام اوس۔
 ۲۔ ایرانک مشہور شہنشاہ شاسناک اکھ پہلوان و مشہور مفکر اسلام
 ۳۔ زمزم شراب۔

غزل

بصد سامانہ امشب یارِ دلِ یو ٹھم
زمین و آسمان نور علی نور
بہ خلق خوش برویے مہربانی
زمین و آسمان سورے معطر
بحمد اللہ نورِ سورے کدورت
وچھم از گتہ منیرہ روشنائی
پہ نہ کوں والضحیٰ روخارِ دلِ یو ٹھم
منور در تہم دیوارِ دلِ یو ٹھم
چھکان موختہ بہ خوش گفتارِ دلِ یو ٹھم
دیوے عنبر تاتارِ دلِ یو ٹھم
دوایے خاطرِ بیمارِ دلِ یو ٹھم
شبس اندر دہک الوارِ دلِ یو ٹھم
وہاب اندر نشاط جاودانی
دیوان از پادشاہ دربارِ دلِ یو ٹھم

-
- ۱۔ یہ غزل چھ دہا بن تہہ دہا بنہ لکھت نیلہ سہ مجازی دہیہ برو نہہ اوس در امت توے جیہ یتہ
 ۲۔ آنحضرون صلعم "یار" مانہہ بنن اکھ مکاشفہ بیان کران ۳۔ دل
 ۳۔ نور - غالب اس نہ دہا بنہ وقتہ عام لکھاری "روشنائی" ہندمانے "میل" ورتاوان - بلکہ
 اردو "روشنی" پیٹہ روشنائی زن نہ نورک ہیا کہ کاشتر ترجمہ تصور کران -
 ۴۔ دیدار آنحضرون صلعم جیہ یقین بنہ پیٹہ مسلمانس کران - "نشاط جاودانی"

پوہ ہارس گوم

پوہ ہارس گوم	دوہ درہ لوگ کو ہارس
پوہ ہارس گوم	توہ پتھ گن گوا مبارس
ہردہ دوڑی ٹنڑ پوم	گیہ غفلت مبیہ ہارس
پوہ ہارس گوم	بہ کیا ہ بے موقیہ کارس
کھینہ جینہ جی گوم	کڑمہ اکثر لہ کہ چارس
پوہ ہارس گوم	پاوہ پانڑ وکھوت مبیہ ہارس
مٹی آباہ جوم	دوہ پونٹے سبر نارس
پوہ ہارس گوم	دڑینٹھ آم نہ گہ کارس
آب کڑ بجلے گوم	زہنڑ نہ پنی اٹھ کارہ ہارس
پوہ ہارس گوم	دہہ کیا ہ پوناوہ تارس
توہ کہ چارس بوم	راٹھ دوہ سارس شکارس
پوہ ہارس گوم	ڑھالہ مار ہم لالہ زارس
زنگہ اٹھ چھ بوم	منگہ کس کیا ہ پتھ وچارس
پوہ ہارس گوم	بازہ بستہ بازی کارس
درہ دوہ دوڑی پوم	گرہ کوتاہ کمال پڑارس
پوہ ہارس گوم	چھم نہ پنی لسن بختیارس

۶۶۳
 مآول بو د پتہ یارس کونڈہ روزم اوم
 مسہ جھیم یہ وردگار س پلہ ہارس گوم

۱۔ یہ چھ اکھ محاورہ۔ تیلہ الناس پنہ مکھنہ ستی کا نہ فایدہ یہ نہ سہ چھ وناں "تہہ
 گوم انبارس" ۲۔ یہ تہ چھ کا شر محاورہ
 ۳۔ تیلہ النان بے گند تہ ذمہ داری گوم کرہ تہ دہ چھ یہ مقولہ ورتا نہ نہ پوان -
 یہ نحوست ۴۔ یہ تہ چھ اکھ عام محاورہ

”میه یار و سوز سنگس گوم“

نه لستې زن لاهېنې سنگس
 میه سوسن گوم گل رنګس
 چې پھول مټی کوله را دن گل
 میسرزل لاکه بوسنګس
 شگوفه سپر یوشن از
 منو نه جتنگ بنگس
 میه اوسم دیکه لالېس بوم
 کھا بو آسمان جتګس
 دیم میه ویر ناګس وولن
 وچھو مکھ پیره لون برنګس
 اچھو منترن پیر گو سپر تھ
 پیر کو وونی تھ نه کیا ه سنگس
 میه را وری لکه کیر چار کدوه
 وها لیس دیکو فر بنگس
 میه یار و سوز سنگس گوم
 میه یار و سوز سنگس گوم
 گو لال و یاسمن سنبیل
 میه یار و سوز سنگس گوم
 چھ تلمت آبتار و گداز
 میه یار و سوز سنگس گوم
 غم پچھ غم میه هر دم بوم
 میه یار و سوز سنگس گوم
 اچھو ول دیره شاګس کن
 میه یار و سوز سنگس گوم
 نه وونی مشکل چھ پین پیر تھ
 میه یار و سوز سنگس گوم
 گو منت چھم لو بهارن لچه ه
 میه یار و سوز سنگس گوم

۱- نه لستې - بنا و سنگس نه کنه ۲- کترو کانکر بیته اندر تنگل دمنه نادان چھ -

۳- سوسن یوشنک رنگ ۴- گو لال رنګس ۵- پیر پندوار ددین قس منتر اکھ ددین تیر رینه کار جان فضا
 ۶- دلیو فر هنگ چھ شاهنک اکھ کردار ۷- پیر خطرناک دیو چھ رستمین پلاک کورمت -

غزل

کس و نہ یار و داد کے در سینه کو تاه نار چھم
 تیا و نہ کو رستم جادہ کے والد سچھاہ ازار چھم
 چھمنہ میہ وونی آرام خواب چھپس پیرہ اندر گرداب
 بے تاب چھپس پراضطراب کیاہ کو مشکل بار چھم
 دشمن چھتہ شمشیر سے تار یک چاہ چھم نہیر سے
 لالہ ان زایل شیر سے رو بہ بہتہ شہار چھم
 سے شہد و انس زور پیوم بے وایہ دل پتہ دور گوم
 کیاہ کرہ اڈو جن سور کو بے عار ظالم یار چھم
 چھپس لختہ وان بے دست و پاے غیر از در او چھم نہ جا
 چھپس خوش بامید خدے سے یار در سرکار چھم
 پھول لالہ گل در شالہ مار بیل چھ اندر نالہ زار
 گل اوس لیکن تھتہ چھ خار از خار در دل خار چھم
 دہات از یاران خود ذکر پرا فی دفتر مسترد
 بیتہ دور از ہر نمیک و بدلس لکھ خدا و تو یار چھم

۱۔ تعویذ (اصل) ۲۔ تلم کینہ ۳۔ تلم سبزہ بارگاہ وراے
 ۴۔ خارہ خارہ یا کوئٹہ ۵۔ رد۔ یہ غزل چھ دہا بنہ آخری دور چھ نشاندہی کران۔

غزل

آنکو منزہ کر امی لال رووم
 کرم خامی بہ ایام جو آنی
 کو رستم تی بی نہ کو رستم اوس پڑا نہو
 کو رستم نامہر بارغ و گرتہ ناوہ
 بہ سوز و ساز ناز و نشہ ہر دم
 دہ ہے از صحبت نیکان شروں دور
 دتم میہ رنگہ نہ نگہ ابہن آب
 بہ غفلت گوس حار ان کتبہ حقووم
 دہ یم در عاش دہ اند و اہتہ لووم
 تہندے ناو ناحقہ مندر چہووم
 بہ مال سال دل گلزار چہووم
 میہ بابدہ عبتان شروں خوی حقووم
 متن آزار ناحقہ و اہتہ لووم
 غریبن عاجزن میہ حقہ یووم

و ما بو و جہتہ پتہ کن آیتہ خالی
 گنرہ زینتہ کو رستم کیاہ کتبہ حقووم

۱۔ معنی ۲۔ عیش و عشرت ۳۔ تعبیر (اصل) "بیت" درست "نابیس
 منز - ۴۔ بے وقوفن یا بولہن ۵۔ حقہ مار دتم - ارزا و اہتہ لووم
 ۶۔ اصل اندر "گزر"

غزل

زہجرت سپنہ یارہ میہ وارہ نارہ پورہ قہم
 زخجر وارہ وارہ جگر میہ پارہ کورہ قہم
 کمانے کون چارہ قہم جہا ناہ گو کہ مارہ قہم
 سیراہ خون مارہ قہم میہ فاستہ کونہ پورہ قہم
 اکتہ کبی کالیہ ماران میہ مارہ آسیر لاران
 بیتہ کبی شیر باران تریبہ النصافہ کورہ قہم
 بہ جادو سحر سازہ بہ عشوہ از غمازہ
 بہ غارت اکہ نارہ دل و جان پارہ کورہ قہم
 اچھن دچہ دل دہم پورہ نیتہ جالسین توری
 میہ دہہ و وونی ماتمی سوری تریبہ خم دوبارہ کورہ قہم
 ولاب از لونہ وانی برویہ مدح خواہی
 سین شیدلے ثانی تریبہ کونہ چارہ کورہ قہم

۱۔ لے سحر ساز ماشوقہ
 ۲۔ اچھو ناٹو
 ۳۔ زوس - رُحس
 ۴۔ ماتمی دہہ ختم کر بہ پتر پورہ قہم تیوت غم میہ ستی میہ کمرس میہ کوب دواو -
 ۵۔ دوبارہ بیتہ اکہ لٹہ

غزل

مہمبہ امشب تو آں ماہتابِ یوٹھم
 دتھم سجدہ سہ مصحف دے دلہشتہ
 کو ر م تا تلیم سو یے سورہ صا د
 گو ل اب و سنبل و زر گس تہ ریحان
 کمان و تیر و خنجر مارِ نطّالم
 انار و بارغ شیرین سب گلقتند
 ہزاراں ستہ عاشق بستہ کما دمنخ
 بہ بیداری اندر خواب ڈیوٹھم
 دوا برو کعبہ کے محراب ڈیوٹھم
 بہ خم شخط مد لجد آداب ڈیوٹھم
 بہ یکجا قہ درنگ اسباب ڈیوٹھم
 بلا اندر بلا سہلاب ڈیوٹھم
 دوا آستہ دوا نایاب ڈیوٹھم
 سہ اند دایم بلا گرداب ڈیوٹھم
 ہمہ لب تشنہ ہم از مشرب آب
 بہ یک پا زہر در و تاب ڈیوٹھم

۱۔ تیغہ ۲۔ بلایں ہندیں زالس اندر ۳۔ تزیینت ہستی
 ۴۔ گھاس پیچہ آستہ ۵۔ اگر ہے رنگہ پیچہ وودنر

نوٹ :- یہ غزل چھ سے "لجد سامانہ امشب یار ڈیوٹھم" غزلک دویم روپ بنظر چھ اکھ تہ
 منظر نگاری چھ دو یہ آہر ۔

ژہ و ن تائے یار کوث گوم

بہتے وسیع دژ مئیہ تن تائے
 کھن دھن تھوہ کن تائے
 ژہ کثرتہ ان تہ پا غام
 وسیلہ تری مئیہ بن تائے
 مئیہ الفس دال کو رہ نم
 صنوبر گوم مئیہ بن تائے
 ہندو زان کا جنس بو
 اندری میہ گوم سن تائے
 سولس کمر مئیہ سر تل
 یمیم نے تزاوہ کھن تائے
 دہا بو تزاوہ ہستی
 پتہ پکھ کما ملن تائے
 ژہ و ن تائے یار کوث گوم
 ژہ و ن تائے یار کوث گوم
 شہر چھا کینہ گو کام
 ژہ و ن تائے یار کوث گوم
 جگہ غریباں کو رہ نم
 ژہ و ن تائے یار کوث گوم
 سندر زان جنس بو
 ژہ و ن تائے یار کوث گوم
 بہ تزاوہ کلہ ہر تل
 ژہ و ن تائے یار کوث گوم
 مہ کر صنوبر ت پرستی
 ژہ و ن تائے یار کوث گوم

۱۔ صنوبر ہر تفر
 ۲۔ اکھ سٹھاہ بو ڈکل
 ۳۔ دق۔ صنعت تہ صبیح
 ۴۔ مجازی عشق

بہ ماوے یارہ کیاہ گوم

یتیم تہ حال باوے
 دتم درشن بہ راوے
 بہ دل آوارہ کو رہم
 فرا تکیہ امہ تاوے
 اگر ماوہ میہ دیدار
 کرے نو پیمانہ گراوے
 مرے بولولہ جانے
 بے بو جانہ ناوے
 دل و جان بلکہ ایسان
 کھنڈن تل کلہ تہ اوے
 میہ جھم وونی جان بر لب
 یتیم بو نہتہ راوے
 وہاب اندرد نالان
 بہ کس وونی مندہ چھاوے
 بہ ماوے یارہ کیاہ گوم
 بہ ماوے یارہ کیاہ گوم
 جگر صد پارہ کو رہم
 بہ ماوے یارہ کیاہ گوم
 زلیم سوئے یہ ازاد
 بہ ماوے یارہ کیاہ گوم
 ستم جھم ہوکہ جانے
 بہ ماوے یارہ کیاہ گوم
 کرے ری پختہ بہ قور بان
 بہ ماوے یارہ کیاہ گوم
 کڈر چھ عشقے تب
 بہ ماوے یارہ کیاہ گوم
 چھ با آشفیتہ حالان
 بہ ماوے یارہ کیاہ گوم

۱۔ در بدر ۲۔ نکاح شمس منیر جھینو "ہول" عربی یا فارسی مانیس اندر ورتا و نہ پوان بلکہ عام پانچو
 چھ شایر امیک مانے "حسرت عشق" تصور کران۔
 ۳۔ عشق اندر بدعواس گر تھن والہن ہوتی۔

۶۷۱
غزل

مینه اند باد صبا و تو فریاد یار بوزم
مینه کاون خوش خبر آذینه از اسرار بوزم
سمه عشاق در بانغم قمری که ستوری نه از غ
تر لاله سی داغ لکه در بار بوزم
دیه برگ و لواز بلبله دادین دوا از
کره حاجت روا از بهر لاچار بوزم
برو به مهر بانی غریبین پیش آنی
بهر کس قدر دانی دیه دیدار بوزم
ز بهر چاره سازی پی مسکین بوزم
گوشت لفرین ز بازی شه پرهیزگار بوزم
گر می تشنه لب سیرانی از سر کش زبیر
به نخچیر زن نره شیر شه پیته تلوار بوزم
و لباس ناده از رویه ز تاب جعد کیوس
ز سنبل دسته خم شبنم چه کان تا تار بوزم

۱ سره کتقو ستر ۲ کاو - به چه عام شایری اندر کینه کینه جابیه فاصد امت گفتار دانه اپوز و ماهن چه
شعری در نه موجب مجبور سپید خف کاو نه عاشق منزه و دمت ۳ قدر دانی کره
۴ یه به بازی عام ماشوق چه لکه چارس اندر و تادان ۵ بهر پهرین ۶ مجلس اندر کره
۷ مشکدار ز لحن هنده پرنه لیه ستر ۸ مشک تا تار

غزل

در یغالو کبر چارک ناز رووم
 ز لوه و بنه سپن مے فاش سپس
 مینه و در و در کوم چشمین خون جاری
 پریشان حال اچیس در غم جو محمود
 به امید شکار کبک در ایوس
 مینه اوئم اندر و دبارو چانیک
 به خامی ایتحه منزه باز رووم
 مینه بینے ایتحه هرکانه راز رووم
 ز آب دپده سحر مے ساز رووم
 رفیق جان مے آواز رووم
 کلو ژول ته سختی شهباز رووم
 ته وونی از خوف سپر انداز رووم

دماکو غار موقه داد و بیداد
 به ناله زار ماسه آواز رووم

مے ایفس مے نخره مے پایز - شاهین مے آتش دایه سوتو
 مے سلطان محمود غزنوی مے سہ آرزو
 مے اچهر وائن بندر کان چلاون وول ماشوق
 مے نغلی مے انصاف ته نا انصافی - کاشتری یا طھر "فری یاد"

غزل

دریں دنیا یہ کنیر شاہ آرمووم
 وچیم تاشیر ہی جے ہیچہ زمانس
 متی آوٹنم گر یہا نہ بہ کپنہ
 مینہ چیم سے ہیچنا وان از ہونہ
 مینہ سے وونی رہبری کنہ یوان از
 چھ ناپو کسرف زن نیمہ وقتکی لوکھ
 بیچی بدکیش بد کردار چھی از
 بہ راز خود میر ساگر کانہہ تہ حریم
 وٹا بومنگ پناہ از این زمانہ

۱۔ بدخواہ (اصل) چھ پڑھن وول
 ۲۔ یہ سخت لہجہ اختیار کرنے ستر
 ۳۔ چھ ہیچہ کیتھ کن اشارہ وٹا وٹا چھ آخری دم بن اندر وٹا یہود نہوٹوس ٹنٹ
 ۴۔ خالص شاک بنات

رباعی

مینہ کر دل زائہ تہ تس کن کو نڈم
 مینہ مال و ملک پتھہ باز اہ و تھو نڈم
 کو نڈم تی پینہ سورمت کائہ اسے
 مینہ و تھن رنج تہ تھنہ گاسہ مو نڈم

۱۔ ادس پڑا پو (نقل)
 ۲۔ چھ تھنہ گاسہ کائہ رنج ہیچہ ہیچہ بہنہ ستر
 ۳۔ سہماہ عذاب چھ گڑھان -

غزل

سر لافشته یہ مینہ در تقدیر چھم
 گزشتہ نہ تقدیر سے ہرگز بدل چھم
 کھیو ولس گاہ حسرت و افسوس غم
 از فریب بکر کورس نس شادمان چھم
 تر و ولس بویہ و سُریر بیٹھ گوم اب چھم
 نیم کشتہ چھس پریشان خستہ حال چھم
 موقرہ موقرہ مینے تمیک تا شیر چھم
 نتھ کر بے فایده تدر بہر چھم
 گاہ چاوان قند شکر تہ شیر چھم
 دُوب مینہ و و فی و رت پد رجا کبر چھم
 و نہ ماوان باغ تہ تا مہر چھم
 از کمان ابرو مینہ لایان تیر چھم
 بر ہمیں سرمایہ نے ناز و ماب
 شیخ حمزہ سہروردی پیر چھم

۱۔ دُنہن تہ دنیا داری کورس
 ۲۔ اکثر سرمایس بیٹھ چھ و ماب نازان زہ
 "شیخ حمزہ سہروردی پیر چھم"

کتہ میٹری آب جوم

سور کوہ نم مارو متریے کتہ میٹری آب جوم
 نارو تنگل کیا چھ متریے کتہ میٹری آب جوم
 خونہ میا نے اچھ تہ کھور بالہ یارن رنگہ ناوی
 میہ چھ اچھ تہ کھور چھتے کتہ میٹری آب جوم
 مار زلفو نال وولہم زال یا مار سیاہ
 سنبلن تل کارہ پتریے کتہ میٹری آب جوم
 از کمان تیر محکا لوز خنجر قتل عام
 مودری کا تیاہ ہند رہ متریے کتہ میٹری آب جوم
 موہے پرستان گردیہ میخانہ گھمتی جھمومت
 زیادہ دہ بھٹم مارو چھتے کتہ میٹری آب جوم
 غرق دریائے غمس اندر چھ کا تیاہ خوشک لب
 آلس اندر تریشہ متریے کتہ میٹری آب جوم
 واما بو کر زندہ پانے زندہ نے ستن زہ زان
 از چھ اکثر بدعتیے کتہ میٹری آب جوم

۱ اصل اندر "تہ" بالوڈ ۲ مژگان و اصل، ۳ ریش سفید
 ۴ بدعتی۔ تصوف نہ شریعت اندر غلط کتہ یا غلط عقیدہ ان و اولی

پایانہ کیا حاصل کورم

از حق مینہ غافل تھو و دل
 از کار خود مجھکنا حجل
 دیارن بہو تم بار گناہ
 رو دس بہ شیطان مستغفل
 رقم ط جاملن سترن مینہ خوے
 رو دس بہ عصیان مستغفل
 از صحبت نیکان اثر ولس
 از کردہ خود چھس نجل
 در عیش و عشرت صبح و شام
 زھونڈم ہوا بے معتدل
 روزی نہ آخر تا تو شش
 دہا بہ سینی آب و گل

پایانہ کیا حاصل کورم
 پایانہ کیا حاصل کورم
 کتری کم جو اہرے فنا
 پایانہ کیا حاصل کورم
 خوش گوم کفرک گفتگوے
 پایانہ کیا حاصل کورم
 بو شہمتکی زالن و دلس
 پایانہ کیا حاصل کورم
 رو دس بہ غفلت ملازم
 پایانہ کیا حاصل کورم
 گئی موقرہ کرتہ و نہ ہوش
 پایانہ کیا حاصل کورم

۱۔ داد کرن و دل - ستر ستر گین و دل
 ۲۔ ہمیشہ
 ۳۔ قبرہ منزوا تھتہ تو نژک آبس بہ رہ اندر
 ۴۔ مشغول - رلیقہ

فَلِه رنگ گل انارِ گوم

سِلَه دَوخت برکت چھ پرتھ کارِ س
 گلِ عالم کر مُتھ تھتھ بارِ س
 گاتی آے گاڑے گے بیتھ سمارِ س
 تو بودہ زانپانہ پرتھ بازارِ س
 کوہ ماران کھستھتھ در بارِ س
 خاک راہ نتھتھ لالہ دستارِ س
 شالہ مار بند س تھتھ سزارِ س
 موجاہ ہیوتھ تھتھ گلزارِ س
 ویر ناگہ تریرہ کجہ بھوجہ کوہ سارِ س
 دفعہ آم سوران پوہ گوم مارِ س
 ہیرہ پور شچی بن پرتھ بازارِ س
 کووہ زانہ موتھتھ کوکتھ کارِ س
 بجہ برکھواری لہ وونی ترزارِ س
 ما پتھ نار یاثر بیتھ کجہ پزارِ س
 دورا کوڑے بیتھ سمارِ س
 فِلہ رنگ گل انارِ گوم
 فِلہ رنگ گل انارِ گوم
 دھچھ وارہ دید و در ہر یوم
 فِلہ رنگ گل انارِ گوم
 فنیض برکت بیتھ در ہر یوم
 فِلہ رنگ گل انارِ گوم
 لالہ مپے مپے گے پیالہ چوم
 فِلہ رنگ گل انارِ گوم
 نہرہ دھچھ بھلبادہ درہ گوم
 فِلہ رنگ گل انارِ گوم
 گرہ گرہ دیوہ سرہ کنڑہ ہاچوم
 فِلہ رنگ گل انارِ گوم
 یار ماتوت در بارِ س گوم
 فِلہ رنگ گل انارِ گوم
 خاباہ اوس منی آباہ چوم

پور گوم وادہ تہ سو گوم نارس فُلہ رنگ گل اتارس گوم
 دہا بہ امرس روز انتظارس چھوڑ اندیشہ کر توڑج گوم
 گوہ نہ ہن گذران منگ کرد گارس
 فُلہ رنگ گل اتارس گوم

- ۱۔ بار امانت - یس کا بیانیہ اندر یہ صرف انسانیت یوت ٹلن بار اوتن
- ۲۔ اصل اندر "چھی" مگر گوہ ڈنگس مہر عس اندر "نہقہ" لفظ ینہ موجب چھ اتینقہ
 "چھی" بدلہ "ہیتہ" جادہ شوبان
- ۳۔ موج ٹلن تہ موج ہسین چھ مارنہ کمر ایوی
- ۴۔ حضرت شیخہ سندس عرس نزدیکی یہہ برپوارہ پوان چھ -
- ۵۔ پریشانی تراو "چھوڑ" چھ اردو زبانی ہند "چھوڑ"

روٹ

ہن ہن تن دزمیہ ناری
 ون ماری شیر ہے گوم
 ون ماری شیر ہے گوم
 کھنچہ کھنچہ باز دوسری پوم
 ون ماری شیر ہے گوم
 رنجہ تمہ کی چھم بیاری
 شیر دنی محم ہے دادی دادی
 ون ماری شیر ہے گوم
 وچھتہ چھم تیر سین لاری
 زانہ گونہ سنگدل موم
 چاند با پتہ تجم خاری
 ون ماری شیر ہے گوم
 پیتر گنا زاہ چھے لاری
 سے سرتاج برہر قوم
 چھی مو حنا جشم ساری
 ون ماری شیر ہے قوم
 تنگ دکن سہ کران باری
 خار حالہ تفرسند کھنچوم
 فیض و رحمت تند جاری
 ون ماری شیر ہے گوم
 خوان لغھا کھوان ساری
 دہمو منگ تیر سے یاری
 دلوہ نیری ساری گوم
 ون ماری شیر ہے گوم
 بنیہ کانے مومنگ یاری

۱ دیوانس اندر دستہ ۲ خوری (اصل) ۳ نرم

۴ وہاں بن کینین غزلن اندر چھ معنوی لحاظ اکھ "عاب" — اگر تھ عاب و لو — سہ گوی زہ عین مجاہد
 پنج چھ سہ ملقم دو تھ عشق رسول "شارن اندر انان" یہ ستر تفرس لچر لطافت چھ تصوف چھ سجدگی تال تال دوا

۵ خیر خیرات (اصل) تندرہ صدقہ ستر او منیہ دٹر بالک

۶ بیٹہ تکرار تافہ چھ وہاب خالی ورتاوان -

نعل

گوئند کس از شوق دلبر و فنده اندر نار چھم
 کره کپاہ اندر جگر رنج در کمره زار چھم
 گل رخ نم سندی چو لاله تھو و نم برینہ داغ
 و دلہ و چھ داغ سیاہ کینتھ دلس انگار چھم
 از کمان ابرو و میہ کور نم تیر بامان بے درنگ
 و چھتہ سینس پارہ پارہ تیر خارہ دار چھم
 ہر نہ چشتو سحرہ کے تاثیر شیرین کور شکار
 شیر بر افسون گری بے وایہ جو دو کار چھم
 زلف کا کل دستہ سنبل نیتہ مامہ سیاہ
 مارے ماران سیاہ شہ ماران مار چھم
 نیتہ خنجر خنہ جان چھے کران سینہ شکاف
 جانہ سے و نہالہ ہتھہ و و فی تیرتہ تلوار چھم
 تنبلان دل عاشق سنبل گل رخ و چھتہ
 از گل سنبل بہ حسرتہ دو جگرے نہار چھم
 اے و تاب از جان دل صورتہ پرستی کر بہ ہوش
 رنگ بے صورتہ بہر صورتہ بہ جلوہ یار چھم

یہ پوٹو گندی نیاوہ سے بیا کھدودا سے منگل سے جو دگری پیٹھ چھ ماشوق شیر سینان
 یہ چھ شادس بیلہ اکر و ما بہ بین لوف من دھن شان ستر مقابلہ کرد
 الف) وہا تو تراوستی نہ کر صورت پرستی پیتہ کھ کا ملن تائے ترو و ن تائے یار کوٹ گوم
 اب) و چھ بطور نور لے لور جیش لے وہاب پر تھو بطور سیتو نورس چھے بد نیا اتصال
 اسے تروہ پائے تکرہ نہ کہتہ کہ چھ وہاب بارغ کر تھان کر تھان مجازہ و پیٹھ تحقیق تمام داتان -

دل مے توے دیوانہ گوم

جانا نہ حاصل پہنچے ترو لم
 مے نال شہارو و و لم
 درد ام کیو یے پیر سی
 وچہ کیا ہ عجائب ساحری
 ابرو کمانے خم کو رن
 اکھ عالمہ برہم کو رن
 نازن بہ ناز و ناز
 کیا ہ ناز بین آواز
 مس پیالہ چشم آبدار
 از یک نظر کو رنس شکار
 خستہ نہ بنیش مار چھیس
 مارن نشے لاچار چھیس
 کس زانہ کیا ہ حال و ماب
 وچہ شعلہ اندریم از حباب

دل مے توے دیوانہ گوم
 دل مے توے دیوانہ گوم
 چھیس بستہ ارجو دگر سی
 دل مے توے دیوانہ گوم
 شمشیر سستی شمش کو رن
 دل مے توے دیوانہ گوم
 سخطور سوز و ساز
 دل مے توے دیوانہ گوم
 میمر زلہ اندر خم
 دل مے توے دیوانہ گوم
 بستہ نہ اندر نار چھیس
 دل مے توے دیوانہ گوم
 چھم پارہ پارہ دل کباب
 دل مے توے دیوانہ گوم

۱۔ یہ کثیر تھامیہ و نیک نام کو دمت اوس ۲۔ "شم" چھ شمشیر جلا دیوہ آوازہ و مابن ناو کو رن
 ۳۔ ناز کران ۴۔ دلاس چھ مو سیقی بند لطف بہ مجازی حسک اکھ پر تو محسوس سپدان -
 ۵۔ شولہ و نہ ۶۔ زلفن ہنرہ تھپہ نشہ ۷۔ رودہ بیل ۸۔ بیتھہ ۹۔ مذہ شوق ہیں عشقہ
 رہنہ ستی و د تلان چھ -

غزل

۶۸۴

میہ از الحمد للہ یار ڈیوٹھم
ستادہ وچھ میہ استادہ صنوبر
زرویش آفتابہ درندامت
چوماہ چارده ماہ جینت
کمان ابرو برابر گون چارہ تھ
بہ قتل عاشقان ہنچہ خنجر و تہر
دوایہ درمندان سب کلقند
بہ خندہ لب نہ خوش تقریر نموند
بہ دیدہ دیدوے دیدار ڈیوٹھم
چوسرو ناز قد ہموار ڈیوٹھم
ظہور نور آں رخسار ڈیوٹھم
بہ گرہ ماہ سپاہ شہار ڈیوٹھم
کران از تہر جان پیکار ڈیوٹھم
سلاح بستہ سپاہ سالار ڈیوٹھم
ہیئہ تسنکرو اتار ڈیوٹھم
بہایہ جان صد ہمار ڈیوٹھم

بزم پر پلے آں پاکیزہ طینت
وہب در پیش خدمت کار ڈیوٹھم

۱۔ یہ غزل چھ باقی میں دہن غزلن ہند تریم ڈپ پھند و مطلع چھ ۷

الف) بعد سامانہ امشب یار ڈیوٹھم - پر بہن والضحیٰ ماہ رخسار ڈیوٹھم
ب) میہ امشب نور آں مہتاب ڈیوٹھم - بہ بیدار نہ اندر خواب ڈیوٹھم

۲۔ تہندہ دہ بچو زون
۳۔ عاشقہ سندس زوس پیٹھ حملہ کران تہ جان پیکار لڑا کران

۴۔ فصلت - سیرت

و سیر یارن جس میں نیوئے ادہ کوئے آم
 مسہ میانے پیالہ چوئے ادہ کوئے آم
 موختہ مارن فوتہ کوئے نم سون سپنم ترام
 لولہ مارے سپنہ بوئے نم ادہ کوئے آم
 زرتب تے شر کوئے نم برمندین شام
 تقدیرین ور کوئے نم ادہ کوئے آم
 شہار و نال و دلہم زال زاول دام
 گاڑہ ہندی یا بھڑ مارو لہم ادہ کوئے آم
 سورجہ چشمہ وجود کوئے نم چشمہ پس بادام
 بالی جگر س دود کوئے نم ادہ کوئے آم
 آم نہ زائہ بلکہ کیرلس عالمس بدنام
 خارہ دی دی نارہ پیرلس ادہ کوئے آم
 سوختہ کوئے نم پوختہ کارن بال اسب خام
 حقیرہ لائین موختہ مارن ادہ کوئے آم
 پھیرہ مالو خانہ خانہ روزہ مامے پام
 کرہ بوکتہ صاہ بہانہ ادہ کوئے آم

عید کا ہنس منتر تادہ لوکھ خاص و عام
 نیک بدتہ نرو مادو ادو کوئے آم
 و ہبہو منگ ذات پاکس اند برا سلام
 کرہ زریئے تیرہ خاکس ادو کوئے آم

۱۔ ایمانہ شراکب مس (اسل) ۲۔ زرد پس تب جسمس تہ شرجکرس
 ۳۔ زالیقہ ترو ولس ۴۔ سولس ۵۔ سیاہ میشرہ
 ۶۔ وزن نقادہ خاطرہ "میوختہ مارس" بدل "میوختہ مارن" در تو ورت ۔

۶۸۶
غزل

چہ حسن خلقتس اندر یہ آدم
مدا چھے آدمیس آد میت
رضا و زن پر ادس بلہ تو کل
مہ گرتھ مغرور کینہہ بر مال دُ نیا
یہ دنیا بازی گدا بے دُ سا چھے
مہ تھا و از اہل دنیا کینہہ تہ وہ مید
از چ یاری فریب و بازی گاری
بلا شک واقف نان دشمن جان
ہنجو مالس رتس زاکان چوتشنہ
اگر کائنہ آسہ اندر قوم آباد
چھے خود دینی خود دی تہ خود دلپندی
ہو نہ تہ کسب از چھے جال سازی
دنا بونہ تہ سیود نہ سادہ لیکن
یہ تہ در میوہ شیرین مغز بادم
بہر دم تھا و در دل تور کئے غم
برابہ روز خورش بر ز یادہ تے کم
یہ زان بے دُ سا چوں آب شبنم
کیرن گاتیاہ بہ بازی خار بہ ہم
چھ کارس پتو ساری یار تا دم
زوک دشمن از زان یار محرم
بجائے بای سنتر بایس چھ ماتم
چھے ہنجوس مول دشمن رو بہ حکم
چھے تھ قومس سہ آبادی پٹھاہ غم
پہرے سبیر از پیری یارس کران زم
سپدیش نادان سپن مشہور عالم
رہ چھکھ کائنہ جانور از شکل آدم

۱۔ سادہ روی خود تہ ندوہ بون - اشارہ قرآنی آیس کن لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ - ۲۔ ہبہ - ۳۔ دنیا داری روز قیام

۴۔ سیرن واقف - ۵۔ آبادی - آسودگی - ۶۔ تشبیہ ہوتے ہندی پانچ

۷۔ جھنگل گتھ - ۸۔ تیلہ نادان انسان - ۹۔ ہون نہ تہ کسب کن بیدہ - ۱۰۔ چھ مشہور عالم بنان - ۱۱۔ اصل کابین
۱۲۔ ہون نہ مندان چھنہ کائنہ تہ پڑتھان -

مردیف

ن

تفہیم



مناجات

تریبہ دیتھم موہ رو سے زو جان
 تریبہ کو رتھم مشکل آسان
 میہ ہیو نا کارہ تہ نا دار
 یہ چھنے رحم اے رحمان
 کرم نہ بندگی تے زانہہ
 سراسر در اس نا فرمان
 میہ روٹ بد صو جتن بند خوے
 ز کار طفنگی نا دان
 کرم حاصل پشیمان
 تہ خامی در اس بونا دان
 میہ کو ر ضایہ پنن اوقا تھ
 میہ کر زو تم پیتم تاوان
 تھو م نہ نیم زانہہ گردن
 کرم تے کار نا شایان
 وہاب از کار خو دیو مٹ
 رچھم از قہر اس طوفان
 بہ چھس ممنون از احسان
 بہ چھس ممنون از احسان
 تھو و تھ استادہ اندر کار
 بہ چھس ممنون از احسان
 سو چھم شرمندگی کا تراہ
 بہ چھس ممنون از احسان
 ز صو جتھ گوس تہندے بوے
 بہ چھس ممنون از احسان
 میہ راوری درہ بہ نادانی
 بہ چھس ممنون از احسان
 بہ لہو و لعب درہ تہ راتھ
 بہ چھس ممنون از احسان
 رٹم نہ کھو ر تہن مردن
 بہ چھس ممنون از احسان
 بہ دری یا سپرہ وونی گوشت
 بہ چھس ممنون از احسان

راتمن ستی رو تھنہ بہنہ ستی صحت (اصل) : ستی صلیح (اصل)

ستی آخری و مرہ سنز پینہ و دل تادن

نعت شریف

اے افسر شاہ و گدا دے رہبر دنیا و دین
 آدم ثریٰ لبتہ در وجود عالم بزرگت در سجود
 طاف و یاسین نام پاک قرآن ز حق بیام پاک
 منبع ثریٰ فیض جنتش مشفق ثریٰ عاصی متس
 در روز و شب ہر سال ماہ امت جد اثر او تھ نہ
 اے شاہ عالی ہمتی زانہ ماں شریف نہ امتی
 از رحمت پروردگار کیا کرہ دوزخ بے بار
 یمن و چھو رحمت رو برے لے کیا بخت آہد
 معبود از ہر مادہ نہ مقصود جن و جانور
 کسمی کور سجہ تو در ملک دور زمین سپر فلک
 کس دوت عرشش بشر نور خدا از چشم و سر
 کسمی کور بہ پیش کردگار از ہر امت نالہ زار
 اے سبید عالی جناب مسکین بہ در عبد الوہاب

ثرے خالقش اسکھ مدثرے مالک ہر ان این
 ثریٰ لبتہ ہمہ بالود لود لوح وقلم کوہ و زمین
 ثریٰ فیض رحمت نور اکھ بر اولین و آخرین
 قہربان عالی متس صدافین صدافین
 ثریٰ صاحب امت پناہ چھکھ رحمتہ للعالمین
 تھو د تل اسمی چھی پیمیتی کر یو ٹھ دست نازنین
 ساری کر صوا سرتکار چھکھ ثریٰ شفیع المنین
 لذت لو بن از چار جوے اب دے دوا نگین
 مطلوب از خیل کبیر محبوب رب العالمین
 کسمی سہ در خدمت ملک زیر جلوروح الاہین
 و حجت سجہ تو کا لبتہ کر جرم توی در آن داین
 کسمی کر کفایتہ سخت بار صوم و صلوات ایچین
 تھو دم دعا و در مستجاب ما دم جمال نازنین

۳۲۔ آنحضرت صلعم ہن ہند و زہ قرآنی ناو۔ قرآن کریم
 دہم سورہ چھ طہ خطابہ پرتو شبہ تریم سورہ لیس خطابہ پرتو رصا گزخان ۲۷ نشر اوتھ نہ۔

۵۔ ۶۔ جنتس اندر چھ زور کہ لہ بیان کنہ آخرہ۔ اکس منر آب۔ دویس شراب جلور تریمس دہ دتہ زور مس
 پانچہ۔ دبا چھ دو انگین تریمہ تر زور کہ لہ کن اشارہ کورن عالانہ ناری پانچہ دو انگین صرف پانچہ ہونے و نالی۔
 ۹۔ عالم ملکوتس پرتو۔ ۱۰۔ فرشتہ ۱۱۔ کم ۱۲۔ برانہ عہدہ کہن شریعت
 اسی سورہ علاوہ روزہ پانچہ علاوہ دوس اندر زمانہ تریمہ۔ آنحضرت کو پرتو لیس امتس یہ پور کم

منقبت حضرت سلطان

مریدان مخلص بہت چھ سلطان
 پریشان خاطر تکین در دل
 عزیزین بے کس ہند کس بہر کس
 مریدان مشرق و مغرب بہر دم
 بہت محتاج از فضل الٰہی
 دو کھن دادین چھو کن سائین سہ مرہم
 بہر سو آفتابگر پاٹھر پتر نہ لان
 چھ کوتاہ فخر اندر ملک کشیر
 نیٹھ لبس کاشترین لوڈ فخر زیبا
 انہن تہ گاشتر رتین کور حشمن
 فقیر مغلن تہ تنگ دستن
 نیمس سلطان دیہ لٹش کانہہ نینی نہ
 وہاب از حاجتہ مو محتاج بہ در
 بہ عصیان عاصین رحمت چھ سلطان
 عمن نہ ماتن ذیحت چھ سلطان
 ممد بر یاری و عزت چھ سلطان
 بہر آزار دل شربت چھ سلطان
 روا کرہ رون ہمہ حاجت چھ سلطان
 شفا از حق بہر علت چھ سلطان
 ز حق رحمت بہر ملت چھ سلطان
 تھکین لبس کاشترین زینت چھ سلطان
 پیے دنیا و دین عزت چھ سلطان
 اچھن ہند لوڑ تہ نعمت چھ سلطان
 غنی تہ صاحب دولت چھ سلطان
 شہے باشان و پاہم شوکت چھ سلطان
 کدیم حاجت مہ دافت تھ چھ سلطان

۱۔ سارے منقبتس منزجہ عربی تہ موجود تھا و نہ امت
 ۲۔ بہر شان و شوکت تھا و نہ دولتی تھا ۳۔ اگر حاجتہ باہتھ

تہ چھس داغی سگ دربان سلطان
 نمک پروردہ از خوان سلطان
 مہیم مطلب ہٹھاہ اندر دل خود
 و بہن نہ کالینہ پانے زاہد سلطان

غزل

۶۹۳

صد شکر از روی نصیب و دلش به کوئے نازنین
 در دلس سببم طبیب آں ماه روی نازنین
 ازاد فرو عطر گلاب بو زرم میہ از دانش حساب
 ریحان و سنبل کامیاب گامت ز روی نازنین
 نیران ز مشرق ماه و مہر لاراں سوی مغرب سپہر
 ہر ذرہ زن بستہ بحر پیوست بہ سوی نازنین
 لوح و قلم کوہ و فلک دیو و پری جن و ملک
 شام و صبا تم یک بیک در گفتگوئے نازنین
 الحمد للہ الحمید از یار بے حق چھس سعید
 از چشم سروا راہ بدید ڈیو ٹم موسیٰ نازنین
 خلق جہاں ساری جمع پر وانی زن گرد شمع
 محتاج روی بیت از طمع دسار روی نازنین
 طائب چھ اندر تاب و تب برگزید و نہ روز و شب
 کپنہ سیر گے کپنہ تشنہ لب از آب جوئے نازنین
 و تاب مطلب یاب گوئے تشنہ نے سیراب گو
 صد شکر بفتح باب گوار روی خویئے نازنین

سے عقلہ ہندہ اندازہ سے فلک - آسمانی کائنات -

سے خوش نصیب سے موعے مقدس آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم میں اللہ سہجری
خواجہ نور الدین البیہدیری سہندہ ذریعہ کثیرہ و اتنا و نہ آوے گوڑے اوس یہ موعے مقدس
حضرت نقشبند صاحب اساتس اندر پتو آوے حضرت بس اندر امہ خاطرہ جالسہ پاک نیار
کر نہ سے تہندیس روئے پاکس کن سے مطلب بسن دول -
سے دروازہ آوے مرقہ رادینہ -

دستہ و سیرے کوٹ چھ گوشت پھلہ یے موت میون
 انتہ پے تہ یوت چھ گوشت پھلہ یے موت میون
 سہ نہ لانکے کہہ شانکے مس پیالا پھیون
 مست پندرے ہوت چھ گوشت پھلہ یے موت میون
 شالہ باغی مشربہ لاگس وگہ نے و نہ وون
 وون مینہ کاون توٹ چھ گوشت پھلہ یے موت میون
 نیتہ ما بجہ برلیوارے تزار گوئے زون
 شیخہ بندہ ذوقہ توٹ چھ گوشت پھلہ یے موت میون
 گڑھتہ کاو و نیتہ پائوس غوصہ تراون پرہون
 یوت کیاہ نیتہ ہوت چھ گوشت پھلہ یے موت میون
 تیلہ ملہ کس ناوہ سانس لس چھ عادیہ پرون
 تیلہ ماژ ووت چھ گوشت پھلہ یے موت میون
 وہا بن لس بالہ یارس پونہ دستہ اون
 گلہ رنی کن موت چھ گوشت پھلہ یے موت میون

۱۔ شالہ باغ اوس شہر مشربہ پڑا و قنہ نیمہ و جہم مشربہ بدم دار لکینہ پتہ اکو شہر کر لوکھ اون پوسن پھلہ
 جھاد نہ یوان۔ از چھ یہ باغ اوس مشربہ تہ لہن تل ترہین ناوہ گوشت
 ۲۔ مینہ زون۔ مینہ کور قیاس
 ۳۔ واپس و قنہ اکو عقیدہ مند حضرت مبر بابا جیدر تیلہ مولی سندس
 ۴۔ س عام پاکو ناون مشربہ کڑھالان۔ از چھنہ اٹھ مرس پیٹہ تیلہ ملہ ناوہ سال آسان۔ امید بدل چھ
 گاندہ بلہ حضرت قمر صابن مالہ لگان۔

حال یارسون

حال یارسون	بال لُز نس تیز نارس
حال یارسون	زال کیا چھپس کالہ ماری
دُٹم مینہ گو دشمن	بزم دتینم لو کہ چارس
حال یارسون	غم مینہ بارسے لودنہ بارس
بشترنے کرتے ہیں	چھم نہ کہنہ دوزخیختیارس
حال یارسون	دیر کیاہ بوناوہ تارس
دور چھم پوتون	سور کور نم دودہ دارس
حال یارسون	موت کورنس کارہ بارس
سأل ہیرہ تہ بون	مال کورے کہ ہارس
حال یارسون	لال سجدہ کنیہ کارس
تینہ لاگس تن	ونہ یارس کونہ پیرارس
حال یارسون	نہ پانے کیاہ بہ دارس
دوہ چھم کوبس بون	لجہ کور نم نو بہارس
حال یارسون	کرہ کیاہ دوزی کہ کارس
دوس تہ دشمن	ولہ لو چھکھ موت زہ کارس
حال یارسون	زائے کا تیاہ ہجہ مزارس

۱۔ بین شہ تاسیہ۔ ۲۔ یہ چھ کا کہاوت ہے۔ ۳۔ نہ ہندس پس اختیار۔ ۴۔ "ایں زمین" کہیلہ منتر چھ
 ۵۔ سعادتن وائس با جس رعب کر تہ دودت بوج ماحش تہ "تھونہ" کران تہ نالہ مہر زمان دیتی چھ مطلب
 ۶۔ نہ جیتے میں جابہ نہ تہ مہر مہر تہ سعادتن بہیہ لود۔ ۷۔ اس رعب کر تہ۔
 ۸۔ نہ تہ تاسیہ۔

۸

رو

کالماتی بالیڑھانڈان
 بالیڑھانڈان کالماتی
 مینہ چھ مٹی سنہڑہ ویرہ کوٹ
 حقہ سہ جگرک مازپوٹ
 ہند سہاہ نالی لاگتھ
 اتھ کھو کھنہ زارڈاگتھ
 اڈن لاگتھ دڑا وینچھنہ
 سانگ عشقن لوگ بچھنہ
 رگہ کس کئی لوے لستر
 اوس یکسان دل تہ دلبر
 اوس در نقد پر دور پر
 مرہ رتس پتہ کرہ پور پر
 کوہ سجدس کھسہ سجدس
 عشقہ جذبہ آو وجدس
 یارہ سنہڑے وتہ ہنر لڑھ
 عاشقن چھہ وصلیچ پڑھ

لا لہ موت مجھون
 لا لہ موت مجھون
 دسہ اندر خون
 لا لہ موت مجھون
 تیر سنہڑے مون
 لا لہ موت مجھون
 اوم پیالانیون
 لا لہ موت مجھون
 دگرہ کس پوک خون
 لا لہ موت مجھون
 گوس چیلہ ہون
 لا لہ موت مجھون
 آقباہ تہ زون
 لا لہ موت مجھون
 ساز دسہ رمہ گون
 لا لہ موت مجھون

دہب خوش روز تہ بوز کیتھ ہند مضمون
ہا دیار س در دگ سوز لالہ موت مجنون

۱۔ مجنون (اصل) یہ چھ لیلیا مجنون قصہ منظوم روپ

۲۔ دلہلہ گری چھ و نان بہ لالہ تر و دو بین ہون یلہ یس سیدے مجلوس نشہ گوہ لالہ ہندی
مال کوثر شہن۔ یہ چھ زہ مجلوس چھ ہون اندر اندر گتھ کران تس گوہ تک زہ کوٹھہ شہر
زائتر چھ ہونی رچھ متری تہ اتھ پٹھہ کوثرن میں قبل عام صرف پچو و پاہ مجنون تکیا زہ تس
بنیو و جانور تہ سہ دراد و ڈھ۔ جانور بنیو دامہ موجب زہ تو اوس شاہ پری ہند دہ دچومت۔ یہ کہ
فانہ سہ پانس و ہی ہیکان اوس کترتھ۔

۳۔ دھلیجی (اصل)

۶۹۴ غزل

مینہ اندری کُری نہ سپنس کبابہ لولہ ناردن
 مینہ جان نازن سپنس ربابہ گوم تارن
 مینہ الفیہ قد کورن خم بہ مثل دال از غم
 سو کھس اندریہ نام مینہ پوون بازی گاردن
 مینہ ہندیس اب کورن غم گریہ اب کورن غم
 بسر شہلاب کورن غم فدا فکر زہر آرن
 یہ دل بہجور گومت تنے تنہور گومت
 مینہ اڈی جن سور گومت اچھو چھیس خون مارن
 غم سپنج غم مینہ گو د مینہ حقوون لیلہ ون دود
 سیاہ چنمو کورن غم جود ز عشوہ جود گاردن
 بہ گرد دستہ گل اویزان شاخ سنبل
 ز نیش تار کاکل بچھس امی کالہ مارن
 دو دستہ گل زہر و خنہ شکر دانہ چھ پوختہ
 دہان غنچہ شکر لب ہمو نچہ منتر چاہ غنچہ
 دہا تو ترا و غفلت رفیقن لیش زہر چھکھ نہچہ
 دو منزل کر زہر پیمتھ کُری بازی لکھ چارن

۱۔ نازنین زووس ۲۔ زور و رگن ۳۔ انبار۔ ڈیر ۴۔ دند ۵۔ دندہ مان
 ۶۔ شعلہ (اصل) (نوٹ) پیمتھ غزل اندر چھ "صفت" متالغ " بار بار ورتاؤنہ آمیز۔

غفرل

وچھتہ از تمام سمسار س کا تیاہ زائے کا تیاہ زمین
 سو کہ دروگہ مال بیٹھ بازار س کا تیاہ بیوت کا تیاہ بیٹن
 یہ چھپہ چھڑہ بل گڈ بوج وقت گنہہ چھین گنہہ بوراہ بیٹھ
 گنج بازار چھہ حشر کا تیاہ کھو کا تیاہ کھین
 دوت پرتھ جا یہ یہ شہلاب کوت منکل یہ گرداب
 گلے بل ز اوئل آب کا تیاہ چو کا تیاہ چھین
 کا تیاہ چو یہ مونگ ٹھہ کا تیاہ آے کا تیاہ گے
 نیمہ پانز لہ سار نی بے کا تیاہ بیتر کا تیاہ بیٹن
 ہفتہ بر جوے اندر جوے سترہ روے اندر روے
 وچھتہ آتھ سپندہ در سوعے کا تیاہ سپرہ کا تیاہ بیٹن
 کردیان وچھہ گردش کیاہ چھہ قود رنگ در دش
 وچھہ وارہ ہتھوڑہ پانس لٹس کا تیاہ آے کا تیاہ بیٹن
 دہبو وچھتہ بیٹن حال راوی آتھ منترہ لال
 اوئل منترہ راوی ال کا تیاہ دوہ تہ کا تیاہ دین

۱۔ مہاراج رنجیت سنگھ کی یہ دعا بہ عہدہ پنہنٹہ و نیوکام شہر کی یاپا ایشی جی ہند شیش منڈی چھ۔ ۲۔ مقرر معاد
۳۔ ہتھ لار علاقہ چھ پینڈہ ۴۔ اکھ اکس منڈی و بہ کوٹہ ۵۔ ہمہ کوٹہ منڈی کی وقتہ ستر پھر
انسان بیٹو شکل و چھان چھ ۶۔ کوٹہ کوٹہ کوٹہ آہ چھو ۷۔ پنہنٹہ چھ وزن چھان بیٹو
۸۔ ایام شباب

غزل

دلیو تھم مینہ در باغ نشاط بایار نازنین
 گوسن نکھ با اعتیاط در لالہ زار نازنین
 سرترو ووس زیر قدم از یک نظر کورس عدم
 دم دھتھ ہویدا گوشہ دم از بوی تار نازنین
 محمود اندر ناز اوس دل خوش بہتھ ممتاز اوس
 کیا نام نوزک ناز اوس اندر خم نازنین
 مطرب و جھیم بہتھ ساز و نئے ساقی بہ فکر جام مے
 مستانہ خوش در گرد و نئے ہر سو نثار نازنین
 سنبل زدستہ مشکبار بلبل سین بے اختیار
 تھتھ حسہ گنجس را چھو مار شہار مار نازنین
 گاہ اوس خوش فموار نے گاہ ہوٹھ پیچہ ایشا نے
 گاہ موت نے گو گلزار نے گاہ کو بہار نے نازنین
 آہستہ گو بر جوئے اب گلدرستہ اوس از گولاب
 ممنون اجمان گو دلاب از یک اشارہ نازنین

۱ پانتی نشہ نابود ۲ ظاہر ۳ یہ غزل چھ دہان متن دوہن اندر

لکھت ینلہ سہ لعی اثبات وظیفہ کماوان اوس

۴ لیس اندی اندی

غزل

چُھ فانی دورِ دنیا سو رہ یاؤں
 بہاں فانی بھروسہ کیا چُھ تاؤں
 یوں کھنڈِ موت و نکھِ بدوے زرد آنا
 سراسر چُھ پین پان بندہ چھاؤں
 سرسُئی چُھ کُتر تیر و چُھ پین سسر
 سرسُ شمشیر غارس سپر باؤں
 کبری سیراب حق از آب کو نثر
 ترہ کا نثر شاہ تشنہ و جہن تریش چاؤں
 دہی حق نعمتِ جنت زبیبے شک
 گریستہ آسہ کا نہ کثیر شاہ سہ کھاؤں
 اگر کا نہ آسہ گوشت کا نہ لہ گہر
 زبیبے بدوے اچھ دانی مو کہ لاؤں
 بُدی مید کا نہ کری لش کر نہ نیکی
 سہ تیر سہ کپنہ اند دل مالشراؤں
 پیوست یس آسہ لش کر دستیار ی
 عجایب چُھنہ زندس مہردو پاؤں
 دہا بس یہ چُھ درد دل آرزو و دوزی
 الہی تھہ مرادس داہنہ ناؤں

دُجھن پُن پان

اگر دُجھن چھ تریہ کنہہ بجا طر
 زہ پانسی نش لبکہ دلک سر
 پہ چھ در عالم تہ چھ در آدم
 سرس اگر چھ گرس تریہ محرم
 بہ امر تابع ہمہ بقدرت
 فلک ملک ہیہہ بینیہ خلقت
 زہ دُجھن ہیہہ صنعت بدیدہ دل
 زہ بیج و ہیہہ ہیہہ یہ عا صل
 دپان ہر دہ ہزار عالم
 میہہ نشہ زیادہ ہو گنزی ری کم
 گدا تہ شاہ ستارہ تا ماہ
 چھ ہم بہانہ سہ پانہ چھ شاہ
 بہودری تر سا جہود آری
 زرخوان یغا کھوان ساری
 یہ ہیہہ جہانسی تہ چھ تریہ پانس
 دما بہ رہس پین شہ پانس
 دُجھن پُن پان

۱۔ مَوَل ۲۔ مَوَل ۳۔ بچہ دانی ۴۔ اردہ ساس عالم ہنر پوایتی گز نہ چھ
 اردہ ساس عالم وہاب چھ و نان زہ میہہ چھ یوان اہہ زیادہ عالم قیاس اندر یا شاہد س اندر -
 ۵۔ چھ دُنز ۶۔ پراہہ عہدہ آری وایس کاس وزیر عظمس "دیوان" و نان
 س آریہ -

غزل

کجا مجلس امی لولہ نازن ز اُجھس ہو چھو و پر زن
 بے لحاظ خون میونے چون شہرین شہر زن
 سوئے رویے یار و چہا چہم بخاطر اشتیاق
 آم از ابرو کمان جگمان بہ سینہ تپ زن
 مشک تاتارک نشانہ زلف تم سندانہ دام
 چہم بہ جان و دل گرہ اندر گرہ زنجیر زن
 عاشقان از زخم خنجر خستہ خاطر سینہ چاک
 دست از جان شستہ ہم پالش پیرتہ تکبیر زن
 مصحف رویش کران سنگین دِلن اندر اثر
 تنہم زخم حس از قدرت حق رحمتک تا شہر زن
 یس یہ تم کھوون مقرر لست بہ اندر بختیار
 چھت سندانے خار نہ شر موختصر تقدیر زن
 اے وہاب از حیرت و افسوس خوردن کیاہ شود
 زونمت اوئے ز سیر دنیا مار سندانہ جاگیر زن

۱ گند ۲ زوہ نشہ اتھ جھلجھ ۳ مرلن پٹھ تیار

۴ افسوس کھینہ ستور

۷۵
کره یو بے مالہ پوشن

کره یو بے مالہ پوشن	وہ لہ یارہ بہتہ گوشن
کره یو بے مالہ پوشن	چھے حال میون روشن
لاران مینہ نو تہ والنس	دل نیتہ چھم ترہ جالنس
کره یو بے مالہ پوشن	مرہ نش چھے بے تو شن
گاجس پوشین مارن	زاجس لہ لولہ نارن
کره یو بے مالہ پوشن	دیتنم بھکار جوشن
چھم سور بہ نشہ مخمور	اچھن مینہ بالہ گو سور
کره یو بے مالہ پوشن	کیاہ دیرہ بادہ پوشن
ازدیرہ خون ماران	در بانج چھیس بے پاران
کره یو بے مالہ پوشن	کدوہ یارہ چھکھ ترہ روشن
بیتہ موچینے ترہ لالہ	بیرک بیری مینہ تھاوکی پیارہ
کره یو بے مالہ پوشن	موروش موہے فروشن
بردرد چھ انتظارس	ولاب بالہ یارس
کره یو بے مالہ پوشن	گنر نازنیہ ونہ گوشن

۱۔ سخن گڑھان ۲۔ عشق شراب چہنہ والہن مخمور عاشق کیاہ دیرہ ؟
۳۔ عشق شراب گنن والہن عاشق ۴۔ گنن

غزل

دلیر گشته یار و لقا را منت
 چیس چیم نه پانس کس تنگی با و ده
 کس گوشن چیم یار روشن
 انتن حیللاه و نش دلیلاه
 در دام لبسته چیس خوار خسته
 دل تمبللا و ده مس گوم چا و ده
 ز آجس نارن گاجس یارن
 آخه پیه نا سادس پییه نا
 چیس چیس بال درانتظار انتن
 کس بوکره جان نشار انتن
 پوشن از میه چیم بهار انتن
 کینه رنگه بهر شکار انتن
 ماران چیم کالیه مار انتن
 چیمو چیس پیر خمار انتن
 داد و ده و نه چیس بهار انتن
 به میرده توته بر مزاد انتن

و باب مسکین بیچاره و غمگین
 چاکرن سوتی در شمار انتن

۲ پانه چیمو و ماشوق پیر خمار

۱ از چیم و نان کس حیللاه

۳ اهل و ائمه نا

غزل

تریہ ماڈیوٹھتھ بہ کلشن سرو قد میون
 تمس کمر تام وون مت نیک و بد میون
 آپڑ دنی تھے سہ کور مت نارضا جھکھ
 خبر کینہہ جھیم نہ کس اوئے حسد میون
 ترہ للہ داوہ کر تم دست یاری
 تریہ جھے لازم کرن و نہ کین مد میون
 کس میا نے زلوے و ذراکھ سوالاہ
 کرسی نہ زانہہ و نئ ہرگز سہر میون
 وئے کس پادشاہس میانی احوال
 درون کو چہ سلطان چھہ مد میون
 سہ یڈوے اکھ نظر تر اویم برحمت
 بلی بے شک یہ سپنہ دادی لد میون
 و ماہور و ز تو خوش بیہتہ سا تھاہ
 تے حاضر اتھ ناظر چھہ حسد میون

۱۔ بیتھ کو ترہ "برون" آسن۔ نتہ جھ "درون" لفظس کاٹرس روز مرس "نہیر" ترجمہ کرن حالانکہ
 فارسی پانچو جھ امیک معنوم "اندر" یوان۔ تیاوس واپس اریہن مریں حضرت سلطانہ بندہ ستانہ دئے ورن تو کو ترہ برون
 ۲۔ یہ شارچھ اصلس اندر نہہ ناد نہہ بیوہ آمت۔ نقلن اندر نہہ جھ غلط بھریہ آمت۔ اسہ جھ اصلک
 اچھہ بچھہ جھ یہ مصرعہ نوں کوڈ مت۔ حالانکہ مانے کھرہ کرس اندر جھینہ تو نہہ کانہہ اتھ دتھ پوان۔

دیوانہ دل گو بلبلسن

وچھ کیاہ پھلے لچھڑ گٹن
 لوگت شگو نہ سنبلن
 لچھڑ پھلے از یا سمن
 گل لور پھلے آرو بن
 درہ کیمرتہ مول نیوی پوش
 بنبور موت یمبر نہ لن
 خوش روز از نور روز چھ
 کمری کارہ پتر کارے کلن
 بھونج آرو ول تہی ون
 پزارو نہ لارو پانتر لن
 پیپوش پھول مانہ سرس
 دیت موح در ہر سوڈ لن
 دیوانہ دل گو بلبلسن
 دیوانہ دل گو بلبلسن
 چھ کر او کمر دتر کو سمن
 دیوانہ دل گو بلبلسن
 وچھ ہندہ وندے آو پوش
 دیوانہ دل گو بلبلسن
 تاروز پھل کیاہ سوز چھ
 دیوانہ دل گو بلبلسن
 گو کا وہ کو ستو برس کنن
 دیوانہ دل گو بلبلسن
 کوڑ زور ابن اگر س
 دیوانہ دل گو بلبلسن

۱۔ بوٹم تھرہن
 ۲۔ "نیو" چھ اکھ نہری پوش
 ۳۔ وندس اندری
 ۴۔ اکھ پوش یس جادہ بن نفلس اندر کھسان
 ۵۔ اکھ پوش

۶۔ ہمالہ بالہ سلس چھ بڑا نہ پٹھ "پیر پنجال" دیوان لکھنے "پنجال" بنیا و کاشتر "پانترال" - تہ "پانترال"
 ۷۔ "کاو" چھ ای اندرہ ضرب المثل بنیومت -
 ۸۔ مانبل سرس
 (نوٹ) چھ بانس چھوہ مان لکھنوی ترودمت

غزل

جان دندہ ہے یارہ کیخا یارہ کیخا دندہ ہے جان
 جان مہر دس کیا دندہ دھنا کیا دندہ دھنا مہر دس جان
 پان ہا و تم تر لہ ہیم شر تر لہ ہیم شر ہا و تم پان
 میون در مان چون درشن چون درشن میون در مان
 بے وایہ دیتھم تیر تیر دیتھم بے وایہ
 از جگان کور تھم گپر گپر کور تھم از جگان
 جو د کور تھم سے جھم دود دود جھم سے کور تھم جو د
 کان سین کا تیاہ ام ام کا تیاہ سین کان
 چانی کو کل سنبل زن سنبل زن کو کل چانی
 ثعبان یم تر ایل جھی جھی تر ایل یم ثعبان
 روخ چونے گل دستہ گل دستہ چونے روخ
 تابان زون زن جھے موکھ موکھ جھے زن تابان روخ
 مطلب جھم مے دیدار دیدار جھے مطلب
 ایمان یارب وہیں وہیں یارب ایمان

نوٹ: یہ سہ طرزہ جھمیتہ دیوانس اندر بیا کہ غزل تیر بیک مطلع جھم
 بہ جھیں مسکین سا فرما نہ جھیں بہ مسکین بہ غمگین جھیں بخاطر بخاطر جھیں بہ غمگین
 یہ صنعت عکس جھم امہ وقتہ سا ہنس ادبس اندر اکھ جھمیتہ بہ این دندہ
 سا اردہ ۲ و ہا بس (اصل)

غزل

لُتے گزشتہ سرو ناز انتن دوشبہ گوم و دوزی تر و باز انتن
 چھس پر اکندہ بہر دفع علم مطرب وئے و صولہ ساز انتن
 بر بہار و عراق تہ شیرین فارسی راست در حجاز انتن
 بہ تماشاے نعمت دل سوز دلبر نازین بہ ناز انتن
 سوئے حجاب کعبہ جانان دہ سجده پرہ نما انتن
 محرم راز مطلب محمود جان جانان من ایاز انتن
 کہ تہ کینہہ چارہ از ہونہ سیر سہ چھ نادرتہ و دوزی لبتاز انتن
 بیتہ زانکہ تہ بصد زاری بہ نیازی سہ بے نیاز انتن

اے وہابِ یحیات چھ مطلب
 یار چوں عمر دراز انتن

۱۔ وصول چھ موسیقی ہند اکھ آہ و صولہ و این و ول

۲۔ بہار۔ عراق۔ سیروز (نوروز) راست تہ حجاز چھ موسیقی ہندی مقام

۳۔ دل زالن و ول سہ نایاب نہ سکھن و ول

۴۔ نادرتہ ساز چھ الکی معنوں کو نہ و لفظ۔ بیتہ چھ شارس اندر نوٹن تصنع

۵۔ اصل اندر چھ چوں "جادورت گو" اگر آنتہ "چوں عمر دراز" آہ ہے۔

غزل

چھم مبیہ غم در سپینہ کو رنم خم مبیہ امی سرور قدن
 گو لشم زوشتین زن حے زو لشم نارو بدن
 در فراق بار چھس آوارہ گوشت بے قرار
 راکھ تہ دہہ گوم نالان اندر میں حسرتھ و دن^۱
 ہرنہ چشمو ستی کو رمت نہ شیرن دار و گہر
 چھی توے پوشیدہ روز تھ سہہ تہ مانگل سرحدن
 ماروہ ہے مہتھ در دمندن تھا وہ ہے کیونقاب
 بلہ ہن ساری بہ یکدم تر بہ ہن غم غم زدن^۲
 نڈا وہ ہے میدوے بر جھت عاصین پیچھ اکھ نظر^۳
 کیاہ عجبت بخشش بن ادو موہ رتدن تہ ملحدن^۴
 عدلہ کے میز آنہ نشہ وہ مید بر فضل خدا
 فضلہ کے دامانہ واسی سار پے نیکن بدن
 اے دلاب از عمر در دنیا چھ کیاہ افسوس کھیون
 گئی زنیہ دیدن رو برو کیاہ سوہ ندرہ کم کم بدن^۵

۱۔ راکھ تہ ڈھٹھ لکھت (اصل) ۲۔ غمکین عاشق

۳۔ ایم دین اسلامہ نشہ پھر تھ آسن کا مٹو۔ ۴۔ ایم نص تو آسن منکر آسن
۵۔ میزان اعمال۔ بیس محسوس اندر آسہ۔ ۶۔ عربی "وسیع" لفظک کا شتر روپ

۷۔ خوبصورت جوان زمانہ ۸۔ خوبصورت جوان مرد

غزل

بے نوا چھس غریب تہہ مکین
 دل پریشان بہ خاطر غمگین
 چھے بد نیا ہمیشہ ہی دوستوار
 تاپچہ تہہ رُود گاہ تہہ گاہے شپن
 چھ تماشا ظہور حق سورے
 گاہ صتم گاہ صلیب گاہے دین
 آرزویش ز حق چھنیہ کالئے رواج
 رُوم گاہ شام گاہ تہہ گاہے چین
 یں گرھن چھ قدیم زیلون تہہ مرُن
 کاتر آے کاتر زندہ کاتیاہ بین
 نیک دبد در جہان چھ انسانس
 گاہ رما گاہ غم ش تہہ گاہ غمگین
 بے وسہ اے دہات گردش دور
 گاہ ہر صلیب گاہ ہجنگ و کین

۷۱۳
غزل

بے زاجس نازہ یار و چانی دردن
 بے گاجس شین زن اُمر آب سردن
 ز بار غم الف قد دال کور تقم
 پھڑ پھڑ شہم سنبک پاپٹھن میہ گردن
 بہارک گلشن و گلزار سبزہ
 کورم سے خار خارستان ہردن
 ز درد دل و سے اندر سوئم تب
 بتی زر تہہ چھم میہ روے زردن
 بلیہ بوز وصال یار بے شک
 نتہ چھنہ چارہ سے جز جان سپردن
 بے کورنس ششدرس اندر گرفتار
 پیٹیم نے خال کمر نم بازی نردن
 دلا بوجھے اگر آزاد روژن
 زہر رٹھ کھور عار کفن تہ نیک مردن

۱۔ حسن الغیل ۲۔ عزرائیس زو پٹھن - مرن ۳۔ نردوہ بانزہ اندر

۴۔ عارفن (اصل)

کو و وچھکھ یارہ روشن

میںہ کرمے دستہ پوش	کو و وچھکھ یارہ روشن
میںہ کرمے دستہ پوش	کو و وچھکھ یارہ روشن
کھنڈن تل کیکہ تر اوے	بہ اندریم دادی ماوے
بوزار جس زرہ جوشن	کو و وچھکھ یارہ روشن
میںہ دل رنجور کو رتھم	کنے زن سور کو رتھم
جھم دیرہ نس ترہ لوشن	کو و وچھکھ یارہ روشن
ویناے زار کوتاہ	انیاے عار کوتاہ
زنبہ گئی ناز انہنہ ترہ کوشن	کو و وچھکھ یارہ روشن
زنبہ چھہ سنچ غوروری	چھہ خوبان زن کروری
وسہ کیاہ چھہ منوشن	کو و وچھکھ یارہ روشن
وما بس دل چھہ رنجہ	زغم اندر شکنبہ
ڈیکر لائس نو پوشن	کو و وچھکھ یارہ روشن

۱۔ کوہ ندی سے عشقہ یارہ ہندہ زرہ ستورس میںہ تاو و تھرت چھہ

۲۔ خوبان سے بیوقوفہ کوہ اکس کھ پیتی السانس غرور چھہ خوبان -

۳۔ فنا گزھہ وینن انسان

کیا ہ مانے چھ انسان

چار پا کر یہ کھتہ زانے کیا ہ مانے چھ انسان
 یہ چھ از قودرتھ نشانے کیا ہ مانے چھ انسان
 جیہی العس ہزار مانے "ب" گزن کور یکسان
 روڈ نہ از دوئی نشانے کیا ہ مانے چھ انسان
 یس یہ لکھتہ از لہ لانے لش چھ ہر سرے فرمان
 کا نہ نہ تنقہ کہ نہ کر تھ زانے کیا ہ مانے چھ انسان
 نو و سامہ سورے پرانے بنہ پر ایں بیہ نو و تھان
 دہ ہر ہر تھ ادہ نو پرانے کیا ہ مانے چھ انسان
 موقہ بنے دو ما آنے کرہ کل تمن علیہا فان
 یس کرہ سے سے موقہ زانے کیا ہ مانے چھ انسان
 گرہ بل پھول سورے آنے دہ لاکن ہر مہران
 زھیلہ تا و تھ پرانے چھانے کیا ہ مانے چھ انسان
 آسہ میدوے لظیہ سانے وادہ لیکن چھ ایمان
 جنتس ادہ سے اسہ ثرانے کیا ہ مانے چھ انسان
 وہبو روز بدامنے باوہ مید آویران
 جھکھ تھ نو کرہ سلطانے کیا ہ مانے چھ انسان

۱۔ چار دوسے ۲۔ اکھ ماؤن لاق تھین ۳۔ العس چھ عام صوفی قیامیر "اللہ" ب "حرف" "بسم اللہ" مفہوس مشرور وادان
 ۴۔ دو کینار ۵۔ فرمان الہی ۶۔ موقہ (اصل) اصل وقت قیامت ۷۔ حشر کس داداسی اندر
 ۸۔ کاحمال تیک تہ بد ۹۔ پرانے چھانے ۱۰۔ چھ کا شرمحاورہ ۱۱۔ تیک تہ بد لڑا الگ الگ ۱۲۔ وعدہ (اصل)
 ۱۳۔ کالشیہ بندس دامن تھ کر تھ ۱۴۔ اکر پا نہیں ۱۵۔ مطلب حضرت سلطان العارفین ہیں

پہننے پان جھم دشمن

پہننے اوس زنیہ نش جان
 پہننے دین مئیہ اسس ٹھان
 گہ منزہ کر گاشچ زان
 گہ نہ گاشچ کیسان
 ساقیس جھی بُری بُریوان
 نہ نہ چہمہ مایہ شیطان
 یم چھ ہندی تر مسلمان
 نان خوہ تم جھی ہر خواہان
 ڈکیر دپشتہ مئیہ کرمان
 دیر مئیہ چھ تمیل شان
 گہ اندرسپن فان
 کپنہ نتر کو نہ بنی زان
 بیٹھ کامے یہ انان
 استقامت چھ سپٹاہ جان
 زگ تہ پرون بر مینان
 زہ نہ زنگہ ساری تان
 پہننے پان جھم دشمن
 پہننے پان جھم دشمن
 گاش گہ منزہ وچھ روشن
 پہننے پان جھم دشمن
 کا تہو چو نہ کا تیاہ چین
 پہننے پان جھم دشمن
 بیہ ڈہری نہ برہمن
 پہننے پان جھم دشمن
 ہنکھ کھے حال نم سے ون
 پہننے پان جھم دشمن
 مئیہ دلوہ کپنہ سپنی ظون
 پہننے پان جھم دشمن
 محنتس پٹھ دیہ تن
 پہننے پان جھم دشمن
 دانہ دانہ تر اڑتھ ہین
 پہننے پان جھم دشمن

وہبو پنی کھتہ مان پانے بوز پانس وں
جھکھ ترہ پانس نشہ نمازان پنے نئے پان جھم دشمن

۱۔ پنے نس نفس آمارس شیطان ناو تھاوان۔

۲۔ حقیقی دینہ وول چھ خدا یونے تہ عطا کرنگہ شان تہ منصب چھ تھرے۔

۳۔ کائنہ سنو ۴۔ یم اسلامی عقیدہ موجب انسانی رد حس خلاف حشر کہ وہ ہرہ
شہادت تارن۔

۵۔ یہ چھ وٹا بنہ پتی مہ ہمدک غزل یلہ سہ عرفان نفس گاران ادوس۔

غزل

نقّاد نس در دام بسته پنجس و ن هار زن
 تر اولس خسته کیرت سیر اندر س زن یار زن
 غرق در دریای غم بو پیر و ن چھیں خسته حال
 چھم غم پچھ غم بہر دم کند فی ہنر کھا و زن
 سور کو رنم دور رن مجبور چھیں بے دست و پا
 زیر سنگ استیا سائید و کرس گار زن
 جان من از خجہ بیداد پار و پار و گو
 تر و نم سر خاش کری کری سر برید و لار زن
 سحر مہ چھو سنی از جور و کران شیرن شکار
 چھیں بچک شیر شرزہ پاشکستہ برار زن
 از غم ہجرت کران خسته دل سپنہ شکاف
 چھم تر ثمان لخت جگر دلبر بہ سختی آ زن
 کہ فدا یے پا یے دلبر دیدہ تہ دل اے و لای
 چھکھ دروان کفارہ مہر دس فدیرہ ہند و د ار زن

۱۔ ہر اندر چھ کھو بہامہ جنگس اندر کہ سٹھاہ دلفریب جایاہ ۲۔ گیلہ ۳۔ گیلہ اکھ اکھ پچھ چھ انبار
 یوان کر نر انبار دس چھ ٹھار و نان ۴۔ گر تر کلس تل ۵۔ پھنسی ۶۔ کہہ تر و ٹھہ
 ۷۔ زنگہ پھٹ ۸۔ اچھو ترہ دل دلبر س فدا کر تھ زن تر چھک دوان۔ ملان پانچو مہر دس کفارہ
 ۹۔ ہند ہند پانچو کورہ ہندہ وار بو گر تھہ دہ ہر گر تھہ دہ فدیرہ دوان ۱۰۔ کورہ کورہ کورہ کورہ
 کڈان چھ۔

غزل

ولسی گزشتہ روزی کہیں دلبرس احوال وفتس پانہ میون
 انتن تہ سرقہ ربان کرس روشن سہ کمر تن خانہ میون
 چھس بوبہ جان لتس فیدوی چھم تم سنزے بہتہ قوی
 چہلہ کران چھم نو نوئی انصاف چھنڈ دانہ میون
 بوزم چھ از در شاہ مار بردم شگوفہ لوبہار
 شاید بزیر آبتار آسی بہتہ مستانہ میون
 نتیہ آسہ در باغ نشا طستانہ از میلے وشتا ط
 گزشتہ ہوش کر با احتیاط شہیار چھا دیوانہ میون
 لتس خوے ژور باسأل دل گوشت سہ آسی تیل بل
 بارغ نسیم بونہ تل آسی بہتہ جانانہ میون
 پھیلان چھس مستانہ زن بے حال ہنس دیوانہ میون
 گرہ شمع پروانہ زن ہر گز متس پروانہ میون
 روح روز و روشن زلف شب سنبل گل در تاب
 چھس آب کوثر زیر لب پر معرفت موے خانہ میون
 چھس لو متس در انظار گزشتہ ژو کر لتس زارہ پار
 مجد وے پریم از بالہ یار تھو دینہ کوتاہ شانہ میون

روز سستاده زیر در چہم بس میہ متری سنزاکھ نظر
 تی پوختہ مطلب موہ خرقے ساندہ سامانہ میون
 غنچہ دمان لب کان قند زمرود پوختہ موہ خستہ دند
 چسپان بہ تار سو رخ بند چھ بے بہادر دانہ میون
 دمانہ پید زندہ مرکھ زندان ہنڑے صوحتھ کرکھ
 در غلبس و غفل برکھ و چہ ہمت مردانہ میون

۱۔ فروی (اصل) ورنہ موجب چھ اسہ فیدوی "پکھت

۲۔ بر جوش۔ پٹورہ پھلتھ آمت ۳۔ آسہ (اصل)

۴۔ میانہ پڑھ لا نقلو اندرہ چھ میہ بے حال و حیس "نقل کرکھ چھپو و مت

۵۔ صغت تبخیس ندیل۔

کهنه تجربه

یه دنیا بے وسایه شک چھه تباوان
 وچھان دیدر چھه اکوتاه بدونیک
 زمرگ خولیش چھه نه کائنه کهنه یاد
 پنجو مریختن طمع مایس دوچندان
 وچھم اکھه بد ز نانا کهنه لا رگته
 مہترنس کور نموسند ساز و زیور
 امیر اکھه وچھم باشان و شوکت
 پگاه بوزرم فلانی ناگهان نمود
 اٹھر اندر آو شخصاه پر کدور رخت
 مہیہ دومیس چھه ژبہ کیاہ نامت دلس غم
 وچھم تلس مہه ستری مہه بهر کاغذ
 مہیہ دومیس گرتھه کاغذ وارن مایو
 مہیہ دومیس تھاو چھه موجود جاداد
 عدالت پر پچھه گرتھه پنجو بهر شام
 موقوفه موجود دید سرمایہ باقی

گرتھان ہر کاہنہ پشیمان اٹھه مایوان
 چھنہ تھه کن ملے کهنه دیان تھاولان
 اچھو دیشته مہستی مایر اوان
 سہ نموسنر و مریالسن پلہ پاوان
 پکان نہ دتہ منت اس تھاولان
 گند تھه باز ارنہر تھاس مایوان
 سہ خلقن دیار کارس باگر اوان
 چھه تلس باپاری و ان قفل تھاولان
 زہنہ اوس آہ سیرد تتر اوان
 نہ بوزر تھه چھم بر تھاه سادہ مایوان
 ژدوہ آہ پیہ ڈیل در ماہ سادہ
 دویم تھه چھنہ رتم منظور تھاولان
 مگر چھه دو طرف ووزر دین ژبہ تاوان
 ہینہ گوڈوہ آدہ اٹھه منظور تھاولان
 بگردن چھه کائنگ بار تاوان

غزل

سادہ کیا چھ وادہ کو رمت وادہ وونی کن یاد آن
 زان تہیم دم غنیمتہ و نہ چھ تہیہ زونہ جان
 کاکر کھنکھ فوسن اسی دست خالی از ہستہ
 مائرتہ ماجہ کیا تہیہ نیونے جد تہیہ بدی یاد آن
 یہ تہو کو ر پوز اپنہ کتری کتری پین مہراث ملک
 تھ تہ چھس وارت کر ان چھس باشر لیکن مان مان
 چھ سہنزار تھ تہو کیا تہو بغار از نیک و بد
 مہیہ ہیو تم نہ زانہ تہ کھنکھ چھ تہو نہندے بزر بان
 مہیہ تہ وونی پیرا ان چھ وارت کر ہو اسی خانہ دار
 تم چھ تھا والن ایہ کتری کتری کھ تہ کانی گرتہ گان
 نہ تہکہ ہیما پیش کتر تھ تھا وان زمیں قسم وار
 خہ شک نہ ابی وچھان کس جائے سچھ تاکو سہ چھ جان
 مہیہ پتہ تم تہ کرن اتھ کیونر کاللا ٹالکی !
 چھ ہیگکھ تہیتھ کرہ وے کوشش تہ کلن جان بیان
 تم تہ گرتھ اتھ ہاوان تہہ بیاکھاہ ورتہ دول
 تس تہ تی بہنہ یہ ہیلس کو در زمین و آسمان

یہ چھ گروں بش پھیروں ہر دم تماشا نو بہ نو
 گاہ سیکھ گاہ ڈوگرہ انگریز گاہ گاہے پھٹان
 سارہ نے درکون کا غزدر جہان انگشت آب
 روزہ سے لیں آسہ شتر مہ ذرہ ذرہ کرہ فان
 کرہ سورے بود در نابود سے اندر عدم
 کوہ و دشت و خلق و ملک و ہم زمین و آسمان
 روزہ نہ کا ہنہ چیز ہرگز جز خدایے لایزال
 آریواہ گزشتہ شاہ جبارن بقدرت امتحان
 کیتہ چھوہ تم پادشاہ یم اسم در دعوا شریک
 و فی کینس سپر و کیر و دعوا بقدرت مان مان
 روزہ کس طاقت در اندام ہیبت حق آسہ سخ
 پھسہ تلوی بیوت نہنگن تہ پینکن سورہ تران
 واحد القہار پانے کرہ اتھ قصد یق پس
 چھس نہ خالق نہ ہمہ مخلوق جن و انس و جان

۱۔ سارہ فی نشہ ۲۔ کماؤ۔ سرمایہ ۳۔ ملکہ راج آؤ ۱۸۱۹ء میں اندر کثیرہ تہ ۱۸۲۶ء میں اندر
 گوتم۔ ۴۔ بیعہ نامہ امر تران و ان ماوان آسہ ڈوگرہ ۱۸۲۶ء میں اندر حال حالہ پیٹھ لکڑیروہ و مہ۔
 ۵۔ انگریز بنیاد ۱۸۲۶ء پیٹھ ڈوگرہ ہند سربراہ۔ ۱۹۳۷ء میں اندر گبہ انگریز دفع
 ۶۔ کثیرہ اوس پھٹان راج ۱۷۵۳ء پیٹھ ۱۸۱۹ء میں تمام ۷۔ یہ چھ ایکس طنز یہ فارسی مقول کن
 اشارہ ایک مفہوم چھ بیہ دینہہ گزشتہ سارہ نے ششگر تہ کائشہ لارہ ہینیک کبہ۔
 ۸۔ سارہ فی ہندی راج۔

غزل

خوش خبر لست در قرآن یحییٰ خالقِ ایمانِ اَوَن
 یحییٰ منزه نہ متبرّا سہ خدایے پاکِ رَوَن
 لست دہی جنتِ رُزن کا مین جزا پرور دگار
 باغِ با حوڑ و قصور جو بے فیہا خالکِ وَن
 از ہمہ نعمت چھ افضلِ جنّتس دیدارِ حق
 صالحن نہ صادق دیندار چھ بے چند و یون
 چھس مطیعِ انبیاءِ اولیاؤ عارفان
 یا الّا ہی تھا و بیمہ نے سنی شاملِ نادِ میون
 سار سے عالم نہ آگاہ چھکھ سمیع و ہم بصیر
 ذرہ ذرہ چھ نر وشن کار نہ کر دارِ سون
 جیہی ژبیہ مزدور پوختہ ہر ایمان ثابت اے و طاب
 مرسلنِ ملکن کتابن شہین متبہ لست ایمانِ اَوَن

۱۔ پاک ۲۔ شریک نہ بے نیاز ۳۔ شاہی محل ۴۔ میں اندر جنتی ہمیشہ روزن
 ۵۔ مرسلن۔ ملکن نہ آسمانی کتابن علاوہ چھ بیہ ترین وجودن پٹھ پٹھ تھا و نر۔ ایمان مجمل۔ ہم چھ
 اللہ۔ یوم جزا نہ نیک و بد اعمالن ہند تقدیر۔ یہی شہین پٹھ ایمان اُنو سوتو چھ مسلمان دایرہ اسلام
 اندر و اتان۔

مرادلیف

و

مناجات

چھکھ تر خوش مار یارب فاعف عنا یا عفو
 عفو کر تم ہر اس شب فاعف عنا یا عفو
 از گناہاں رو سیاہ چھس خستہ خاطر دل حزین
 جھلنے سے طو مار عصیان فاعف عنا یا عفو
 جھم نہ بد کارن بہا نہ کینہ نہ غار فضل تو
 چانی رحمت تھو نہ شانہ فاعف عنا یا عفو
 بس تر تھو کھ پر دہش خلقن نشے بوڑا تبار
 ستر کر یارب ہر کس فاعف عنا یا عفو
 میانی بد کردار روشن چھی تر نہ یارب پیش و پس
 از کرم کر تم تر یاری فاعف عنا یا عفو
 بر تو اب و در گناہ کیاہ آمیس سختیار
 سر نوشتہ ڈلہ نہ زانہ فاعف عنا یا عفو
 کرتہ سے مقبول در تقدیر اے پروردگار
 چھے تر نہ در قدرت مقدر فاعف عنا یا عفو
 میانی بد عمل ساری بخشش از لطف و کرم
 وونی پورم تو بہ بد آری فاعف عنا یا عفو

تو پر میونے رحمتیں کن کر حیا و ذوق قبول
 فیض باطن کر منہ پیچھ لوں فاعف عنا یا عفو
 بعد ازین از معصیت یارب رحیم چھ دستگاہ
 ما و تم ہے اصلحی تمھ فاعف عنا یا عفو
 کروا بس از عنایت محض فاضل کینہہ سبب
 جھم نہ کر مرثر کینہہ ریاضت فاعف عنا یا عفو

۱۔ پس کرا یہ عفو کران والہ خدا یہ ۲۔ کس تمام خاص شب، شب معراج -

شب برات، یا شب قدر میں اندر مہمان چھ شب بیداری کران

۳۔ اعتبار (اصل) ۴۔ اختیار (اصل) ۵۔ نافرمانی - گناہ

۶۔ عبادت

نعت شریف

چھم مینہ در دل یا محمد آرزوے روئے تو
 بے دل و جان چھپس توے افتادہ اندر کوئے تو
 در گلاب و نافہ چین عنبر و مشک ختن
 ذرہ از خموش منام طرہ کیسوئے تو
 بر فلک قوس قزح از غم بہ زردی خم کبرھ
 لس سہ خم نہ غم پیمت چھے از خم ابروئے تو
 شب تہ سنبل بتیہ لیس چینر ایہ چھے در جہاں
 کمری خداین آفریدہ از سوادِ مویئے تو
 آفتابیں نورہ کے خلعت چھے در ہر کمال
 سہ چھے کمز ذرہ اکھ پر تو از روئے تو
 خسرو و دلا سلیمان و سکندر شاہ روم
 بر سر نعلین فدا ہر کس گداے کوئے تو
 روشنائی یافت چشم آدم و جن و بشر
 از نگاہ رحمت آں زر گیس جادوئے تو
 چھس بہ گوشت خستہ خاطر بستہ در غم یا رسول
 کلمہ و ندوئے پایہ پاکن بلہ از داروئے تو

چم تمنا و چھٹا در خواب چوئے روئے پاک
 تزلزلیم شروچھٹا بو افتاب روئے تو
 کرتہ ہے عفو گنا مان بر تہے سپنہ بہ نور
 راہم امت پناہ فیض شفا خوش خویے تو
 روزہ ما پر سوز بوا ستادہ درشن دیرہ تل
 بوزہ ما تقریر شیرین خاص گفت گوئے تو
 گو تھ مہ جائے مقبرہ وونی سید اسن لضب
 بر سر راہ مدینہ پایستال کوئے تو
 مید و ما بس مشرقس اندر کرہ کانڑھاہ زرج
 شوقہ سین ذوقہ چانے خوان لارم سوئے تو

۱ اکھ ذرا ۲ بو - مشک ۳ ہجر - گولائی
 ۴ کہینہار - سیاہی ۵ دوا ۶ چاند کوچہ کس لیتہ گس

منقبت چار یار باصفا

چشم میہ در غم و طیفہ حریر ایمان زور ناو
رحمت حق تم چھ اختر عاصبین کثر در جهان
حضرت صدیق اکبر یار غار مصطفیٰ
حضرت فاروقی عادل عمر آل ابن الخطاب
حضرت عثمان ذالنورین شاہ باحیا
حضرت شاہ ولایت آل علی مرتضیٰ
اے شہ صدیق اکبر چھتہ مے از قول زور
یا عمر تھاوم براہ حق بحق ثابت قدم
یا شہ عثمان چھم ان بے حیائی بہر حق
یا علی مرتضیٰ بہر محمد مصطفیٰ
اے ولایت ان چار یار باصفا کہ التجا

چھس کریشان دلینہ کھم زلہ سیم مے امیر ناو
نور نور رحمت محمد مصطفیٰ بہتہ ستر آو
ثانی اشہین از ہمای الغار لیس در وحی آو
یہی بیوتن از روم و شام ہند و عجم باج ساو
یہی کورن مصحف جمع سورن تہ بیان کونہ ناو
شیر جبارہ لقب لیس در جہاں مشہور آو
کہہ ناوم پوز پیرس پیچہ مے پتواند و اتناو
از ریا و بغض و کینہ سپہ مے آزاد تھاو
اصلے کن مے بر حمت بادیث و تھڑہ ماو
پینے دست شریفہ شربت کوثر میہ چاو
ہم محبتن سستی شاید درج تعاون چون ناو

۱۔ بجاو ۲۔ ہجرت کہ ترمیم دوسرے تیلہ امیہ بن خلف "نور" ناو کو پھرنش دوت بہ نگلش
تل و اتھہ تہ اے نہ من حضرت رسول مقبول تہ ابابکر صدیق لطرہ امی و زہ اسماء حضرت ابابکر صدیق و نان
تہ مہ کھوڑا سہ سستی چھ خدا تھتی کھتہ بنیاد خدایہ سنڑہ زبانی حضرت صدیق سر سند لقب "دو یو
منڑہ دویم" (ثانی اشہین)

۳۔ ٹیکس ۴۔ قرآنی سورن ۵۔ قرآن کہ میر چہن تہ ہن سپارن۔

۶۔ در زیکہ صنور نور تہ موجب "ہجار" بدلہ "جبارہ"

۷۔ اُپڑہ۔

منقبت حضرت سلطان

پادشاہ چھس گدا افتادہ اندر کوئے تو
 استادہ اتھہ دارنہ منظر چھس سوئے تو
 جھکے ژو نورک آفتابہ نابہ وان در برج نور
 نورہ چالے آفتابہ مندہ چھان از روئے تو
 چھم گزہان دل تازہ ہے ہر صبح از باجنوب
 چھم یوان از کوہ ماران مشک عنبر لوئے تو
 یم میہ درد دل غم نہ غوصہ چھم ز دورا میں فلک
 تم ثلث یک دم مینہ ساری دادی اندازوئے تو
 چھے ژبہ بر سراج سلطانی زحق کو منت عطا
 در زمین و آسمان ہر جا چھے گفتگوئے تو
 حضرت داؤد خاکی باب فیض و مرحمت
 بر سر بہر کوہ ماران سہ چھے ہم پہلوئے تو
 ہر دی ریشی پادشاہ جن و انسان و پری
 دراوے پایاں سمندر قطرہ آرزوئے تو
 مہر بابا جیدر لاری سہ عارف پُر کمال
 و چھے نمی گمراہہ ظاہر و باطن و خوبے تو
 روپر ریشی صاحب فیض و کرم عالی مقام
 نو بہر فجر پادشاہی شانہ ہوت از کوئے تو

شیخ احمد شروگٹی کمال تہ اکل شیخ وقت
 مسیت متناہہ سین اندر نسیم کوئے تو
 اندر نگاہ مرحمت پرفیق گو خواجہ حسن
 خواجہ اسحاق قاری گوز آب شوئے تو
 خواجہ میرم خواجہ عثمان کول تہ بابا الفیض
 جھک نہ دردی یا جھنگ بم شاخ اندر جوئے تو
 لوزہ وان عاجز مریدا بے لوزا بے کس وہاب
 از دل و جان سرودیدہ فدا گو سوئے تو

۱۔ زیارت حضرت سلطان چیمہ حاجو کہ جنوب لہر ۲۴ میل دور ۲۔ قصہ (اصل)

۳۔ تخت ۴۔ لہر بہتری لڑاؤ تخت ۵۔ فارسی قطرہ - اکھ فطر

(نوٹ) بیٹھ منقبض منتر چیمہ حضرت سلطان علیہ الرحمہ شندی خاص خاص مصاحب تہ خلیفہ آئندہ پندر
 پورہ حالات سلطانی اندر چیمہ -

رباعی

اے شاہ ختم الاولیاء استاد چیمہ در کوئے تو
 وے ماہ پر نور و ضیاء چیمہ شوق آل خیمہ شروئے تو
 نام تو در شام و صبا چیمہ ورد با حال تباه
 چوں کاٹہ بہ سوئے کھر بادل مینون مایل سوئے تو

بہر دوائے یار آو

پانام بوزم از ہوا بہر دوائے یار آو
 بے شک بنم حاجت روا بہر دوائے یار آو
 موعے خانہ بوزم سابقین چاوان چھم موعے از باقین
 کتر مٹھن سے ترک ماسوا بہر دوائے یار آو
 از شر دین دیدار یار در سینہ بس چھم لولہ نار
 تخفیف گو تھ اکھ جوا بہر دوائے یار آو
 مطرب بہ فکر ساز چھم رقص اندر ناز چھم
 تار صدا دین بر نوا بہر دوائے یار آو
 گل در چین خم سر کتر تھ نہ گیس ز شبنم تر کتر تھ
 ببل بہ در زمین گواہ بہر دوائے یار آو
 در شور ڈیو ہم آبشار سرو و وصف کور زمین قطار
 جاروب در کوچہ ہوا بہر دوائے یار آو
 چھم مضطرب در اضطراب بے آب تہ بے خورد خواب
 آرام چھم نہ تسس ہوا بہر دوائے یار آو
 ولایت اندر انتظار خواہان از دیدار یار
 مسکین بے کس بے نوا بہر دوائے یار آو

۱ پیغام داصل، ۲ ترک ماسوا، ۳ کرن گو خدا بس وراے سورے تر او تھ کتر کارس خاص کر
 عبادتس کئی لکھن ۴ کئی ۵ شبنم سے تر کتر تھ ۶ ڈون
 ۷ عشق کس کوچس ۸ دژہان

لوہ کی چارولو

(مقام انبر میر در دنگہ)

بازی کتر ختم بازی کارو	لوہ کی چارولو
بے وسالے ایتبارو	لوہ کی چارولو
نقو و ختم نہ سختیارو	ہادی ختم سونہ کوہ
وچھی مٹیہ تم اسر سنگ خارو	لوہ کی چارولو
بووہ وچھی کھ لو بہارو	ہنیوت مٹیہ پوشن لو
گل چھوڑی کین گندی نہ خارو	لوہ کی چارولو
کنجہ ہندے دوہ دارو	آرہ کھرنے توہ
دارہ کورنے پارہ پارو	لوہ کی چارولو
آدی او سکھ زبیر آرو	یہہ والان کوہ
چھی ووتھان وڈی کین غبارو	لوہ کی چارولو
ردو ہم حے موختہ مارو	کیٹہ رھانڈتھ لو
موختہ راو بختہ روزہ تارو	لوہ کی چارولو
پیوم وڈی سنگین خسارو	گوم ہارس پلوہ
کرہ کیاہ وڈی چھمہ چارو	لوہ کی چارولو
آدہ نکے بالہ یارو	وادہ چھم کھ دوہ
وادہ سچے پیش انظارو	لوہ کی چارولو

دہا لو بے ایتبار و چھکھڑو ماران ترھو
خیمہ راہ کر کینہ تبار و لو کہ چار و لو

۱۔ اگر "لولو" آسے اتھ کھسے ہے گونس منتر زیادہ سرود

۲۔ اعتبار و (اصل) اختیار و (اصل)

۳۔ اُڑیا رہ و زہ چھڑی آر و خطرناک خار و بنتیہ و سان۔

۴۔ موہ ختہ مار چہ تار و پاپن۔ تیجہ گنڈ تھ موہ ختہ مار چہ آسان

۵۔ اصل تہ نقن اندر چہ "حصار و" حصار و پین "پھر زمیہ شیریں اندر۔ دو کھ

قلعہ فتح کرلس و نان۔ محمد حسن مابن چہ اصل نقل کران "خار و" بیوکھت۔ میہ تہ چہ

"حصار و" بدلہ بہم لفظ پسند

۶۔ دویس مصرع اندر "چیم" تہ ترمیس مصرع اندر "چیس" لیکھنہ ستر چہ وہاب منکلم

حالیہ پتھ غایب حالت نام گڑھان۔ زن تہ انتظار اندر چہ تیوت محورہ پن پان نام چیس

مشتہ دور یوان لبنہ۔ بر اصلوب چہ اکھ خاص صنعت۔

وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ (مقام نسیم در رنگہ)

سنبلی تہ کھل اندر چمن	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
خوشنماہ گو لایں یا سمن	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
سبز سبزہ لالیہ زار	کہ سالی ڈل اندر بہار
بارغ نسیم و شالیہ مار	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
کو سنواری قمر در درہ جل	چھی در نشاط و تیل بل
بینہہ طاف تر اوکھ ڈیڈہ تل	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
ہر سوچھہ بولان جالور	در بارغ گلشن نشور و شتر
کوہ سارہ در یاد دشت در	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
صنعت چھہ بر رویے مین	ایران و توران روم و چین
ایں صنعت جان آفرین	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
روس و عرب ہندوستان	شاہ و گدایم در جہان
وحشی طہور و السن جان	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
اسباب در بانڈار چھی	اکھہ تیکہ کوتاہہ بار چھی
سائیکل تہ موٹر کار چھی	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
ہندو مسلمان و جہود	ترسا و انگریز و یہود
سردی تہ گرمی شین روڈ	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ
برج ستارہ آفتاب	آتش باد و خاک و آب
اسباب قدرت اے و ماہ	وچھ رنگہ رنگہ لونہ لونہ

پیر یا ہو یا من ہو

(در نالہ سندنہ در نامہ)

پیر یا ہو یا من ہو	رندہ وہ تھ زندہ کرو ذر روح
پیر یا ہو یا من ہو	باب رحمت کر مفتوح
گاہ کھسہ سبک گاہ و سہل	کھوش و رہبر حیدر س زحل
پیر یا ہو یا من ہو	کہ باہوش تہ آٹھ کل
کڈا ہستہ زاو ج تار	والہ والہ تو سہ راہ
پیر یا ہو یا من ہو	کوہ تھ تارہ تہ نہ بار
بار بارے کر مبار	تارہ تارے سہی بار
پیر یا ہو یا من ہو	آمبر سہ پوز خیرہ وار
کر تہ مولوم کس کیاہ کار	اچھو وڑی تھ وچھ بانہ ار
پیر ہو یا من ہو	بیچھتہ بیون دین در با پار
بیچھ نے اچھ دار تھ گے	کینہہ بیتہ مول تار تھ گے
پیر ہو یا من ہو	کینہہ بیتہ اچھ تار تھ گے
کینہہ مردود گے مسعود	کینہہ مسعود گے مردود
پیر ہو یا من ہو	داد حق اچھ ذرا و مقصود
لس نہ جی و تھ تھو	یس تہ تہ لانیہ لکھتھ تھو
پیر ہو یا من ہو	تی تہ پانیہ سہ کرہ نو

وہا بہ تھا واصلِ آس گہِ منترے ہاوی گاش
کرہٹھتھہ جھے تاشا باش پڑہو یا من ہو

- ۱۔ ورنہ لفظ تھا ورنہ موجب چھ و ما بن "روح" تہ "مفتوح" بدلہ
"رو" تہ "مفتوح" لکھو مت۔ مگر نقل کرن والو چھ عربی اچھ لکھو متی
- ۲۔ رصتک دروازہ تھا و مثربہ تھ
- ۳۔ نفی اثبات و طیفیر کما وان کما وان شہک زیر و بم۔
- ۴۔ سا لکھ سندیہ شہہ کس و سہ لکھ لکھ لکھ جمع گڑھی
- ۵۔ عطیہ الہی "پانہ" لکھنہ سوتی چھ وہاب انسان محض "جبور" گمانہ
کران۔

”سرو ناز و بتر مو“

(در ناله سندھ دقہ در مامہ)

سرو ناز و بتر مو	جھلونی مہرا نہ
سرو ناز و بتر مو	لال در ایس ناز ساندہ
جان بخش دتہ مو	پڑا آنجھو کہ مہیہ گے تازہ
سرو ناز و بتر مو	بلوہ چانے نیم نازہ
رو برو مہیہ رتہ مو	خروہ مسکین نوازہ
سرو ناز و بتر مو	شہزادہ یسند رازہ
مرہ چانے سیتہ مو	سرفرازہ پاک بانہ
سرو ناز و بتر مو	کرہ کیاہ لالہ سنارہ
ماز ناگس کھچتہ مو	چانہ لولہ اون مہیہ وارہ
سرو ناز و بتر مو	دقہ دتہ گنہ قلبیہ دو پیارہ
مشک پوشن بہتہ مو	پوش آنہ تازہ تازہ
سرو ناز و بتر مو	نہری پوشن بہتہ جانہ
بالہ درشن دتہ مو	لامکا نیکہ شاہ بانہ
سرو ناز و بتر مو	عاصین ہندہ چارہ سازہ
چھوہ و لالہ آرزو	چانہ فضک بے نیازہ
سرو ناز و بتر مو	دین دل تے بہ تازہ

غزل

(بمقام نشاط در دنگ)

بهر دم لے بنی آدم کین بس یارہ اللہ ہو
 بہ دم در دم گزشتہ محرم بہر اسرارہ اللہ ہو
 نشاطس یاسمن کانداز کو لہ لہ دن چھ کیا ہزارہ
 پیمان اسی بڈرہ گل تیر خار در دیوارہ اللہ ہو
 نہ لا از دہرہ گونا بوزد اللہ ہر سو و جہم موجود
 الا اللہ سین مقصود رہ ہر فموارہ اللہ ہو
 بہ دم گو یاد م لو ختہ سہ دم اندر عدم سو ختہ
 ظہور نور حق مو ختہ در شہوارہ اللہ ہو
 لے کردار تیر در بند صفا کردارہ سینچ گند
 نہس تر کھالہ سیر بس قند سر بارہ اللہ ہو
 تر چھ در روز روشن روز چھتہ بیہ کھنڈ لوز
 دھچھ کھنڈ لاگ نو آموز سر در بارہ اللہ ہو
 گلین گل سینی خارس گلن کیری مہوہ مبارک
 مزہ و چھ لہ ختہ آنا رس فزارہ اللہ ہو
 حبابہ سپنہ کر سو ختہ کبابہ وارہ کر لہ ختہ
 حبابہ ہا ننگے مو ختہ بنے از کارہ اللہ ہو

نہ فرمود تہ انبار سیرین اطہار اللہ ہو
 دکن از دم در تہ چھوکارے تھو ختہ تم تر تھو

”پوشہ پھلے بے گوکھ مشغولو“

ہوش نبو تھم رنگہ پوشولو لو
 سلیہ وہ تھ تل سوزک تہ در دک ساز
 زھو پیر لاگنی چھنہ مونو لو
 دوپ ککڑے پیرہ ہو یا من ہو
 نیک لٹری بے مقبولو لو
 وہ تھ نہ نہ اندری لاگ کو ستور
 تم لون کن دم ہیچہ بولو لو
 وہ تھ قمریو بڑہ پیرہ حق سر ہو
 وارہ در دھیر تار تارہ لولو لو
 تر او سپندر تھو دوہ تھ اچھ مڑہ او
 میٹرہ پیچھ پیہہ کر پڑہ زن شولو لو
 ون وہا بویارس سارہی حال
 راز دلہ کے لٹ لٹ کھولو لو
 پوشہ پھلے بے گوکھ مشغولو لو
 چھاو تیر گل تر او تہ خوش آواز
 پوشہ پھلے بے گوکھ مشغولو لو
 کر بیکہ تر سہزہ زندہ ع کور نم روح
 پوشہ پھلے بے گوکھ مشغولو لو
 ڈاف تارون غافلہ چھنہ دوستور
 پوشہ پھلے بے گوکھ مشغولو لو
 تھو پیر لاگنی مڑہ وڑہ چھ مکر وہ
 پوشہ پھلے بے گوکھ مشغولو لو
 دور رازد گہر لیف بستر تھاو
 پوشہ پھلے بے گوکھ مشغولو لو
 لٹ ون تہ سپنک فارغبال
 پوشہ پھلے بے گوکھ مشغولو لو

۱۔ معمولو (اصل) ۲۔ بول بوش کر ۳۔ ثریا ۴۔ نورانی سپدان ۵۔ ”اردو“ کھو ” چھ بڑا نہ وقتہ کو شرب نیامت

دل مینہ نیو تھم دلبرو

(بمقام دل درونگہ)

دل مینہ نیو تھم دلبرو	سہل زونم گوم مشکل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	کہ زالہ لا جہتس گل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	آم نہ عے کپتہ نہ تھاصل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	چھم پتر تھو وانجے سل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	یو بیجہ کتھ گوس مایل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	کو دھ از حق گوس غافل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	کرہ کیا چھم ڈور منزل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	نتہ موکلن مینہ چھ مشکل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	گر تھ آسن پیر کا بل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	تھ مقامس چھنہ قابل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	آم خنجر تھ تھ قاتل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	نیم کشتہ چھس نہ گابل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	وہو کیا چھکھ نہ جابل
دل مینہ نیو تھم دلبرو	وہ نہ بھانڈن پیر کا بل

ما دیرری پیر انا هو

(بمقام دل در دونه)

کرنته الله زده اس میده ری	ما دیرری پیر انا هو
گرفته بیدار تیره مژده نیند ری	ما دیرری پیر انا هو
دائرة بمر تیره تقابل سینه	آهسته به قابو
بینه دروازه بخا و کده و در ری	ما دیرری پیر انا هو
دم در دم بدم تقا و ن	دایره ناوون مهر دس لوح
نله و کده دلوه عا رقیه ادر ری	ما دیرری پیر انا هو
کله منزه سینه آب کھالن	بینه والن چچه در کھوه
بینه و نشه دا و یه آب بندری	ما دیرری پیر انا هو
پوشته بچه بیهان موه	میه تیره اوان چچه خه شوه
یوه خیره بیه گزده سده لیدری	ما دیرری پیر انا هو
وما به کر تیره راجهی پالنس	اگه نفوس چچه هتیه مو
غار فرقه بیگانه شدر ری	ما دیرری پیر انا هو

دل دهب ۱ "انا هو" به چیس ۲ "ساکن بند که روحانی مقام
 ۳ سینه - انسانی بد نگردد و از ۴ اسه پیچیدلس تام جبرک حصه ۵ هوای آه
 ۶ لگی میخند گزهی ۷ نفوس (اصل) انسانی شعور ۸ نفکر تم موه ۹ ساکن بند نفوس شعور
 ۱۰ سال چچه سیمه انسانی نفوس بر سر و بر چهره ۱۱ آیه پست چچه نیمه آیه بندین نشه شدر چهره -

غزل

جوانی سار لور و زسی جو آنی
 تو آنائی لببہ از لویہ و آنی
 ز بیہ چھے ناما لری سند تہ ماجہ ہند حق
 بد نیامی کر کھ تہ تی سرن چھے
 زوہ تے رچھین اکھاہ سے نکھ و آلی
 کوہ کھ بھر خالقن تہے یقہ تو انا
 سپن لش بندہ و تھی ہے بندگی کر
 پرستش کر تیس لش منگ تہو یاری
 یہ قوت و تھ عارضی چھے پہلو آ لہو
 ز بیہ رچھینس موج ب او سے بہا لو
 بہو بیہوت چون غم تکلیف جانو
 و و کھ پی تی لو نکھ اندر خنہ الو
 یہ سودا پور نیں چھے نہہ والو
 سندے لطف و احسان یاد آ لو
 سزاوار پرستش سے تہو ز الو
 و مابہ نابہ کارہ لو تہ و الو

۱۔ پویشہ و نہر۔ وفادار
 ۲۔ قوت (اصل) ۳۔ ہر دس اندر ۱۳۔ فارسی تکلیف
 ۱۴۔ بیہقر و بیہس منہر۔ سار پی ڈیشہ و ن۔

رو

نالہ مار باغس پھیرہ پوشتو لو پھیر پوشتو لو
 سچہ نہ لاناک وچھنے نیر پوشتو لو نیر پوشتو لو
 کو سم پوشتن کرہ لو دستہ کرہ یو دستہ
 آہستہ سامان شیر پوشتو لو نیر پوشتو لو
 دا جگام نیرے وپہرہ سبز اس وپہرہ سبز اس
 اول دوہ داس پیر پوشتو لو پیر پوشتو لو
 اچھ ول ڈہ پٹھ پزاران چھسہ پو پزاران چھسہ پو
 پچھ ناوہ کور تھم ڈیر پوشتو لو ڈیر پوشتو لو
 ولہ منہ کھالھ ترو لہم ترو او تھ ترو لہم ترو او تھ
 تیلہ کینہ کڈ تھم ہنیر پوشتو لو ہنیر پوشتو لو
 گوشن گپیر کار باغس اندر باغس اندر
 پوشتن کورے ڈہر پوشتو لو ڈہر پوشتو لو
 وٹاب بے تاب زہالھ نالے زہالھ نالے
 گا لھ پھکھنا سیر پوشتو لو سیر پوشتو لو

۱۔ یہ روہ چھ دھاب کھارس بل لاگتہ آمت۔ دیوان دھلس اندر چھ یہ "روہ" دھابنا تھیر بہتھ

رولھیس تیل ۱۶ جابہ درج -

غزل

کو وہ بارہ کور تھم خندہ لولو شرمہ ستری چھس شرمندہ لولو
 بے واپہ کور تھم تیر باران مار تھو دودھم اندرہ لولو
 شمار زلفو و و لہم نال زالس لو کھنس فندہ لولو
 زاجتھنس غود زن نارس منتر مارس کور تھم وندہ لولو
 گلہ بو جھکھ ترہ بارہ بے پروا بلو بو چاہہ کلقدہ لولو
 کرہ بو جگرس اندرہ جایی برہ بو نابہ چندہ لولو

و مہو بندگی آغس کر
 سہ زپی یہ چھہ میون بندہ لولو

۳ ودرہ زن

۲ فریب دھتھ

۱ مذاائق اسن

ہاریے لو و نہاریے لو

لوں چانی اُس ماریے لو
 طوطس سے لہ باریے لو
 گر اپہ کہہ دو بدن ماراں چھکھ
 وقہ لہ خون چھم جاریے لو
 زھا نڈان شری پتھہ ڈالیں بال
 بچھنس کالہ شہ ماریے لو
 وہ لہ یارہ ماوے سنگ دو د
 مورس امی جو دکاریے لو
 زاجنس بال لولہ نارن چانی
 رنگ چون گل اٹاریے لو
 لہ لہ وں تھو و تھہ زلہ وں نار
 کا تیاہ زالی امی ناریے لو
 و ما بن روٹ چون داما نے
 بوز و وونی یارہ میا زاریے لو
 ہاریے لو و نہاریے لو
 ہاریے لو و نہاریے لو
 عاشق خون کو وہ ماراں چھیکھ
 ہاریے لو و نہاریے لو
 مار و چانو و ولہم نال
 ہاریے لو و نہاریے لو
 چشتو چانو کو رہم جو د
 ہاریے لو و نہاریے لو
 گا جنس لالہ رفہ خمار چانی
 ہاریے لو و نہاریے لو
 بلہ وں چھم نہ چھم کہ نہ ہار
 ہاریے لو و نہاریے لو
 زینہ سوا چھس نہ کہنہ ساما نے
 ہاریے لو و نہاریے لو

نوبهار هو آ و
(در و گنجینه پیچیده دلس اندی اندی نسیم باغ نام دنگس اندر سال کران)

پوشنولو بر تو چا و نوبهار هو آ و
کله لورین از جیم کرا و نوبهار هو آ و
دل ساس از جیم مال کره بو دل سال
دو و گنجینه چیه پاره خانا و نوبهار هو آ و
گلرے بل را و بل بگو ده کره سلاب
ره بهر لاکله کره شهر او نوبهار هو آ و
گپکار س کیا ه سبز ه تصدیه ترین پاره
بمبه پوشن از جیم با و نوبهار هو آ و
باغ نشاط چیه بر جوش رنگه رنگه پوش
دوله و چه نته روزی کرا و نوبهار هو آ و
شاله مار از کیا ه گلزار دلچره و اتیم یار
ام شیه بهینه صبحس او نوبهار هو آ و
تیل بل و پره وارس منتر کره ساک سنتر
سونه ناکله سنبل چها و نوبهار هو آ و
بو در بار حضرت بل بنه مشکل حل
دیره تل کله و خیره خا و نوبهار هو آ و
کوله ماران لاران گره میه چیه تنه چی نپزه
و ما بو سپر سپر س با و نوبهار هو آ و

غزل

چھم تمنا یارو وچھتھ رو برو
 چاہنہ آمارو بہ پھیوڑس کو بہ کو
 زانہ بنو و نہ وصل ے حاصل ترنیش
 ذرہ ذرہ نوڑ چوئے سولہو
 چھم محبت چون اندر جسم و جان
 آہہ آہنکی پاٹھی پھیلان مو بہو
 رزہ رزہ چون دریائے محیط
 پھیوڑ دریاون تہ نالن جو بہو
 چھس نہ پیران تہ نگارن روز و شب
 صبح و آؤکی پاٹھی پھیلان کو بہو
 کہہ کیاہ از درد غم چھس بے قرار
 چھم بہ جان و دل میں چوئے آرو برو
 بر سر دروازہ عالی و ماب
 بہر لشد منگہ ناؤن رو برو

۱ کوچہ پتھ کوچہ ۲ پرتھ اندھ ۳ والہ پتھ والہ - موئے والن تام

۴ ساری کائناتس دن و دل دریا -

۵ شانہ بچہ تھڑہ ڈیڈہ نل -

غزل

کو وہ کور بخش خار سنی دلبر آوارہ بو
 سکو وہ کور بخش نار سنی بے گناہ بے چارہ بو
 از کمان ابرو کور تھمے تیر باران پے تپے
 گوم سپنس پارہ پارہ کور سے تیر و مارہ بو
 ہر نہ چشتو نیوم دل جالس مینہ جھم وہ میدوار
 جان و دل تھ کرہ کیاہ و و ذرہ جود و کار بو
 مایہ لفظو نال و ولہم زان سرتا بسپا
 مورس مار و تہ مار و مارہ کورس مارہ بو
 گل روغن کور نس چولالہ بر جگہ داغ سیاہ
 داغ دل تہ تھ خارہ چانے مرہ گل و خسارہ بو
 لو بیغم از صبر پینی دلس ضرب شد بد
 نوشدارو چھی دتم شاید بلہ نا یارہ بو
 از برائے خاک بوہی بر سر کوچہ و مات
 و ننتہ کوتاہ کال کوچیں اندرے وونی رارہ بو

۱۔ پتہ پیرین ۲۔ دلس پتہ زوس آس تھاوتھ ۳۔ صفت اشتقاق ۴۔ سنہ و سجدہ ستری
 ۵۔ پتہ و قنہ ۶۔ دوس پتہ دوا پتہ متیق لوکھ آس و نان زہرہ چھ پر تھتہ داس دوا خاص کر تیلہ
 کاٹنہ تہ تھتہ چھو کھ آسہ لوگمت پتہ ستری زو آسہ تیار نیرنس۔

غزل

موسمِ روزِ جو آنی زن خیالِ خوابِ گو
 از اشتارہ تیز میرِ حقِ حوضِ منزه آبِ گو
 و چہ میہ تاپستانِ کاتیاہ وندہ تہ کاتیاہ بہار
 گل تہ سنبل پھول تہ برفِ گے خراجِ کوتاہ آبِ گو
 زائے کاتیاہ مودِ کاتیاہ ہم میہ گے اندر نظر
 ہیون تہ دین میانے بہانہ وار باہ اسبابِ گو
 مضطرب از ہجرتِ یاران پریشان در بدر
 درنتِ و نامِ دل و جان میون بچوں سیلابِ گو
 گوہِ ڈوہِ ز ندس زون کُرم تہ لوئم تاپِ توان
 وونی گلان کارہِ ز ندس زن چارہ ہمتابِ گو
 لو کہ چارِس بو ڈسفر حے درجین گل گشت زن
 از میہ ہماسیس نشے ین کر یوٹھ زن پنجابِ گو
 از غرورِ طاقت و قوتِ سٹھاہ نفرینِ چھپس
 واقفِ احوالِ جان و زورِ خود و تائبِ گو

س " تہ " چھتہ دیوالس اندر
 س " تہ " بے قراری سٹھ دہم زون
 س " تہ " پھیر نہ ہنا
 س " تہ " زوکر مختلف حال یو منتری نہر تھ بچس تام و اتان چھہ -

کره یو گوره گورو

دړ دایځ کینه د وړو
 تابهان چغه چون لوزو
 پړاران زین کړی کړی
 نیندر ډوډه لوزو
 شاوگ اړاده کړی یام
 چهو وخته ژبه کوه طور و
 فلو شورا سامان
 استاد چغه ژبه خور و
 کړ سال اسمان
 وچه بیت معمور و
 مابعد زانډه پانډه
 جالشی بدل چغه سپر و
 پس کاشه نه خبر روز
 لوز رس رلیو لوزو
 فطرس بنیو و بیابان
 دسی تته گیه د وړو
 کره یو گوره گورو
 کره یو گوره گورو
 با ساز جتیکر گورو
 کره یو گوره گورو
 ترو وخته قدم ژبه در شام
 کره یو گوره گورو
 ملکورو طبر د امان
 کره یو گوره گورو
 چهی انبیاد ژبه مان
 کره یو گوره گورو
 رتبه گورو بیکانه
 کره یو گوره گورو
 کمری وون اده تته کمری لوز
 کره یو گوره گورو
 دړی بابه قطر و یکسان
 کره یو گوره گورو

ہستی تہ سپہی فان یکسان سپن بہ یکسان
 دہیت کینن ظہور و کرہ یو گورہ گورہ
 وہیں دلس چھار مان دادین کریم سہ در مان
 اڑی جن مینہ گوم سور و کرہ یو گورہ گورہ

۱۔ یہ دوج چھ مجازی رنگ۔ حالانکہ موضوع چھ شب معراج۔ بیٹھ چھ بیٹھ
 دیوانس اندر وارہین ہابین مذہب تہ تغزل رلہ ملہ کا متری۔
 ۲۔ مسجد اقصیٰ بیٹھ شب معراجس اندر آنحضرت و صلی اللہ علیہ وسلم ساری انبیاء
 امامت کتر۔ یہ مسجد اس ہجرت پتہ سن رتین مسلمان ہنر قبلہ تہ و ما بنہ عہدہ ملک
 شامس پتی حجر ایوان۔ از چھ آتھ پٹھ یہود یو قبضہ کور مت۔
 ۳۔ بیت معمور۔ اسماء لائی اندر اکہ مقام۔ پیارہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم شب معراجس
 اندر دہلے۔ ۴۔ روحس چھ دلس منتر۔

غزل

بدن ہے زولتھم نارہ مد لو
 یتیم یا ہے دتم درشن ترہ یارو
 نقاب تل تہ ہاوم روے زیبا
 بہ حال من ثنیہ چھ نارحم انصاف
 مہیہ جھم از درد ہجرت جان بہ لب
 مگر تھ مے روزہ سہس چون ارمان
 اگر ہا و کھ مگر تھ مے لالہ رخسار
 بنیم بے شک حیات جاودانی

غزل

از چھ تریہ میون سال جگر و شالہ مار ترو حال جگر و
 بلہ ہے دل تہ تہ لہ ہے از غم پھراں گوم تیشہ کال جگر و
 درد چھی تار سارہ سیتار س نازہ در نازہ مالہ تال جگر و
 نئے تہ مطرب و صولہ مہ ہے تہ جام شیشہ ہتھ آو کلیہ وال جگر و
 چلتیہ دامہ ہے تہ لہ ہیم ارمان پیالہ ہتھ چھتیرہ بال جگر و
 وہ لہ از یارہ کرو و ڈول سال مالہ تہ سال رت چھ فال جگر و
 دور د نیا پتو چھ بے بنیاد روز نہ لو کہ چار مال جگر و
 کڑی نہ کا تیاہ خراب در غفلت پہ چھ شہمتہ بہ خلق زال جگر و
 کوڑیہ و تاب از طمع بشتہ
 شیر آستہ بنیا و شال جگر و

-
- ۱۔ دیوانس اندر چھ یہ مصرعہ ہتھ پاٹھو۔ "بلی دلہ تہ لہ از غم"
 ۲۔ یہ لکھتہ تہ چھنہ و مان سارہی و مرہ شراب چومت۔
 ۳۔ دولت جوانی۔ ۴۔ دارم دنیا ایس لوکن نہ تہ شہمتہ رٹان چھ۔
 ۵۔ سبند۔

دو لو محلو نو

شہزادہ مسکینو دو لو محلو نو
 مینون کیاہ سہ گری کینو دو لو محلو نو
 لوسہ ناو قس بے عارو غوصہ کیاہ گری مینون
 کسمی ورنے دا جگلو نو دو لو محلو نو
 نیرہ ہارنہ پتہ بارو مال کترنس بند
 پھیرہ لسن مینہ وار چھے نو دو لو محلو نو
 نپہ پتہ موکھہ جیلہ ماو تہم دیدار
 مہہ میانے نازینو دو لو محلو نو
 لپہ اکے پتہ وچھا گپہ مندرہ کاش
 نپہ کھسہ لپہ مہہ خولو دو لو محلو نو
 چھس سجس پیٹھہ سجس لال دیوانہ
 استہ پاٹھن مستانو دو لو محلو نو
 چھم مہہ گیلان لوکھ ساری خولش تہ اشناو
 وچھ عزج خوتو نو دو لو محلو نو
 کس مہہ نہ اجنتہ نادرہ کس تہ باوہ اندریم دود
 وچھنہ شرہ تھہ مینون سپنو دو لو محلو نو

چھکے تہ گوشت میانہ خم تہ زیادہ آوارہ
 شہزادے مہ جبینو وہ لو مچلو نو
 وہا ہوانہ در دہجرت گفتگو کر بس
 باولس اتھ وارہ جھی نو وہ لو مچلو نو

۱۔ واژگون - نو لئہ کلام - اتفاق تلئہ خاطرہ را پیزی پانام

غزل

کو وہ بو موثر نفس عذاب یار و
 رگن میاں کز تھڑیہ تار و
 کھنڈ باغس اندر تھڑیہ بھو لہم
 سیاہ زلفو میہ نال و و لہم
 چھ حسہ کعبس عجب زہ حجاب
 غریب عاشق چھ خوار و خستہ
 بلبن بیکدم ہنسا سار و
 آکی اشارہ میہ سنبلیں ہی
 کیرتھ میہ سپنس کباب یار و
 بدن کو رتھم رباب یار و
 گو لاہر میاں گولاہر یار و
 کیرتھ تھاوتھ لٹا یار و
 بجان ز بیاب کعبہ یار و
 ز درد ہجرت خراب یار و
 دماڑ تھوڈ تل نقاب یار و
 گیہ میہ چانے عتاب یار و

بہ لنتہ گوشت و طاب خمور
 بے ہوش امی شرابہ یار و

۱۔ چاہن روحس ستور ۲۔ دایان

۳۔ عذابہ سنبلی رنگس کھنڈ کز گرتھ عذابہ ستور ۴۔ ہند رنگ ہر رن عاشقی

لوتیر والو هو

پانہ میانہ پہلو الو لوتیر والو هو
 پانہ پندرہ نگہ غار ز الو لوتیر والو هو
 تن برہنہ تورہ عربان آکھ بے سامانہ سنز
 ہیجو وحشی بے زبالو لوتیر والو هو
 دیتیہ ذاتن تیوت طاقت بیٹیہ تاب توان
 موٹہ اوٹھ وستیہ خانو لوتیر والو هو
 ہیو چھ پنہ کسب کار دنیا و چھتھ کوتاہ نیک بد
 خوشنا خوشتر و جوانو لوتیر والو هو
 لالہ رنگس گری بیگ گردش زرد رنگ زعفران
 گری گولہ لابس ارغوانو لوتیر والو هو
 آفتابہ درو لوگمت منزلہ دور و دراز
 ہم سفر تری چھے جوانو لوتیر والو هو
 زاد راہ چھے نرئیہ سترن پایادہ کیاہ کرکھ
 ہامسافر میانہ پالو لوتیر والو هو
 و ہاتو بر فضل اللہ روز و رونی وہ میدوار
 فضل چھے خاڑک نشانو لوتیر والو هو

۱۔ ناتوان دامن استغاثہ ۲۔ گردش زرد ۳۔ ارغوانا چھ اکھ کل میک ہوم تر پش
 پہٹھاہ خوبصورت و زلہ زنگہ چھے آسان۔ تینتھ تہ چھنہ فکہ ترانہ کہ لالہ رنگس ارغوانی رنگ گرنہہ ستر
 کیاہ مفہوم چھ و ہاتو لقاؤرس اندراوس مت۔

رُوف

بالہ یار ویکھنتے آہستہ لولو
 جیس بہ بیمار جگر خستہ لولو
 زال یا ماراوس یا زنجیر
 بوزنہ آم گلدستہ لولو
 نال وولہم مے کالیہ شہارہ
 تارہ ویکھنتے کورس بستہ لولو
 کج کمان یا سیاہ زہ مرغولہ
 حجبہ تار یکھہ مجہ جھستہ لولو
 مجہ تپرو تیتھہ شکار کورکھ
 خون انسان ز آب بستہ لولو
 چشم آہو بخشم تیز نظر
 نرد شیرن کران بستہ لولو
 گودا بس ز درد مہجوری
 جان و دل تہ پلینہ خستہ لولو

۱۔ فارسی مرغول۔ وٹھتہ تہ بیچدار لٹر۔ ۲۔ شرادہ تہ زلہ

۳۔ مرحوم مہجور اوس تہ بہ دیوانہ پنچھی "درد مہجوری" دھن کورکھن ۱۔ حابن اندر شجرہ کشتی

کران پیا پیران

دلبرادر کو بے تو

بر سر راہ چھٹس خرابو دلبرادر کو بے تو
 بے گناہ بے کس مرادو دلبرادر کو بے تو
 صد ہزاراں عاشق دل خستہ بھی خوار و خراب
 ماہ تابان ماہوتہ ساری بن از رو بے تو
 در تب عشقت چھ جان برب غریب بیکس
 بھی دوا بے درد دندان جان بہادارو بے تو
 پیٹھ پائٹھن برگ کاہ لاراں بسو بے کھر با
 مینون جان و دل تنھ پائٹھن چھ ٹاٹیل سو بے تو
 عنبر و فرترہ سجان عطر کا فور و گوہ لاب
 لوہ نمونہ شبو بے کٹھہ از طرہ گیسو بے تو
 از خم ابرو کمان بھی مندہ چھان توں قزح
 نقش آں حجاب کعبہ عکس از ابرو بے تو
 از جنوب و مشرق و مغرب بسرحد شمال
 در زمین و آسمان ہر جا یہ گفتگو بے تو
 روز و شب در کوٹہ بازار آوارہ و ماب
 در بدر باد صبا در فکر جستجو بے تو

چھم یارو چوئے اُردو

یکضاتیہ وچھہتہ روبرو چھم یارو چوئے اُردو
 پیران و قنم راکھ دہہ چھم یارو چوئے اُردو
 ز اُجس بُہ لولہ نارہیہ گا جس بُہ سخ زن نارہیہ
 لا جس عنن بو آ رہیہ چھم یارو چوئے اُردو
 چھم یارو گومت سپنہ چاکھ بہر دوا اند کوئہ آکھ
 یڈواتیہ بود نہ برہ خاکھ چھم یارو چوئے اُردو
 آوارہ چھس بودادی لہ ڈیشہتہ چوئے سرو قد
 بسے متا در لہ چھم یارو چوئے اُردو
 گل روخ وچھتہ گوتے تم ماد لبرو سا تھاہ تیم
 لہ چھم گوتے تم چھم یارو چوئے اُردو
 دہاب اندر کوئے تو مشتاق کوئے کوئے تو
 وچھہ مادو بارہ روئے تو
 چھم یارو چوئے اُردو

نغزل

(در دنگہ بمقام رنگہ پیری حبہ کدل)

کھو وے گو ہم بدن نہ آیتھ مدھ لو

نہ گرمی شپن زن گالیٹھ مدھ لو

سیر راہ نہ آوتھس بو نیم بمل

نہ نہ دھچھس تیرے ماریٹھ مدھ لو

اچھو کنر چھس بہ حسرتھ خون ماران

نہ نہ دتھیم تیرے داریٹھ مدھ لو

حجہ تیرو مینہ کور ہم پارو پارو

کمانے کون چھے چارٹھ مدھ لو

بچھس چانو یو شہار مارو

نہ ریش شہار روے لاریٹھ مدھ لو

مینہ چانو سنبکو دل تننیر لو ووم

سیاہ کلد شتہ چھی پاریٹھ مدھ لو

وہا بس رنجہ دل چانے قرا قہ

منگان چھی زندگی ماریٹھ مدھ لو

رُوف

سگہ ناو تھو دودھ کے آب و لو سُلہ پھول کھو گل افنا لو
 مٹہ غمہ کے چھ تہ تالو لو چون رنگ کمر غمہ نے کو رمت زرد
 کتہ چھو و تھو تہ سیاہ آلو لو چھ سپنس کہ کہیں کو رمت داغ
 تنہ لائو تھو تہ کار بالو لو چانر سہ رخی چھ خراج بازار س
 سنبل سپنہ زن سیاہو لو لا جو رس شو بان چھ حیت خال
 کتہ کیاہ اتھ نش کیٹھا لو اتھ رو پس زیا چھی ستھ رنگ
 نم ترے لیس دودھ کعبو لو خم کو رمت چھکھ افنا بس کن
 برہ کر تھنس چھ اضطرابو لو کو وہ زردی تہ ہر دہ برہ نہ پھیر

آفتابہ روئے بر سر کوہ

درہ دودھ لوگ کرہ کیاہ وٹا لو

۱۔ تب بہاری۔ تاب۔ چمک تب و تاب = تب تالو

۲۔ خواجہ تہ ارکان ملک

بہ کیاہ کرہ یا ولو

(بمقام رنگہ سیری جہ کدل در دنگہ)

بہ کیاہ کرہ یا ولو	دغاوتھ در اہم گرہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	برگا تر و لکھ تراوتھ مینہ پیرہ
پاوتھ چھم تا ولو	تھاوتھ مینہ کو سنجہ تہ ارہ سرہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	بہ چھم ڈیکہ لانیگ و رہ
بہ کائنہ پیرہ دو دبا ولو	کس و نہ چھ تہ مینہ تھرہ تھرہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	ترہ لے کچھ تہہ قضا سرہ
بہ کائنہ اکیس با ولو	دلس یہ کو مینہ چانے زرہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	شفا بنہم چانے گرہ
رھندھ تھ مینہ اتھ آ ولو	بندھ تھو ہاں در الیس گرہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	گنڈھ تھو ہ بندھ چھیش شدرہ
مے ہو گل چھا ولو	چھلے باغس گیم برہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	بے نہ نہ اہنہ امی شرہ
دہ چھم آہ بو ترہ ولو	شاہ رگ تھ مینہ نشترہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	ماہ زن گچس تہ چس درہ
گہ پٹ طمع ترہ ولو	نرین رنگن گیم ارہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	جمع کرہ کرہ آخر مرہ
دو و تہ نہ پیچہ را ولو	وہا تہ ناحقہ چھی ارہ سرہ
بہ کیاہ کرہ یا ولو	مینہ کو لہ سبز چھم آ گرہ

غزل

(بمقام زنگہ سیری حبه کدل)

بدن مینہ زو لہتم ناز و مد لو ورن جھپٹیں خستہ اوار و مد لو
 بہ حال من تر بیہ چھ ناہم والصاف ہیو دل سنگ بے عار و مد لو
 گر ایو دو وچھ ذرا خوف خدا کر رچھن چھ فرض لاچار و مد لو
 تر کباہ نہ انکھ فراقک نار کیتھ تیز کر ان آتش کنہن پار و مد لو
 تر یہ بھی در و در درد مند ان کلاب و سبب اتار و مد لو
 ہزار ال دادی لد دل خستہ مکین چھ پیران و چھتہ بیمار و مد لو
 گتر صحن از یک نظر ساری منور ڈکھ مثر تھ تر و وچھ وار و مد لو
 بلیں بیمار عاشق ادا اشارہ بنہ لاچار و نے چار و مد لو
 و ہا بس دوزخہ غم رنج و محنت تر و و و تر کہ دہار و مد لو

۱۔ یہ غشتہ نار ۲۔ شعری ضرورتہ موجب "بیمار" بدلہ "بیمارہ"

۳۔ چارہ کار

دُور

(بمقام رنگہ پیری حبہ کدل)

گورہ گورہ کرہ یو دُورہ لولو
 گورہ پادہ گورہ لولو
 عرش کرہ سی گورہ لولو
 ادہ موسیٰ کھوت بر کوہ طورہ لولو
 پاک ذاتن گورہ منظورہ لولو
 ستر گورہ کپنہ مغرورہ لولو
 گورہ طورہ سحرہ مہرہ لولو
 مستانہ مہرہ منظورہ لولو
 ورنہ کیاہ بہ آنا پر سورہ لولو
 تنبیر لادہ جنتہ حورہ لولو
 کائنہ کرہ نا اسی منظورہ لولو
 آفتاب چانے لورہ لولو
 روے دلشہ وزہ مہرہ لولو
 چون مظهر دکن تہ پورہ لولو
 کیاہ قہر مہرہ غفورہ لولو
 دُورہ کرہ یو بہ گورہ لولو
 ادہ عالم تہ آدم پورہ لولو
 گورہ گورہ کرہ یو دُورہ لولو
 نار زہان دان لوب تہ لولو
 گورہ گورہ کرہ یو بہ دُورہ لولو
 لورہ چھنہ کھتی بر کوہ طورہ لولو
 گورہ گورہ کرہ یو بہ دُورہ لولو
 کپنہ مہرہ سی گورہ لولو
 گورہ گورہ کرہ یو بہ دُورہ لولو
 پتہ لارہ ان چھ مہرہ لولو
 گورہ گورہ کرہ یو بہ دُورہ لولو
 کپنہ زہرہ پتہ مہرہ لولو
 گورہ گورہ کرہ یو بہ دُورہ لولو
 زہرہ کعبہ مہرہ لولو
 گورہ گورہ کرہ یو بہ دُورہ لولو

دُرِایہِ سحرِ شہو چانے نو، رہ لولو
عطرِ ادھر تہ ذن بُو رہ لولو
وہا بُو گئی رنگ کو فورہ لولو
رگہ تارہ تہ تنہ مہبورہ لولو
گورہ گور کرہ یو تہ دورہ لولو

۱۔ کہہ طورس پیچھے آگے ڈھ حضرت موسیٰ ہمارے لیے۔ اُمی نیتہ زن تہ رھا ند نہ کھوت حضرت موسیٰ ۲

کوه طووس۔ تین سیدس دپدار نور الہی۔

۲۔ پانے بہ چھپنے تک مقاس ووت منے بہ نہ کیا ؟

۳ جاے ظہور ۴ جنوب ۵ مشرق

درالیں زندہ دلبرو

(بمقام رنگہ پیری در ڈنگیہ)

درالیں زندہ دلبرو	پوڑے و نیت کیا ہجھ و وندہ
درالیں زندہ دلبرو	یہ نیاے میوں کنتو اندہ
پالیں پیتہ کیا ہ کرد	آلین کوٹ تہ زالیں کھندہ
درالیں زندہ دلبرو	مرے و وژی بہ اکی ہر ندہ
سہ لاچارہ بے سرو	بیمس مار آسہ نہ چندہ
درالیں زندہ دلبرو	کھیس روشہ تہ کھیس گندہ
زھندم کوچہ بازارہ و	مہنہ نب چون آم کر ندہ
درالیں زندہ دلبرو	کنتو چھکھڑہ ٹاری مندہ
لفاڑھانڈ آگرہ و	صفا آب و سان سندرہ
درالیں زندہ دلبرو	یہ سندرہ بارہ ہو کھان وندہ
چھٹنم بالہ شہیر و	ہیو کالی یہ ز و سندرہ
درالیں زندہ دلبرو	وڈو بارہ گند و پندرہ
ہیو اچھی گام شر و	وچھتہ زارہ بہ شہر ندہ
درالیں زندہ دلبرو	یہ نیاے دلوہ تہ اندہ

شرین سیتی دڑا پس ہندہ بے یارہ چانے آسرو
 کوڑم شک مینہ شد رپو ہندہ دڑا پس زندہ دلبرو
 دڑا پس شوقہ بے یارہ ہندہ وچھن کہہ بازرو
 وہاں کیاہ تمس وندہ
 دڑا پس زندہ دلبرو

۱۔ یہ چھپنے ممکن ۲۔ رتھ رتھ کوڑم ۳۔ اڈہ لیگ گرتھ
 ۴۔ پڑا نہ وقتہ آسرو ہندہ پیٹھ شک رمان خاص کر اگر کاہنہ وسیعہ رتھ ہند پندت کاہنہ ہنڑہ
 رتھ ہندس الناس گرہ ہیرنہ و رتھ ہند تر اوہ ہے۔

غزل

فوجہ فوجے یارہ ڈے میے ترو ورو
 تیز سپر تھ کار واناہ برو نہٹ گو
 کٹم سپر تھ اکہ اکے یار باہر
 چھم نہ کہنہ مولوم کٹی کس پیالہ چو
 چھنہ پاران اکھ اکس ایم بے وفا
 ساروے سپر دوپے کن تیز دو
 یہ تمہو کو رمت طمع کیری کیری جمع
 ستر کو نالوگ متن اکھ دانہ جو
 چھم مہ بوڈ افوس تہی وویون تہ سور
 کو نہ تہر اکھ لقمہ از آل کار کھو
 یس شو نگتھ بیمار تہ افتادہ اوس
 تہر تہندے زبونمت انہ کھو تہ چو
 کیاہ تماشاہ یہ چھ در دور جہان
 کہنہ گزھان تہ کہنہ یوان چھی لوبہ نو
 آے کا تیاہ درائے ساری خوشک لب
 کائنہ ناویو دکاتہن و بہ آسہ کو

ز روز یور پہ چھ در دنیا عزیز
 آتھ سولس سپنی بھرت کالر زو
 از خیال سیم وزر گڑھ اے وہاب
 کا تھن ییتہ سیم وزر ز بھیر گو

۱۔ خدائیں کن۔ دو بیس دنیہس کن۔ از چھ یہ فقرہ ہندی یا تو ورتاوان

۲۔ گوشکہ پھول ۳۔ تمہ کما یہ ہند

۴۔ عزرا ایلہ سنز زاگ ۵۔ سو بند کل۔ بے قیمت پھیر

۶۔ نیر

سریذیف

“ ۵ ”

تفہیم

۵

مناجات

جھم تر یار یا اللہ
 جو آنی در پریشانی
 گیم حاصل پشیمانی
 مینہ زونم نہ نیتیم تاون
 کھولس تر اس تیرہ کوریم
 تر تھانہ معصیت مہر دار
 تر تھ جھم عابہ نہ ہند بار
 سچھاہ ناکارہ نہ ناپاک
 لید تھ وونی آس روپن خاک
 کریم توبہ ترہ وودہ منظور
 منور مے کریم اند نوہ
 بر رحمت مینون دل تہ جان
 بیہ دم عاقبت ایمان
 پیلہ مے در لحد تر آون
 گناہ کارن چھوڈ تاون
 ترہ تھ قوم در قبر آزاد
 بیہ پاوم بخاطر یاد
 نہ جھپس بدکار یا اللہ
 کریم ضایہ بہ نادانی
 زبد کردار یا اللہ
 گرامی لال ماراؤن
 ترہ جھکھ غفار یا اللہ
 کر تھ آسے سچھاہ بدکار
 ترہ جھکھ ستار یا اللہ
 پشیمان برگناہ غمناک
 بہ استغفار یا اللہ
 بیہ وسواس شیطان دور
 بہ یک الوار یا اللہ
 برن از فضل یار حمان
 رحیم از نار یا اللہ
 تہ تنہا مینہ نل ساون
 مینہ جھکھ ترہ یار یا اللہ
 بہ جمع مومنان دلشاد
 تہ سپارہ یا اللہ

بہ مہیزانِ پلچہ سنات ۱
 چھ فضیل بہتر از طاعات ۲
 صراطس پٹھ مایہ رحمت ۳
 کرم از فضل خود بہتہ ۴
 نصیبہ کرتے جنت ۵
 پیہ موم از رحمت ۶
 وہاب از جرم شرمندہ ۷
 رحیم از جرم آیندہ ۸
 موم از فیضِ بابر کات ۹
 کرم سے بار یا اللہ ۱۰
 بہ سکنان موم و تہ ۱۱
 تے دم تار یا اللہ ۱۲
 قرین والدین بہتہ ۱۳
 پین دیدار یا اللہ ۱۴
 چھسے بے بندگی بندہ ۱۵
 نہ بد کردار یا اللہ ۱۶

۱ "سہ" (اصل) ۲ کا شریک منتر عربی "انوار" جمع اسبقہ واحد ورتا و نہ امت

۳ قرآن کہ یہو چہ ترہ سپارہ ۴ پلو تر

۵ کُرتن کا پین ہند ۶ اعمالن ہیزہ تر کہ ہند وزن

۷ بندگی کریندہ آئی

نعت شریف

اَعِزَّنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ اَبْرِعْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ
 تُوِّجَّهْ جِهَكُمْ فِي عَالَمِ وَادَمٍ مَعْظَمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 كَرِيمٍ وَكَامِلٍ وَاكْمَلٍ مَكْرُمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 تُوِّجَّهْ سَارِبِينَ مُرْسِلِينَ بِمَنْدِ شَاهِ جِهِيمٍ تَارِكْهُ تُوِّجَّهْ نَوْرِكَ مَاہِ
 تُوِّجَّهْ جِهَكُمْ سِرْدَارِ از درگاہِ مَسْلَمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 تُوِّجَّهْ فِیضِ نَوْرِ تَبَرُّحِ حَمَّتِ چو دریا صاحبِ ہَمَّتِ
 مُتَعَنِّجِ وَشَافِعِ اُمَّتِ بہرِ عِلْمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 تُوِّجَّهْ اَوْسُكْہِ خَالِقِ مَطْلُوبِ اَنْتَ بَیْضِ کَابِیْنِ اَنْتَ ثَوْبِ
 حَبِیبِ ذَاتِ تَرَبُّحِ حُبُوبِ بِہِ عَالَمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 بِمِنْ ہَمَّتِ جِهَكُمْ بِاَعْمَرِ بَشَرِ کِیَاہِ فِکْرِ دَرِ مَحْشَرِ
 رِغْصَانِ کَاثِلِہِ ذَا لَکِہِ کَرِ جِہَنَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 بِہِ کِیْنِ صَا اَمَّتِ بِہِ ظُہُورِ تَمِیْکِ مَنِیعِ چُوئے نَوْرِ
 کُوْرِ کُھِ تُوئے خَالِقِ مَنْظُورِ مُقَدَّمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 شَفَاعَتِ تُوئے گِناہِ کَارِ بِہِدَايَتِ تُوئے تِبَاہِ کَارِ
 حَمَايَتِ جِهَكُمْ تُوئے اَوَارِ بِہِرْدَمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ

جو جس بیہ تحم پرست متقدریہ مجھ تقدیر پرست
 کو رکھ ذاتن بہر سپرست محرم یار رسول اللہ
 زہ راہ اصل ہے ماؤم بدینس کن میہ ووفی نیاؤم
 ز کعبہ سیدا چاؤم میہ زمزم یار رسول اللہ
 میہ چھم شوق پس منتر نتم یارب مدینس منتر
 مشرف تنقہ زمینس منتر میہ کر تم یار رسول اللہ
 و ما بس عاقبت ایمان الہی ماجہ ما بس سان
 در اذ رحمت رضوان مُشر تم یار رسول اللہ

۱۔ سون فریاد بلور ۲۔ سون رعایت کر ۳۔ لہو محفوظ

۴۔ شغری ضوہ زور بہ موجب "محرم" بدلہ "محرم"

۵۔ فارسی "درے"۔ کاتبہ دروازہ

منقبت چار یار باصفا

چار یار باصفا و چار شاہ دین پناہ
 نایب حضرت محمد مصطفیٰ در حکم دین
 روزہ در صوم و صلوات شب بیدار فکر حق
 حضرت صدیق صاحب یار اول شیخ دین
 حضرت فاروق عادل بادشاہ بے ریا
 صاحب حلم و حیا عثمان صاحب با حیا
 شبیر حق حضرت علی صاحب امر نصی
 لشکر حیدر بود افسوس وادبیاتہ ناو کرم عمل
 صاحب فیض و ہدایت ہم شفاعت دستگاہ
 بر جہاد و غزوہ ہابستہ کم در سال و ماہ
 نان جو او سکھ غذا کھینچتہ توبہ نفس زاہ
 یس امیر المؤمنین افضل سپن گو دہ بادشاہ
 یحییٰ نہ صرف خود کو رک نہ در خلافت برگاہ
 آسمان کن بچشم خاص میر بنود و چھنہ زاہ
 بر کنایہ آب کو نثر اسیر لیس ساقی لکاہ
 لیس یمن ثور رک اندر پیو کنبہ رنگہ اشتباہ

با ادب و ذوق کن برابر روزہ ہر دم اے و طاب
 ہم کئی با ہم تر روزہ کھ تر نہ و فی ہند عذر خواہ

۱۔ پیو لیس و تر چیس ۲۔ گاسہ کٹ ۳۔ محشر اندر

منقبت حضرت سلطان

محمد دوم شیخ حمزہ	دادین دوا کریم نے
محمد دوم شیخ حمزہ	حاجت روا کریم نے
مفلس غریب مسکین	چھس خستہ حال نمکین
محمد دوم شیخ حمزہ	بخشیم مہیہ جاہ و تمکین
آسی پہ سپر کا مل	لیں بیٹھ وسیلہ شامل
محمد دوم شیخ حمزہ	ہر دم چھ حل مشکل
چھم گو متن دل جان	از درد و غم پر لیشان
محمد دوم شیخ حمزہ	کا سیم مہیہ غم ہمیں آں
دین خالفن بہ رحمت	رت اوس اسے تہمت
محمد دوم شیخ حمزہ	بچھ فاضل نور و رحمت
لسن تا علی چھ سلطان	غیم ولی چھ سلطان
محمد دوم شیخ حمزہ	رحمت تہ نور یکسان
ہم معجزات رحمت	وصف صفات حضرت
محمد دوم شیخ حمزہ	نور گو نہ نور قدرت
ڈیٹھن بہ فضل داوہ	روح ہمہ پیہم سہر
محمد دوم شیخ حمزہ	ہر کالیش منور
چھ مینون سپر کا مل	ہم نام سپر کا مل

محمدوم شیخ حمزه	تخت رحمتش چھٹا مل
آرام جان عیسیٰ	ہم جام خضر و موسیٰ
محمدوم شیخ حمزه	دلیسی رفیق و لیسی
رحمت خزانہ پیر نور	فیض و ہدایت و نور
محمدوم شیخ حمزه	بانی تمیک چھ مشہور
سلطان چھ میون رہبر	غم نہ مینہ غم بہ حشر
محمدوم شیخ حمزه	نرا وہم مینہ سایہ بہ سر
چھی خستہ جان دل نش	مسکین و مات بے کس
محمدوم شیخ حمزه	در دو جهان تمس لبس

۱۔ جلس اندر چھ "کرم" نقلن اندر "کرہم" سے و نری سے کافی
 ۲۔ سہروردی سلسلہ کنری ۵۔ حضرت علی صاحب اوس "اسد" خطاب تہ حضرت سلطان "حمزہ"
 ناو۔ دقہ نہ و نری بند مانے چھ "سہہ" حضرت دلیسی قرنیس ستور و حانی واسطہ آسند سہہ "دلیسی"
 ۳۔ حضرت ولس قرنی سند رفیق۔ ردیفی ہنر و خاطر "دلیا" تلفظ کن چھ جائزہ گردان چھ اتھو ہنری کام میر ہنر۔

چھ پرتھ مریس لبس بہ ماہ سلطان بروز سپندہ
 در چین وری روم و خطا سلطان بروز سپندہ
 مسکین مریدن اول سہ ٹھول تی کو شہنشاہن تو بول
 باوصیف ہم خلق رسول سلطان بروز سپندہ

۱۔ پرتھ پرتھ پرتھ ۲۔ نر و ایم دقہ ۳۔ حضرت محمدوم علیہ الرحمہ ہندو مرید ختم حضرت سلطان
 چھ پرتھ و ناوان ۳۔ ایرانک اکھ پرتھ و ن تہ مشہور شہر
 ۴۔ چھیک اکھ شمالی حصہ -

ہیو پالو کرہ کیاہ

گوم پیر سھ کار والو
 فوجہ فوجہ گے روالو
 خواہر و کم کم جو الو
 اٹھہ موراں دراکھ جالو
 گے وارن کاٹی خالو
 چھی پیچھاں تم وانہ والو
 آے کا تیاہ پہلو الو
 سامہ رستم داستالو
 بو علی تہ لقت الو
 موہ نشہ گے دیو الو
 بازرس اندر د کالو
 وچھنیہ خالو دتھہ د کالو
 و مالو مالو تہ والو
 شکتی سیتی موت ز الو

ہیو پالو کرہ کیاہ
 ہیو پالو کرہ کیاہ
 ا ستم تانہہ ماہ
 ہیو پالو کرہ کیاہ
 سیمہ وقتہ پادشاہ
 ہیو پالو کرہ کیاہ
 درائے کھٹھہ افوس آہ
 ہیو پالو کرہ کیاہ
 وچھنیہ عاقل اسی کیاہ
 ہیو پالو کرہ کیاہ
 اسی پیر از مال و جاہ
 ہیو پالو کرہ کیاہ
 موت پیوی نا یا دراہ
 ہیو پالو کرہ کیاہ

۱۔ پیریزلہ و سوزون ۲۔ دہانہ وقتہ اسی افغانستان اندر واریاہ تھنکدا وادار در بدر کاہتی میں متذکرہ
 اکبر نامس اندر آمنت چھ۔ سکھ اسی حال عالی کثیرہ تہ کرہ امنت تہ امہ علاوہ اسی کاشتری و ارباہہ دنیا دار
 سیاسی ہیر پھیر کر شکار سپید موز۔ میں متفق و ہاں "در ویشی" منز و صاحت کر موز چھ۔
 ۳۔ فارسی "رستم دستان" نیتہ گوس یہ مانے زہ سام تہ رستم نو دی تہ پتھہ رو دی تہ ہندی داستان۔
 ۴۔ حضرت بو علی سینا۔ مشہور اسلامی مفکر و زانیہ ۵۔ پرتھہ شہس پرتھ۔

بندگی کر چھکے بندہ

بندہ گی کر چھکے بندہ	پایہ میا نے نویسندہ
بندگی کر چھکے بندہ	بینہ کرنے تڑبہ لاکھ خندہ
پان فطلس سہل لہون	سو نہتہ نیران یوان ساون
بندگی کر چھکے بندہ	برو نہتہ آلودہ ہلہ وندہ
گلہ لولان چھ نلہ ناس	گلہ نلہ سہل نشاط بائس
بندگی کر چھکے بندہ	جہلہ کٹر تھور ورا بندہ
کوٹ لارن چھکے ناوہ ناس	موت موگر تھور ورا ناس
بندگی کر چھکے بندہ	کٹا خالی گڑھی چندہ
رنگہ بنگن دودہ داپہ کٹم	کیرہ تیر جاہ مہ کر محکم
بندگی کر چھکے بندہ	چھکے تھو تختن دوان بندہ
کہہ باپتھ تھو چھکے حاران	کٹا تھو مہر گڑھ لودہ اران
بندگی کر چھکے بندہ	شال شہلہ گڑھی چندہ
دھچہ دارہ نلہ مٹا لا	دھلہ دھلہ کوڑ تھو نلہ
بندگی کر چھکے بندہ	زندہ آسا سال آئندہ

۱۔ لیکھارہ ۲۔ مشہور تارک یس ہر دے نوٹن گڑھاں امیر پتے چھ کٹھہ بندہ نلہ
 ۳۔ پشینہ شال ۴۔ دستارک شہلہ -

بهر دم پرته ہو اللہ

نفس در سک در محکم	بهر دم پرته ہو اللہ
بہ بہت کینہ کن کر دل	بنی آدم تو بہ کینہ حاصل
موز و رس میلہ زور یا کم	بهر دم پرته ہو اللہ
گر کسی نہ ضایہ کو زنت کار	میل کم زیادہ از سرکار
پتہ یاب و تہہ زہ موبر غم	بهر دم پرته ہو اللہ
نہیں دم یام گوبستہ	چھ نیران آب تھ جتہ
چھ پھیران دہ سستی بم	بهر دم پرته ہو اللہ
دزد و نالجنس کہ نار	زہ و چھ الگوٹے رفتار
استادہ سستی پھیران نم	بهر دم پرته ہو اللہ
اگر شاہ کینہ تر اولان باز	چھ نیران انجنس آواز
کران سے کرکھ تھ برہم	بهر دم پرته ہو اللہ
وہا لو چھ غینت دم	دس سستی دم چھ با آدم
بنی آدم چھ دم بادم	بهر دم پرته ہو اللہ

۱ درگاہ الہی ۲ آخرت اندر یا نبی دینہ ۳ کثیرہ منزوس میں فی دہ بن نار زہور او نہ خاطرہ
 ۴ ائمہ امت تھ و چھتہ و باب بی شار بلکھن چھ ۵ شہ ۶ توت ۷ بوہہ ۸ دو تھ تلکھ
 ۹ ہوا مارہ بم ۱۰ تہ ۱۱ اکن بوٹ ۱۲ و چھتہ چھ و باب بین شہ ۱۳ تھ تھ زور اور
 ۱۴ مان تھ بین دھان مشین بوہہ آسان چھ ۱۵ وسن کھن شہ
 ۱۶ شہس سستی زہ ۱۷ یا ۱۸ بادم ۱۹ یا نے دنیا دار ۲۰ صرف ہنہ تہ زندگی سستی پس
 ۲۱ ہو اللہ سرکھ ۲۲ چھ پراوان

دره لوگمت دوه

گره دراکوثر پری شامس دره لوگمت دوه
 زره وونکھ کتھ مقاس دره لوگمت دوه
 وولہ منہ پد کھسہ بامس ڈلہ ماگڑھ بو
 زره زنگہ پٹنم مہ پالس دره لوگمت دوه
 زالہ لوگمت چھس بے داس والہ بوڑ گو مو
 دره کس اتھ قتل عامس دره لوگمت دوه
 گافنہ تارک در او شامس سپمانج جو
 زره پٹنہ زنگی غلامس دره لوگمت دوه
 مس بُری بُری وچھ مہ جامس اوس لش جو دو
 مرہ نالیں چینیہ مس دره لوگمت دوه
 در او میالس انتقامس تپراز ابرو
 گره کیاہ اکھ گره کامس دره لوگمت دوه
 وٹا لو اتھ انتظامس دره نے نا کوه
 زره ژوٹ کیاہ کرہ سامس دره لوگمت دوه

۱۔ یورچ کتھ بوز ندی ۲۔ پھیوٹ ۳۔ زالس ۴۔ رالس
 ۵۔ مَن ہندی وال چھ دہن "اکھ کام" تصور کتھ "کہاوتھ" بر موقعہ درناویشر مشہور ایرانی
 پہلوان۔ یسہن کارنامن پیٹھ "سامانہ" لیکھنہ چھ آمت۔ دہان چھ فارسی پیٹھ کاشرس منتر
 بہ زرمیہ پھر نالیں پیٹھ سید امیر شاہ کبری آمادہ کورمت۔
 نوٹ: لفظ اندر چھ پتھ بلس دره لوگمت دوه "یہ دو ج لیکھنہ آمت

کیا ہ یارن لودنم راہ

گاجن بے امر بے عارن
 زاجن بے دور ر کر نارن
 گئی و مراہ میہ لسن پیرن
 سادہ پانے مے چھم مارن
 کالیہ شہمارے آئے مارن
 زال و ورن سبیاہ تارن
 چھم کھ دینت گل و خارن
 مون کھ تھاوان چھم ترہا یارن
 کینہ دورن چھم گر ابہ مارن
 سنہ لسن چھم پیر مارن
 جود کورنم جود و کارن
 ہرنہ چشمن سہہ چھی تھارن
 اے عشق زور وادہ ان
 و پورہ جانش میہ چھم مارن
 و مہو بازی کئے یارن
 بازی کارن اچھ کچہ چارن
 کیا ہ یارن لودنم راہ
 کیا ہ یارن لودنم راہ
 وادہ کئی کئی آم نہ راہ
 کیا ہ یارن لودنم راہ
 نال و ولہم سرتا پا
 کیا ہ یارن لودنم راہ
 روخ نم سندن چھم ماہ
 کیا ہ یارن لودنم راہ
 و نہ کیا ہ زون تار کھ چھا
 کیا ہ یارن لودنم راہ
 دود و ورنے ہلہ نہ راہ
 کیا ہ یارن لودنم راہ
 ہوش تہ جس نیوم یکجا
 کیا ہ یارن لودنم راہ
 ترو و نکھ و ورنہ سیر راہ
 کیا ہ یارن لودنم راہ

۱۔ وعدہ (اصل) ۲۔ نفس اندر "پائٹو" ۳۔ عاشق چھ میر نی سنن ریشمین یا نے۔ کہنہ
 ۴۔ پیر مارن۔ ۵۔ شاید ۶۔ زووس

غزل

کاو و ترہ آنم خوش خبر در بارغ آمت یار چھاہ^۱
 بکھ بادب و چھ ہوش کرد خواب چھا بیدار چھاہ
 و چھ آب جوین چھا و د فوہ پال تار درن چھا شور پلور
 کینہہ ماچھ در گلشن فوہ شور حوضن و وٹھان فوار چھاہ
 و چھ آب کینہہ نہ ناگہ سے چھا پوش تازہ باغ سے
 سنبلی نہ شیرے لاگہ سے گلہ سیتہ در گلزار چھاہ
 کو ستور قمری پوشنول بھینہ تن شور مال پھول
 گل از جمع آن در وھول بیل نہ نالہ زار چھاہ
 مطرب ان باسوز و ساز رقاص ان پار بھہ ناز
 و چھ ناز نازک پیشواز کینہہ پیر زر تار چھاہ^۲
 ساقی و چھن ہینہ او مہے گزھ تیز و زور آن پے
 نس و چھ مہے کاؤس کے در جام اسفندی یار چھاہ
 گزھ تیز یار عرض کر و مات پیران زبیر در
 و نشتن جواہر مہ خیر تعطیل چھا در بار چھاہ

۱۔ از چھ "چھا" و نان ۲۔ باپاری لکھتہ مطابقی شمار کرن

۳۔ یس کیوں و ول بچہ گنڈان چھ ۴۔ نقن اندر "از تار" اصل اندر "زرتار کھواب"

چھ اکھ خاص کینہہ گزھ تیز کوم چھ آسان کزھتہ -

غزل

یہ لولہ نار یار در ذرہ کوتاہ بے نارس تاب یار و کرہ کوتاہ
 مہیہ سپس گامتن آتش کبابہ بے نارہ کوندہ اندر درہ کوتاہ
 ستم تہ ضرب تیغ و خنجر و تہر سورم از تاسم تا وونی سرہ کوتاہ
 آچھن چاہن و جھم تا شیر سحرک مہیہ کور ہم دود جود و گرہ کوتاہ
 مہیہ نیو تھم دل بہ یک عشوہ بہ غارت بہ دل بیل نیو تھم جالس ڈرہ کوتاہ
 دو ہفتچہ زو نہ کور تھم یارہ زندہ گلان جھس بال چانے شرہ کوتاہ
 دلا بوسر گزشتہ در گذر کر
 سہ داد یک پرون دفتر پیرہ کوتاہ

۱ کیا بریدے غار ہی پتھ بڑنہ چھ یوان ابا پوز کاشرہ لو تھو ونس "آتش" تہ ستر -

غالبن درنگ ننگ مانہ خاطرہ - یا شدت سوزش اظہار کر نہ خاطرہ

۲ اے جو درکن والہ ماشوقہ ۳ اشارہ چشم ۴ لوٹ کھڑتھ

۵ بے کوتاہ ہیکہ بیان کھڑتھ ۶ پرائہ وقتکو یانے لو کچا پر کر قصہ ہائے عشق

۷ تراؤ ۸ مشراؤ

غزل

عاشقش عاشوقہ سے نش راز کیاہ
 طالعین مملو بہ سے نش باز کیاہ
 یس دلس آسی ز تار درد و سوز
 نش نشہ سنطور چنگ و ساز کیاہ
 عشق چھ سمرغ اندر کوہ قاف
 در جمع لسن نشہ عاشق قاز کیاہ
 عشق کور پادشاہ بندس غلام
 نیتہ از محمود شاہ آیار کیاہ
 چھم مہ از غم بھ کوہ بے ستون
 کوہ ہارس کرہ تپرانداں کیاہ
 چھس بے مرغ خایہ دلبر شاہباز
 کرہ با شاہباز بط پروان کیاہ
 چھکھ گس در باد طوفان اے ولایت
 تر بے اندر چھ ہنر آواز کیاہ

۱۔ رکاوٹ ۲۔ آنر ۳۔ سہ کوہ ۴۔ اندر اندر فرہاد اوس جوئے ٹران
 ۵۔ بط ۶۔ سچ ۷۔ سکھ واد

غزل

چھس نہ ہوش آسان گاہ گاہ چھم جنونک ہوش آسان گاہ گاہ
 گاہ دوان چھس نالیہ بو مانند نے ہچو بت خاموش آسان گاہ گاہ
 در پریشانی بہ فکر این و آن چھس بہ غم بے ہوش آسان گاہ گاہ
 از غرور مال دنیا در سرور چھم مینہ تا و تو ہوش آسان گاہ گاہ
 و چھ مینہ بچہ باغش بہر سو خار و خس کہ نہ نشا خس پوش آسان گاہ گاہ
 فقر و فاقہ کشیدہ تہ لب تشنہ گی عیش خور و نوش آسان گاہ گاہ
 تیرہ امہ بانہ چھنہ ہر وقتہ بنان میترہ کترے ہوش آسان گاہ گاہ
 قبل مستس یوت جسم و کرد و فر خوف از خمر گوش آسان گاہ گاہ
 نہ لوہ پنہ ہوش کر تیرے ولایت
 چھی موشن گوش آسان گاہ گاہ

۱۔ فارسی "تاو" چھ "تاب" معنیس منزور تاو نہ یوان ۲۔ قوت۔ جلال۔ طاقت۔ توش
 ۳۔ طاقت۔ گرمی۔ توانائی

۴۔ وہاں بہ وقتہ سارسی کشیدہ ڈوگرہ حکمران۔ جکدارن تیر جاگہ دارن ہندہ لوہہ موجب
 فاقہ فاقہ۔ ۵۔ مینس ہوسلیق ۶۔ لگن ۷۔ کن

غزل

رسم در دنیا و جهم آرام گاه آزار گاه
 گاه خندان و گاه بهار و گاه گل تیر خار گاه
 چھس بہ اندر سوزِ ہجرت روز و شب اندر عذاب
 چھم دران در سپینہ از غم آب کا ہے نار گاه
 ہمچو دیوانہ پریشان حال چھس در اضطراب
 گاہ بخندہ گاہ بہ گرہ نالہ کا ہے زار گاه
 چھس بدام زلفِ سنبل خستہ خاطر ستہ لب
 چھم میہ تراپان ما کا ہے شیر گاہ شہار گاه
 مذہب عشق چھ ازادی تیر قبلہ عاشق
 کعبہ گاہ بنخانہ گاہ تیج گاہ ز تار گاه
 پارہ پارہ سپینہ کو رتھم چھم میہ جانس کینہ خواہ
 گاہ بہ بنجر گاہ بہ تیر و تیج گاہ تر و دار گاه
 نیم کشتہ بر سر راہ تر و دلس بے حال ہوش
 گاہ زندہ گاہ مردہ خستہ گاہ بیدار گاه
 جان بہاے من دو او سس اگر کہ ہمیں عطا
 سب گاہ گلقد کا ہے آب گاہ اتار گاه

دہ جہان کو تار و جھتھ از سرد و گرمی اے و طرب
گاہ مفلس گاہ غنی مسکین گاہ سردار گاہ

۱۔ و طرب مجھ اکثر جاین ”خزان“ (ہر دہ) بدل ”خزانہ“ و نہ سچہ مجبوری موجب لکھان
۲۔ رُون تیر دُون ۳۔ پتہ چھنہ ماشوقہ سُنْد کس عضو چھ شہس مشابہ۔ غالبین چھ
و لا بنس تصوریں اندر شہس سُنْد ہیبت ناک پاٹھر شکار ترائیں اہیں مُت۔
۴۔ آب لب ۵۔ مفلس اوس ییلہ ڈایہ و ہرس مودس۔ ”غنی“ یا نے دولت مند اوس
و نہتہ دہرہ پیٹھے۔ مسکین رُطین و مہرہ ہندین آخری پانترن شین وری بن۔ ”سردار“
یا نے ”حاکم“ اوس و مہرہ منتر نہ سمجھو وری کو خجہ تیر جادو۔

غزل

وچھتہ مومے خالص تر ہو دھندلے دروازہ چھاہ
 ساقییں پیمانہ با اندازہ چھاہ
 شیشہ بڑی بڑی تھا و پیالہ صاف کر
 وچھتہ مومے خانہ مٹی شہزادہ چھاہ
 مٹرب سازندہ چنگ و دردِ نئے
 وارہ با سباب و سامان سازہ چھاہ
 سنبل و گل لالہ ریحان و گولاب
 درجین پیمبر زلہ سرتازہ چھاہ
 نازنین با ساز و سامان ناز ساز
 لٹ پیری رویے زری پیشواہ چھاہ
 در سرود دردِ ہجرت بلسن
 جانہ وارن بیون بیونے آوازہ چھاہ
 شاد تلیپا تال شاید اے و ماب
 وچھتہ نالی رے چھائند رازہ چھاہ

۱۔ ایہ انک مشہور شہریتہ حضرت سعدی زاو ۲۔ ساز و اینس اندر ماہر
 ۳۔ اعلیٰ اندر چھتہ یہ "د" ۴۔ آلموسیقی ۵۔ سامان آرائش
 ۶۔ دل نوبہ اندازہ ۷۔ پیشواہ لفظک مخفف ۸۔ اندر دیوتا بندین ہندو عقیدہ
 موجب آسان ہند ساروی غم بہ تھو د دیوتا -

غزل

بہ سینہ لو بچم خنجر ستمگارو بیہ اندازو
 بہ کینہ خنجر پوت و در کورت وارو بیہ اندازو
 سیدان کینہ چم نہ وونی چارہ و دین چمن خنتہ اوارو
 بدن سے زو لقمہ نادر مد لو وارو بیہ اندازو
 ہیو انصاف کینہ چھ نہ میتہ لو بیتہ تیر پیر کینہ
 بہ تیرن چاہنے سینہ سپر دارو بیہ اندازو
 میتہ چم گومت جگر خستہ بز بچیر بلا بستہ
 بہ غلو دگر پا تھی آہستہ دزو نامہ بیہ اندازو
 گل و سنبل تیر رسول ہی بہ رنگین پوشہ دستہ بھی
 غرض سے یاد ہوا دم نی جدا اندازو بیہ اندازو
 کمانے تیر تر کش کڈان چھکھ مجہ تیرن کش
 کران چھکھ نہ تیرن کش جگر پارو بیہ اندازو
 وہا بو و چھتہ آری یادن پشتر نکھ کالہ شہ مارن
 ہزاران مارہ امبارن سیاہ تارو بیہ اندازو

۱۔ بلا یہ ہنرہ لاکھ اندر ۲۔ دُر کر باٹھو ۳۔ اکھ اکس پیٹھ لاکھ لنگ پڑھتہ وال
 چھ اکھ اکھ سرف۔ ہم اکھ اکس ولعہ نہ تیر دیرس چھ کاشتی -

دو لو یارو مد لو اورو

دو لو یارو مد لو اورو	بہ کو تاکہ کال وونی پیر اورو
دو لو یارو مد لو اورو	بدن وارو دودرم نامہ
اگر چھ یارو تری منظر	فراق چانی کو دسم سورا
دو لو یارو مد لو اورو	کریم سے تو تہ کینہہ چارو
رہ چھکھ مسرور درخشا	بہ اندر غم پیر اکسارو
دو لو یارو مد لو اورو	ذرا کر رحم بے غارو
ستم دادین اسدی ماو	یتیم بو حال دل باوے
دو لو یارو مد لو اورو	دسم درشن بہ سند اورو
نہ لو بیتہ ناہم یارو	نہ کوٹ دیر قیل پیرا
دو لو یارو مد لو اورو	بند بو چاہ نہ دیارو
چھس بو یارو بکس نہ	پریشاں حال دل حسہ
دو لو یارو مد لو اورو	نہ نش مسکین لاچارو
کبا کچھ پھر نارس منظر	عذابس چھس بہ غارس منظر
دو لو یارو مد لو اورو	وہا بس لستہ دود نامہ

۱۔ اسسٹنٹ ٹریسٹر منٹر ۲۔ بین بان سنہالیہ

۳۔ زرنیہ گوچھ منٹر قادر ورنہ -

غزل

ہمسہ یار وستم کار و یتم سہ ناگاہ
 یہ بوند نہ ہے دِلک غبار و زہ چھکے تھہ آگاہ
 غمیں پیچھے غم کڈ رہے ماتم سہٹاہ شکل یوم
 دہ نہ کس بومبہ جھم بہ قہقہہ لکھتے یہ اندر گاہ
 مہیہ بارہ و زنی و زنی زبان لوسم لبان جھپٹے پے
 کور تھہ نہ وارہ بے الفانومہ حال پریش زراہ
 چھو کن میانین دہتر مرہم ہنومہ نہ لہ سہم داہ
 ریتو میانے مدوار و مہیہ کیا ہودھم راہ
 خیال اوسم کھسہ نہ طورس و چھہ چوئے نور
 دبان سورہ مرہ چھہ تھہ سورس چھہ سور نورک گاہ
 ستادہ بردر غریب مسکین ملکان چھی خارا تھہ
 صلاے شور گلا چھہ نہ بیا براہ شاہنشاہ
 وہاب حاضر بند مت شاہ خراب دل خستہ
 شرابہ عشقہ بنشہ کو من خراب بے پرداہ

۱۔ بدخواہی ۲۔ ادبی رولو ایرن اندر چھہ دہنہ آمنت زہ نیلہ کوہ طورس پیچھے خدائی نورک جلوہ پیو۔ امیر چیر
 کہہ دزہ تہ دز تھہ گوکھ سہ رہے توے چھہ سورہ لاکہ سہو آچھن حسن تہ ہران تہ کاش تہ تیزان۔
 ۳۔ ہوش سپد مت ۴۔ خارہ کس خالص

بال نو وونی بلیر یوزاہ

مارہ کے تاپہ شین زن گلہ یو
 یارہ ڈیڈہ پیٹھ نہ نوڈلہ یو
 زندہ بیتہ مو دم دہارہ
 سیندہ وانے اٹھ کھوڑ چھلہ یو
 رشکھ میانے وونے زنبہ کمر کیاہ
 مشک کو نور کھورن ملیہ یو
 سکارہ ہندی یاٹھی تیلے اندر
 مہ تیلہ لہ سینہ تیلہ یو
 ساز و سامانہ مہ کو شیرے
 خاصہ زلف تہ کیمخاب ولہ یو
 چاہہ امارہ بو پان مانے
 ورتہ پیٹھ نہ نو وونی ڈولہ یو
 بے انصافہ ستم گارہ
 سورہ ملت نہ ڈور نہ لہ یو
 ہفت جو شکی یاٹھی ارم عشق
 کنبہ سینہ نہ نور لہ یو
 بال نو وونی بلیر یوزاہ
 بال نو وونی بلیر یوزاہ
 زندہ بو بیٹہ گرٹھ ما
 بال نو وونی بلیر یوزاہ
 یارہ گوہم بے پیرہ وا
 بال نو وونی بلیر یوزاہ
 زندہ جانہ زاجتھس بو
 بال نو وونی بلیر یوزاہ
 بیٹہ پارے گر تہ ناو
 بال نو وونی بلیر یوزاہ
 بیتہ یارہ ماو تم رہے
 بال نو وونی بلیر یوزاہ
 کوڈہ نہ جھتھس نارہ بو
 بال نو وونی بلیر یوزاہ
 ستھ آتش تھاوم ستر
 بال نو وونی بلیر یوزاہ

کاکڑ و مہو تر لہ نے ترا و تھ ژبیتہ تنہا اند ما دان
 سو سکا پٹھو تہ پھو لہ یو
 بال نو وونی بلکہ یو راہ

۱۔ بین سپینہ نذرہ ماشوقہ سہند ۲۔ اصل اندر "موت"
 ۳۔ سہستر - سرمہ - سہند - سہن - ترا ام تر روپ رلا و تھ اکھ مرکب - یہ
 مرکب پھنہ پتہ کتہ چیزیں سہو رلان -
 ۴۔ قرن پتہ چھ سوسن (مزار مہ بخہ) لاگتہ یوان - شایرہ سہند تصور چھ نذرہ قبرہ
 منتر لہ رو و تھ تہ نیرہ میاں پچھ مزار مہ بخہ ہند پن پوش ہنرہ شکہ نمبر -

۸۰۲
غزل

ہا قندہ آکھو ہندہ
 سارسی منتر زہ چھکھنی باد
 چھکھنی روزان اکی تر ایہ
 راتھا اوسے نووے تر بخلعت
 یوہ دیکھام یہ سرودرباغ
 اس خم شوبے کیاہ تر نیامتھ
 پوشتہ پھلہ یہ مگر نہ مشغول
 گاہ دیار و خزانہ سبر سبر
 اتھ پیر فی پٹھ پیٹھ کاتیاہ
 گوہ پٹھ کتن تھ کرہ توہ
 ولابہر وونی باستقامت
 کیا ہندہ آکھو قندہ
 سارے لیش روز تھ اندہ
 گاہ ترہ ودان گاہ درختہ
 گرونی کین تر یہ پیر فی چندہ
 از چھ سختن دیوان رندہ
 و اثر مہ لیش سینہ گندہ
 ہنہ چھو دیوان وندہ
 گاہ خالی آسان چندہ
 دوب تہ کاندہ داود زندہ
 روز بہ ہوش ترہ آہندہ
 ہندگی کہ چھکھ ہندہ

۱۔ بنی آدم ۲۔ سر و کلین ہندین سختن ۳۔ داود زندہ اوس ولابہر وقیہ
 حاجت گذارہ و دل کوہر۔ لیکنہ پیر نہ پیٹھ از امر شہزادیت چھ۔ اتھ جابہ اوس
 ولابہر وقیہ اند۔ زہ تر یہ پوہ لوگہ ڈوہ لیسہ متری تو پتر بیگارہ ہندہ خوفہ تر لیسہ
 یہ کیاہ پیر پیر چھ کاس از وئے دُری باوس پیٹھ تہ پیر پٹھ جابہ حاکس اوس گوہ ڈوہ
 اٹھ جابہ پیٹھ طور پھوان۔

پیالے مومے زموے خانہ

نہ چو دس ساقین پائے
 میہ چو پیالہ نہ پیمایے
 نشس اندر نہ چھپس مخمور
 پچوان ہشیار دیوانے
 میہ نیو تھم نشستی ہوش
 مومے یک طائب چھستا
 منتہن سے نشستی ہشیار
 نشو نگھ بیدار مردانے
 مومے لیس باچنگ و مطرب
 سرودنے نغمہ پیمایے
 چھ نازن نازنین زربا
 بیاد جان جانا
 پُری رو پیش در گلشن
 بہ ناز و ساز و سامانے
 یہ منتر لاسہ لیس حاصل
 یہ مومے گو سخت شامانے
 و مالو دایہ زان دے
 نثر تہی لیس لاسہ لیس با
 پیالے مومے زموے خانہ
 پیالے مومے زموے خانہ
 میہ از مومے لیس گومت دور
 پیالے مومے زموے خانہ
 زموے چھم ہوش سے ہر جوش
 پیالے مومے زموے خانہ
 دیوان در خواب بیداری
 پیالے مومے زموے خانہ
 چھ سوز و ساز خوش اندے
 پیالے مومے زموے خانہ
 برویے اطلس و دربا
 پیالے مومے زموے خانہ
 چو ماہ چار دہ روشن
 پیالے مومے زموے خانہ
 سہ خوش دل چھپ کیا کامل
 پیالے مومے زموے خانہ
 چو آنی کور نہ کنیرانے
 پیالے مومے زموے خانہ

بہ چھپس چوں سایہ افتادہ

بہ چھپس چوں سایہ افتادہ بہ زیرِ پائے آں دلبر
 بہ چھپس چوں سایہ افتادہ رقیبینِ ڈھابہ تس دہر
 ز دیدہ خوانِ دل ہزاران بہ کو چہ منتظرِ پنداران
 بہ چھپس چوں سایہ افتادہ پتہ سرو قدس لاران
 چھہ دوزخِ تیرسند سخنِ مشکل بدامِ زلفِ لُحْمِزِ گل
 بہ چھپس چوں سایہ افتادہ صنوبرِ چھتہ اندرِ گل
 مہ مثلِ بیمِ تیرتہ ترکش مہ کڈاہرِ دکانِ کش
 بہ چھپس چوں سایہ افتادہ مہ کرِ مسکینِ خلقِ بھش
 گناہِ چھہ زیادہ خونِ نیری رجبہ تیرن مہ کرِ تیزی
 بہ چھپس چوں سایہ افتادہ یہ کارِ کپنہ انگیزی
 پریشانِ ہر نہ درِ کوسار بے سیرِ زلِ چشمہ جو دواکار
 بہ چھپس چوں سایہ افتادہ سہن تہہ چھپس نہ بار
 سرِ دروازہ باوانِ حال وہا بس ووت والاہ کال
 بہ چھپس چوں سایہ افتادہ دل و جان تھہ فارغبال

۱۔ کھونہ منتر ۲۔ اکھ خوشہ وُن جانور ۳۔ رب

۴۔ توڑد - طاقت ۵۔ چھونے تہ نونے

غزل

تاپیر و دُرُ بھر سو چھل متری و چھم گلالہ
 سو پر مینہ ووت خوشبو آمنت یہ ننگلہ نالہ
 گلہ لوری ہی تہ سنبل و چھ پیر نے چھ کیاہ گل
 بانالہ زار بلبل ماران بہ درد تالہ^۱
 بر فریش سبز چمنل زیا و چھم یہ مسول
 گلہ ستہ زن یہ جنگل سہرا ندرک سہ نالہ^۲
 صد برگ پوش عباسی سو فی پوش کار پتر اسی
 یمنیر زن سہر تھ کھاسی زن چھی شراب پیالہ
 سوسن نیسیر گد تھ ز لودر غم سہ حارلس ہو
 رنگ سیاہ تمس کو زن دشمنس مرکا لہ
 کو سم چھ کار تر او تھ بون کن سہ کلا تھ و تھ
 جعفر دوان تھ و تھ چھم ے دلس ملالہ
 خوشبو گو لاپ پوش لاگان حبیبہ گوشن
 آمنت و لاپ پوش لاگے سہ پوشیہ مالہ

۱۔ تال ماران پوش ہندس سرو دس پتر پین سرو در لاوان
 ۲۔ کھو پیار جنگل اندر چھ آئینہ ووت، جاہ نزدیک یہ اکھ پر فضا مقام
 ۳۔ جافری پوش

زبردستی مہ کر زیادہ

زبردستی مہ کر زیادہ	چھکھ میتر میترہ لو مستی
زبردستی مہ کر زیادہ	میترہ میترہ میترہ نہ ہستی
زبردستی مہ کر زیادہ	ہیو ہی زیاد چھ از خاکھ
زبردستی مہ کر زیادہ	میترہ پٹھہ عالمج بستی
جن ولسان خوشی کل	میترہ لستہ درائے ساری کل
زبردستی مہ کر زیادہ	بلندی تہ ہمہ پستی
زبردستی مہ کر زیادہ	یہ کینہہ جاندار دہ عالم
زبردستی مہ کر زیادہ	متن با خاک پیوستی
بخدمت رودی اولیٰ کی	سینہ زیب فلک خاکی
زبردستی مہ کر زیادہ	چھبہ عشرتس میترہ ہنرمستی
میترہ لسن آسن بہ ظہور	چھ سورے فیض برکت نور
زبردستی مہ کر زیادہ	سجادی قادری چستی
پہی کا نہہ تنے درکار	وہا بوخولیش واقرب یار
زبردستی مہ کر زیادہ	خدا چھ بس بہ کسرتی

۱۔ دنیائیتہ پاک تر ناپاک رلہ چھ ۲۔ بال و دہر بہترہ ۳۔ مادان پٹھہ جاپتہ
 ۴۔ صرف ۵۔ چار واری ۶۔ گند ۷۔ بنی آدم ۸۔ فرشتہ ۹۔ فخر
 ۱۰۔ ہم چھ ترہن روحانی سلسل ہندی صفت نسبتی ۱۱۔ کافی
 ۱۲۔ بکرتی ہندس عالم یا نے برزخ تہ محشر منتر

غزل

تابان و حچم رویے لنگار نہ بیا چو ماہ چار دہ
 ڈیو حچم کران شیرن شکار بے خوف از شیر لنگاہ
 ابرو مکمل نے دینے چیر بے واپہ از باران تپیر
 شیرن تہ ہر زن دار و کبیر کوئی تماشا بے ریاہ
 از سحر و جادو ہر طرف افتادہ ڈیو حچم صاف بصف
 کپنہ موعہ ردہ کبیرن سرکف کپنہ ندہ بافتوہ
 مار و پیغہ کنو لاری لاری نہ آدکھ ہزاران ماری
 زاپان جگر حچم نہ آدکھ نہ آدکھ زاپل چھیم ماریاہ
 سنبل نہ گل مہر زلیہ ماہ و ستار و مشعلہ
 شور و فغان و غلغلہ مسکین بہر سودا خواہ
 کوستور ببل پوشنول در بارغ و دھمت مل ہنول
 یک سوبہ و ہر و ہر دل تولول کیسو بخندہ واہ واہ
 و ماہ گاہ باغزردہ اندر رخ در دل و دہ
 گاہ خندہ چوں جش شدہ چوں شمع گر یہ گاہ گاہ

۱۔ پینے آبیہ کائناتہ مادہ و دای ۲۔ اک طرف ۳۔ د و نہی تو رو رخ کہ کیکہ
 ۴۔ د و ہر طرف ۵۔ "جش شدہ" اوس قدیمی ایرانس منتر اکہ ہواہ جتہ اندر لوکھ
 رانس شالہ اسمزلان یازول کران تہ شادہ مناوان۔ یہ اوس ہوشنگ پادشہ سیدہ پیچہ۔
 ۶۔ گوشتہ قبل مسیح پیچہ۔ ایرانس اندر چلہ ون رود منت۔ ممکن چہ نہ اندر تہ آسن پارسی
 اتھ دوس تہمی آہ مناوان۔

کو و و کتر نفس پر اکندہ

بیو بے عارہ گر دندہ
 کہ ان ہمسایہ چھم خندہ
 جگر مے زولتھم نامہ
 مینہ مار تھ رڈ دہم اندہ
 گوشت مشغول سارن چھکھ
 بے چھیس آوارہ شرمندہ
 بے ناز نمودہ آسب خام
 بے زالس لاجتفس فندہ
 مرے بومٹھ کھنٹے بار
 مٹیز بو گڑھ ما زندہ
 متبہ مشتاق تری کن چھیس
 پھولے نر دپت آہندہ
 چھم عشقک نار بے پروا
 سپن شاہ بندہ سے بندہ
 گنہرا آوارہ چھیس برہم
 گیس دیوانہ در ماندہ
 و باب اندر دل رسنجہ
 بلہ بو چاہہ کلقدہ
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 گیس دل خستہ آوارہ
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 بنیومت یاز غارن چھکھ
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 دچھمے دانہ اندر دام
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 اگرے ماوہ بکھ دیدارہ
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 دیوان گلزار بے دوان چھیس
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 کیرن مسکین کم کم شاہ
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 مینہ کرتم داد نی مرہم
 کو و و کتر نفس پر اکندہ
 شہس نیر گوش در پنچہ
 کو و و کتر نفس پر اکندہ

یوزی یتیم دلبره

یوزی یتیم دلبره	سور کور تخم کپاه کرده
یوزی یتیم دلبره	یکه نیت دوزی بو مره
شمنه پروانه چنیس	بال بو دیوانه چنایس
یوزی یتیم دلبره	چهنه پروانه کله ذره
خون دل ماران بو	دیله تل پاران بو
یوزی یتیم دلبره	زبون زن لجنو دره
ناور و بی اقباب	نلته تھو دانه رخ نقاب
یوزی یتیم دلبره	وچیه ماه انوره
ماونیل دستره	گوم جگه خسته
یوزی یتیم دلبره	کالی گل گنه هنم بره
سومر چمنه یوم دل	لاجنهس بوزالیه بکل
یوزی یتیم دلبره	ساره جو دو کرده
جوره چمنه در جهان	لب شکر عنجه در مان
یوزی یتیم دلبره	دند من خسته دوا لره
آبس اندر ماه چهنه	هنه نجه اندر چاه چهنه

منست آب کو شمره
 عاشق کو دل کباب
 یوری یتیم دلبره
 آواز بر در جہان
 لش چھ چونے آسره
 یوری یتیم دلبره

سدا دلبرہ مہنہ بھتر پاتھر آسہ تھے پاتھر چھس زوہ دندہ مالہ -
 سدا بھتر کینہ آسہ اندر زون چھ پر یز لان تھے کینہ چھ چائیں چاہ غبیس اندر تہ چاہ
 مہتاب چھرک عکس پر یز لان -
 سدا ڈو کھ

گنڈیو پوشہ مالہ

گنڈیو پوشہ مالہ	بیتہ مولالہ سالہ
گنڈیو پوشہ مالہ	رٹہ تھو بال نالہ
وچھ کیاہ اب ناگس	ٹھلیا وچھتہ باغس
گنڈیو پوشہ مالہ	چمنن رتم تہ ڈالہ
ساز و سرود تہ نئے	سیتارہ ساز و ایلے
گنڈیو پوشہ مالہ	باسور مار تالہ
پار تھ چھ پیشوانہ	ماہر و بنا زو سازہ
گنڈیو پوشہ مالہ	ہرنن سہ لاگہ زالہ
باقی یہ اوس از کتہ	ساقی سنادہ و پتھ موئے
گنڈیو پوشہ مالہ	از جام جم یہ پیالہ
بیتہ موبہ حال بافے	ٹبرجی ٹبرجی پیالہ تھافے
گنڈیو پوشہ مالہ	از تراو تم ملا لہ
وچھ کیاہ چھ دستہ گل	وہو بناب سنبل
گنڈیو پوشہ مالہ	بلبل بہ آہ و نالہ

۱۔ یہ مصرعہ چھ دون لفظن اندر غلط درج کر نہ آئیں

۲۔ کے خاندانکہ شرا بہ اندرو ۳۔ پڑ پڑ لینہ سوتو

۸۱۳
مژرا و هفس منہ

مژرا و هفس منہ	کتہ لہقہ دیکھو دیکھو کتہ
مژرا و هفس منہ	وہ ہندی یا پھر کتہ لہقہ
پو و ہفم مشکل	جا دی ہا نکلہ نیو ہفم دل
مژرا و هفس منہ	دا دی لہقہ پیرا ان پیتہ
کتہ چھکھ آسن	بارہ تھانڈھ ہیرہ نہ لون
مژرا و هفس منہ	موت کس چھکھ گوشت تہ
رنگہ بنگلو کفر	دق مینہ پڑھو رنگہ رنگہ پڑھو
مژرا و هفس منہ	رہے ہو چھکھ پڑھو وہ
روم روس و دزنک	رنگہ رنگہ چانی رنگ
مژرا و هفس منہ	رنگہ رنگہ پانے جھتہ
نہ نہ چھم تاف	تیز مو پیکھ کر الضاف
مژرا و هفس منہ	پاری حورہ تراو تو لو تہ
چھنہ کالینی یار	وہا تو برہم چھہ سمار
مژرا و هفس منہ	پتہ افسوس نیں چھہ پیتہ

۱۔ مینہ لہقہ۔ مینہ ماشوق ۲۔ اصل اندر چھہ یہ لفظ تہ آہ لکھنہ آت زہ اکتہ یہ یک وقت تہ تہ مینہ پرنہ۔ اگر لفظن چھہ مینہ تہ بیکر تہ تہ۔ درج کو دمت۔

۳۔ بنگلہ چھہ انگریز و بنگال قبض آتھہ اکھ نوڈ لفظاہ بنو دمت۔ بنگالہ چھہ گامہ پڑ چھہ عارضی بستی خاطرہ بنا دیو ان تہ مینہ ڈیشہ ہم عارضی سرکاری کواریٹ انگریز بناوان اکر مین اکر (BUNGALOW) و نان بس کاشری یا بنگلہ لفظ مینو۔

۴۔ سیاہ داہہ والین مطلب جوان ترھن پانے بدو

۵۔ ملک حبش۔ جیتیو پیا

وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ

وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ	مارہ کُترِ تھس مارِی مندہ
وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ	کَہندہ زالیس تہ آیس کَہندہ
وُچھتہ کوتاہ کال	تہی ترھاٹان زالیس بال
وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ	کوچہ بازہ دُرِالیس زندہ
گرہ یارہ دُرِالیس بو	غارِ موقہ لو سہتہ دوقہ
وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ	شپن کَہنہ نے آیس وندہ
بال کاٹھتر چھیس رنجوا	چاڑ غمہ نے کو رنم سوڑ
وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ	چہلہ کُترِ تھن دُرِالیس بندہ
یارہ لو گتھم بے پدوا	واندہ کُترِ کُترِ آہم نہ زانہ
وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ	یوہنے رکھتہ نیائے کتہ اندہ
بال بو کُترِ تھس خار	لہو وں چھم زلیہ وں نار
وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ	گرہ خوتہ گرہ یہ نار تہندہ
گرہ نایارے درمان	وہلیس رُود بوڑ ارمان
وَنَتِہ کیاہ چھِ وِہندہ	یارہ بے عارہ گَہندہ تھم پندہ

۱۔ ولس ۲۔ کَہندہ لفظ "ک" ۳۔ تھوڑا و نہیہ تہی چھِ وزن سمان

۴۔ بے موقہ کار کر ۵۔ وعدہ (اصل) تھہ پچھو نہہ نو تھس

گاش چھ نا آنہ

نیک تے بد آکر نا و نہ	گاش چھ نا آنہ
زائے پانے کس کیاہ بنہ	گاش چھ نا آنہ
بندگی کتر تو رہ آیا کہ	نا فرمان دراکہ
رکھو آیا کہ کھینہ نہ چھینہ	گاش چھ نا آنہ
کھتے کا حے آیا کہ یور	گو برو ووتھ یور
نار ہویت مت چھ پیتر کبہ	گاش چھ نا آنہ
وادیہ کور مت مشر اوکھ	خاب جھکھ تر اوکھ
آب چھ وینہ او درے نینہ	گاش چھ نا آنہ
نہی تو پو شیدہ کتر مئی کار	گر تھو نے اٹھار
تر کرے تلیہ سورے نینہ	گاش چھ نا آنہ
ییلہ بچھ نہ بد اعمال	ذرو نہ متعال
روز نامہ کا غد بنہ	گاش چھ نا آنہ
وہیو ییلہ پریش لکھ	پیلہ عارق درگہ
بمہ کھ رکھ ماتاں جھو نہ	گاش چھ نا آنہ

سچ پترہ بنہ چھ جل دزان تہ اتھ چھینہ سور تامت موثران مہ وعدہ الست مہ خواب (ممل) پندر
 مہ زہیزو نہ یس آب مارا مہ سراس لوکے مہ میزان علی یس مٹرس اندر پترہ پترہ کا بنہ ہند
 رت تہ بدکار تو کہ مہ پر چھ قرآن کریم کس تھہ آیس کن اشارہ بیتہ ارشاد چھ سپد مت نہ
 نہ پر پترہ کا بنہ بیہ نیک نہ بد عمل ماو نہ خواہ تمیک وزن اکھ ذرو یا متعال نہ کیا رہ اسہ نہ

بال و اجتنس موعله

لاله و نه پيڻه تر او تنس موعله
 نار و نه اجتنس چنيم نه زو له
 زانته ته آهم نه رو و دم شر
 کړه الصاف ساتهاه ووه له
 کبه سه نه ميانه کور نه جود
 زبته ته مے منز و نه رو و نه
 پاړه جوړا کھوړه پھرا و
 ه سمانس مولا ټھه له
 اکه لټه يډ مټه ما وکړه
 پيسو شکر يا ټھين پھو له
 وچپته کا تياہ دني ياداره
 منز و نه پيڻه لاگنه تر و نه
 و ما بو ډکړه لاس پيڻه
 چخه تر نه کوه نه خوتو کوه له

بال و اجتنس موعله
 بال و اجتنس موعله
 عشقه نار ک زو
 بال و اجتنس موعله
 ميه چھه دا پنجه دو و
 بال و اجتنس موعله
 روزه نو چکړه چاو
 بال و اجتنس موعله
 ترا و نه خوتو شېو
 بال و اجتنس موعله
 کړه عشق خاړ
 بال و اجتنس موعله
 تحاو تاليس پيڻه
 بال و اجتنس موعله

۱ فساد ۲ لکه چارک تاو ته نار ۳ خوار (اصل)

۴ پيچمان ۵ اس کړند - اعتراض مېرکړه

۸۱۷
وندو یو یارو کلیه

وندو یو یارو کلیه	وډو یو بیسار بلیه
وندو یو یارو کلیه	میډه دودل نیوخته ژرله
میډه چیم چیم که خون مارن	بچیس بو کاله مارن
وندو یو یارو کلیه	تخو وخته شمار بلیه
چیمه بانان وکر شیمه	خمارو پتره چشمه
وندو یو یارو کلیه	ننه امبور زړه
کوټو گوتم تره تره اوخته	لشاطر واده تها وخته
وندو یو یارو کلیه	وچخته بو تیل بلیه
چیمه یو اچته ته کهور	وچکنا سینه بندو
وندو یو یارو کلیه	په خو شپو عطیه مله
دماه کن دایر کتی روز	صدای عاجزان بوز
وندو یو یارو کلیه	ژوپر ژخته ډیډه نله
چیم جان برب ز آزار	خراب وخته بیمار
وندو یو یارو کلیه	چیمو کله نیرن پهل
وچخته چانی ستیزه	ولمن تپرو نيزه
وندو یو یارو کلیه	کوړن اده هو صله

۱. آنبور هتیارک بجر ۲. نيزه پهل پتو زخی کړتت - نيزه کي ماشو تو شندو اچروال -
۳. جنگ - ستم - کاڼه

۸۱۸ ماد لبرہ کرہ کیاہ

ما د لبرہ کرہ کیاہ	کاژہ زون زن لا جھنس دہ
ما د لبرہ کرہ کیاہ	تازہ پوش زن کترھنس برہ
مرنہ وزے پیرہ کیاہ	لول چھم ہولہ چانے مرہ
ما د لبرہ کرہ کیاہ	چون دورہ کو تاہ ذرہ
وسہ نار چھم ذرہ کیاہ	چانہ لولہ چھم ارہ سرہ
ما د لبرہ کرہ کیاہ	وہ پٹھ چھنس پٹھ پٹھ
غار زان چھنس ڈرہ کیاہ	ڈرے رھانڈان درایس گرہ
ما د لبرہ کرہ کیاہ	چھم نہ وٹھ وٹھ کتہ تام مرہ
جادہ نشے درہ کیاہ	دود چھم ے ہوڈو گرہ
ما د لبرہ کرہ کیاہ	یکہ تر اوکتر چھی اجدہ
گیہ واران کرہ کیاہ	مودی کا تباہ چانے شرہ
ما د لبرہ کرہ کیاہ	بوہ مرلس وونی کیاہ ڈرہ
ہوٹہ اندہ سرہ کیاہ	وستوآب وچھ آ گرہ
ما د لبرہ کرہ کیاہ	آگرہ گرہ سورے سرہ

۱۔ لکھ دو پیرہش
 ۲۔ آگرہ (اصل)
 ۳۔ گوٹھ اڑی کہ تلفظ مطابق "گرہ" آسن۔ مگر نیلہ سمیٹ روزن
 ۴۔ محدود روزتھ
 ۵۔ عالم روحانیت

مار گزندہ

مہیہ تراپان سپینہ ہم مار گزندہ
 کور تھوئے پارہ پارہ بالہ یارو
 سیاہ رنگہ پہ ماچھے مشک ناتار
 زہ کپینہ عاشق ہم سپینہ تراپان
 چھ تھاوان زورہ زہ سپینہ ہر دم
 چھ لالہ ان ابر کے ترانے بہ تیزی
 شو نگتہ چھی حشہ گنجین پتھر زہ شہار
 نہ کلا تہ پتھر مست در خواب
 وہا تو کھوڑ مارن خوف جان کر
 کھینے مسکینہ ہم مار گزندہ

۱۔ تراپل سر پہ
 ۲۔ سپینہ مشتوق
 ۳۔ زون تہ
 ۴۔ اگر تہ تارکھ پتھر زہ ہم زانف

عزل

یارِ آمارِ چانے و چھتو نہ چھس کہ حالہ
 آہم نہ چھ کیاہ مانے کیاہ میون چھ ملالہ
 نیو تھم مینہ خواب و آرام کو رتھم مینہ مندن شام
 ناحق گئیس نہ بد نام کوتاہ یہ دود ترالہ
 آوارہ چھس پریشان زانہہ لوچھینفہ ڈیشان
 چھم جان و دل پریشان غمگین بہ آہ و نالہ
 چھس و تہ پٹھہ بہ پراران از دہہ خون ماران
 چھم مار چانی ماران مار و ریش نہ نالہ
 گوہم شراب چاوتھ تر و لہم خراب تر اوتھ
 بیسز لہ مینہ مار و تھ زن چھی شراب پیالہ
 یا ما و تم سہ ماہ روفے حجاب کعبہ ابروفے
 دل بیتھ تر و لہم سہ گیسوے گل زن لچس نہ زالہ
 خوار و خراب خستہ آوارہ دل شکستہ
 استادہ دست بستہ افتادہ کہ حالہ
 وچھ موج اچھ پوشن سزار کیاہ چھ گوشن
 بیل بہ گل چھ تو شن مشتاق سوے لالہ
 بردر و مات پراران از دہہ خون ماران
 کو رتھم تر یہ تہر باران کس مار مینہ کھالہ

دما اکھ روز آہستہ

دما اکھ روز آہستہ	بہ کور تھس بارہ دلخستہ
دما اکھ روز آہستہ	بجو تھم چھکھ کمر بستہ
منیہ حال و موش گوار دست	بمبہر نہ چشمہ کیاہ چھست
دما اکھ روز آہستہ	بترتھ زن کھاسنے مس بہ
کور تھ تھی عالماہ فضا بہ	دوان چھکھ تیرے وا بہ
دما اکھ روز آہستہ	کمان ابرو چھہ پیوستہ
ودہ زن زولنس نارن	بہ چانی لالہ و خسارن
دما اکھ روز آہستہ	نہنیہ روح چھی سو رخ گلہ
چھستے استاد ہے عارہ	پریشان حال آوارہ
دما اکھ روز آہستہ	بہ بے سلمانہ بے کس تہ
منیہ و نتم پیراہ کوتاہ کال	ترہ و چھتہ پانہ کیاہ چھم حال
دما اکھ روز آہستہ	دوا دم پینہ نے دستہ
چھہ پیرا ان و چھتہ استادہ	وہا بس کروفا وادہ
دما اکھ روز آہستہ	بدام عشق پا بستہ

غزل

بیار و شیر لاکے تر سیه سنبل تازہ تازہ
 میہ اُڑے شالہ باغہ تر سیه کز گل تازہ تازہ
 ۱ تیم اند لالہ در باغ سرود و ساز تیر راگ
 ۲ ترہ حورن پیہہ تیر منتر باگ غزل تل تازہ تازہ
 ۳ شتو گو نہ پوشہ حورن تماشا و چہتہ حورن
 جھ تل دفن کنہ دورن زہ کا گل تازہ تازہ
 گوہ لابن ہنپتہ خوشبوی گل لالہ ہلی ہر سوے
 ۴ ترہ پیہہ تو لالہ بر جوے آنے گل تازہ تازہ
 کبوتر و چہ بہ پر واز قمری کو ستوری ہمراہ
 ۵ ترہ در درج بوز آواز ز بلبل تازہ تازہ
 دُرزن ہیوت ابہ چھوٹن گر زن ہیوت پوشون
 ۶ روا ہو دل مٹو لو گن یہ غفل تازہ تازہ
 دو دے لیس غنچہ نازہ تمس کنہہ چہ نہ چارہ
 ۷ واکہ کر ترہ وارہ تاتل تازہ تازہ

۱ سرینکس اندر "شال" خاندانک اکھ باغ پیتہ حال حال تام پوسن پھلے چھاو نہ لوکھ اکھ اُڑیوان۔

۲ اکس نفلس اندر "پیتہ مو" اصل اندر چھ واکہ بن پیتہ اتھ یہ مصرعہ نہر ناوتھ پیچہ کنہ "پیتہ

اند لالہ در باغ"۔۔۔ درج کو رمت۔ ۳ شتو گو نہ (اصل) ۴ مٹو لو گن (اصل)

۵ صریح اندرہ ٹیلیہ پیاس شرب تر ادان چہ ابہ چہ آوازہ چہ "غفل" نونان

کرے واد پوشہ لجنہ

کرے واد پوشہ لجنہ	میہ لوز دل روزہ ڈنجنہ
کرے واد پوشہ لجنہ	لوگم واد پنجنہ
چلتو دامہ ترہ لالہ	میتو بڑی میہ پیالہ
کرے واد پوشہ لجنہ	نترہ بو گڑھو ر سجنہ
یتیم چھو دہ آدن	ملہ کو فور پادان
کرے واد پوشہ لجنہ	بلہ نامہ تر سجنہ
جگرے گوم پادہ	ڈرس بہ لولہ نارہ
کرے واد پوشہ لجنہ	چھو بیون بیون کھنجنہ
میہ چھم نہ خاب و آرام	لو کر نس بستہ در دام
کرے واد پوشہ لجنہ	عذابس در شکجنہ
بنیو دہ اتھ میہ در مان	میہ عشقن تھو وار مان
کرے واد پوشہ لجنہ	بہ حسرتہ چھم میہ کو سجنہ
عجب کیاہ چاہ غنجنہ	دہان عینہ شکر لب
کرے واد پوشہ لجنہ	حیاتک ناگ مو سجنہ
کران موہ خا حنے لار	چھو گنجنہ چھو شہمار
کرے واد پوشہ لجنہ	چھو فی کیاہ حسہ سجنہ

و ما بُو بالہ یارن کورن کیا ہ بے قرارن
کڈن تھر مٹلہ منہ بچہ کیے واو پویشہ لبخہ

۱۔ کھورن ۲۔ لوکر چار۔ جوانی ۳۔ خواب (اصل) ۴۔ یہ ادس پڑا نہ وقتہ غلاب
کر نک اکھ آ لہ تہ ۵۔ بھرت (اصل)
۶۔ کم گڑھی۔ حسنہ گنجہ چھ منادی۔ امہ بروہتہ یسے ندا چھ مخزون۔ یانے اے حسنکہ خزاہ
(ماثوقہ) ژتہ کیاہ گڑھی کم ؟

مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ

مینہ دیتنم کلہ والن مس
 چھوئی لوک مینہ کوتاہ رس
 مینہ زاجم لولہ نارن دس
 بہ وونی دیوانہ گاہر چھیس
 یہ اندریم دود باوے کس
 چھپہ پونختہ جادو مانکل نش
 کمانے زورہ موکھ کس
 مرے بوکر نہ لشد بس
 متیو کس لشد لوگیو رس
 نہ نے بچھ بو مرے بے کس
 سیاہ چشمو مینہ نیو نم حیس
 نہر تھ چھی زرد کھاسین مس
 یہ اندر می زورہ آسی بس
 چھ تشس سے ضرب بخیر بس
 مینہ شینکر پاٹھی کو نم زس
 کنہن بوکلہ چھا والن چھیس

مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ
 مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ
 جگہ کے گوم پر کالہ
 مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ
 بہ وولنس جاد کی زالہ
 مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ
 بہ لویم بہر وونی زالہ
 مینہ نیو نم اکی پیالہ
 بو چھیس جنھور متوالہ
 مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ
 گیس فلوا بو لالہ
 مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ
 سہ کرانہ لہ امہ حالہ
 مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ
 مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ
 مینہ نیو نم حیس اکی پیالہ

وہا تو ترا دلتو و سوس
 پہ دنیا اوس جنجالہ
 یہ کس روز ان تہ روزی کس
 مٹیہ نیونم جیس اکی پیالہ

۱۔ ”کمانہ ہند کس چارن“ گو زور کترتھ امیک تانتر کور چارن نیمہ سستی تیر سٹھاہ
 برو نہ نہ بنیرہ
 ۲۔ پر خمار اچھن ۳۔ نیا پھر جا بیے -

غزل

و تو لہ نہیرو یار و چہ نے آسمہ مادر عبید گاہ
 و توں مینہ کا وں مار بچھنے نے توں چہ و اتان گاہ
 عاکی مسجد نکھہ آسان بونہ شہلہس سرور ناز ^{۵۲}
 گاہ آسان نورہ تہ گاہ ضہانہ خالقاہ
 لقلہ بونہن تل بہ خلوتہ گاہ گاہ چہ چہس مقام
 گاہ پوشیدہ سہ نہنا گاہ اندر چارہ راہ
 پرتہ دوہہ آسان بنس تبدیل اندر زور و شب
 گاہ فنا فی اللہ سہ آسان گاہ تر ندیر گاہ ماہ
 بُت پرستن ستر آسان گاہ سہ بتخان اندر
 گاہ بہ کوچہ در گد آپہ گاہ بد نبیا پادشاہ
 گاہ لوح در باد طوفان گاہ در آتش خلیل
 گاہ اسماعیل قعر بان گاہ پیو یوسف بہ چاہ
 گاہ موسے کیتھہ کرنے گو فرایہ کوہ طوار
 خوش لجن داوود درد نبیا سلیمان پادشاہ

از احمد احمد نینو و تہ احمد س زیا احمد
 دقہ اندر یک کپنہ چہ بیون کڈ و چھٹہ پنکڑ کڈ دکیاہ
 ہی چہ باقی تی تہ یہ مطلب ان تہ منتر و ماب
 قطرہ در دریا تہ دریاوس بہ قطرہ فرق کیاہ

۱۔ زلف یار۔ مطلب معشوق
 ۲۔ متن بچھہ ہم عید گاہ آئو آسن۔
 ۳۔ شہرہ کس عید گاہس اکھ اکھ کھنم ۴۔ ہیور بہن۔ و تہ منتر۔ نزدیکی۔ دھنی کھو در
 ۵۔ خالقہ شاہ ہمدان علیہ الرحمہ
 ۶۔ ہم شہرہ کس عید گاہس قبلہ طرفہ چہ ۷۔ ترو ولس پیٹھ۔
 ۸۔ سلطان سکندر سندرہ وقتہ چہ امج پرن کھالہ آئو۔ یہ پرن اس حضرت میر محمد ہمدانی
 صاحب مٹی اینتر۔ سلطان سکندر س پرنہ کور اتہ شہدہ سندھی پتوی علی شہن واریاہ کچھ زیکھر
 تہ آئو سندگر سنی نادر س پیٹھ چہ اتہ "علی مسجد" بدلہ "عالم شہید" ناو چلہ و ن ردد۔

۸۴۹
غزل

مئیہ کر تم در مان طیبہ
 سچھاہ چھم آرزو دیدارہ چانیک
 کر تم منظور بر داغ غلامی
 مہ تر اوم دوں کوے رحمت
 بہ منبر کھس دعاے مغفرت پر
 عجب دیدے کرکھ بکلی عجب یہ
 دتم آلو و ماہر لوتہ واہ
 مئیہ چھم در جان و دل ارمان طیبہ
 الا ہی آسہ نامیا نے نصیبہ
 کر تم در بندگی فرمان مئیہ
 اتم در زمرہ در بان قریبہ
 گزھن آرزو پر عصیان خطیبہ
 گزھن نہ متس لوف قضان عجیبہ
 دو لونہ دیک پر عصیان غریبہ

۱۔ غلام داغ تھا ولس پیٹھ ۲۔ حکم ۳۔ مئیہ چھم خدا پر سند اکھ صفت
 ۴۔ آلو بو زن و ول دے ۵۔ نافرمانی کرن و اہل بندہ
 ۶۔ اگر مئیہ حق آسہ و ر اے پنینہ رحمتہ ستر مغفرت کترتھ
 ۷۔ لے خطبہ پران والہ
 ۸۔ نقیبی مشر تراد کو یہ چھنہ کہنہ عجب یہ کیا زہ ترہ چھکھ کا یناش اندر عجیب کار کرن و ول (عجب)
 خدے -

غزل

مددوارو بدن ز ولتھ مینہ نارو
 بلبن مے درد دل دیدارو چانے
 مینہ چھم از درد ہجرت جان برب
 اگر مے ماو ہم دیدار یک بار
 زلف چانی چھہ عالم کالہ شہمار
 کورم امی لالہ رو خمارن ستم مے
 پریشان حال چھپس دلخستہ مسکین
 زو چھکھ متوت کو مین نارن تھارن
 وہاب از غم پریشان خستہ خاطر
 مینہ تر او سم اب نارس بالہ یارو
 زلن مے غم تہ ہم از یک اشارو
 مرہ بولک یاہ کرہ کینتہ چھپنہ چارو
 بنیم مے زندگانی از دو بارو
 سیاہ شہارو روے کورس تہ مارو
 بیم مے دلبر و چھپس بوا وارو
 زنیہ چھہ نا عار مینا بالہ یارو
 تہ چھپس بر دستادہ انتظارو
 دران اندری سو ہم زن لولہ ہارو

۱۔ وہاب چھہ "درد دل" مرکب اندر "درد" جمع تصور کر تھ "بلبن" سیوکھت
 ۲۔ "ہم" چھہ غم ہم وزن مہل لفظ ورتا و نہ یوان۔ مطلب چھہ آسان غم تو پریشانی بنیتر
 ۳۔ آوارو بدلہ ورنہ بابت "آوارو"

۴۔ "ہم" چھہ کاشترہن سران اندر اکھ خوشنما کاسر قسم مینہ لولہ ورنہ کر تھ تھاوان چھہ تر سہنہ
 بدلہ کھوان چھہ۔ ہر چھہنہ ابی جہر ہندی یا سہل سہل ہو کھان۔ ہر چھہ گزہن تہ اگر امہ چہ دل نہ
 نارہمویہ چھہ واریاہ سو تہ سو تہ دران۔ کاشترہ شایری اندر چھہ گو دینچہ لیہ وہابن یہ لفظ اون مت

۸۳۱ درہ لوگے دہ

بال گاڑ چھیس با مبرہ
 پھقے یس گوادہ کیا ہ کرہ
 تازہ پھلیاہ آسم سھرہ
 پوش ہری پتھر روزہ کندہ ہرہ
 یارہ زری پتہ درائس گرہ
 دادی لد سے کوہ کیا ہ کرہ
 بھقہ نیرے آلو ان نہہ
 لنتہ مو سچہ پان نہ اوے کرہ
 و ہبہ یلینہ ہر کا نہہ نیرہ
 مبرہ یس لٹس کس کیا ہ کرہ
 درہ لوگے دہ

۱ دیوانس اندر چھ "لوہ"
 ۲ لوگی (اصل) "لوگ" میں "تہ" تو گئے "دھنہ" دے مانے "نیرہ" ہیں۔
 ۳ "تہ" زائتہ "تہ" کیا زہ چھکھ "نیرہ" ماران۔

سرکاری

ی

مناجات

کریم مے عفو عصیان برحمت یا الہی
 بہ چھیس اندر گناہ عرق برپا پائے تافرق
 کریم بے حد مہربان کریم خلق مہربان
 بدستخفا و ذریعہ داب اس لہ تھو روئی رب
 میس کا نہ مہربان ناوسہ دلخستہ تر کن او
 و مریضانیہ بغفلتہ کریم بدکارے پیچہ
 پوکس بے راہ چو اما کریم نہ جان کا ماہ
 بنجائی کوس گمراہ پھٹرنے یہ دل لہ نہ
 و چھتھ میوئے یہ کرتوت گوشت ابلس مہربان
 مہربان پچھ بے عمل کا نہ چھنے در دور دنیا
 مہربان چھٹنے کا نہ بے سامان بے ابد در سندان
 بہر دم تو بہر پیر پیر کریم عصیان تر تر تر
 گناہ ہم کریم مہربان از تمام زشت تر و زشتام
 بے آوارہ تباہ کار پر گناہ کار
 مہربان عابن ستر کریم در رحمت مقرر تم

مہربان کو رہ بدتر تر کر جان یا الہی
 مہربان کا ستم دور برج ذوق برحمت یا الہی
 کریم و ذریعہ عفو غم کار برحمت یا الہی
 تر کریم و ذریعہ پناہ پاس برحمت یا الہی
 نتے مطلب مہربان در او برحمت یا الہی
 تر و ماوم اصلحی و تحہ برحمت یا الہی
 دتم اکھ ابہر دماہ برحمت یا الہی
 کریم و اصل بہ درگاہ برحمت یا الہی
 کھولش مے کریم سو بوت برحمت یا الہی
 تر و بدکار کھالیں راہ برحمت یا الہی
 بدس مہربان کریم جان برحمت یا الہی
 مہربان کا ستم غفلت مقرر برحمت یا الہی
 چھٹکھ تم غم بہ اسلام برحمت یا الہی
 بڈین عابن تر و ستار برحمت یا الہی
 زعفران سپہ برتم برحمت یا الہی

بہ نور و فیض و رحمت رفیق و والدین سنیچھ
 نصیبہ کر مئیہ جنبت برحمت یا الہی
 بہ چھس بے دست بے پا پریشان حال ہے مے
 دتم مے جنتس جاے برحمت یا الہی
 وہات از کار شیطان ز کردہ خود پشیمان
 عطا کر تم ترہ ایمان برحمت یا الہی

۱۔ سراپا = کچھ رنگن نام - فرق = تال

۲۔ دو میں مصرع اندر "فرق" لفظ وہاں ششتمہ گوشت -

۳۔ تھیکتھ - پورہ وہ مید تھاؤکتھ - کنبہ کنبہ علاقس اندر چھ "سندھتھ" بہ ومان

۴۔ بغفلت (اصل) ۵۔ عربی "اعمی" اُون

۶۔ "یہ" چھنہ دیوالس اندر درج سیدمت ۷۔ مدہ خہتر حاران

۸۔ اور ۹۔ اول - بے وقوف ۱۰۔ پنہ کر تو اتہ ترہ پنہ نچو اعمالو

نعت شریف

کو نہ پروا سوسن بنی
 عاصمین ہند سے مر جی
 خالقس اوس فقط ہدا
 نور تہ فیض براہ ہدا
 نورہ نشے پا دا کو رن
 عقل کل نش دس جو رن
 سوز رحمت پروردگارن
 کہہ با پتھ چھ اسی تھا رن
 سون نبی چھ تقدہ شاہ
 نورہ پورت سے در داہ
 ادنگہ ستن اشارہ کو رن
 روسیہ قوم کفارہ کو رن
 او برہ چھترس سیباہ
 نورہ پورت سے در داہ
 سون نبی پانچ سرن
 ہم تہ یہوے درودہ ہرن
 جن و انسان زمین و فلک

صلی اللہ علی النبی
 صلی اللہ علی النبی
 خلقش مقرر رسول خدا
 صلی اللہ علی النبی
 سینہ متبس رحمتہ پورن
 صلی اللہ علی النبی
 موکہ لاوی گناہگارن
 صلی اللہ علی النبی
 عرش متبس چھ کوشہ خانہ
 صلی اللہ علی النبی
 نہ و نہ نہ پتھ دو پارہ کو رن
 صلی اللہ علی النبی
 زہا یہ ہندے نہ نش نشاہ
 صلی اللہ علی النبی
 تاجک پانچ زریبا سرن
 صلی اللہ علی النبی
 کہہ نہ کلم ملک و ملک

چھیں پر ان عَلَّكَ عَلَّكَ صَلَّی اللہُ عَلَی النَّبِیِّ
 خال و آتش بلیہ آب ہوا بلیہ پہ کپتہ چھتہ سوا
 تم چھ پر ان نوا بہ نوا صَلَّی اللہُ عَلَی النَّبِیِّ
 کوہ کر یوہ تہ شمش قمر وحش طہوریم جانا و ر
 سارہ نے ورد چھ زوہ اندر صَلَّی اللہُ عَلَی النَّبِیِّ
 برج و ستارہ تہ راس زنب یمین سن پر زلان چھتہ
 سارہ نے وظیفہ لب صَلَّی اللہُ عَلَی النَّبِیِّ
 عرش و کرسی درودہ پر ان بلیہ ساری پیغمبر ان
 و چھتہ نازل چھ در قرآن صَلَّی اللہُ عَلَی النَّبِیِّ
 پانہ میانے غافل مہ روز زندگانی چھوڑیہ سنوز
 جان و دل پر دہاہہ لبوز صَلَّی اللہُ عَلَی النَّبِیِّ

۱۔ گناہ گار ۲۔ رحمن و دل مجاہدہ و دل سترق ۳۔ ہایتہ چھوڑتہ خاطرہ
 ۴۔ کھوڑا بنے جائے ۵۔ ذنب کی ساری ملک ۶۔ علیک علیک فقرک مخفف یعنی صلی
 اللہ علیک ۷۔ علم پنچیس منتر "راس جدی" تہ "راس سرطان" ہم چھ آسمان کی
 تم زوہ مقام یوہ کنو ۲۱ مارچ تہ ۲۱ ستمبر آفتابہ چھ لکان -
 ۸۔ اکہ ستارک ناو ۹۔ "چھ" لفظ چھہ دیوانس اندر
 ۱۰۔ اِنَّ اللہَ وَ قَدَّسَ کَتُّہُ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَیْہِ
 وَ سَلُّوْا تَسْلِیْمًا (سورہ اخزاب)

منقبت چار یار باصفا

چار سردار چار یار نبی	ساز غمخوار چار یار نبی
اسی تم روز و شب بجان بدل	ایستادہ لکار و بار نبی
کار و سکھ اولے فرض و سنن	خامیان ہم بہ جانشان نبی
اسی در ہر جہاد در ہر جنگ	متفق ہم بہ کار و بار نبی
سہ ابو بکر حضرت صدیق	شیخ اسلام یار غار نبی
ثانی انین اذہما فی الغار	وحی نازل بنام یار نبی
یار ثانی سہ عمر فاروق	لیس سپن جان دل انشائ نبی
کور نہ نگر زانہہ بر وزو اسلام	تل نہ بر سر ہوش یار نبی
شاہ عثمان جامع الفرقان	صاحب شرم نرم یار نبی
اسی ناظم لشکر ان ساری	اوس لش قدر اقتدار نبی
سہ علی ولی شاہ مردان	گلبن بارغ گھنڈار نبی
در جہان روز فیض حق باقی	از علی سہ چھ یادگار نبی
اے وہاب زو نہ روز فداکار جان	دل نہ بیتیہ دیدہ کر نشان نبی

۱۔ غنچہ ار (اصل) تعظیم (اصل) ۲۔ "قدر" یہہ موجب زہ میں آسہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم منزہ

زہ کورہ اللہ اکس پتہ نکاح تہ "اقتدار" امہ موجب زہ تریم خلیفہ اسی ہے۔

۳۔ وارث ولایت ۴۔ کلاب ٹھکر ۵۔ دنیوی فیض خلافت ۶۔ باطنی فیض - روحانی دنیا

منقبت حضرت سلطان

جناب حضرت سلطان چمہ فیض و جہتس بانی
 حبیب ذات عالی شان نتہ محبوب سبحانی
 بسترش خلعت غوثی رفیق حضرت ویسی
 زحق چوں ملک موروثی بسترش تاج سلطانی
 چمہ ختم الاولیاء سلطان تقی نہ اتقیاء سلطان
 کران میثروہ کیمیا سلطان کنین در جوہر گاہی
 سہ قطبن غوثینے ہند شاہ چمہ تم تارکھ تہ سلطان ماہ
 بہ حال مخلصان آگاہ بہر کس مستحق جانی
 مریدن مخلصن ہر دم سپین عنخوار در ہر غم
 لوے محبوب در عالم لقب لش آواسمانی
 عزیزین ہند سہ سرمایہ سہ بر سر سارے سایہ
 ز داوڑ لش چمہ تھوود پایہ لقب لش قطب ربانی
 رہتی دستن سہ گنجینہ بہر کس صاف بے کینہ
 مصفا ہجو آیینہ نتہ خورشید نورانی
 چمہ مظلومین پئے امداد کران سہ جابرین برباد
 غمیں اندر کران دلنہاد مریدین از مہر بانی
 کہ ہم سلطان خاکس زر مبیہ ناکارین کہ ہم بہنر
 لصد وہ میدہش بر در چمہ اسر خارا تھ غمہ رچانی

مرعین ہند درواغہ دم
 بہ حاجت روا غمزدوم
 لے برگ دولہا غمزدوم
 زہر مشکل آبانی

مینہ تو خفا جس کر ہم خور سنبھل چارہ جات مند
 درم اسلام سے پیچھ اندر نہم جے درم سلمانی
 بہ چھپس مسکین گدا بیکس ترہ چھکشاہ شہان بے بس
 رہ کینہہ خالہ تھ مسکینس تہ چھپس شہانی تہ سلطانی
 شہس شور گدایاں خوش غریبن عاجزن ہند و فوش
 گد و دست شریفن کش جو برق ابر نیسانی
 وہاب از فکر و غم رنجہ درم کینہہ فاضلہ کے گنجہ
 بیتہم جے ادو دل دلچہ تر لیم غم تر پریشانی

دو بینی

بہ چھپس دل خوش بہ سکینی بنا ز جاہ سلطانی
 مینہ چھم سٹے مشک در بینی ز دارغ راہ سلطانی
 مینہ کیاہ غم از سخن چینی چھہ سلطان رحمتک بانی
 مینہ کاہم سٹے پریشانی سٹے چھم محبوب سبحانی

۱۔ شان پیٹھ ۲۔ لال سٹے فطری عوامو ستر بنیومت آسہ ۳۔ "و" بھنہ دیوانس اندر
 ۴۔ سون پین تر سون ہوو ۵۔ آتھ چھنن ۶۔ خیرات خور اصل، خالہ تھ کھنہ دار
 ۷۔ بے بس انسان ہند شہنشاہ۔ دیوانس اندر چھہ "یے بس" لیکھنہ آمت
 ۸۔ و ہر اتر او بر جہ دزو ملہ ہندی پاتھر۔

۸۲۰
غزل

(بمقام سنگہ باغ ناوہ پورہ سری نگر)
 جانانہ سرو دشاں لاگے سامانہ زری بہ ناز لاگے
 محمودہ وہ لوہہ زر خریدہ غلام چوئے آیا نہ لاگے
 برویہ مصحف کر رہے تاظیم بسو کیے کعبہ نماز لاگے
 غرض مٹیہ اوٹم پین دل جان بدام زلف دراز لاگے
 بہ لب لب ہم بہ سینہ سپنہ بجائے خلوت بہ زار لاگے
 بہ دستادہ بہ نالہ زاری بہ زور و شور و آواز لاگے
 وہاں لعلیق تو اچھو مجنون دیوانہ با محبت از لاگے

۱۔ اندکن روز بھگتہ خلوکہ جاہ
 ۲۔ "آواز" لفظک زھوٹ
 ۳۔ پیری یا سحر جیہ وہاں یہ غزل لکھنہ وقتہ "جازی دورہ" منتر گدراں اوسمت۔

غزل

بہ دردِ دل زرد کمر لیس دِ زان چھپس نارہ ویسی
 ز دنیا سر دکر لیس اک اشارہ ویسی
 مہینس گونہ گونہ کنے زن گوم پوئے
 وچھن بید چھن مٹوئے نہ وقہ لہ وچھن نارہ ویسی
 مہینہ تر اوم آب سرشار نہ وچھن کتھ نہ مے نار
 چھن سوختن کپختہ آزارہ بہ آنچ دارہ ویسی
 دِ ز کھمے گوشتن سورسہ اندر لستہ چھن
 بہ سوز و سار منظر چھن مہینہ ستیارہ ویسی
 پڑتھم نہ زانہ مہینہ نم حال و ولم شہادۃ نال
 چھن لاگتھ تھو و مت زال سیاہ تھتہ نارہ ویسی
 مہینہ لیش ہول ہول سہ نیران سہ غارن نن پھیلان
 چھن ناز و ساز شیران دوان چھم خارہ ویسی
 عدلس منتر گرفتار کہا بس تالہ پچھن نار
 وکلس اندریں کار نہ کہ کٹہہ چارہ ویسی

رتھ رتھ ۲ لستہ اور آب گول بہر تھ آب ۳ دِ دِ مٹس

غزل

۱ احوال پُسن بُہ بال باوے ۲ مال لالہ و فہ لو بُہ حال باوے
 ۳ اسرارِ بے ہیمال باوے ۴ ناگزیرِ لبس بُہ مایہ چانے
 ۵ پاغامِ بے پیہ زال باوے ۶ فرمادہ وہ لوزِ حال شیرین
 ۷ محلوئے بہ سخوہ سال باوے ۸ لالی زہ دردِ داستا نے
 ۹ اوصافِ زخو و خال باوے ۱۰ از خالِ جمالِ لالہ رو خسار
 ۱۱ کینہہ رازِ پیہ وصال باوے ۱۲ چھلیس در فراقِ تو بُہ مشاق
 ۱۳ احوالِ دلگیرِ بے حال باوے ۱۴ باوقِ لہ زہ و چھینہ میانی احوال
 ۱۵ از خاکِ لحدِ سوال باوے ۱۶ یکھنا بے مروتہ آدہ چھ کیاہ سوڈ
 ۱۷ احوالِ زہ بادِ شمال باوے ۱۸ فیدوے بہ جنوب و ماہِ نہا بہ

۱ فرمادہ یٹ ۲ محبوبہ (اصل) ۳ فہمال - دُنی ۲ فایہ
 ۴ شمالہ طرفہ چلہ دینہ وادوک -

غزل

و می‌تھم نشاط در بارغ چو ناز ناز نینے
 دیکھیم سو مار باز آغ ہم راز ناز نینے
 چمن سہ آس پھیران سنبل بہ دستہ شیران
 از لالیہ آس نیران آواز ناز نینے
 مٹرب و چھان تارن رقاص گر ایہ مارن
 عشاق خون مارن پاساز ناز نینے
 ببل بہ زار و نالہ گل در چین بلا آہ
 از دفع ایس ملا آہ دمساز ناز نینے
 بولان ہزار دستان دولان چھوئے پریشان
 در شغل مست مستان ممتاز ناز نینے
 ساقی چھ ہتھ پتالہ موئے سو رخ بچو لالہ
 عاشق رٹان نالہ در ناز ناز نینے
 بے موئے وہاب خمور بے درد دل سہ رنجور
 در دست یار مجبور شہباز ناز نینے

۱۔ اکھ ناز نینا ۲۔ کاوس ستو ۳۔ روشنی ۴۔ سازندہ ہند ستو بوج
 ۵۔ اصل اندر چھنہ یہ صاف۔ اتہ چھ پوان پہ "ناز"، تہ "ناز"، البینہ۔ اگر "ناز" چھ تیلہ کوس
 مانے "نازہ سال" اگر "ناز" چھ تیلہ چھ اتھ دورہ مانے پیوان شہاندر سٹھ افن۔ "نازہ"
 چھ فارسی پانچ لکھ و نان یس و نہ ریش آہنٹ یس رقصہ وزرہ ہائے ہستہ چھ کران۔

بالی شوبان چھی

جان کیاہیم کئے واری
 سقان ز ایل مولی نالی
 شیر و کین ماہیماں
 زال زن ہم زلفکر زاری
 چون پانام وادو گیاں
 سازاؤئے مالگو پاری
 جوئوس ہم تل پاتاری
 پاتالچ اُنی سے ڈاری
 دُور ہیونے ماہی تہ نالی
 سورہ پنہ نو رچ جالی
 زانیہ مالہ نام لاری
 قاد خانہ کور نے ماری
 ہندہ ہستہ ناگھ نالی
 مار سندرمہ وچہ تہ لاری
 بادم تہ شہرین کھالی
 بالی شوبان چھی
 بالی شوبان چھی
 شیرہ لاگے ہی
 بالی شوبان چھی
 ناگر رلیس نی
 بالی شوبان چھی
 نیند رازنی پئی سہ
 بالی شوبان چھی
 پور سپنکھ دے
 بالی شوبان چھی
 جھلون ہوت
 بالی شوبان چھی
 موت آمنت چھی
 بالی شوبان چھی
 اتھہ ہیرے زلی

لکڑی سوزی یارن ڈار بآلی ستو بان جھی
 وچھوٹس از تیر کالی یاد پیو مت جھی
 شاہ پیری زرتی نالی بآلی ستو بان جھی

۱۔ زاول تیر مومل پوٹاک ۲۔ گول واکلی ۳۔ تلبا تاک فامد
 ۴۔ بیجا لہ ناگر ایک بیاکھ کردار - ۵۔ فریت - ۶۔ تھل صل -
 ۷۔ راجہ بند یو تیر تسنیر اذیم از بروہنہ قریب زور ساس وری بروہنہ کشرہ
 ہندی تاک اس - ۸۔ بیہنر اند اذی اس بند پورہ (شو پیاں)
 ۹۔ اوسی ۱۰۔ طہ واکر جامہ -

۸۷۶ وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے

<p>وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے دُنا و پار تھ تالی زہ تارہ وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے سجده اوچ تلہن کوڑ تھ کہہ براتے وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے لال لالو سستی چھکہ موڑن وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے چانی لولن عاشق ماری وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے گنج بازارہ میلن نہ ملے وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے از چھ کوڑ مُت زور دہری باون وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے</p>	<p>گلہ بلہ بڈہ ڈلہ مُنزیے پوڑہ سامانہ تہ سُنزیے شیخ صنعاں عشقہ آزارہ ذوہ الصاف چھ نائزہ عشقہ بیمارہ ماشقہ شائے رچہر لوؤکھ ہنر بانہ ہنزیے لال زہ سیا چھی کینہ دورن مالہ موختہ لالہ نُنزیے کستہ جوہرہ کہہ اچھ داری اتھ اوکجن مے مارہ ہنزیے قنر چھا کینہ دند پھیلے قندہ جوہرہ تہ نابد ہنزیے وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے سُلیہ نہ ہووہ لہ سلس نیر مار مُنزیے</p>
---	---

۱۔ اسکھرتہ تہ پار تھ ۲۔ ہنر یازی میں پیٹھ شیخ صنعاں عاشق اوس گومت تہ کینہہ ڈیلہ گری چھ
 ۳۔ نال زہ شیخ صنعاں چھ لوو ہنر بانہ سورہ زہ ہنر زہ ۴۔ ندلہ۔ قطارہ در قطار ۵۔ مہاراج گنج
 ۶۔ پیشہ پتہ چھہ بنان وہ لہ سلس نیر مار مُنزیے تہ کیا زہ اتہ چھہ آسان دادن سہ طوفان ٹلت زہ پڑتھ
 ناوہ چھہ تارہ دول پھٹنگ خطرہ آسان۔ نوٹ :- یقہ غزل چھہ ترہن نقسن اندر ردیف غلط
 درج گومت "مار مُنزیے" (اصل) بدلہ چھہ "مار مُنزی" لکھنہ امت۔

۸۴۷

میں دل ہے نیوم خورے

<p>میں دل ہے نیوم خورے میں دل ہے نیوم کھورے جگر ہے گوم رنجور میں دل ہے نیوم خورے کھوٹا گوب بار بر سر میں دل ہے نیوم خورے بہ دانی یہ ہر یاد میں دل ہے نیوم خورے دو درک یا ٹھن ہٹک خون میں دل ہے نیوم خورے کورن ہے با طہارت میں دل ہے نیوم خورے بہ پایہ یار قوم بان میں دل ہے نیوم خورے</p>	<p>ہستے و سیر ژورہ ژورے چھبہ روز تھہ ژورہ دورے میں کورم اڑی جنے سور دو درچیم لاہہ ٹوے کورم تقدیر نے ور بیس ناڈیکر پورے بہ عشق کورسہ بر باد سہ لودمٹ گرہ ٹوے میں منہ آرام جان نیون چھوان چھ ٹوہ ٹوے سر بازار غارت پری رومو ستورے وہب دل تھہ چھہ جھہ جان بہ حسرتہ اتھہ ٹوے</p>
---	--

۱۔ ویرانی (اصل) ۲۔ بنیاد (اصل) ۳۔ پاک بازی ہوان ہوان
 ۴۔ ستورے (اصل) ۵۔ وہاب (اصل) ۶۔ نتیجہ گوشہ "دھتہ" آسن
 ۷۔ شامس پھیرہ ٹوہ ٹوہ

۸۴۸
سورگوم دووہ دارس مے

سورگوم دووہ دارس مے	لو رکھتے کتر آئے سمسار س
سورگوم دووہ دارس مے	بارکھوت مے دو بارہ بار س
پیشہ زن مے مہتر نم رہیہ	وینہ کیاہ اکھ متیرہ نہ نارس
سورگوم دووہ دارس مے	چھڑہ دارے لکھ کھ کار س
پوہ کور نم ماس مے	دوہ لوہ ستھ نہ دراس کار س
سورگوم دووہ دارس مے	لوہ گوٹ چھم انبار س
لوٹن خمدار س و ہتر	دچھ مہ سودا بھہ ہا زار س
سورگوم دووہ دارس مے	چھنہ کائہ یہ سجنبار س
کر آواز لالہ زار س چھ	خار گلہ بے گل کتر خار س
سورگوم دووہ دارس مے	گل سبل چھی گلزار س
باز می کیاہ بازی کار س چھ	پوشن نولفس امار س
سورگوم دووہ دارس مے	ساس روپر ڈچھم مکار س
گاہ گند نم نارس رہیہ	سگاہ منصور لوٹنے دار س
سورگوم دووہ دارس مے	نارہ منزہ رستہ ووت یار س
زال پر مہیز کار س چھ	وٹا لو دچھ اکھ اسرار س
سورگوم دووہ دارس مے	چھکھ حرم رتہ اکھ کار س

۱۔ یہی گوم نہ خاس ۲۔ بھہ دنیس منتر ۳۔ فریب نظر ۴۔ برجستہ چھلے
۵۔ بھہ دنیس ۶۔ جمع بجائے واحد "سیر"

کنہ دور کئی گریے

بالی لاگتہ نالی ذریے کنہ دور کئی گریے
 نمبلہ وال چھیکہ پریے کنہ دور کئی گریے
 گریہ دورن مارن چھیکہ مارن چھیکہ نہ خون
 گئیہ عاشق مری مریے کنہ دور کئی گریے
 زالی وانکن تل والی بالی تارکھ زن
 ستیہ لیشو گتہ گریے کنہ دور کئی گریے
 چشتم بادم کیا چھی مست خون آدم چھیتہ
 ماری کا تیاہ جو دگریے کنہ دور کئی گریے
 رجبہ تیر و عاشق ماری اسی سکاری ستر
 گام سلیس تری تریے کنہ دور کئی گریے
 مار نہ نفو و ولہم نال زال نہ اوئل چھی
 لاگتی چھی والہ بتریے کنہ دور کئی گریے
 ماہ رو خا زدن چھی گل بلبل گوشیدا
 رٹ زردی جافریے کنہ دور کئی گریے

لب قند تہ دندیلو ختہ چھے مو ختہ مار
 کس تہ یہ خوش مول کرے کتہ دور کتہ کرے
 وون یہ و تہن در دگ شاد یار بلو نہ ہم نا
 راز ما پھیرہ بانہ کرے
 کتہ دور کتہ کرے

۱ تیز تہ نشانس لکھ و منی ۲ جعفریہ (اصل) اکھ پوش
 ۳ سر

بھکر

کو ذرا لہو مینہ گو ہم
 ادہ زائینہ کھ مینہ آہم
 وہ لو وونی سینہ لادے
 کرے از پرائہ گرافے
 گیس از در د بر ہم
 شکجس جیس بہ در ہم
 زینہ چھ ذرہ انصاف
 نہ چھم سایہ نہ چھم تاف
 مینہ للہ د و تم رہے
 گزہ زندہ زخم شہے
 اکی د پدارہ یارہ
 ادہ ٹری کن بہ لارہ
 دلس کوتاہ مینہ چھم دود
 مینہ تیرن گو متن لود
 وولمے نال مارو
 ژو نارہ مارہ منے
 دو بارہ مارہ منے
 چھ دود منے امہ تافے
 بہ وارہ مارہ منے
 مینہ یارہ کرتہ مزہم
 دو بارہ مارہ منے
 بہ چھس خستہ بہ اعراٹ
 بمعارہ مارہ منے
 زعطر عنبرین موہے
 اشارہ مارہ منے
 گزہ زندہ دو بارہ
 سوارہ مارہ منے
 سیاہ چشم کو زرم جود
 امبارہ مارہ منے
 بہ کوڑھس بستہ تارو

چھ زیادہ تم ہزار و شمارہ مارہ منے
وہاب اندر تک اس گل بہ نالہ ہیچو بلبل
نتہر سجان و سبل ہزارہ مارہ منے

۱۔ دردِ عشق ۲۔ او یزان - عذابِ منز - تر و درہ ۳۔ نہ اڑ کر کہ
۴۔ اعراف چھ محشر اندر جنس تر جہنم در میان اکھ مقام - بیتہ تم لوکھ آسن
یہنتر و نیک نہ بد علمہ برابرہ برابرہ آسن
۵۔ زلہ کیو والو ۶۔ لقلن اندر "ریج"

۸۵۳
” بارہ لاگے ہی “

یارو لاگے ہی	دولہ پھولو لالہ زارو
یارو لاگے ہی	بلو جانے دپدارو
سال میونے چھ	کیاہ ترہ بکھنارو تارو
یارو لاگے ہی	حال باوے وارو وارو
مار مٹہ چھی ترہی	چھٹیس دُر مٹر لولہ نارو
یارو لاگے ہی	یکھنہ ترہو پان مارو
میتہ چھ پیہر دے	کر ترہ کیتڑھاہ میون چارو
یارو لاگے ہی	بلو مالو از اشارو
پیہ میتہ نارو چھپہ	گوم جگر س پارو پارو
یارو لاگے ہی	بیتہ کرہ ہو کتھ تارو
دلورہ خوش چھی رہی	ہیوم غم مے سخت یارو
یارو لاگے ہی	وہ چانے کتہ کارو
سوختہ کور تھو رمی	ہیتہ میتا نیکہ موختہ مارو
یارو لاگے ہی	ہیو میتا نے پوختہ کارو
چھی ترہ کاتیاہ دہر	نال وولتھم کالہ مارو
یارو لاگے ہی	مار چھا کتہ یم چھ تارو
وہ آدن چھ	وہ لالو وہ تھ وارو کارو
یارو لاگے ہی	کانہہ مٹھ پیہ نو دو بارو

۱۔ از چھ و نان میتہ چھ کاتڑ دی، دہی چڑ دی یا ماشو متی سواپتھ چھ ترہ دی -
۲۔ مختلف روپ - زلفن ہندی بے شمار منظر

غزل

بمقام صدرہ بل دربانغ مرزا سعد الدین درڈنگہ ،

وچھ زخم جگر بہ پیارہ ہوائے
 چھم جانے غنم میں پیارہ کو مٹ
 چھم نال ولتھ میں کالہ شہمار
 دربار سیاہ چھ ماہ پر وین
 از تیر حجبہ کو رتھ میں باران
 ہم چیم سیاہ چو نر گیس مست
 در برج اسد بہ آفتابہ
 وچھ وارہ ڈرہ کل رخس تماشا
 کر فکر و ماہ صنعت یہ حق

۱۔ تکرار - ہم معنی الفاظ کا نہ تکرار ہے اگر اہلس اندر "ماہ و پروین" آہستہ تیلہ اوس پہ
شار سہل - وونی اگر صلیک "ماہ پروین" مرکب موجود تقوویہ بنیو و مرکب اضافی - یا نے کر تیرہ
تار کن ہنر زون ۲۔ کر تیرہ تار کہ حجہ تعداد اس اندر ستہ
۳۔ دو پہ طرفہ ۴۔ خدا پہ ہنر کاری گری
۵۔ پیر تہقہ مادی چہیز اس اندر

غزل

(مقام صدرہ بل در باغ سعد الدین مرزا در ڈنگہ)

دِ تَمُّ اُمی بالہ یارن مدرّس پیا لہ لُتو یے
 بُہ زُ اُجس اُمی خمارن کُدر کیا ہ ترالہ لُتو یے
 ز مومے کُرس بوجے ہوش بہ لُشہ در فرا ہوش
 ڈولم سٹے میہ ز اغوش میہ کس کھالہ لُتو یے
 گزنہاں چھم وادہ کُری کُری و چھان چھپس نہ بُری
 بلوان چھم قالہ پیری پیری بلوان چھم ڈالہ لُتو یے
 بہ بازی فندہ فندہ بہ کُرس بندہ بندہ
 کراں چھم زہر خندہ بہ شہرین تالہ لُتو یے
 میہ در حامی دِ تَن بُرم گیس شہد اتہ بہ ہم
 ادہ کو ز ہم نہ مرہم میہ زانہہ اکہ کالہ لُتو یے
 گزنہ لُتو و وونی دُورہ رُوم ز دُورہ رُوم
 سہ ارمان خورہ رُوم جو دارغ لالہ لُتو یے
 بہ لاگس پوش ہنگس بُہ نا وونی کنبہ بہ ہنگس
 کرہ لُت لالہ زنگس گوہ لابن مالہ لُتو یے

چھیسے بودل شکستہ کرے دو فی ہیبہ دستہ
 سہ دلبر آستہ آستہ ترہ آنتن سالہ لہ ترے
 وہاب دو فی لور کتھ چھے بجدت پیالہ سہ چھے
 فقط لٹس چانی ستھ چھی نہ کروڈالہ لہ ترے

۱ مذہبی قسم کھئی کھئی۔ نقطن اندر "ٹالہ کڑی کڑی"

۲ بیچھ "ٹالہ۔ آسہ و نہ سہ سہ"

۳ اوڈالہ (اصل) از چھ و نان "وڈالہ" شری سندی پاٹھ نازیبا حرکت کر نہ۔

غزل

در باغ مرزا سعد الدین صدرہ بل در ڈنگیہ

کیا ہر زیبا یارہ تنو بان ماہ تابان چھی
یارہ ہنر مومنیہ چھراوان ہنگیہ لاگے ہی
لا بھگم نے تیر محکمان کو نہ انصاف پیتر
طاف ابرو کیا چھی جان پاک منبر ہی
کترتھ کاتیا گہ وڈان بیلہ خوش گئی ہی
مار زلفو سنی ماران مار طالم نہ سے
و نہ پیٹھ وڈی یارہ پران واریا چھی رہے
ہو اتھ جھپٹس سپنہ داران بدتر رہے رضا چھی

دل فریسا سوئے نو بان دل مہ لو بان چھی
داڑھ نہ نے عہ نہ دران آب حیوان چھی
زہرہ تیری تیری قہرہ کی کان تیر محکمان چھی
وندہ لودل تہنیہ جان جاپہ قور بان چھی
شال زن وڈی نہ شیران حال حال چھی
مار اندر مار ماران صد ہزاران چھی
لولہ چانے پان ماران نو بان چھی
دل رضایہ یار کاران پو ختہ کاران چھی

و تہو گئی بروٹھ یاران دیور منزل چھی
چھنہ اتھ چھکھ سپنہ لالان تم نہ پران چھی

- ۱۔ دل فریب دینہ والہ ماشوقہ ۲۔ یہ شارچھ دوہر بھرہ دیواس مشرورج سپد مت۔
۳۔ اکو لقان چھ "منبر" لیکھت ۴۔ اکھ اکس ستر بہتہ
۵۔ پو ختہ کار عاشق سچ پتہ کار ۶۔ واریا یارہ شعری حقہ ورتہ موجب "یاران" لیکھت
حالانکہ کاشری پاتھر چھ "بار" جمع یوان ورتا وینہ۔

غزل

(بمقام صدری بل در باغ مرزا سعد الدین در دنگہ)

یارِ مینو کو وہ تھو و تھو مورو اللہ و ن نار ہے
 یارِ یارِ کرہ لو و تھو دل بہ زخمِ کار ہے
 راوہ روم و مرثی پہنچ چھکھ زہ غارن ستر مست
 چھس پریشان بوڑھ لشد ماو تم دیدار ہے
 اُس نے وہ مید و صلیج چھمنہ اصیل زان کنبہ
 از فراق در دہجرت تل سٹھاہ ازاد ہے
 وادہ کمری کمری آکھ نہ زانہ شوقِ مینا نے دہرہ
 کماڈ دیتھم تیر گاہے خضر و تلوار ہے
 درام نہ اعلان سپنس آرام غم بر غم دلس
 کاسم غم چھم مینہ از غم ماجدہ بیمار ہے
 وار یاہ ازاد دیتھم یارہ چھ نہ کنبہ تہ عار
 حاب تہ آرام نیو تھم چھم بدیدہ خار ہے
 تار فے سینن بہ کور تھس استہ یار و مبتلا
 مار دے نہ نال و ولہم تہ چھ ماران مارے
 پے بہ پے از تہر باران تہر لوگ بہ تہر تہر
 تہر بہ تہر لا بھادون تہر و چارے

خارہ خارہ لولہ نازک در جگر مند خارہ و جھم
 جھم بہ سپنہ خارہ خارہ خارہ اندر خارہ
 پارہ پارہ گو میار و ماوے لالہ روے
 و ولہ ماوے پارہ پارہ پارہ پارہ پارہ
 و ماوے نازک ہجرت ہر دتہ مردانہ لاگ
 ہجرت ہر دتہ چھ و صلک اب سوڑ نارے

۱۔ کارہ زخمہ ہمت
 ۲۔ زخمہ کنڈس اندر کند
 ۳۔ کھور

روہ

بہ تمام سنگہ باغ مقل زیارت جناب بابا داؤد خاکی درنا لہ ناوہ پورہ در دنگہ

رٹو پودا مانہ جانانہ میاں جانانہ میاں
 شیر پوسا مانہ جانانہ میاں جانانہ میاں
 آستان کھسپہ پوتہ زار پوسا مانہ زار پوسا مانہ
 چمن پورستانہ جانانہ میاں جانانہ میاں
 شاہ باد پورے زورے زورے زورے زورے
 زہانہ پورے جانانہ میاں جانانہ میاں
 ویرہ ناکس ناکس زورے پورے پورے پورے
 شیرازہ وچھ پانہ جانانہ میاں جانانہ میاں
 برنگ کوٹہ ہارس گل رنگارنگ گل رنگارنگ
 سنبل پورے جانانہ میاں جانانہ میاں
 وقہ لہ یارہ گتھو دو اسلام آباد اسلام آباد
 ریشہ مول تہ پانہ جانانہ میاں جانانہ میاں
 آچھ ول گچھ دہ پٹھہ پورے پٹھہ پورے
 پٹھہ ناوہ سلطانیہ جانانہ میاں جانانہ میاں
 پانپہرہ ہنگہ پورے کنگہ پورے لاکہ کنگہ پورے لاکہ
 قیمتی زار پانہ جانانہ میاں جانانہ میاں

۸۶
شالہ مار باغس از چھم ماگس از چھم ماگس
گند یو شامیانہ جانانہ میانہ جانانہ میانہ

سہ نہ لائیکہ پیچہ بو زولا زلاے زولا زلاے
لاکے پروانہ جانہ میانہ جانانہ میانہ
ناوہ پوری نالس منتر چھی پُران منتر چھی پُران
بیر کوہ مارانہ جانانہ میانہ جانانہ میانہ
وہا بے تاب چھس انتظارس چھس انتظارس
ترواوی نہ دامانہ جانانہ میانہ جانانہ میانہ

۱۔ افسانہ "جانانہ میانہ" اکی پھرہ۔ مگر نقشن اندر دو پھرہ نہ نان ہندس طرزس
ہنہ چھ یہ ووج دو پھرہ و نہ ستی پیزی پائٹھ سہ ادا قایم سپدان یس زانانہ رہن منتر
آسان چھ۔ لہذا نقود اسہ نقشن ہندس اسلوب قایم۔

۲۔ زعفرانہ (اصل)

ترتیب دولہ کئی گریے

(مقام صدر و بل در باغ مرزا سعد الدین صاحب در دنگہ)

سوں شولن تیر دولہ کئی گریے دھن تولن ترتیب دولہ کئی گریے
 نلہ ناکس چانے اتا رہو گلہ بولن ترتیب دولہ کئی گریے
 لا لہ جھلوان کو رمت آوارہ جانی بولن ترتیب دولہ کئی گریے
 گل ترھانڈان جھبل گوشید ا گول ہولن ترتیب دولہ کئی گریے
 کاو کوستور شالہ مار باغن منتر کیاہ چھ بولن ترتیب دولہ کئی گریے
 کہہ یاوہ وہ لہو چھ ساوہ نہ ہی جھے جھولن ترتیب دولہ کئی گریے
 چون گل رنخ ڈپشتہ فرزاہ نہ کوہنہ دولن ترتیب دولہ کئی گریے
 ڈیکہ مڑر تھو جھکھنہ زانہ ہم سپنس سپر کھولن ترتیب دولہ کئی گریے
 رڑھ رڑھ سے نہ تار تارہ سیتن وٹھ لہ تولن ترتیب دولہ کئی گریے
 وچھتہ درو کہہ نار کولہ رادن سونہ آہ جھولن ترتیب دولہ کئی گریے

اول وٹھ بس بہ صدر و بل پانام

پوشولن ترتیب دولہ کئی گریے

۱۔ شرا وٹھس رہتس اندر ۲۔ ہوشہ وٹھ

۳۔ جھپہ بولن

غزل

مینہ لہو و آن تھو و یارن نہ لہو و ن نار لہو تریے
 پیریشان جھپٹیں بے پزارن گیس بیمار لہو تریے
 مینہ پزارن گوم پتر کال پتر تھم نہ زانہہ میری حال
 پیرا کندہ و بے جھپٹیں بال سیر بازہ ار لہو تریے
 پیہم بدوے بلوہو کرہ کوٹاہ کوٹ لہو
 دریں ماتم گیلہ بوکھسہ لہو بار لہو تریے
 مینہ لوسم اچھو و چھان لہو سہ گومت و نہ موت گیس
 مینہ نارہو زرا جہم و س مینہ گے یگانہ لہو تریے
 بوہ کوتاہ کال پزارن پیہم نے پان مار س
 بے خوں لہو مینہ کھار س بے گردن بار لہو تریے
 مینہ چیم و و و جان بربلسہ کائہہ دہہ تہ کائہہ شب
 بے روز س لہو مخاطب پیے دیدار لہو تریے
 و تاب از منتظر لہو ستادہ زیرہ در لہو
 دل و دیدہ بے سر لہو کرہ و نثار لہو تریے

۸۶۵ ز آل وانیکہ منس کمر پارے

گمابہ حے مار دون کہہ دوزن بآر
جان شو بان کیاہ چھی سہ نہ کہہ وار
سارہ سامانہ کیاہ جان شو بان چھی
چھی تر یہ کینخاب ز رتا اطلس نار
ہر قہ تل نہ ساتھ ہتھ لون تھا و
چھیکہ ترہ در امتر کتھ کہہ از بتر کار
تیر کمانہ کولنس نرمی کر
آفرین چھے کانہہ تیر گریہ خالی
ناگرایس از بند زدن سال
و چھتہ یارس ترہ وارہ ہتھ ہبما
نجلون چھی در امت لا کتھ اول
میرہ خا کتھ ہتھ از پانے لار

ز آل وانیکہ منس کمر پارے
ز آل وانیکہ منس کمر پارے
ڈلبینہ و نین دل تر جان لو بان چھی
ز آل وانیکہ منس کمر پارے
داد کر لہرے شربھ و صلج سیرا و
ز آل وانیکہ منس کمر پارے
و چھتہ افتادہ کا تیاہ چھی بے سر
ز آل وانیکہ منس کمر پارے
باغہ اندری گزہ از تل پاتال
ز آل وانیکہ منس کمر پارے
درہ لتریے و تیر مسکین و ون
ز آل وانیکہ منس کمر پارے

۱۔ اندھ و نان "چاو"،
۲۔ ایکہ دہین اندر چھہ لوان "بنداز" ناگراین مول مانہ
"مال کتھ" انداز چھہ آریہ قوم کتھہ کھوتہ تھو دیوتا نہ ناگراے چھتہ ز اثر ہندہ لحاظ
عام "آریہ" رتہ مانہ امت۔ توے نہ گیتس عشقہ ز رانہ رومانس اندر چھہ چھانکر۔
۳۔ یہ باغ اوس مت چھہ تیر جایہ بینتو از ناگرایہ سندن ناگ چھہ (شو پیانس نزدیک
جر نیلی ستر کہہ پیٹھ)

کتہ اندے نیاے

ژبہ نہ مہ ووزی ہا مار منڈے
 کتہ اندے نیاے
 کتہ اندے نیاے
 چھک بے پرواے
 کتہ اندے نیاے
 چھیس بو شیران جاے
 کتہ اندے نیاے
 مہ چھ چنچ راے
 کتہ اندے نیاے
 تہ مالگہ گراے
 کتہ اندے نیاے
 مہ چھ واریاہ ماے
 کتہ اندے نیاے
 باگہ ناگی راے
 کتہ اندے نیاے
 جان کرہ حے گراے

ژبہ نہ مہ ووزی ہا مار منڈے
 کتہ اندے نیاے
 کتہ اندے نیاے
 چھک بے پرواے
 کتہ اندے نیاے
 چھیس بو شیران جاے
 کتہ اندے نیاے
 مہ چھ چنچ راے
 کتہ اندے نیاے
 تہ مالگہ گراے
 کتہ اندے نیاے
 مہ چھ واریاہ ماے
 کتہ اندے نیاے
 باگہ ناگی راے
 کتہ اندے نیاے
 جان کرہ حے گراے

واما بو یار آسن کندے
 کتہ اندے نیاے

۱۔ غالبین چھ وہ بنہ وقتہ حاجتہ "کندہ" بدلہ "کندہ" زمان اسرمتہ۔
 ۲۔ پورس چھ عاشق تہ "نندہ" چھ ماشوق پو پانہ وانی بازی گندتھ
 نیتھر کور۔

۳۔ عشوقہ (اصل) ۲ معشوقہ (اصل) ۱ نقین اندر "گنہ نے"
 اصل اندر "کھنہ نے" ۱ وندس اندر شپن "زٹوڑ ٹوڑ ٹوڑ ملک چینگ مسفر
 کر نیچو راے یا برادر ۱ کندے چھ غالبین کس تمام مقام یس چپن تہ کپترہ
 درمیان چھ تہ بیتہ پیٹھ و تہ اندر شپن چھنہ۔

۴۔ یا پل صراط یٹھ متلق رلوایت چھ زہ یہ چھ جہنہ پیٹھ گزران۔ تہ دریائے
 سندھ۔ یس پاکستان و اتنس نام چھ اگر پیٹھ نیونار و منتری لکان۔

۵۔ الفانے کلدستہ برہ عاشقہ

و نہتہ کیا ہ میون پاے

تھو و تھو نہ کھنہ میانہ کن تہ
 نہ اچھتہ میہ نارہ تن تہ
 ویرہ چاہہ تر و دم تہ کھین تہ
 زانہہ گونہ میل اسہ دھن تہ
 کھنہ نہ کھنہ پیہ زہن تہ
 سے و چھہن اسن تہ
 زہا نجام ہیرہ نہ لون تہ
 سے و چھہ ہیرہ لون تہ
 کھنہ میہ نارہ یام پن تہ
 اچھہ گام دشمن تہ
 را در میہ را تھہ دہن تہ
 پا در میہ پیہ پیہ پن تہ
 اگہ و تھم شہن تہ
 یکسان شہن زھن دھن تہ
 نقشاہ سہن کھن تہ
 زھہ ہنش ماہ روشن تہ
 و ہتہ یارس ون تہ
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 میرہ نایا ون راے
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 کھنہ پن تہ کھنہ ہر و نہتہ
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 کھنہ لوب نہ جاے
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 اچھہ زہن گے گراے
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 اوہ میہ ناحقہ جاے
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 دھن تہ زھن اکھ ترک
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 نقشاہ نہ کھنہ زھہ
 و نہتہ کیا ہ میون پاے
 و نہتہ کیا ہ چوے پاے

سوران الودین تہ و نثر کیا ہیون پائے

۱ لوکٹ جائے۔ عار یعنی پائے یا بسن جائے۔ ”پاور واحد“ ”پاور“

جمع۔ ۲ شین طرفن۔ شش جہاتن

۳ غائبن خدا تہ نبی صلی اللہ علیہ وسلم ۴ غائبن ژور یار

۵ اکس نقس اندر چہ ”بونہ کنہ“

۶ مادی عناصر و نشہ ۷ نور دل

۸ الف اصل اندر دوبارہ ”ہن ہن“ تہ۔

غزل

یکھنتہ بہ یارہ پان مارے
 کیاہ گئی تر بیہ ملالہ دورہ رودکھ
 چھس یارہ بجان و دل تر بیہ مشاق
 کس و نہ یہ دود تر بیہ سوا بو
 رودم نہ دلس میہ صبر و آرام
 انصاف ترہ کرتہ ما و تم رہے
 چھس خارہ آوارہ انتظام س
 وونی چھلہ دلس میہ تیوت طاقت
 تہراج کیرتھ یہ میون دل نیو تھ
 بے دل چھنہ میہ بہ جان درکار
 ترھانڈان و نتہ بو پتہ لارے
 کر شکوہ میہ نش وارہ وائے
 جیس چھنہ میہ کپنہ اختیائے
 بس یارہ ترہ کرتہ میون چائے
 دودنت جگر میہ لولہ نائے
 بیمار بلہر الکی اشارے
 سیود و نتہ بہ کونٹ کال پرائے
 گوشت چھ دلس میہ پارہ پائے
 دل نتھ زوس نہ کیا زہ تھارے
 زو نتہ بہ مار میہ کس کھارے
 چھ یارہ و ہاب بہ در تر بیہ پرائان
 وچھ وارہ حساب بہ کیاہ تر بیہ دائے

۱۔ خواہ (اصل) ۲۔ طاقت (اصل) ۳۔ تاراج (اصل)
 ۴۔ دون نقین اندر " و نتہ بو "

۷

روہ

(بمقام نسیم باغ درڈنگہ)

کو وہ بارہ رولہم دل بیٹھ رولہم دل بیٹھ رولہم
 زلہ رولہم نارہیم للہ رولہم للہ رولہم للہ رولہم
 ترہ کسور وٹھکھ بیوٹھکھ دورہ بیوٹھکھ دورہ
 بیہ ہاوتھ ویرہ جھمنہ موستوئے جھمنہ موستوئے
 داتہ نے دیہ تہ ڈیکہ نے پورے ڈیکہ نے پورے
 نادار موحتاج نہ کس رولہم نہ کس رولہم
 دینیت نہ تہ لو دینت لوئے لو دینت لوئے
 سحرزل والہ نہ سحرزل پورے سحرزل پورے
 شمع گتھ کرنگہ پو میورے رنگہ پو میورے
 نارہ منرہ یارمیلہ ڈریٹیلہ سورے ڈریٹیلہ سورے
 بدہ تراواوا کاوہ کوستوئے کاوہ کوستوئے
 سوختہ او دین پھرے یہ پورے پھرے یہ پورے
 سلہ زری پھولہم ہاگلہ لوئے ہاگلہ لوئے
 زعاندتھ ویرناک کینہ نوو دورے کینہ نوو دورے
 لوک زرتب تھاویوم زورے تھاویوم زورے
 چھانہ لوکھ زانہہ نوروزہ لستورے روزہ لستورے

دل ے نیونم جنتیہ خورے جنتیہ خورے
وہا بہ نکھہ کچھ موروز دورے موروز دورے

۱۔ جہ خوتو بہ چھ وون مٹ "دے نر دیہ تہ" داتہ عطا کرن دول
نیا من ۲۔ ونا بن چھ صاف "دھر"، لیکھت - دی چھ نفر تس رتہ
ونان بہ دو گنیار س تہ - نفس اتار س چھ یم دہ نہ وے عاب آسان -
۳۔ "زائہ تو"، کبہ نہ کبہ رنگہ - کال کالواشہ - یہ لفظ چھنہ و نر عام - نقن اندر
چھ "زورہ نو" درج سپد ت - مہ چھ دون تر بن جاین نقن ہنری غلطی
چھپو و مرز -

لنگہ پوش لاگے

خوش رنگہ بے ٹنگہ پوش لاگے
 پرتھ رنگہ بے ٹنگہ پوش لاگے
 سنبلی تہ گولاب ہی تہ ریحان
 دل سنگہ بے ٹنگہ پوش لاگے
 کوسم تہ ہزاروہ تازہ ممول
 سرسنگہ بے ٹنگہ پوش لاگے
 بیہر زلہ یاسمن تہ نسرین
 لنگہ لنگہ بے ٹنگہ پوش لاگے
 گلہ ٹوڑی بیبہ ارنی تہ لالہ
 کس منگہ بے ٹنگہ پوش لاگے
 اچھ پوش انار تیاوی ورہ کیم
 شش رنگہ بے ٹنگہ پوش لاگے
 مجبور و مات دلبرس نش
 کیاہ جنگہ بے ٹنگہ پوش لاگے

۱۔ لالہ پوشک اکھ قسم۔ ۲۔ چھ زئسز پوش یکو وٹہ بیولان۔
 ۳۔ کلہ کہن ہنگن الامدی ۴۔ آرو دل ۵۔ اکھ قشک وٹ پوش

ہی

وہ لہ لہاؤے کیا ہستہ پانز لہ ہی
 وہ لہ چھاؤے تہہ بو ناز لہ ہی
 ہبہ تھر چھہ کو ہبہ دمانس تل
 زیادہ زیبا چھہ کھو ڈو کا نزلہ ہی
 ہبہ مادان چھی ژری کو ہبان
 حقیرہ شوبان ڈیکھم گرہ پلہ ہی
 رنگہ بلبہ کو وہ گئی اری نے رنگ
 وہ لہ لہاؤے بوتانہ سرہ پلہ ہی
 دھتہ قمرس ونہ شپچہ پو شٹو لیس
 زبیر کالس چھہ روزان ہفت کلہ ہی
 یارہ ینہ مولائے ہی ہنگس
 چھاو تم ہی ادہ زن بو پھو لہ ہی
 دما تو چھی ہبہ ہند نو شہو خہ ش
 وہ تھہ سلبہ تہ تل با حوصلہ ہی

۱۔ بیا کد جاے

۲۔ سر پلہ

۱۱۔ اکھ جاے

۲۔ ترم جاے

۳۔ پانز م جاے۔

غزل

وارہ بوزم تہیہ پیر کل چھی
 مئیہ دو پھٹ و پیر ناگ وائے بو
 بیتہ مویارہ بال پیران چھیس
 گل و چھتہ در لوانگوان بدبل
 مارٹا طوطہ قمری تو کو ستور
 در میان نشا و باغ نسیم
 وچھ تماشا تر آبتارن ہند
 دل سے بچ و آج زن مدور وچھ
 کس تہیہ چھاوان یہ تازہ سول چھی
 بوز مئیہ عزم باغ اچھ و ل چھی
 بیتہ کورمت مے فریش محفل چھی
 فحش ہوا جان بونہ لے تل چھی
 بیہ بولان در درتہ حبل چھی
 وچھتہ زیبا بہ ناز کیاہ دل چھی
 درجہ درجہ جدا جدا تر محفل چھی
 کراکھ اتھ واجہ حضرت بل چھی

اے وہاں بر در مبارک روز
 مشکلن بیتہ ہر اکس حل چھی

۱۔ ویتھ ہند آگر۔ بانہا بہ بابہ کس کو دس تل شہنشاہ جہانگیر ہندہ وقتہ (۱۶۲۸ء)
 آواٹھ ملک حیدر شہود و ہندہ اہتمام سنگین حاطہ کنندہ رشتہ نشا شاہ جہان
 ہندہ وقتہ آواٹھ ہر وہ کتہ اکھ شامہ باغ بنا و نہر۔
 ۳۔ وادعاطفہ اصل اندر پتھر سے نکلتی آب پکنا ونگ تر محل۔

۵ گول

ہتے ویسی کئی تہ گریے

منقش گوڑہ گریے
 کرکھ دیوانہ پیریے
 سو نہ طو مارو با لی
 فلاطون زر گریے
 چھ کیا ہر بیاتہ پٹھوہ ن
 پہ موختس پوختہ ذریے
 جو اہر لال موختہ
 کروری جو ہریے
 کن تلیم سو نہ و آلی
 رہ نہ و ذری پوختہ پھریے
 ڈیکس پٹھوہ لکڑیہا
 جو اہر جری جریے
 تہ لستہ چار گل چھی
 یہ پوختہ کاری گریے
 ہشکر امی موختہ مارن
 ستر لستہ دراپہ درریے

ہتے ویسی کئی تہ گریے
 ہتے ویسی کئی تہ گریے
 یہ کہنے چھ تہ نالی
 ہتے ویسی کئی تہ گریے
 سولس تل چھ رہ یہ تن
 ہتے ویسی کئی تہ گریے
 ہمہ نہ رکاز پوختہ
 ہتے ویسی کئی تہ گریے
 تہ تہ بان کیا چھی با لی
 ہتے ویسی کئی تہ گریے
 پڑ لون آفتابا ہ
 ہتے ویسی کئی تہ گریے
 رو لیس پٹھوہ موختہ کل چھی
 ہتے ویسی کئی تہ گریے
 کوڑن نہ رتب ستارن
 ہتے ویسی کئی تہ گریے

و سب بیلہ میوہ ڈیشان انارن کُن سہ کُریشان
و چھم بے دانہ ترہیے ہستے وستی کُمتی نہ گہریے

۱ نقشہ دار ۲ افلاطون ہوی کارٹر سونہ دَن بناؤ دی ہوت

۳ موختہ تنہ ۴ تھلہ ستر و لہقہ

۵ سہ لستہ و اجریقہ پٹھ سہ نہ سندی یارہ ہر سندی ترور پوش چھ آسان
۶ چون یہ گہنہ و چھتہ رُودی سترہ ریشور و تان باقی ستارن گور نہ کاڑھ

بیہ ناہیالہ ناگی راے

گزشتہ دینویہ وچھتہ بیہ نا
 ہنگہ منگہ درشن دیہ نا
 زنبور آ رہی بھڑ بھڑ یا رس
 وچھتہ ازہ بیہ دوبارہ بیہ نا
 رس زہالہ لوان ڈیچھام
 بیہ نا باغس خیرہ بیہ نا
 مس تیری تیری کھاسن تھاوس
 چھتیس پران دامہ چنیہ نا
 بیہ مسول گولاب پوشن
 کئی پوشن مشکھاہ بیہ نا
 خاصہ بنا تیر زنی زنی تھاوس
 کئی منترہ کئی تھاہ کھیہ نا
 موت گوشت سائن نہ مان
 کالی ادہ بالی پالیس پیہ نا
 گوم تلیا تال تس چھتم
 توری پالیس ستر پیہ نا
 وچھتہ و ہنویہ با رہم
 دلہ جانہ عاشق چھی نا

ہیالہ ناگی راے
 ہیالہ ناگی راے
 زونہ گاشیہ ڈیچھم زہالے
 ہیالہ ناگی راے
 باغس منترہ پیر وای
 ہیالہ ناگی راے
 تس چینی پیالین چاے
 ہیالہ ناگی راے
 بیہ کرہ سے گراے
 ہیالہ ناگی راے
 میہ چھ تیری سہنر مای
 ہیالہ ناگی راے
 کوت سہ بے پیر وای
 ہیالہ ناگی راے
 تیتہ بسنچ چاے
 ہیالہ ناگی راے
 ناحقہ گیاہ پو نیای
 ہیالہ ناگی راے

نوٹ ۱۔ دہا بن چھ کثرت ہیماں ناگر رے قصہ شارن اندراؤ نمٹ۔ تہ کیا زہ
 سندس لاشعورس منز اوس یہ قصہ پتر میں دوسری بین اندر بار بار ووتلان۔ اتھ
 چھ بوڈ بیو لاشعورسی وجہ یہ زہ تھر تہ اس امی رومانچر اکھ تھیلا ورتاؤ منز پانہ
 اوس تھذہ ڈاثر تہ دھیم زمانہ، خدیجہ، اس مانڈ ڈاثر منزہ۔ میہ پنتہ تھر
 دھیم پتھر کر باو تمیک مقصد دہ اس نہ کیہی۔ خدیجہ روز بے اولاد تہ دہا بس رڈر
 گوڈ پنچہ زمانہ ہندی تہ زہ پنچوی موجود۔ میوٹاکہ زمین تہ اعا اوس بیاکھ مذہ
 تہ زور۔

۲۔ "منز" حذف الاندراج (اصل)

غزل

مَجْلُونِ خِرَابِ خستہ گوشت بہ کوئے لیلیٰ
 بیچارہ دست لبنتہ پیوست بسوئے لیلیٰ
 بزمِ کراں لایا بادِ دیران طایا
 والشمس والقمر پور تخی ہوئے لیلیٰ
 از تمام کراں حاشا از تنگ بران ماسا
 وائل اذ الیغشی سور تخی ہوئے لیلیٰ
 ہی تہ گو لایا ریحان سنبلی تہ عشقہ پیمان
 یم مشک و چھتہ کیاہ جان یم بھی زبوی لیلیٰ
 شہد و شراب تہ شہر آب نبات تہ شیر
 کوہِ قدرتن بہ نذر سیرورے زبوی لیلیٰ
 خموش خولق لطف و احسان فیضِ کرم تہ عرفان
 ہر جا بہ درجن تہ جان زیبا زخوی لیلیٰ
 پانے سہ لال مجنون بے گوئیہ پاک بے چوں
 وہا بہ دُچھتہ مضمون از گفتگوئے لیلیٰ

۱۔ ہرگز ہرگز نہ مانتا بہ کنیز شاہ سہ و پندھ
 ۲۔ نابیک اثر تھاؤن وول آب ملک جنج اندرتہ زوہ دژان اندر
 ۳۔ یہ غزل مضمون زارن تے یم یومفا مؤمنز درامتر آسن

کوٹ گوئے بے پرواے

ولسیو آنتنہ اندھیم نیاے
 کیہ ستریزہ دے لپے داے
 وادہ کمری کمری ام نہ زانہہ
 وچھنہ بھا کنبہ نش میانی ماے
 ڈانڈا لے آنتے پے
 یورج ما کنبہ بھیس داے
 لولہ نارہ کور نم سوار
 چھمنہ مولوم کمری سبز جاے
 سنگ دلہنی اُمی یاد ن
 رنگیہ بنگلن پیہم ملے
 دہینہ یادس چھس بیمار
 میون کمری تن کنیز ہاپاے
 ووت و تہس واراہ کال
 جھیس بختس کمار گرے
 کوٹ گوئے بے پرواے
 کوٹ گوئے بے پرواے
 کتر مولوم نش ووندہ کیاہ
 کوٹ گوئے بے پرواے
 چھیس کس ستر کمار گرے
 کوٹ گوئے بے پرواے
 دکیہ دھتے رودم دوار
 کوٹ گوئے بے پرواے
 تنگ کمرس بے عارن
 کوٹ گوئے بے پرواے
 لولہ نارک جھم آزار
 کوٹ گوئے بے پرواے
 خوار وادہ حسنہ حال
 کوٹ گوئے بے پرواے

غزل

ساقین پیمانہ سستی چادو تاؤنس موے
 مٹطربن یکسانہ سستی بوزو تاؤنس نے
 اندریں موے خانہ کا تباہ موے پرستان آے
 کینہہ پیالے چھتھ چھتھ آو کثیرن سے
 کینہہ بہ نشہ مست کا مٹی پیمتن خنور
 کینہہ جیوان کثیرن چوٹ نہ ونہ کثیرن سے
 موے چھتھ کثیرن چھ کھوٹ نہ نشہ درستی
 مست بہ بنیاد خستہ آتھ ماوان کے
 مست یم از نشہ موے عارف حق بھی
 چھوٹو از جام عرفان معرفتہ کے موے
 ہم دران لذت بخود مشتاق نہ پر نشہ بھی
 درلقا باللہ تمبولوب در فنا فی اللہ پیے
 اے دہلاب از ساقیہ موے خانہ پیمانہ
 تھانڈ موے تہ کر بہ ششم داستا تھ

نوٹ۔ یہ مبدوے دیوان چھ بتی ختم کئے تھان اما پوزیبہ پتہ چھ واپس پنہ اتھہ اکھ اختتامی نوٹ
 درج کوڑمٹ پتہ نوٹ شٹا کا پی چھتھ پتہ دیوانس سستی۔ امہ نوٹ پتہ چھ واپس پنہ زہ غزل
 صنعت مشجور و تاوان و تاوان لیکچر موزو دیوان غزلو پتہ چھتھ سندی پتہ چھ حرم احمد شاہ درو کہ پتہ
 فارسی پانچواکھ مرثیہ شاہ صاب اوس واپس رفیق بیار نہ شرکی کار۔

اختتامی نوٹ

”ایں دیوان ابیات کشمیری ۲۶ ماہ جمادی الاول ۱۳۲۵ھ بمقام فتنہ دہلی در ڈنگہ ختم شد۔ درال انجام برائے انتظام کاہ سبز رفتہ بودم۔“ دیوانی ”ہذا ختم شد۔ الحال ۱۱ ماہ بیساکھ ۱۹۶۴ء مطابق ۲۸ ماہ ربیع الاول ۱۳۲۶ء ہجری شروع نقل ہذا کردہ امروز ۹ ماہ جمادی الاول ۱۳۲۶ء بمذت یک ماہ و دو روزہ یوم ”دیوانی“ ہذا نقل تحریر کردہ درست نمودم۔ ختم تحریر دیوانی شدہ فقط تحریر ۹ ماہ جمادی الاول ۱۳۲۶ء مطابق ”تاریخ ۲۸ ماہ جیبہ ۱۹۶۵ء بکرمی - ۹ ماہ جون ۱۹۰۸ء عیسوی تمام شد۔“

العبد و ملاہ پرے بقلم خود مصنف دیوان و تحریر کنندہ کتاب ہذا تاریخ و نام مطابق ”تاریخ“ دفتر دیوان کشمیری ۱۳۲۵ھ کردہ شد۔ دفتر ۲۸۴ دیوان = ۷۱ - کشمیر ۹۷۰ - تعداد غزل ۷۷۷

تعداد ابیات ۶۰۷۰

مرثیه بروفات خواجہ احمد شاہ دروگہ مولہ

اے دریغاسینہ مائے دوستان صد چاک شد
 دیدہ مائے نرگس شہلا ز غم غمناک شد
 صاحب جاہ و چشم سردار خیل افسران
 رفت از دنیا بدینا وقت حیرت ناک شد
 ناله مائے دوستان داتربان و چاکران
 محشری در دور دنیا شور در افلاک شد
 عیش و آرام محبان و عزیزان در بھان
 از غم غمناک ہے تلخ از تریاق شد
 طالب مطلوب محبوب حبیب یک در گر
 بود اند محمود آیانہی ز ہجرت پاک شد
 از دل و جان بود احمد در رضا جوے احد
 رحمت رب الاحد زال بر شہ لولاک شد
 آل محی الدین اکبر شاہ ولی عبد العزیز
 چاک جامہ کرد بر رو خاک عبرت ناک شد
 آفتاب سخت از سخت اسد برداشت رخت
 زیب برج سنبہ رولق بہ برج خاک شد
 سایہ لولاب کرنا و واتر چھو پورہ بود
 مایہ تالاب کھو بہامہ اہم تا پھاک شد

امروز یک سستی صبحانه بماند چاندی ته کو ختم در استانه طی

امیر و قاضی کشتی ۲۶ ماه همدان ۱۲۲۵

بسم الله الرحمن الرحیم در این روز که ختم شد و در این روز که ختم شد و در این روز که ختم شد

الک ۱۹ ماه همدان ۱۲۲۵

نقش بر آرد از روز ۹ ماه همدان ۱۲۲۵

نقش بر آرد در دست ختم و در این روز که ختم شد

۱۹ ماه همدان ۱۲۲۵

۹ ماه جون ۱۹۰۸

تاریخ و نام مطای تاریخ دفتر دیوان

دفتر دیوان

۲۵

معذرت

”بیٹم جھک گوه دُت“ لیکھان لیکھان یہ مئے قیاس اوس
 کورمت آخر کار سپد تی۔ کاتب صابنیں لیدرس کا کدس پیٹھ شکرگ
 میلہ پتھر غلطیہ شیران شیران روز درجہ واد غلطیہ پٹنے جایہ وجود۔
 پیٹھ پوو چھاپ نہانہ والہو ”نوموئے کابی“ نہش د ملاحظہ کر نہ و نہ
 چہ چار نہ مئے چھ خد شہ خبر گوه ڈنک جلد کر پاٹھ گور نہ دو نیم
 جلدک ”غلط نامہ“ نہ قابل اصلاح۔ روزن۔ پتھر ذراہ نہ زور دیوانک
 مطالعہ کر نہ بر وشہ پیٹھ پتھ کائسہ پیرن و ارس پیٹھ غلطیہ شیرن
 خاطر وقت کڈان۔ ورنہ گورہ پیرن سار نے جائیں نشہ پیرن و ارس غلطیہ
 نہ و ارس ستر سیدنا الصافی۔ یہ تکلیف و نس مشر چھ میانی کمزور بصارت
 نہ کاتب مشر غار شو عوری کہا لختہ پٹنی ذمہ وار!

نوٹ:
 چھاپہ مشر و ہفتہ و ہابہ مقبرک فوٹو صاف پاٹھ، لہذا
 بنیو نہ مئے پتھ جلد س ستر تھاؤں۔

(مزید) تصحیحات حصہ اول

صفحہ	غلط	صفحہ	صحیح	صفحہ	غلط	صفحہ	صحیح
۵۹/۱۰ ۱۰	بہمن آنکار	۱۲/۵	تربک دتیا	تربک دوزیا	۱۲/۵	تربک دوزیا
۶/۷	خالی	خال	۱۲/۵	طلوت	طلوت	۱۲/۵	طلوت
۹/۱۰	سہ	سوی	۲۰/۵	ازنہ حالی	ازنہ حالی	۲۰/۵	ازنہ حالی
۱۲/۱۲	بائی	باقی	۲۱/۲۰	۱۹۸۰ء	۱۸۸۰ء	۲۱/۲۰	۱۹۸۰ء
۳/۳	اچھ	اچھر	۱۲/۱۹	کھنہ درنل	کھنہ درنل	۱۲/۱۹	کھنہ درنل
۳/۳	کاشری	کاشری	۱۲/۲۰ آخری	لوگ آخری	۱۲/۲۰	لوگ آخری
۱۵/۱۵	" "	" "	۹/۲۲	سر کر نہ	پیر کر نہ	۹/۲۲	پیر کر نہ
۱۸/۱۸	خواب	خواب	۲۱/۲۳	شایرن	شایرن نہ تس پتہ	۲۱/۲۳	شایرن نہ تس پتہ
۴/۴	تر ..	تر ..	۱۶/۲۶	بہ	بھ	۱۶/۲۶	بھ
۲۰/۲۰	بانگہ	بانگہ	۱۴/۲۶	میجر	میجر	۱۴/۲۶	میجر
۲/۲	HISTORY	HISTORY	۲/۲۹	چھ	چھ بیٹہ	۲/۲۹	چھ بیٹہ
۲۱/۲۱	تحقیقا ... دس	تحقیقاتی موادس	۱۰/۳۳	لولہ سولی	نلہ سولی	۱۰/۳۳	نلہ سولی
۲۲/۲۲	ہندس	ہندس	۱۶/۳۳	زل ون	" زال ون "	۱۶/۳۳	" زال ون "
۱۳/۱۳	ردیف "ض" یس	ردیف ضاوس	۹/۳۴	منظوم	الک آہ	۹/۳۴	الک آہ
۱۲/۱۲	ریسی	ریسی	۴/۲۹	دباب ۳۰۰	دباب ۳۰ شار	۴/۲۹	دباب ۳۰ شار
۱۵/۱۵	مسلسل	مسلسل	۱۹/۵۲	چھ دتک	چھ موٹک	۱۹/۵۲	چھ موٹک
	جایخ {	جایخ {	۳/۵۶	بمست	قیمت	۳/۵۶	قیمت
۱۷/۱۷	رحوم	رحوم	۱/۶۲	باز یو	نازیو	۱/۶۲	نازیو
۶/۶	آرا	آرام	۱۴/۶۲	آتش پریشان	آتش پرستان	۱۴/۶۲	آتش پرستان
۱۱/۱۱ موجود	چھنہ موجود	۲۰/۶۲	۲۰/۶۲

سطر/صفحہ	غلط	صحیح	سطر/صفحہ	غلط	صحیح
۶۳/۱۲	سنطورتے	بسنطورتے	۵/۱۶	ڈلڈل	ڈلڈل
۶۳/۲۱	زبان	ژبان	۶/۱۸	گرری سشد	قاطر سشد
۶۴/۷	یہ دنیا	یہ دنیا	۷/۵	ہند	ہندی
۶۶/۶	سجھاری	سجھاری	۷/۱۳	کامیاب	حضرت امیر حمزہ رضی
۷۲/۱۴	دوناک	دردناک	۸/۶	ماشاء	ماشاء
۷۳/۳	لوہنہ ہامے	بسنہ ہامے	۹/۱۷	اکھ آہ	اکھ آہ
۷۶/۷	تولہ کمی	تولہ کمی	۹/۱۲	شلوار	شلوار
۷۶/۱۵	احراف	اسراف	۱۰/۱۳	دٹوک	دٹوک
۷۶/۱۷	سرنل	سرنل	۱۹/۹
۷۶/۱۲	... ہے یہ	کے ہے پود	۲۰/۴	جنتی	جنتی
۷۷/۱۸	فورے	یہ سوڑے	۲/۱۰
۷۹/۳	دستخط	دستخط	۳۲/۱۲
۷۹/۱۵	کرن	کرن	۳۲/۱۳	کانہوں	کوشر بنیومت
۷۹/۱۷	قرق	فرق	۳۲/۱۴	قیامت	قیامت
۷۹/۱۹	ورائی	ورائی	۳۸/۵	فکارے	فکارے
۸۱/۵	پیمانے	پیمانے	۳۸/۹	مے سنہ	مے سنہ
۸۳/۴	تاز	تاز	۴۲/۷	بس پھس	بس پھس
۸۶/۱۷	بہ	بہ	۴۳/۷	رخلا	رخلا
۹۰/۲	ہی	ہی	۴۳/۱۶	()	(وفات ۳۳۰ قیم)
۹۱/۲	مارہ تارکھ	مارہ تارکھ	۴۴/۴	یہ	یہ
۹۱/۱۶	تصوہ کس	تصوہ کس	۴۸/۵	گڑھن	گڑھن
۳/۱۰	سر	سر	۶۶/۶	اپز مالایار	اپز مالایار
۳/۱۱	رنگہ یہ	رنگہ یہ	۵۶/۶	مترس	مترس
۴/۱۶	کاشراونہ	کاشراونہ	۷۴/۲	ہراب	ہراب
۴/۱۶	صرف	صرف	۷۲/۱۱	اوسس	اوسس

سطر/صفحہ	غلط	صحیح	سطر/صفحہ	غلط	صحیح
۷۸/۱۸	رہس	اوس	۱۳۲/۱۱	... لہ	ادلہ
۹۰/۱	مانتہ	فانتہ	۱۳۳/۱۷	موجد	موجدتہ
۹۰/۹	ولایت	ولایت	۱۳۷/۶	ذاتن	ذاتن درازل
۹۰/۱۱	داریاہ لکھ...	سورڈن ہند	۱۳۸/۱۵	چوہ	چول
	اکھ وارا		۱۳۸/۱۵	بہجی لہجہ	بہجی لہجہ
۹۹/۱۱	گنگہ بل و تہ سہٹا		۱۳۹/۹	کرخی ہر	کرخی ہر
	مفتزر س پیٹھ اکھ کہشتانی پڑاو۔		۱۴۱/۱۸	دمبہ تھاوان...	دمبہ تھاوان
۱۰۹/۸	ادس	دلس		بیتہ شیع ٹوٹہ آس و نال۔	
۱۰۹/۱۰	چھہ	چوہ	۱۴۳/۸	شیراں	شیرن
۱۱۶/۷	تابج	تابج المیس	۱۴۳/۹	بھیران	بھیرن
۱۱۷/۷	بادکون	بادکون	۱۵۱/۶	آن	دنان
۱۱۷/۸	... منکرہ...	چہ منکرہ دوزخ	۱۵۶/۳	دار...	داروے
۱۱۷/۹	یس عی	نیں علی رض	۱۵۶/۹	سے ریاغ	سے باغ
۱۱۷/۱۰	ہوشکرہ...	ہوشکرہ اصلٹی	۱۵۸/۱۱	کتابن	کتابن مٹنر
۱۱۸/۷	زیحسان	زحسان	۱۶۶/۱۲	نرہ کلہ	ماٹنر کلہ
۱۲۷/۷	زال	زالہ	۱۷۴/۹	مسترد	مسترد
۱۲۷/۹	لاگ...	لاگ برامداد	۱۸۰/۶	بیرازی	بیراری
۱۲۷/۱۲	سی تھا	سنی رضا	۱۸۱/۵	شوقہ...	شوقہ ستہیں
۱۲۸/۱۵	برشاہ	پادشاہ	۱۸۷/۸	دحم	دم و
۱۲۸/۱۷	"اد...	تاو کو و تہ تہ موجود	۱۸۸/۸	برامزہ	برمزہ
۱۲۸/۱۸	کند	سکندر	۱۹۰/۳	... بہی تھی	کیر بہتھی
۱۳۰/۳	زو دانش	زدانش خر	۱۹۰/۶	الہی	تالی
۱۳۲/۴	نانار	تاتار	۱۹۰/۶	اد	از
۱۳۲/۷	محنت	مشلت	۱۹۰/۶	اشتہ گیرا	گوشہ گیرا
۱۳۲/۸	ونہ آ مٹنر...	ونہ آ مٹنر	۱۹۰/۷	عالی از ریش	عالی از خویش

صفحہ	غلط	صحیح	صفحہ	غلط	صحیح
۱۹۵/۲	یاد	یار	۳۰۰/۵	مس	مسی
۱۹۵/۴	بشاط	بساط	۳۰۹/۱۰	رحمہ	رحمتش
۲۱۱/۱۰	خبرہ	خبرہ	۳۱۶/۱۱	چھہ ---	چھتس
۲۱۱/۱۸	بکریا اسرار	اصرار	۳۱۶/۳	طی	تس
۲۲۲/۳	نہ	نہ	۳۳۲/	وہنی	وہنی
۲۲۲/۴	چھہ	چھہ	۳۲۹/۲۰	کنہ دورہ	کنہ دورہ
۲۳۲/۱۲	کرتہ	کرتہ	۳۳۲/۹	خون ---	خونہ دادا
۲۴۲/۱۴	حصرتہ	حضرتہ	۳۴۲/۱۵	نے	تے
۲۴۴/۴	پادہ	چاو	۳۴۳/۹	فلک	فلکھ
۲۸۵/۵	کورتہ	کورنہ	۳۴۳/۱۴	نخاش	پرنخاش
۴۵۸/۱۲ نازکی	نازینا نازکی	۳۵۲/۳	سوہنہ	سوہنہ
۲۴۹/۴	چھس	چھس			
۲۴۹/۴	پتہ	پتہ			
۲۸۵/۶	"قید" کے باد	"قید" و "کے" باد			

تصحیحات حصہ دوم

صفحہ	غلط	صفحہ	صحیح	صفحہ	غلط	صفحہ	صحیح
صفحہ سرفق	حاتمی	۲۳۳/۸	پیر	۲۳۳/۳۰	شہمقانی	۲۳۳/۱۴	زہر
۳	سفر	۲۳۳/۱۶	بدلت	۲۳۶/۷	ہوا	۲۳۹/۱۹	بیہ
۴/۱۴	اکھ	۲۴۱/۶	حوب دین	۲۴۳/۱۲	ریشہ	۲۴۵/۲	یس
۱۴/۱۴	اکھ	۲۴۵/۱۴	ہر	۲۴۸/۲۱	وہاب	۲۴۸/۱۴	رود
۷	رنگازی	۲۴۸/۱۸	زانا چند	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۱۴/۱۴	فستق	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۱۴/۱۴	اد	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۷	بدلاوت	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۱۴/۱۴	بیٹھ لکھنے	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۱۴/۱۴	برونہم ورق	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۱۰/۳	طاب	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۳/۱۸	خدا نس	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۴/۱۸	ست وبا	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۶/۱۸	روگتھان	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۸/۱۸	یاٹھ آئے	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۱۸/۱۸	یاٹھو	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۱۸/۱۸	توامس	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۲۴۹/۲	زویو	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۲۴۹/۶	حدہ نیرن	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۲۴۹/۷	حدہ نیرن	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۲۴۹/۷	نئی دانی	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۲۴۸/۱۲	یئر کر	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۲۴۲/۱	غزل	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹
۲۴۲/۲	سوینہ	۲۴۸/۱۸	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹	۲۴۹/۱۹

سطر صفحہ	غلط	صحیح	سطر صفحہ	غلط	صحیح
۴۵۰/۱۸	بے	چارواڑے کار	۴۸۸/۱۵	سرما	سرما
۴۵۲/۱۴	۶۳	۶۶۲	۴۸۹/۲۱	کرتہ	کرتہ
۴۵۶/۱۳	دچھنس نقس	وچھنس نقس	۴۹۱/۳	نوتہ واتی بے	نوتہ واتی بے
۴۶۲/۹	سین	سین	۴۹۱/۴	ارغوانی بے	ارغوانی بے
۴۶۲/۱۸	پاکھوسہ	پاکھوسہ	۴۹۱/۹	وداہ	وداہ
۴۶۴/۱	سی شتر	سی شتر	۴۹۲/۲۱	... شانس	شانس
۴۶۴/۱۰	۱۵۸۰	۱۵۸۶	۴۹۵/۳	نار	نار
۴۶۴/۸	تڑکے	تڑکے	۴۹۸/۱۴	موزی	موزی
۴۶۹/۹	ملکوت	ملکوت	۵۰۱/۱۳	نانگار بے	نانگار بے
۴۷۲/۱۴	مال و زر	مال و زر	۵۰۲/۵	عاصین	عاصین
۴۷۴/۳	ذره	ذره	۵۰۵/۵	شاہ عمر	شاہ عمر
۴۷۴/۱۴	جودرس	جودرس	۵۰۶/۲	ریا بے	ریا بے
۴۷۸/۸	آفتاب	آفتاب	۵۱۲/۱۴	سہ دہ	سہ دہ
۴۸۰/۲	خاطرم	خاطرم	۵۱۸/۱۴	حکمت	حکمت
۴۸۰/۹	تاجہ	تاجہ	۵۲۱/۱۱	مایہ	مایہ
۴۸۱/۲	از وچہ	از ملک وچہ	۵۲۲/۲	تف	تف
۴۸۲/۱۵	خار	خوار	۵۲۵/۱۱	سر	سر
۴۸۳/۳	اہل اللہ	اہل اللہ	۵۲۵/۱۲	ز	ز
۴۸۳/۱۰	پور	نور	۵۲۷/۱۵	نشین	نشین
۴۸۳/۱۴	بیک رنگ	بیک آہنگ	۵۳۲/۱۱	غرق	غرق
۴۸۳/۱۵	ہفتہ	ہفتہ	۵۳۵/۲۰	توے نہ	توے نہ
۴۸۳/۱۷	شینم	شینم	۵۳۷/۱۶	میبے	میبے
۴۸۳/۲	بے	بے	۵۴۱/۱۲	کھسکشی بیٹہ	کھسکشی بیٹہ
۴۸۳/۳	بے	بے	۵۴۲/۱۰	وؤنی	وؤنی
۴۸۳/۹	نیک کاران	نیک کاران	۵۴۲/۱۷	چوریکان	چوریکان
۴۸۶/۶	نیک بنگن	نیک بنگن	۵۴۵/۱۰	نمارس	نمارس
۴۸۷/۲	کھاک	کھاک			

(۱۹۰) اندراوس و باب اترے نایب تحصیلدار

۴۸۸/۱۲ تالہ

صیغہ	غلط	سطر صفحہ	صیغہ	غلط	سطر صفحہ
دو برسے	دوہ برسے	۵۹۲/۷	در دسر	در دسر	۵۲۶/۹
کمان ^۳	کمان	۵۹۲/۱۰	کاو دس	کاو دس	۵۲۹/۱۰-۲
کلجو گس	کلجوگ	۵۹۵/۱۷	اوس مت	(فارسی) کاو دس	۵۵۰/۲
کتر کیشہ	کتر کر کیشہ	۵۹۷/۲	جریم پتہ	جریم پتہ	۵۵۲/۲۰
بس	بس	۵۹۸/۱۷	برجان ^۳	برجان	۵۵۴/۱۵
کوثر ناگ	کوثر لکھالی	۵۹۵/۱۸	ٹاٹڈ	ٹاٹڈ	۵۵۵/۱۰
سنہ	سنہ	۶۰۲/۲	کمی گتر ہفتی	کمر گتر ہفتی	۵۵۵/۱۳
ٹا	ٹا	۶۱۳/۶	روہ ہسد	روہ ہسد	۵۵۷/۲
بد آقال ^۳	بد آقال	۶۱۳/۹	منافق ^۲	منافق	۵۵۷/۱
نورت	یورنہ	۶۱۵/۵	ونہ کیا اکتہ	ونہ اکتہ	۵۵۸/۷
وارہ	وارہ وارہ	۶۱۶/۷	محفل ^۳	محفل	۵۶۱/۷
وچھنی	وچھنی	۶۱۳/۲	قطہ	ربای	۵۶۵/۱
استہ دانے ^۳	استہ دانے	۶۲۲/۱	گزندہ	گزندہ	۵۷۰/۸
بلا	بلا	۶۲۷/۱۱	رندہ	رندہ ^۳	۵۷۴/۱۰
تھکھ	تھکھ	۶۲۸/۶	پتنگ ^۳	پتنگ	۵۷۲/۱۱
دس نم	دس نم	۶۲۸/۱۱	ٹا	ٹا	۵۸۲/۱۹
بالر	بالر	۶۳۲/۱۰	رستہ	رستہ	۵۸۴/۸
ضایہ	ضایہ	۶۳۳/۲	قوت	قوت	۵۸۴/۱۶
یارس	نکھس	۶۳۵/۲۰	ٹیکو ٹیکو	ٹیکو ٹیکو	۵۸۵/۱۱
کاشہ رتہ	کاشہ رتہ	۶۳۶/۶	ڈوکی	ڈوکی	۵۸۵/۱۲
تغیل (اصل)	۶۳۷/۱۱	بد تیل ^۳	بد تیل ^۳	۵۸۹/۱۰
گامتر	گامتر	۶۴۰/۵	خود ^۳	خود	۵۸۹/۱۹
گل	غزل	۶۴۱/۱	ونگ ^۳	ونگ	۵۹۱/۱۶
قبہ سبتہ	قبہ سبتہ	۶۴۱/۱۹	نیلہ	تن	۵۹۱/۱۸
بحسن	چسن	۶۴۲/۱۲	ساس ترغیل	ساس ...	۵۹۱/۱۹

سطر/صفحہ	غلط	صحیح	سطر/صفحہ	غلط	صحیح
۶۴۷/۲	شرق و عجم	شرق و اعجم	۶۸۶/۱۳	سیدیس	سیدس نادان
۶۴۸/۳	پراکام	پراکام	۶۹۰/۱۲	توی	توئی
۶۴۹/۹ فناء	ناشان فنا	۶۹۶/۱۲	ایس	ایس تھوئے
۶۵۱/۱۷	جندہ قائم	جندہ	۶۹۶/۲۰	تو... واتس	توئے
۶۵۲/۷	بارس	بارس	۷۰۰/۲	تام سمارس	تام بھہ سمارس
۶۵۵/۱۲	انگار	انگار	۷۰۰/۱۵	دین	دینا
۶۵۵/۱۳	تندر	تندر	۷۰۱/۲	یایار	یاناز یار
۶۵۵/۱۹	دزہ وئی...	دزہ وئی	۷۰۴/۱۴	کیاہ سود	کیا چھ سود
۶۵۶/۶	ویام	ویام	۷۰۸/۹	کری	کری
۶۵۶/۷	یار	یام	۷۰۸/۱۱	پیرارونہ	پیرارونہ
۶۵۶/۹	جاے	داے	۷۰۹/۱۳	تابان روه خ	روه خ تابان
۶۵۷/۴	سیتی	سپنی	۷۱۰/۱۵	تقضع	توتیر
۶۶۳/۵	دمہ واری کوم	دمہ واری و آے	۷۱۵/۱۱	یس	یس
۶۶۵/۱۰	در او وچھم	در او چھم	۷۱۶/۹	نوالان	نوالان
۶۶۵/۱۱	مرکار	ہرکار	۷۱۸/۵	ٹھاو	ٹھاو
۶۶۸/۲	انہ	نہ	۷۱۸/۱۱	مچھس	مچھس
۶۶۸/۳	ژھٹاے	تر و تٹاے	۷۲۰/۶	یرکھ	یرکھ
۶۶۹/۸	سیندر	سیندر	۷۲۲/۱	میتومیہ	میتومیہ
۶۷۰/۱۲	چھے	چھم	۷۲۳/۵	ٹالی نہ ماجہ	ٹالی ماجہ
۶۷۶/۵	مستقبل	مستقبل	۷۲۴/۱۲	پلنگن	پلنگن
۶۷۸/۱	سوگوم	سوگوم	۷۲۴/۱۹	لارہ	لارہ
۶۷۸/۵	یوت	یوت	۷۲۴/۲۰
۶۸۰/۲۱	ظہور نور	ظہور نور	۷۳۱/۱۳	گنگس	گنگس
۶۸۳/۱۲	کیونس	کریونس	۷۳۳/۱۳	ربای	ربای

سطر صفء	غلط	صحیح	سطر صفء	غلط	صحیح
۴۳۶/۵	نبتہ	کرکتھ	۴۸۰/۵	بر شوق	ہر شوق
۴۴۰/۳	سرو نازہ	سرو نازہ ^۱	۴۸۰/۵	چیم بر	چیم یئز
۴۴۱/۸	آلا اللہ	آلا اللہ	۴۸۳/۲	کریم	کریم ^۱
۴۴۴/۱۷	بیماری....	بیماری۔ بیلہ	۴۸۵/۴	بیران	بیرتھ
۴۴۵/۸	نلہ وٹھ	نلہ وٹھ ^۲	۴۸۵/۵	وہیلہ	وہیلو
۴۴۶/۲	چھے	چھی	۴۸۶/۲	در	کر
۴۴۷/۱۵	بھکنا	بھکنا	۴۸۶/۱۰	تم بدید	غم
۴۵۰/۶	دود گجنہ	دود گجنہ	۴۸۶/۱۹	دھ	دھ
۴۵۱/۱۰	تہ اکاران	تہ تہ گاران	۴۹۰/۲	ییلو	ییلو
۴۵۲/۷	جودو گار	جودو گار	۴۹۰/۱۰	قاری	نارسی
۴۵۴/۶	زوتھ تھ....	زوتھ تھ تہ	۴۹۳/۹	قیل	قیل
۴۵۵/۱۰	بالائی	بالائی عالمس	۴۹۴/۶	وہرس مودس	وہرس مول مودس
۴۵۵/۱۲	بلا حضرت	۴۹۶/۱	کرے	کرہ
۴۵۶/۹	ارمیا	ارمیا ^۲	۴۹۷/۳	یشہ	نشہ
۴۵۶/۱۲	مرارک	مرارک	۴۹۹/۱۱	بھوکر تھ	سور تھ
۴۵۶/۱۳	وجھ	وجھ	۴۹۹/۱۵	تیشہ تھ	یشہ تھ
۴۶۰/۱۳	عذابہ	۴۹۹/۱۵	خراب تھ	خراب تھ
۴۶۱/۱۷	زعفران ^۲	زعفران	۸۰۱/۵	سرمہ	قلاے ناگ
۴۶۹/۱۶	پورے	پورے	۸۰۵/۲	یاے	پاے
۴۷۱/۹	یازارو	یازرو	۸۰۹/۱۰	اگرے	اگرے
۴۷۱/۱۱	لقا	نفع	۸۰۲/۵	تم	نتم
۴۷۱/۱۳	سندہ	سندہ تھ	۸۱۴/۲	کر تھس یا	کر تھس کیا
۴۷۲/۳	سندہ	سندہ	۸۱۸/۱۲	کرہ	گرہ
۴۷۴/۱۸	نتہ سپارہ	نتہ سپارہ ^۳	۸۲۰/۶	چھستہ	چھستہ تہ
			حاشیہ ۸۲۸	اے	اے

صفحہ	غلط	سطر/صفحہ
جو برق	جو برق	۸۳۹/۶
نیس فطری	سہ فطری	۸۳۹/۱۲
ہند کی بستہ	ہند کی بستہ	۸۴۲/۱۲
ناگراے قشک	ناگرا ایک	۸۴۵/۵
روپہ	روپہ	۸۴۸/۱۳
تل بھی والی	تل والی	۸۴۹/۶
کوئٹہ مٹے	کوئٹہ بندہ	۸۵۱/۳
چھینہ ذرہ	چھینہ ذرہ	۸۵۱/۸
یہ شار چھ دہہ پھر	سید قمت ...	۸۵۶/۱۳
دیوانس اندر لکھنے آمت	دیوانس اندر لکھنے آمت	
دیوانس چھینہ	دیوانس دویم نظر کر مٹو	
ویرناگس	ویرناگ	۸۶۰/۹
۲۰ شویان	۸۶۰/۱۱
تراگر	تراگر	۸۶۶/۱۵
(اھل) کندے	عاشقہ	۸۶۷/۱۰
چھٹہ	چھٹہ	۸۷۰/۹
نشاط و	نشاط و	۸۷۵/۷
سو نرن بناؤ مٹو	سوئہ ... مٹو	۸۷۷/۳
بیشہ باغس	بہ تا	۸۷۸/۷
بیر بے	بیر بے	۸۷۸/۸
ہتہ کھنڈ اثر ماشوقس	اور	۸۷۹/۷
تہ بیٹہ کھنڈ اثر عاشقس ارمان		
چھس	چھس	۸۸۱/۱۲

صحب	غلام	سفر سق
سستی	سستی	۸۸۲ / ۲
نووش	ناوش	۸۸۲ / ۲
نووش	ناوش	۸۸۳ / ۳
سازم از آتش	از آتش	۸۸۴ / ۳
ہم چو چوے	ہم چو چوے	۸۸۴ / ۶
گر دہر	گر دہر	۸۸۵ / ۳
یہ چھ کاشتریں	یہ کاشتریں	۸۸۵ / ۱۳

